UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F. co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]: tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi. omnibusq[ue] euangelica documenta ...

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

xxiii. sermones aduentus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70359

Visual Library

Doctiſſimi ac viri diuini verbi p̄dicatoris Fris Petri Hieremie ordis p̄dicatoꝝ Sermones ꝙ̄maxime vtiles incipiunt. In dn̄icis aduentus ⁊ ſeq̄nti bus vſqꝫ ad q̄dragesimā.

¶ Dominica prima aduentus De quadruplici aduentu. Sermo primus

Ecce rex tuus venit tibi manſuetꝰ Mat. xxi. Et Zac. ix. originalr̄ ⁊ in euangelio hodierno. Thema dat mihi motiuū p̄dicandi de aduentu dn̄i: qui hodie incipit ſm ordinem ecclie. Et ſpero ꝙ habebimus bonas doctrinas ad gloriā Jeſu chr̄i ⁊ ad inſtructionē noſtrā: ſed primo ſalutemꝰ virginē dicendo: Aue maria ⁊c̄. ¶ Pro declaratione thematis ⁊ introductione eſt notandū/ ꝙ ſm doctores quadruplex eſt aduētus dn̄i propter quos eccl'ia ordinauit q̄ttuor dn̄icas in aduētu. Primus aduētus eſt p̄teritus Quartus eſt futurꝰ. Secūdus et tertius ſunt preſentes.

Primus eſt per incarnationē/in vētre virginali.

Secundus eſt per iuſtificationem/in mente humanali.

Tertiꝰ eſt ꝑ ſeparationē in morte corꝑali

Quartus eſt per retributionem/in iudicio vniuerſali.

¶ Et qualibet dn̄ica poterimus p̄dicare de vno iſtoꝝ aduentuū. vicꝫ prima de primo. ſcd̄a de ſecūdo. ⁊ ſic de alijs. De ſecundo aūt aduētu fit mentio Jo. xiiij. Siqs diligit me ſermonē meū ſeruabit: ⁊ pater meꝰ diliget eū. ⁊ ad eū veniemus ⁊ manſionē apud eū faciemus. De tertio ꝟo aduentu fit mentio Luc. xij. Beati ſerui illi quos quū venerit dn̄s/inuenerit vigilantes ⁊c̄. Ad idē Mat. xxiiij. De quarto aduentu fit mētio Mat. xxv. Quū venerit filiꝰ hois in maieſtate ſua ⁊ oēs ſancti eiꝰ cū eo ⁊c̄. Itē Eſa. iij. Dn̄s ad iudiciū veniet cū ſenibus ꝑp̄li ſui. Notandū autē ꝙ in iſto primo aduētu venit chr̄s cū humilitate. In ſecundo cū benignitate. In tertio cū timore. In quarto cum horrore ſeu tremore. In p̄mo ergo venit cū humilitate. Hic practice. Ratio vt curaret ſuꝑbiā Ade q̄ fuit origo oim pctōꝝ. Ecci. x. Initiū ois peccati: ſuperbia. Pone exēplū de oibꝫ peccatꝭ. Quia ſ̄m cōtraria ꝯtrarijs curant: qꝛ homo ſuꝑbierat deus humiliatꝰ eſt. acſi rex fieret famulus famulorꝫ ſeu ſeruoꝝ. Vn̄ ipſe dicit. Filius hois non venit miniſtrari ſed miniſtrare: et dare aiam ſuā in redemptionē ꝑ multis Matth. xx. Et qꝛ debebat miniſtrare aſſumpſit veſtē famuli: qꝛ al's nō fuiſſet congruū. Vn̄ apoſtolus ait. Qui cū in forma dei eſſet. ſ. indutus veſte diuinitatis: nō rapinam arbitratus eſt eſſe ſe equalē deo/ſed ſemetipm̄ exinaniuit formā ſerui accipiēs in ſilitudinem hoim factus: ⁊ habitu inuētus vt hō Phil'. ij. ſ. vt nobis ſeruiret ⁊ miniſtraret. Loquēdo ergo de iſto primo aduentu: nota ꝙ de eo ſepius fit mētio in ſacra ſcriptura/veteris ⁊ noui teſtamēti. Sicut ptꝫ in multis locis: ſpecialit' hodie in euangelio. Benedictus q̄ venit ⁊c̄. Et in themate. Et Aggei. ij. Veniet deſideratus cūctis gentibꝫ. Itē Malach. iij. Statim veniet ad tēplū ſanctū ſuū dominator queꝫ vos queritis: ⁊ angelus teſtamēti quē vos vultis. Itē Abac. ij. Apparebit in finē ⁊ non mentiet': ſi morā fecerit expecta eū: qꝛ veniēs veniet ⁊ nō tardabit. Loquēdo ergo de iſto p̄mo aduētu: notandū ꝙ cōueniēs fuit filiū dei venire ꝑpter multas ratiōes: ſed pro nūc dicam quinqꝫ.

Primo ꝑpter magnificentiā diuinalē

Scd̄o ꝑpter ꝑfectionē vniuerſalem.

Tertio ꝑpter liberationē humanalē.

Quarto ꝑpt' hūane nature exaltatiōeꝫ.

Quinto ꝑpter angelicā reparationē.

¶ Prima ratio ⁊ effectꝰ/eſt ꝑpter magnificentiā diuinalē. Pro cuius intellectu notandū ꝙ ſicut notat Tho. p. iij. q. j. arti. j. Vnicuiqꝫ rei ꝯuenit operari/id qd̄ eſt cō

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ueniens nature ſue. Sicut homini ratioci
nari/canib⁹ latrare: ⁊ ſic de alijs. Ipſa aũt
natura dei/eſt ipſa bonitas: vt dicit Dio.
j.c.de diui.no. Unde quicq̃d pertinet ad
rationẽ boni/cõueniens eſt ipſi deo. Per-
tinet autẽ ad rationẽ boni vt ſe alijs com-
municet ſm̃ Dio.iiij.c.de diui.no. Unde
bonũ de natura ſui eſt diffuſiuũ ⁊ cõicati-
uum alijs. Ergo ſummo bono cõuenit ꝙ
ſũmo modo ſe creature cõmunicet. Duo
aũt habet deus cõmunicabilia.ſ.eſſentiaz
⁊ perſonã. Eſſentiã cõicat deus paṫ filio
⁊ ſpirituiſctõ ab eterno: reſtabat vt ex tẽ-
pore cõmunicaret perſonã.ſ.filij ſui huma
ne nature. Quod quidẽ maxime fit ꝑ hoc
ꝙ naturã creatã ſibi ſic cõiugat ꝙ ex trib⁹
fiat vna ꝑſona.ſ.ex verbo/⁊ carne/⁊ aĩa
iuxta illud: Uerbũ caro factum eſt Jo.j.
Et ex hoc manifeſtaṫ nobis infinita boni
tas diuina. Ad hoc em̃ principaliṫ ipſe de
us condidit creaturas/vt manifeſteṫ eius
bonitas. Prouerb.xvj. Uniuerſa ꝓpter ſe-
metip̃m operatus eſt dñs. Sicut em̃ po-
tentia eius eſt cauſa principalis effectiua
creaturarũ: ⁊ ſapiẽtia eſt cauſa formalis.
Sicut ars in mente artificis eſt cauſa rei
artificiate. Cauſam dico formalẽ. Sic et
bonitas dei eſt cauſa finalis. Propter qđ
dicit ipſe. Ego ſum alpha ⁊ o: principiũ ⁊
finis Apoc.j. Et ſic patz prima ratio. Et
nota in hac benedicta incarnatiõe magnã
dei humilitatẽ: ſicut ſcripſi poſt feſtuz tri-
nitatꝫ dñica.xx.ſer.j.pte prima. ¶ Scđa
ratio eſt ꝓpter perfectionẽ vniuerſalem.
Nam cuz deus ꝑfectiſſimus in ſe: neceſſe
eſt vt etiã opera ab ipſo creata ſint perfe-
cta. Deuṫ.xxxij. Dei perfecta ſunt opera:
Non poterãt aũt opera dei eſſe ꝑfecta: ni
ſi ꝑ aſſumptionẽ humane nature in eadez
perſona. Et hoc ꝓbatur rõne ⁊ auctorita
te. Ratio eſt geometralis. Dicũt em̃ geo-
metre ꝙ figura ſpherica ſiue circularꝫ eſt
perfectior alijs. Ratio: q2 in hac figura fi
nis vnitur principio. Et iđ dicũt ꝙ nunq̃
figura hmõi eſt ꝑfecta quouſq; finis vnia
tur principio. Et ꝓpter hoc diuina ſapien
tia creauit mundũ in hac figura ſpherica:
licet in alia figura potuiſſet ipſum creare.
Uide celũ/ignẽ/aerẽ/mare/terrã: ⁊ totuz
vniuerſuz eſt in figura ſpherica. Sic etiã
ſol/luna/⁊ ſtelle. Ergo ꝑfectio mũdi vni-
uerſalis cõſiſtit in hoc vt finis vniaṫ prin
cipio. ⁊ ecõuerſo. Modo videamus q̃d eſt
principiũ creaturarũ: ⁊ q̃d eſt finis. Prin
cipiũ eſt deus Geñ.j. In principio creauit
deus celuz ⁊ terrã: ⁊ in ſex dieb⁹ diſtinxit.
Et ſic creauit creaturas oẽs. Prima die
fec̃ lucẽ. Scđa firmamẽtũ. Tertia die fec̃
arbores ⁊ plãtas. Quarta die fec̃ lumina
ria celi.i.ſolẽ ⁊ lunã ⁊ ſtellas. Quinta die
fecit aues ⁊ piſces. Sexta die fec̃ beſtias:
⁊ eadẽ die vltimo: ⁊ i fine fecit hoiez. Pa
tet ḡ ꝙ fuit vltima creaturaꝝ ⁊ finis. Ad
hoc ergo vt figura circularis toti⁹ vniuer
ſi ſit ꝑfecta: neceſſe fuit vt finis vniretur
principio. Qđ tũc impletũ eſt/quãdo de⁹
factus eſt hõ: ⁊ homo de⁹ per vnionẽ ꝑſo-
nalẽ in vtero virginali. Iđ dicit ipſe deus
Audi me Jacob ⁊ Iſrael quez ego voco.
Ego ip̃e: ego p̃mus: ⁊ ego nouiſſim⁹ Eſa.
xlviij. Ego p̃mus.i.ego ſum deus: et ego
nouiſſimus.i.ego ſum hõ. et ex hac ratiõe
opinãtur aliqui doctores: ꝙ etiã ſi Adam
nõ peccaſſet filius dei incarnatus fuiſſet:
ꝓpter ꝑfectionẽ dandã operibus ſuis. Ad
hãc rõnem reſpõdet Tho. in.iij.ſentẽ.diſ.
j.q j.ar.iij.ad p̃mũ dicendũ. Q2 vniuer-
ſum perficiṫ in cõiunctione vltimi ad pri
mũ principiũ: Non tamẽ oportet ꝙ in cõ
iunctione q̃ eſt in vnitate ꝑſone: ſed in cõ-
iunctione q̃ eſt ꝑ ordinẽ ad finem. ¶ Ter
tia ratio eſt ꝓpter liberationẽ humanalez.
Erat em̃ primus hõ ſeruus triũ. ſcz legis
diaboli/⁊ peccati. Legꝫ quidẽ quantũ ad
cerimonialia: q̃ erant ita dura vt ſufferri
nõ poſſent/p̃ſertim preceptũ circũciſionis
Uñ Petrus dicebat. Quid tẽtatis deum
imponere iuguz ſuꝑ ceruices diſcipuloꝝ:
qđ neq; patres nr̃i neq; nos portare po-
tuimus Act.xv. Propter qđ lex vetus di
cebaṫ lex ſuitutis. Ro.viij. Non em̃ acce
piſtis ſpm̃ ſuitutis iterũ in timore. In cu
ius ſignũ cuz timore magno recepta fuit
lex antiq̃a iudeis. Uñ diciṫ Exo.xx. Q2
filij iſrael ꝑterriti atq; pauore cõcuſſi ſtete
rũt ꝓcul ⁊c̃. Non poterat autẽ hõ liberari
ab illa lege/niſi ꝑ ip̃ius legis latorẽ: quia
ei⁹ eſt tollere cui⁹ eſt cõdere. ⁊ oĩs res per
quaſcũq; cauſas naſciṫ ꝑ eaſdẽ diſſoluiṫ.
vt in.c.j.de reg.iu. Et.ff.eo.ti.l. Nil tam
naturale eſt q̃3 eodẽ genere qđq; diſſolue-
re/q̃ colligatũ eſt. Jdq; verboꝝ obligatiõ

ꝟbis tollit̃. Fuit ḡ cõueniens vt deꝰ incar
naret̃: vt adimpleret in ſe ea q̄ ſcripta erãt
in Figura de eo ſub velamẽto cerimonia⸗
liũ ꝯtenta. Et ſic adimplẽdo tolleret legẽ
q̄ntũ ad cerimonialia ⁊ iudicialia. Unde
pſ̄. Sacrificiũ ⁊ holocauſtũ noluiſti: au⸗
res autẽ ꝑfeciſti mihi. Holocauſtũ ꝓ pctõ
nõ poſtulaſti. tunc dixi: ecce venio. Uide
qḋ ſcripſi in ſermonibꝫ q̄drageſimalibꝫ de
decẽ p̄ceptis: vbi agit̃ vtrũ nos teneamur
ſuare cerimonialia veterꝫ legꝫ. Et h̄ eſt ꝯ̄
q̄ſdã dicẽtes. ſi chr̄s ſuauit cerimonialia:
ḡ ⁊ nos illa ſuare debemꝰ. Sꝫ nõ valet ra
tio. Sed ꝯtra: qꝛ chr̄s ſuauit illa. Jḋ nos
nõ tenemur ſeruare: qꝛ finis legis chr̄s eſt
ad iuſtitiã omni credẽti. Ro.x. Sicut in
ſimili: qꝛ chr̄s mortuꝰ eſt: iḋ nos ſumus a
morte redẽpti. Fuit ḡ cõueniẽs vt deꝰ in⸗
carnaret̃ ⁊ fieret hõ: vt nos a ſuitute legꝫ
eriperet. Et hãc rõnẽ ponit apl's Gal.iiij
At vbi venit ple. tem. mi. de. de. fi. ſu. fac.
ex muli. fac. ſub le. vt eos qui ſub le. e. redi
meret. Itẽ erat hõ ſeruꝰ diaboli a q̄ victꝰ
fuerat. qꝛ qui capit̃ in bello publico effici
tur ſeruꝰ. Sic inter hoiem ⁊ diabolũ erat
⁊ eſt bellũ publicũ. ⁊ qꝛ hõ victus fuerat a
diabolo: iḋ totũ genꝰ humanũ ſibi ſubdi⸗
tũ erat. Sicut filij ſeruoꝝ ſunt ſerui etiaꝫ
ſi ſola mat̃ ſit ancilla. l. partũ. C. de rei vẽ
di. vbi dicit̃. Partũ ancille matris ſeq̄ con
ditionẽ/ nec ſtatũ in hac ſpecie patris cõſi
derari: explorati iuris eſt. Nec poterat hu
manũ genus ab aliquo liberari. Unde. ij.
Pet. ij. A quo em̄ quis ſuꝑatus eſt: eius ⁊
ſeruꝰ eſt. Nullus aũt hõ poterat ip̄m a di
aboli manibꝫ liberare: qꝛ ipſe diabolꝰ erat
fortior omni hoie. Job. xlj. Non eſt ſuper
terrã ptãs q̄ cõparet̃ ei: q̄ factus eſt vt nul
lũ timeret. Oportuit ḡ ꝙ eſſet aliqua vir
tus ſuꝑior eo/ q̄ vinceret eũ: ⁊ hic eſt deus
qꝛ natural'r nullus angelus eſt potentior
ſathana. Quia autẽ cõueniẽs erat vt ipſe
vinceret̃ ab hoie/ q̄ vicerat hoiem: iḋ con⸗
gruũ fuit vt ipſa diuia ꝟtus fieret hõ. Et
ſic idẽ. Uñ dñs Lu. xj. Cũ fortis armatꝰ
cuſtodit atriũ ſuũ in pace ſunt oia q̄ poſſi
det. Si autẽ fortior illo ſuꝑueniẽs vicerit
eũ: vniuerſa arma eiꝰ aufert in quibꝫ cõſi
derabat/ et ſpolia diſtribuet. Erat tertio
hõ ſuus pcti Joã. viij. Qui facit peccatũ
ſeruus eſt pcti. Ratio: qꝛ obediebat pctõ.
Rom̄. vj. An neſcitis: qm̄ cui exhibuiſtis
vos ſuos ad obediendũ: ſerui eſtis eiꝰ cui
obediſtis. Quia aũt pctm̄ iſtud erat iniu⸗
ria dei/ ⁊ cõſequẽter infinita: eo ꝙ culpa in
deũ cõmiſſa habet infinitatẽ quandã ꝓut
eſt offenſa dei: qꝛ tãto maior eſt culpa quã
to maior eſt ꝑſona offenſa. Uide hanc ra
tionẽ in ſermonibꝫ de pctõ in genere. ar. iij
ſer. xix. ꝑte. iij. Menſurat̃ enim offenſa ſm
quãtitatẽ ⁊ qualitatẽ ꝑſone offenſe: iḋ me
rebatur infinitã ſatiſfactionẽ: q̄ ſolui non
poterat a pura creatura ⁊ cõſeq̄nter a nul
lo hoie. Et tamẽ hõ erat debitor huius ſa
tiſfactionis. Fuit ḡ neceſſe vt deus fieret
homo ad hoc vt hõ liberaret̃ ab hac ſerui⸗
tute pcti. Jḋ apl's Ro. viij. Deus filiũ ſu
um mittẽs in ſil'itudinẽ carnis peccati: de
pctõ damnauit pctm̄ in carne/ vt iuſtifica
tio legis impleret̃ in nobis. Pſ̄. cvj. Mi⸗
ſit verbũ ſuũ/ ⁊ ſanauit eos ⁊c̃. ¶ Quar⸗
ta ratio eſt ꝓpter hois exaltationẽ. Quia
ꝑ incarnationẽ filij dei valde exaltata eſt/
⁊ nobilitata eſt humana natura. Sicut ſi
filiꝰ regis duceret in vxorẽ filiã ruſtici: qꝛ
vxor nobilitat̃ ⁊ recipit dignitatẽ a viro.
l. femine. ff. de ſenatoribꝫ. vbi dicit̃. Femi⸗
ne nupte clariſſimis ꝑſonis: clariſſimarũ
ꝑſonarũ appellatõe cõtinent̃. Feminis em̄
dignitatẽ clariſſimã mariti tribuũt. Et. l.
mulieres. C. de dignitatibꝫ. lib xij. vbi ḋr
Mulieres honore maritoꝝ erigimꝰ: gñe
nobilitamꝰ: ⁊ forũ ex eoꝝ ꝑſona ſtatuimꝰ
⁊ domicilia mutamꝰ. Itẽ in aut. ḋ ꝯſulibꝫ
§. ſi aũt. col. iiij. ibi. Qm̄ vxores coruſcãt ra
dijs maritoꝝ. Itẽ ſortit̃ foꝝ viri. l. cũ q̄dã
puella. ff. de iuriſdi. oim iudi. Iteꝫ mutat
ſepulturã ſuaꝫ: ⁊ ſepelit̃ in ſepultura viri:
vt in. c. is q̄. de ſepul. li. vj. §. Mlier aũt q̄
pl'es viros hũit ſucceſſiue ſi ſepulturã nõ
eligat: eſt cũ viro vltimo cuiꝰ domiciliũ re
tinet ⁊ honorẽ: tumulãda. Sic filiꝰ dei du
xit in vxorẽ carnẽ hũanaꝫ filiã illiꝰ ruſtici
Ade. ⁊ fuit initiatũ h̄ mr̃imoniũ in ꝓphe⸗
tis q̄ſi eẽnt tũc ꝯ̄cta ſpõſalia ḋ futuro: fuit
ratificatũ in vtero ꝟgis q̄ſi ꝑ ꝟba de pñti
Fuit aũt ꝯſũmatũ in cruce quaſi ꝑ copulã
carnaleꝫ int̃ chr̄m ⁊ eccl'iam ſanctã: q̄ fuit
formata de latere eius mortui in cruce qñ
exiuit de eo ſanguis ⁊ aq̄. Sicut Eua fuit
formata de latere Ade dormiẽtis in ꝑadi
ſo/ qḋ fuit ſacr̃m et figura iſtiꝰ mr̃imonij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iuxta illud. Sacramentū hoc magnū eſt:
ergo autē dico in chriſto ⁊ in eccl̄ia. Eph.
v. Propter hoc chr̄s in cruce dixit. Con/
ſummatū eſt. Et ſic natura humana fuit
nobilitata a deo: ꝙ ſuper angelicā naturā
nobilitata eſt. Nuſꝙ̄ em̄ angelos app̄hen
dit: ſed ſemen Abrae apprehendit Heb.
ij. Et in ſignū huius/cuꝫ ſepiꝰ legat̄ in ve
teri teſtamēto angelos ſe permiſiſſe ab ho
minib⁊ adorari: ſicut legit̄ de Manue pa
tre Sanſon Judic. xiij. et de Joſue. tamē
poſt incarnationē filij dei ſecus factū eſt.
Sicut legit̄ Apoca. vlti. vbi dicit Joan.
Poſtꝙ̄ audiſſem ⁊ vidiſſem cecidi vt ado
rarē ante pedes angeli qui mihi hoc oſten
debat: ⁊ dixit mihi. Uide ne feceris: cōſer
uus tuus ſum. qḋ ideo ꝓhibuit angelus:
vt oſtenderet exaltationē humane nature
ſuper angelos in hoīe aſſumpto: vt notat
Tho. in. iij. ſentē. diſt. ix. q. j. ar. ij. q. vj. ad
primū. Et ex hoc grauiꝰ eſt peccatū com/
miſſum ab homine poſt incarnationē chri
ſti ꝙ̄ ante: quia maior ingratitudo et ma
ior vtilitas. Nam vilius reputaretur no/
bili militi vel doctori ſi intraret in taber/
nam et inebriaretur / ꝙ̄ cuidam ruſtico.
Nōne viliſſimū eſſet ſi filius regis faceret
ſe ſeruū cuiuſdam vilis ribaldi. Sic in ꝓ/
poſito ⁊c̄. Nota cōtra chriſtianos viros ⁊
mulieres: qui vadunt ad iudeā illam pro
ſanitate habenda/ vl' ad alios diuinos: qꝛ
cum ſint filij dei Joā. j. Quotquot aūt re
ceperunt eum: dedit eis po. fi. dei fi. faciūt
ſe ſeruos diaboli/ ꝓ ſanitate habenda cor/
porali. Quidaꝫ vero chriſtiani iniuriātur
iudeo baptizato: improperantes ei etiā dicē
tes. Oritaliato: ꝓpter qḋ reuocant̄ alij iu
dei a cōuerſione ad veram fidem: ⁊ ex hoc
fit iniuria nomini chriſtiano. Quia igit̄
grauius peccāt chriſtiani ceteris nationi
bus: ideo grauius illis puniunt̄. Nota ex
emplū beati Macharij: quādo vadens ꝑ
deſertum inuenit caluitiū ſeu caput homi
nis mortui. Qui cū interrogaſſet ⁊ queſi
uiſſet ab eo cuius fuiſſet. Reſpondit ſe fu
iſſe caput cuiuſdā ſacerdotis idolorū cuiꝰ
anima erat in inferno. Cūꝙ̄ igit̄ interroga/
retur ab eo ſi aliqs eſſet ſub eo in inferno:
⁊ q̄ ſunt. Reſpōdit ꝙ chr̄iani dānati erant
ſub alijs omnib⁊ ⁊c̄. Jdō dicit Leo papa
in ſmone de natiuitate. Agnoſce o chriſti

ane dignitatē tuā et diuine cōſors factus
nature noli in veterē vilitatē degeneri cō
uerſatione redire. Ps̄. xlviij. Homo cū in
honore eſſet nō intellexit compa. eſt iu. in/
ſi. ⁊ ſi. fac. eſt illis ⁊c̄. ¶ Quinta ratio/ eſt
ꝓpter angelicam reparationē. Nam ꝓpter
peccatū primi angeli ceciderūt multa mi/
lia angeloꝝ: ſicut dicit̄ Apo. xij. Unde re
manſit numerus angeloꝝ diminutus val
de: nec potuit ampliꝰ reparari ꝑ angelos
quia ceciderāt: quia angelus ſicut imobi/
lis apprehendit ea q̄ intelligit: ſic ⁊ immo
bilis fertur ⁊ adheret ꝑ affectū his q̄ quā/
doꝙ̄ elegit et obſtinatꝰ eſt illo pctō quod
cōmiſit. Unde equalitateꝫ dei quā ſemel
angelus cōcupiuit ⁊ appetijt/ adhuc appe
tit: ⁊ in eternū appetet. Et ideo nō eſt ca/
pax miſericordie diuine ad remiſſionē pec
cati ſui: quia nō vult penitere. Nam ſi pe
niteret/ deꝰ ſibi parceret. Ps̄. lxxvj. Nun
quid in eternū iraſcet̄ deus aut cōtinebit
in ira ſua miſc̄dias ſuas: Quia ergo obſti
natus eſt: ideo nō capax miſc̄die. Sic nec
homo poſt mortē. Unde dicit Damaſ: ꝙ
hec eſt hominib⁊ mors/ qḋ eſt angelis ca/
ſus. Et ponit Tho. in. j. ꝑte. q. lxiiij. ar. ij.
Ne ergo angeloꝝ numerꝰ remaneret im/
perfectus: voluit diuina ſapiētia ꝙ ſupple
retur ꝑ homines aſſumendos in cōſortio
angeloꝝ. Unde dicit ap̄lus Ephe. j. Jn/
ſtaurari oīa in chriſto/ q̄ in celis ⁊ que in
terris ſunt. Quia aūt vita eterna excedit
ꝓportionē nature create. Quia qḋ oculus
nō vidit nec auris audiuit ⁊c̄. j. Corin. ij.
ideo nō potuit homo ad vitam eternā ele
uari de ſe vt eſſet conſors diuine nature ⁊
fieret ꝑ participatōeꝫ ⁊ ſimil'r angelis in
gloria niſi deꝰ fieret homo. Da ſilitudinē.
Si quis vellet celū capite attingere: non
poſſet naturalit̄/ niſi deus ꝑ potentiā ſuā
inclinaret celum vt hoīem ad celeſtia ſub/
leuaret. Et ſic fecit deꝰ. Quia ad hoc vt
hō fieret beatꝰ/ ⁊ cōſequēter habitaret in
celo: inclinauit ſe ꝑ humilitatē ⁊ factꝰ eſt
hō: ⁊ eleuauit hoīem ad ſe vt fieret deus.
Et ſic ꝑ hoīes ruina angelica repari. Ps̄.
liij. Jnclina domine celos tuos ⁊ deſcen/
de ⁊c̄. Deo gratias. ¶ Notandū ꝙ p̄ma
ratio de quinꝙ̄ p̄dictis ꝑtinet ad bonita/
tem dei q̄ eſt diffuſiua ſuipſius. Fuit aūt
congruū deum incarnari etiam ꝓpter im

mobilitatē diuine iuſtitie. Item ꝓpter de
centē ordinē ſapientie ipſiꝰ. Et ſic ex tri-
bus apparet incarnatōnis ꝯgruētia. Que
quidē tria ſumunẗ ex ꝑte dei ſcꝫ ex ple-
tudine diuine miſcōie ex imobilitate iuſti
tie ipſiꝰ/et ex decenti ordine ſapiētie ipiꝰ
Quia enim deus ſūme bonꝰ ꝛ miſericors
eſt: decuit vt nulli nature negaret ħ cuiꝰ
capax erat. Unde cū natura hūana lapſa
eſſet: ꝛ nihilominꝰ reparabilis foret de-
cuit vt eā recuperaret ſm Tho. in. iij. ſen.
diſt. j. q. ij. De hac autē ratione ſatꝫ dictū
eſt ſupra in ꝑma rōne huiꝰ ſermonis. Se-
cūdo ex imobilitate iuſtitie diuine. qꝛ vt
ait Tho. vbi ſup̄. Iuſtitia dei imutabilis
eſt: cuiꝰ lege ſancitū eſt vt nunꝗ̄ pctm̄ ſine
ſatiſfactione dimittaẗ. decuit vt in hūana
natura inſtitueret euꝫ ꝗ ſatiſfacere poſſet:
ꝗa hoc purus hō ꝑ ſe facere non poterat.
Ratio eſt triplex quā aſſignat Tho. in. iij
ſen. diſt. j. q. j. ar. ij. In reſponſione ad vlti
muꝫ argumentū. ¶ Tertio ex decenti or-
dine ſapientie ſue. Quia eīm ſūme ſapiens
eſt: cōuenientiſſimū modū reparatōis ad
inuenire debuit. Modus aūt ꝯuenientiſ
ſimus eſt vt integra natura repararet: vt
finaliẗ ad ħ quod amiſerat hō ꝑuenire poſ
ſet. Si autē hominē ꝑ angeluꝫ repararet:
nō eſſet integra reparatio: qꝛ ſemꝑ homo
angelis ſalutis ſue debitor eſſet: ꝛ ita ei in
beatitudine equari non poſſet. Quod ta-
men ꝯſecutus fuiſſet ſi nō peccaſſet. Si-
cut ꝛ nūc cōſequūtur homines ꝑ grām re
parationis: vt ſint ſicut angeli dei in celo
Matth. xxij. Unde decuit: vt nō angelꝰ
ſed ipſe deꝰ hominē repararet: iuxta illud
Eſa. xxxv. Deꝰ ipſe veniet ꝛ ſaluabit nos
Similiẗ vt eſſet facilis modus aſcenden-
di ad deuꝫ: decuit vt hō ex his que cogni-
ta ſunt ſibi tam ſecundū intellectū quā ſe
cundū affectum in deuꝫ ꝯſurgeret. Et ꝗa
homini naturale eſt ſecundū ſtatutū p̄ſen
tis miſerie vt a viſibilibꝫ cognitionē acci-
piat: ꝛ circa ea afficiaẗ: ideo deus ꝯgruen
ter viſibilis factus eſt naturā humanā aſ-
ſumendo: vt ex viſibilibus in inuiſibiliuꝫ
amorē ꝛ cognitionē rapiamur Hec Tho.
vbi ſupra. Eſt etiam alia ratio: que ſumi-
tur ex parte diuine ſapiētie: quare decuit
deum incarnari: quam aſſignat Tho. in.
iij. ſenten. diſt. j. q. j. Nam vt diciẗ Sap̄.
viij. Sapientia vincit malitiā ſed ꝑ mali
tiam diaboli ꝛ hominis: humana natura
que eſt opus dei deiecta eſt quantū deijci
potuit in culpā ꝛ miſeriā. ḡ decuit vt ſapi
entia dei ip̄am exaltaret quantū exaltari
potuit: ergo cū natura hūana ſit aſſum-
pſibilis in vnitatē diuine ꝑſone: vt ponit.
Tho. in. iij. ſen. di. j. q. j. Et in. iij. par. q. j.
ar. j. videẗ ꝯgruum fuiſſe: vt deus naturaꝫ
humanā aſſumeret. Hec Thomas.

¶ Eadem dominica prima de aduentu de iudicio vniuerſali. Sermo ſecundus.

BEnedictus qui venit in noīe dn̄i Mat. xxj
Intentio mea eſt predicare de
aduentu chriſti ad iudiciuꝫ. In ſacra ſcri
ptura inuenimus tres chr̄i aduentus ge-
nerales.

Primꝰ eſt hūilitatꝫ copioſe: iā p̄teritꝰ.
Scđs charitatꝫ gratioſe: ꝛ ħ eſt p̄ſens.
Tertiꝰ maieſtatꝫ rigoroſe: ꝛ eſt futurꝰ.

¶ Hi tres aduentus oſtenduntẗ in euan-
gelio hodierno ſm ordinē noſtrū qđ euan
geliū licꝫ ſit đ ramis palmaꝝ hiſtorice: ta
mē allegorice ꝑtinet ad officiū hodiernū.

Primus aduentus poniẗ in principio
euangelij.

Secundus in medio.

Tertius in fine.

¶ Dico primo ꝛc̄. Iſte aduentus fuit in
vtero virginali per incarnationē cum ma
gna vtilitate. Ratio vt ſatiſfaceret pro ſu
perbia Ade et Eue. que ſuperbia fuit pri
us quam gula. Initium omīs peccati ſu-
perbia Eccli. x. Ideo venit cum magna
humilitate non miniſtrari. ſed miniſtrare
ſicut famulus. Seruiuit enim chriſtus in
iſto primo aduentu nobis.

Primo de corde ſuo oſtendens nobis
charitatem.

Scđo de ore docens doctrinas.

Tertio de potentia faciendo miracula.

Quarto de corꝑe tradēdo illud morti.

¶ De hoc aduentu dicit ipſemet. Filius
hominis non venit miniſtrari: ſed mini-
ſtrare Matth. xx. Iſte aduentus notatur

In principio euãgelij vſqꝫ Soluite et ad-
ducite mihi vbi notaui quattuoꝛ. ¶ Pri-
mo finis ꝑ quam venit qui eſt pacificatio
hominis cum deo: ⁊ cũ angelis et cum ſe
ipſo/ ⁊ cum ꝓximis ibi. Cum appro. Je-
ſus hieroſolyminis. que pacifica vl' viſio
pacis interꝑtaꝛ. Eph. ij. Ipſe em̃ eſt pax
noſtra: qui fecit vtraqꝫ vnuꝫ. Et veniens
euangelizauit nobis pacem ⁊c̃. ¶ Scd̃o
via per quaꝫ venit: que eſt virgo Maria
Bern̄. Virgo egregia ipſa eſt via regia: ꝑ
quã ſaluatoꝛ venit ad nos Hec notaꝛ ibi.
Et cum veniſſet Betfage: quod interpꝛe
tatur domus oꝛis: q̇a in aperitione oꝛis.
Ecce ancilla domini: facta eſt domus dei
Unde cantaꝛ. Domus pudici pectoꝝ tẽ-
plum repente fit dei. ¶ Tertio cauſa effi-
ciẽs quare venit: que eſt miſcd̃ia ibi. Ad
montem oliueti Eph. ij. Deus qui diues
eſt in miſcd̃ia: ꝓpter nimiaꝫ charitatẽ ſuã
qua dilexit nos cum eſſemus moꝛtui pec
catis cõuiuificauit nos. ¶ Quarto act⁹
ad quem venit: qui eſt illuminatio mũdi:
⁊ liberatio a vinculis peccatoꝝ/ nõ ſolum
per ſe ſed ꝑ diſcipulos. ibi. Miſit duos di-
ſciplꝰos: vſqꝫ Soluite ⁊ adducite ⁊c̃. Iſte
aduent⁹ quotidie fit in hoſtia verbis a ſa
cerdote. Hoc eſt em̃ ⁊c̃. Sicut in p̃ncipio
dictis verbis a ꝟgine. Ecce ancilla domi-
ni ⁊c̃. ¶ In pꝛimo venit vt famulus: ſed
in iſto ſecundo aduentu venit chꝛiſtus vt
ſocius: in eadem menſa comedens. Fide-
lis deus ꝑ quem vocati eſtis: in ſocietatẽ
filij ei⁹ domini noſtri Jeſu chꝛiſti pꝛime.
Coꝝ. j. Iſte aduentus notatur in euãge-
lio/ cum dicit. Filie ſyon id eſt eccl'ie mili-
tanti vel anime humane. Dicite. ſ. vos p̄-
dicatoꝛes. Ecce rex tuus venit tibi man-
ſuetus. De iſto regratiari debem⁹ ei dicẽ-
do. Benedict⁹ qui venit in nomine ſocij.
¶ Dic tertio ⁊c̃. Tunc veniet ſicut rex ad
iudicandũ ⁊c̃. De iſto aduentu dicit ipſe
met. Tunc videbũt filium hoĩs venientẽ
in nubib⁹ celi cũ virtute magna et maie-
ſtate ⁊c̃. Matth. xxiiij. De hoc aduentu
loquiꝛ thema dicens. Benedict⁹ qui ve-
nit in noĩe dñi: nõ famuli vt in pꝛimo ne-
qꝫ ſocij: vt in ſcd̃o: ſed dñi. Pſ. ix. Cogno-
ſceꝛ domin⁹ iudicia faciẽs. Pꝛopter iſtos
tres aduent⁹ ſunt tres hebdomade de ad-
uentu: qꝛ quarta non ꝑficiꝛ. De iſto ergo
aduentu p̄dicatur⁹ queſiui quõ erit: ⁊ in
ueni quandã auctoꝛitatẽ chꝛiſti. qui bene
ſcit ⁊c̃. Cum venit fili⁹ hoĩs in ſede ma-
ieſtatis ſue ⁊c̃. vſqꝫ. Juſti aũt in vitã eter
nã. Mat. xxv. Ubi nota ꝙ ſunt octo clau
ſule: declarãtes iſtum aduentũ. ¶ Pꝛima
clauſula Cum venerit fili⁹ hominis. i. vir
ginis. non diciꝛ filij hominũ. Solus autẽ
chꝛiſtus diciꝛ filius hoĩs: qꝛ de matre ſine
patre. In maieſtate ſua. nõ dicit in humi
litate/ paupertate/ et ſimplicitate/ cum q̇-
bus venit in pꝛimo aduentu. In tantũ ꝙ
Joãnes baptiſta videns ipſum dixit ecce
agn⁹ dei. Et iudei videntes ip̃m deſpexe
runt dicẽtes. Nolumus hunc regnare ſu-
per nos. Lu. xix. Ideo Eſa. liij. In humi-
litate iudiciũ ei⁹ ſublatũ eſt. Sic ꝓpheta-
uerat Zach. ix. dicẽs. Ecce rex tuus venit
tibi iuſtus: ⁊ ſaluatoꝛ ⁊ ipſe pauꝑ. ⁊ aſcen
dens ſuꝑ aſinã: ⁊ ſuper pullum filiũ aſine
Sed in aduentu ad iudiciũ veniet cũ tan
ta maieſtate ꝙ totus mũdus tremet Pſ.
ix. Cognoſceꝛ dñs iudicia faciẽs. ¶ No-
ta ſilitudinẽ de auiculis cantantib⁹ et lu-
dentib⁹ in arboꝛe: ſed ſuꝑueniẽte falcone
om̃es paueſcunt ⁊ ſilent. Sic ꝯſiderate ꝙ
iſte mũdus ſit quedã arboꝛ faciens fruct⁹
dignitatũ: honoꝝ: diuitiaꝝ: officioꝝ: deli
tiarum et quilibet ſibi vult implere capu-
tiuꝫ de his fructib⁹. Aues ludentes in hac
arboꝛe mũdi: ſunt om̃es creature coꝛꝑales
¶ Pꝛimo ſol ludit currendo ſemꝑ de oꝛi-
ente ad occidentẽ: et ecõuerſo. Item in e-
ſtate aſcendit in hyeme deſcendit: oꝛitur
ſol ⁊ occidit, ⁊ ad locum ſuuꝫ reuertiꝛ. ibi-
qꝫ renaſcens gyrat ꝑ meridiem: ⁊ flectitur
ad aquilonẽ luſtrans vniuerſa in circuitu.
Eccl. j. Idẽ de luna. Item ď ſtellis. Itẽ
aer: aqua: terra. Non faciũt niſi ludere. pi
ſces in mari/ aues in aere: et animalia in
deſertis ſemꝑ ludunt. Auctoꝛitas Dele-
ctabar ꝑ ſingulos dies ludens coꝛam illo
om̃i temꝑe: ludens in oꝛbem terraꝝ. Pꝛo
uerb. viij. Ad litterã loquitur hic de ludo
mundi/ ſed quãdo veniet falco ſeu aquila
. i. Chꝛiſtus in iudicium/ iſte ludus ceſſa-
bit: qꝛ om̃es creature timebũt. Eſa. lxxv.
De celo auditũ feciſti iudiciũ tuuꝫ: terra
tremuit ⁊ q̇euit cum exurgeret in iudicio
deus: vt ſal. fac. om̃es mã. terre. Nota hic
pꝛactice quõ auarus volet libenꝛ reſtitu-

ere vſuras. ſuperbꝰ fuiſſe humilis: religioſus ſeruare religionē dī. O miſer quando audiebā predicare nō potui facere. Item motus corporꝝ celeſtium q̄ eſt quaſi q̄daꝫ ludus ceſſabit. ⁊ ſol obſcurabit ⁊ luna nō dabit lumē ſuū: ⁊ ſtelle cadent de celo ⁊c̄. Vide hoc alibi in ſermone. Ideo eccl'ia ꝓ fideli populo chriano orās ait. Libera me domine de morte eterna in die illa tremēda ⁊c̄. Conſilium ergo do vobis vt tunc ſitis ſecuri et firmi: vt ſubſtineatꝫ ⁊ firmetis duos pedes veſtros ſcꝫ dextrum credētie: et ſiniſtrū obedientie: quia nullꝰ vno tantuꝫ pede firmat̄. Hanc firmitatē petebat Grego. in collecta vigilie natiuitatis dn̄i. Preſta queſumus omīpotens deꝰ vt vnigenitū tuum quē redemptorē leti ſuſcimus. venientē quoqꝫ iudicem ſecuri videamꝰ. Patet pma clauſula. ¶ Scd̄a clauſula eſt oīes angeli eius cum eo. Vnd̄ celum illa die euacuabit̄. Sed diceret aliquis. Quid dicemꝰ de ſanctis: q2 chriſtus non loquit̄ niſi de angelis. Reſpondeo ꝙ oīes ſancti etiā cuꝫ eo venient ad iudiciū Et chriſtꝰ ideo nihil dicit: q2 iam ꝓpheta dixerat ex parte ſua: qd̄ idem eſt. Eſa. iij. Dominus ad iudiciū veniet cū ſenibꝰ populi ſui et principibꝰ eius. Nota. Cum ſenibus populi ſui principibus eius. Nota. Cum ſenibꝰ id eſt ſanctis. Sed quare ſancti dicunt̄ ſenes: cum mlti mortui fuerūt iuuenes? Et ꝑterea: tunc oīes erūt iuuenes in ſimilitudinem etatis plenitudinis chriſti: vt dicit aplꝰs Eph. iiij. Reſpondeo q2 ſenectꝰ ſignificat ſapientiā. Maledictus puer centum annorꝝ: quia nullus intrauit nec intrabit paradiſum: niſi ſapienter ſe gubernauerit. pſ̄. Cum principibus populi ſui ſcilicet angeli. Et nota qd̄ tūc erūt manifeſta oīa mala ⁊ bona ⁊c̄. Ratio quia iudex nō fert ſententiam: niſi prius videat proceſſum: et ex actis in cauſa iudicat. Ideo Daniel. vij. Judicium ſedit ⁊ libri aperti ſunt. Et Apoc. xx. Et iudicati ſunt mortui ex his que ſcripta erāt in libris: ſm opera ipſorꝝ. Nota libri Glo. ꝯſcientiarꝝ que mō ſunt clauſe oībꝰ niſi ſoli deo. O tunc erit magna ꝯfuſio dānatis ex malis q̄ fecerūt ⁊c̄. Remedium ꝙ ne appareāt tunc peccata veſtra in ꝯfuſſionē veſtrā recipiatis nunc velum q̄dratum. i. penitentiā q̄ habet quattuor angulos.

Primus eſt ꝯtritio de peccatis. Sicut puer q̄ deturpauit veſtē ſuā: plorat ⁊c̄.

Secundus vero eſt propoſitum emendandi de futuro.

Tertins oris ꝯfeſſio: q2 aliter plaga nō ſanat̄: niſi radix ⁊ putredo ꝓijciat̄.

¶ Quartus penitentialis afflictio: faciēdo penitētiā a ꝯfeſſore iniunctā. Nam iuxta menſurā delicti erit ⁊ plagarꝝ modus. Deut. xxv. Iſto velo penitentie pctā cooperiūt̄. Auctoritas. Beati quorꝝ remiſſe ſunt iniq̄tates: ⁊ quorꝝ tecta ſunt pctā. Pſ̄. xxxj. Itē. j. Petri. iiij. Charitas operit mltitudinē pctōrꝝ. Charitas. i. penitētia in qua cōcurrit charitas ex q̄ penitentia ſumit vigorē: al's ⁊c̄. ¶ Tertia clauſula. Tunc ſedebit ſupꝝ ſedē maieſtatꝫ ſue. et nō ſtabit pedibꝰ. Sicut iudex ꝓferens ſententiā debet ſedere: al's ſentētia nō valet. de re iudica. c. fina. lib. vj. ibi dicit̄. Sententia quam ſcriptaꝫ edi a iudice litigatoribꝰ nō recitari: vel quam ꝓ ipſo ſtando nō ſedendo ꝓferri contingit: nullꝰ eſt penitus momenti. Queſtio eſt hic quō ſtabit virgo Maria et alij ſancti. Aliqui dicunt ꝙ v̄go ſtabit genibus flexis cum beato Joanne ⁊c̄. Et ita a multis pingitur. Error eſt: quia tunc virgo nō orabit pro peccatoribus: quia tempꝰ erit rigoroſe iuſtitie nō miſericordie. Id̄o ſi vellet orare diceret ſibi chriſtus. Mater mea non loquamini mihi de hoc. Ego eis dedi tempꝰ penitentie ⁊ abuſi ſunt illo peccando. Auctoritas zelus ⁊ furor viri nō parcet in die vindicte: nec acquieſcet cuiuſq̄ꝫ p̄cibus. nec accipiet pro redemptiōe dona plurima. Prouerb. vj. Dico ergo ꝙ v̄go ſedebit ad latꝰ chriſti in throno ſimul cum chr̄o. Auctoritas allegorice: q2 figura fuit v̄ginis. Sedit rex ſuper thronum ſuum: ⁊ poſitus eſt threnus matris eius. que ſedit ad dexteram eius. iij. Regū. ij. Rex eſt chriſtus pſ̄ lxxj. Deus iudiciū tuū regi da. Et Apoc. xix. Habens in femore ſcriptum rex regum: et dominus dominantiū. Quid de apoſtolis? Reſpondeo apoſtoli: ⁊ alij viri apoſtolici. Sicut Dominicus Franciſcus Auguſtinus Hieronymus ⁊c̄. Sedebūt cum chr̄o. Auctoritas Math. xix Amē dico vobis ꝙ vos q̄ reliq̄ſtis oīa

ꝗ ſecuti eſtis me: in regeneratōne cum ſe.
fi. ho. in ſe. ma. ſue. ſede: ⁊ vos ſuper ſe. xij.
ſu. xij. trib⁹ iſrael. Nota Reliquiſtis oīa
non ſolum exteriora: ſed etiā affectum cor
dis. Exemplū de Petro ⁊ Andrea ⁊ cete
ra. In regeneratione. Duplex eſt genera-
tio ſcꝫ anime ⁊ corporꝫ. Generatio anime
eſt ꝑ creationē. Regeneratio eſt in bapti-
ſmo. Ideo dicit᷑ regn̄atus homo ꝗ bapti-
ʒatur. Joan. iij. Niſi quis renatus fuerit
⁊c̄. Generatio vero corpis eſt in vtero ma
tris ꝑ receptionē: regeneratio vero erit in
reſurrectiōe: dicit ḡ in reſurrectione id eſt
reſurrectione vniuerſali. Nota Judican-
tes nō dicit iudicandi. Quid de alijs ſan-
ctis: Reſpondeo iudicabunt etiaꝫ ipſi ſed
diuerſimode. Nota hic ꝙ iudicare poteſt
competere ſeu accipi multipliciter. Uno
modo ꝑ modū priuate auctoritatis. Et ſic
competit ſoli trinitati: licet ꝑ quandā ap-
propriationē iudicialis poteſtas attribua
tur perſone filij: iuxta illud Joan. v. Pa-
ter omne iudicium dedit filio. Et Act. x.
dicit᷑ de chriſto. Hic eſt qui cōſtitutus eſt
a dō iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Quomodo
aūt hoc fit vide Tho. in. iij. par. q. lix. ar. j.
Scd̄o modo competere poteſt alicui per
modū primarie delegationis. Et licet ſit
camere imperij. tū de iure diuino delega-
ri pōt. Et ſic competit ſoli chr̄o ſm ꝙ ho-
mo vt expreſſe dicit᷑ Daniel. vij. Aſpicie-
bam donec throni poſiti ſunt: ⁊ antiquus
dierum ſedit. i. deus pater. Et ſequit᷑. Et
ecce cum nubibus celi: quaſi fili⁹ hominis
veniebat ⁊ vſq; ad antiquū dieruꝫ ꝑuenit
⁊ in ꝯſpectu eius obtulerūt eum: ⁊ dedit
ei poteſtatē ⁊ honorē ⁊ regnū ⁊c̄. In quo
innuit᷑ poteſtas iudiciaria homini chriſto
delegata. et iſtud petebat Dauid di. Pſ̄.
lxxj. Deus iudiciū tuū regi da: ⁊ iuſtitiaꝫ
tuaꝫ filio regis. Et hoc iuſta ratione fiet
in premiū infinite humilitatꝫ/ que fuit in
chr̄o/ quādo ab impijs. ſ. Pilato ⁊ Hero
de iudicat⁹ eſt. Hic tangit Glo. ſuꝑ illud
Job. xxxvj. Cauſa tua q̄ſi impij iudicata
eſt. Glo. a pilato. Ideo iudicium cauſam
q; recipies. Gloſa. vt iuſte iudices. Nota
Quaſi impij: qꝛ peius ⁊ vilius fuit chri-
ſtus iudicatus. ⁊ cōdemnat⁹. q̄ latro vel
homicida: qꝛ de illis fit p̄ceſſus ordinat⁹
tā. Sed de chriſto nihil. Nota ꝙ ille qui
iniuſte iudicat᷑ ab alio: illum iudicare me-
retur. Nota exemplū d̄ Theodorico rege
ꝗ Joānē papam ⁊ Simachū patritiū iu-
dicauit. Et ideo poſt mortē viſus eſt a q̊-
dam ſancto eremita detrudi in ollā vul-
cani ab eis vt refert Greg. in. iiij. dialogo-
rū. Tertio iudicare pōt alicui competere
ꝑ modū aſſeſſorie dignitatꝫ. Et ſic iudica
bunt ſancti ꝑfecti: ⁊ paupes volūtarij vt
apl̄i ⁊ eoꝝ vitā ſequētes: vt patet. Mat.
xix. ⁊ ſuꝑ dictū eſt. Et martyres etiā ꝗ pro
chr̄o iudicati ſunt ꝗ dicit. Apoc. iij. Qui
vicerit dabo ei ſedere in throno meo: ſicut
⁊ ego vici ⁊ ſedi cuꝫ patre meo in throno
ei⁹. Quarto ꝑ modū approbatiōis. Et ſic
iudicabūt oēs ſancti: iuxta illud Sap.
iij. Judicabūt ſancti nationes. O magn⁹
honor ⁊c̄. ¶ Quarta clauſula. Congre-
gabūt ante eū oēs gentes. Queſtio eſt
hic: vbi fiet iſtud iudiciū. Reſpondeo: cō-
muniter dicit᷑ ꝙ in valle Joſaphat: vt di-
citur Joel. iij. In diebus illis ⁊ in tp̄e illo
cū ꝯuertero captiuitatē Juda ⁊ hieruſa-
lem ꝯgregabo omnes gentes: ⁊ ducā eos
in valle Joſaphat ⁊ diſceptabo ibi cū eis.
Hic eſt duplex queſtio. Prima quō illuc
tranſibim⁹. Reſpondeo: q̄libet noſtꝝ nūc
habet angelū qui portabit ſibi cōmiſſum:
ſiue electū ſiue reprobū. Et de bonis claꝝ
eſt: ſed de malis non auderē dicere niſi qꝛ
chr̄s dicit Mat. xiij. Sic erit in ꝯſūmati
one ſeculi. Mittet fili⁹ hominis angelos
ſuos. ⁊ colligent de regno eius oīa ſcan
dala et eos ꝗ faciūt iniquitatē/ ⁊ mittent
eos in caminū ignis. Nota. Scandala di
cunt᷑ illi ꝗ peccant publice. Iniquitas ꝓ
ꝗ occulte: ſed differentia eſt inter bonos ⁊
reprobos: qꝛ boni cū magna reuerētia du
cent᷑ ab angelis ⁊c̄. Sed reprobi cum ma
gno vituperio ⁊c̄. Sicut trahit᷑ ad curiaꝫ
homicida inuitus ⁊c̄. Ideo chr̄s ait. Exi
bunt angeli ⁊ ſeparabūt malos de medio
iuſtoꝝ et mittent eos in caminū ignis: ibi
erit fletus et ſtridor dentium. Ibidem.
¶ Scd̄a queſtio eſt/ quō tot milia hoīm
poterunt ſtare in illa valle tam parua ⁊c̄.
R̄ndeo ſm Petrum de palude in. iiij. diſ.
xlvij. q. j. ar. j. conclu. iij. Quod dominus
deſcendet ſuꝑ vallem Joſaphat: nō qui-
dē vſq; ad terrā/ ſed nec prope terrā ſed vſ-
q; ad locū vbi amiſerūt apl̄i aſpectū eius.

Sicut qn̄ aſcendit in celū/ ꝛ nubes ſuſcepit eū ab ocl'is eoꝝ. Actꝫ. j. Boni aūt ꝛ electi nō erūt in terra i illo loco vallis Joſaphat: ſed rapient̄ obuiam chr̄o in aera: Vn̄ Apl'us. Mortui q̄ in chr̄o ſunt reſurgent p̄mi: deinde nos q̄ viuim⁹/ q̄ reſidui ſumus qui relinq̄mur: ſil' rapiemur cum illis in nubib⁊ obuiaꝫ chr̄o in aera. Et ſic ſp̄tū dn̄o erimus. j. Tim. iiij. Nota magnū honorē ꝛc̄. Si aliq̄s elect⁹ eſſꝫ in terra qn̄ chr̄s diceret ſibi. Aſcendatꝫ huc ꝛc̄. Mali vero ꝛ reprobi in terrā ſcribent̄. i. manebunt: circa illa loca in regione circūquaq; vbi chriſtū ꝛ electos videre poterūt. Tuꝫ rōne altitudinis, tuꝫ rōne claritatꝫ: iuxta illō Jo. xix. Videbūt in quē tranſfixerūt Vel p̄ hoc: qꝛ compreſſi ſtabunt in eodeꝫ loco ſimul. Vel p̄ hoc: qꝛ ad q̄ntūcūq; diſtantiā virtute diuina ad ſinguloꝝ ocl'os ſpecies corpis chr̄i deferent̄: ſiue ſtent ſup̄ mare deo ſuſtentāte: ſiue cōpreſſi: vt dictū eſt ſm Petrū. Tunc aſpect⁹ ipſe erit intolerabilis malis: q̄ vellent poti⁹ eſſe in iferno ꝛc̄. Ideo dicit̄ Luce. xxj. Et in terris preſſura gentiū/ areſcentib⁊ hoibus pre timore: ꝛ expectatione q̄ ſuperue. vni. orbi. Et Job in pſona dānatoꝝ. Quis mihi h̄ tribuat/ vt in iferno ptegas me: ꝛ abſcondas me donec ptranſeat furor tuus. Job. xiiij. Et Apoc. vj Reges terre ꝛ p̄ncipes terre/ ꝛ tribuni/ ꝛ milites/ ꝛ diuites/ ꝛ fortes/ ꝛ om̄is ſeruus ꝛ liber: abſconderūt ſe in ſpeluncis/ ꝛ petris montiū ꝛ dicēt mōtibus ꝛ petris. Cadite ſup̄ nos: ꝛ abſcondite nos a facie ſedentis ſup̄ thronū et ab ira agni: q̄m venit dies magn⁹ ire ipſoꝝ.

¶ Quinta clauſula. Et dicet rex his qui a dextris ei⁹ erūt. Hic nota ꝙ ſicut iudex anteq̄ det ſententiā: oportet ꝙ videat prius pceſſum ꝛ merita partiū ꝛc̄. Sic chr̄s ꝛc̄. Ideo aperient̄ libri ꝯſcientiaꝝ: ꝛ videbūt̄ om̄ia opera bona ꝛ mala ꝛc̄. Auctoritas. Vidi mortuos: magnos ꝛ puſillos ſtantes in ꝯſpectu throni: ꝛ libri aperti ſunt: ꝛ iudicati ſunt mortui ex his q̄ ſcripta erant in libris: ſm opa ipſoꝝ. Apoc. xx. Ad idē facit Daniel'. vij. Iudiciū ſedit ꝛc̄. Vide ſupra in. ij. Item nota quomodo chriſtus vt deferat honorē matri ꝛ ſanctis/ q̄ erūt aſſeſſores ſui dicet matri. Mater mea q̄d videt̄ vobis de his: Et rn̄debit virgo: Fili qui vixerūt ſm veſtra mandata. Et qui aliquādo peccauerūt ꝛ fecerūt penitentiā ſm ꝙ vos dixiſtis. Penitentiā agite ꝛc̄. iō ſunt digni regno tuo. Ideo chr̄s interrogabit apl'os: ꝛ illi dicēt. Dn̄e glioſiſſima mater veſtra iuſtiſſime reſpondit. Et chriſtus. Et ego vt iudex vniuerſalis fero ſententiaꝫ vt fiat ſicut dicitis. Deinde dicet his qui ad dexterā ſunt leta facie. Venite benedicti ꝛc̄. Tūc illi genib⁊ flexis gratias agent chr̄o dicētes. Nō nobis dn̄e nō nobis ꝛc̄. Gloria tibi dn̄e q̄ nat⁹ es de virgine ꝛc̄. Queſtio eſt hec: nunq̄d hec ſnia fiet vocalit̄ tm̄: Rn̄. Pe. de palu. tenet mediā ſniam. ſ. quo ad meritoꝝ diſcuſſionem mentalit̄ fiet. Eſuriui ꝛc̄. Sed quo ad ſententie plationē fiet vocal'r ꝛc̄. Pe. de pal'. in. iiij. diſ. xlvij. q. j. ꝯclu. ij. Hanc q̄ſtioneꝫ noli p̄dicare pter rudes. ¶ Sexta clauſula eſt. Tunc dicet rex his q̄ a ſiniſtrꝫ ei⁹ erūt. Diſcedite ꝛc̄. Dic eandē practicā: qꝛ chr̄s dicet matri. Quid videt̄ vobis fiendū de his: ꝛc̄. Rn̄debit. Fili ex quo vixerūt ſm ppriaꝫ voluntatē/ ꝛ nō ſm mādata veſtra. ideo ad infernū ꝛc̄. Nota ꝙ tunc non erit tēpus miſc̄die vel orationū. Idem dicent ſcti apl'i ꝛ martyres iterrogati a chriſto. Tunc chr̄s dicet. Et ego vt iudex vniuerſalis do ſententiaꝫ vt fiat ſicut dicitis. Et tunc dicet malis. Diſcedite a me maledicti. Dic practice ꝙ qn̄ videbūt mali ſe eſſe dānatos: petent a dn̄o. Dn̄e poſtq̄ ſumus dānati fac nobis gratiaꝫ: vt ſtemus tecū. Reſpondebit. Diſcedite. Rn̄debūt Dn̄e ſaltem benedic nobis. Reſpondebit. Maledicti. Tertio dicent. Dn̄e pone nos in aliq̄ bono loco. Rn̄debit. In ignē eternū. Quarto dicent dn̄e da nobis ſaltē aliquā bonā ſocietatē. Rn̄debit. Qui paratus eſt diabolo ꝛ angelis ei⁹. Tunc data ſentētia cōmouebit̄ inter eos rumor ꝛ plāctus: dicētes illud. Hiere. xx. Maledicta dies in qua natus ſum: dies in qua peperit me mater mea nō ſit benedicta. Maledict⁹ vir q̄ annūciauit patri meo dicēs. Natus eſt tibi puer. Tunc vir inſurget ꝯ̄ vxorē: ꝛ pat̄ ꝯtra filiū ꝛ econuerſo. Quia tūc q̄nto amor fuit hic inteſior: tāto mai⁹ erit ibi odiū/ in penā culpe. O miſeri peccatores ꝛc̄. Emendem⁹ ḡ q̄ ignorant̄ peccauim⁹ ne ſubito preoccupati die mortꝫ:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

queramꝰ ſpaciū penitētie et inuenire non poſſimꝰ. ¶ Septima clauſula. Et ibunt hi in ſuppliciū eternū. Ecce executio ſentē tie. Nota ꝙ ſentētia datur primo ꝓ bonis ⁊ ſcđo cōtra malos: ſed tñ executio primo fiet đ malis. Quibꝫ ſic flentibꝫ dicet chri ſtus. Inferne aperi os tuū. Tūc terra ape rietur ⁊ deglutiet eos: tūc deſcendēt in in fernū. Auctoritas. In tēpore meſſis dicā meſſoribꝫ. Colligite primū zizania/ ⁊ alli gate ea in faſciculos ad ꝯburendū. Mat. xiij. Nota faſciculos: ſicut faciūt ruſtici de lignis ad cōburendū. Et ſm ꝙ hic fuerūt ſimiles in peccatis/ ſic erūt ſiles in penis. Unus faſciculus fiet de dominis: aliꝰ de ꝑlatis: alius de malis clericis luxurioſis: aliꝰ de religioſis. ¶ Octaua clauſula de executiōe bonoꝝ. Iuſti aūt in vitā eternā Tūc dicet chr̄s angelis. Precedatis vos. Sic aſcendēt ad celos: vbi glīa eťna erit. De h̄ dīt Eſa. xxxv. Qui redēpti fuerit et liberati a dn̄o: cōuertenť ⁊ veniēt in ſiō cū laude/ ⁊ letitia ſempiterna ſuꝑ caput eoꝝ. Gaudiū ⁊ letitiā obtinebunt/ ⁊ fugiet do lor ⁊ gemitꝰ. Itē Apoc. ij. Abſterget deꝰ oēm lachrymā ab oculis ſanctoꝝ: ⁊ mors vltra non erit/ neqꝫ luctus/ neqꝫ clamor/ neqꝫ dolor erit vltra: ꝙ prima abierūt ⁊c.

¶ Eadē dn̄ica prima de aduentu. Mūdi finis adeſt. Ser. iij.

Nox preceſſit dies aūt appropinquit. Rom. xiij. Thema ꝓpoſitū/ ⁊ etiā to ta epl̄a declarat nobis finē mundi eſſe de ꝓpinꝙ/ vt nullus ponat ſpem in eo. Pro declaratione huius ſciendū ꝙ in ſacra ſcri ptura in multis locis inueniť/ ꝙ tp̄s huiꝰ vite ſeu curſus huiꝰ mundi diciť nox reſpe ctu vite eterne. Et h̄ declarať per tres pro portiones. ſ. lune/ ſolis/ ⁊ chriſti. Luna ha bet claritatē: ⁊ ſol maiorē claritatē habet ſcꝫ ſeptēplicem: vt dicunt doctores, ⁊ etiā gloſa ordinaria ſuper illud Eſa. xxx. Erit lux lune ſicut lux ſolis: et lux ſolis erit ſe ptēpliciter. Ex peccato autē Ade ſol ⁊ lu na ꝑdiderunt multū de claritate: ſed recu perabunt eā in iudicio vniuerſali. Chriſtꝰ aūt hꝫ claritatē incōꝑabiliť excedentē clari tatē ſolis: qꝛ ſi iuſti fulgebūt ſicͤ ſol: vt dici tur Mat. xiij. Quid erit de claritate chri ſti: modo ſol ⁊ luna dant claritatē in hoc mūdo/ ſed nō in paradiſo: vt infra ſubdiť. ne in inferno: ſed paradiſus illuminať a chr̄o. Auctoritas. Ciuitas ſcꝫ paradiſi nō eget ſole neqꝫ luna vt luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eaꝫ: ⁊ lucerna eiꝰ eſt agnus. i. chr̄s. Apo. xxj. Nota lucerna eius eſt agnꝰ: qꝛ ſicut in lucerna ſunt tria/ ſic in chr̄o. Primo eſt cera. i. caro mundiſſi ma: que liquefacta eſt ad ignē charitatis in paſſione hoīs. Secūdo liciniū album: eſt aīa mūdiſſima. Tertio lumen/ qđ eſt deitas ſanctiſſima. Modo fiat ratio. Si claritas lune reſpectu claritatꝫ ſolis diciť nox eo ꝙ ſol magꝫ lucet ſeptēpliciter: ergo multo magis claritas ſolis debꝫ dici nox reſpectu claritatꝫ chriſti/ ꝙ eſt in paradiſo. ⁊ eſt maior claritate ſolis incōparabiliter Recte aīa noſtra in corpore noſtro eſt ſi cut veſpertilio ꝙ lumē lune credit eſſe ma gnū ⁊c. ſed ſi videre poſſet lumen ſolis: re putaret lumē lune quaſi nihil. Sic anima noſtra poſtqꝫ recedit a corpore/ reputat preſentē mundū quandā noctē quā prius putabat eſſe diē. Et pōt tunc dicere. Nox ſcꝫ vite tēporalis preceſſit/ dies aūt appro pinquabit. Patꝫ thema: ex quo inducitur ꝙ finis mundi huiꝰ eſt prope. Et pōt hoc declarari figuraliter ꝑ decem plagas egy pti ꝙ fuerunt figura chriſtianitatꝫ: qꝛ oīa in figurā cōtingebant illis. Scripta autē ſunt ad correctionē noſtrā: in quos fines ſeculoꝝ deuenerūt. j. Coꝝ. x. Unde ꝟſus. Sāguis/ rana/ ſciniphes/ muſce/ hyems/ vlcera/ grando. Et brucus ⁊ tenebre: mor ti primogenita dando. Sic aues et piſces mortui: vt habeť Exođ. vij. Hic hiſtoriaꝫ ⁊c. ¶ Pria plaga fuit ſanguis/ i quē oēs aque egypti verſe fuerunt. Fuit figura pri me plage ſeu ꝑſecutionis eccleſie: que fuit plaga martyꝝ: in qua aqua baptiſmi fuit cōuerſa in ſanguinē. Unde cantat eccleſia Tradūtur gladijs more bidentiū ⁊c. Itē Mat. x. Tradet eīn frater fratrem in mor te/ ⁊ pater filiuꝫ: ⁊ inſurgent filij in paren tes ⁊ morte eos afficient. Et durauit vſqꝫ ad ducentos annos: ⁊ vltra vſqꝫ ad tem pora Silueſtri pape ⁊ Conſtantini impe ratoris ⁊c. De hac plaga chr̄s Joan. xvj. Uenit hora vt oīs ꝙ interficit vos: arbi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

trēꝶ obſequiū ſe pſtare do. ¶ Scđa plaga
fuit ranaꝝ. Exo. viij. Rane loquaces ſūt
heretici: q̇ intrabāt domos particlares et
vniuerſales. ſ. eccl'ias ad ꝑuertendū arti-
culos fidei. Sicut fuerūt Arriani: Ma-
cedoniani: Neſtoriani: ⁊ multi de qb⁹ vi-
de in decre. xxiiij. q. iij. Quidā. Hec plaga
fuit ꝓphetata a Petro apl'o dicēte. Erunt
magiſtri mēdaces: q̇ introducēt ſectas ꝑdi
tionis. ij. Pe. ij. ¶ Tertia plaga fuit ſcini-
phū de puluere exeuntiū ⁊ crudeliter mor
dentiū. Exod. viij. Iſta plaga fuit figura
ꝑſecutionis hominū carnaliū/ ⁊ precipue
principū ⁊ tyrannoꝝ per ſciniphes ſignifi
catoꝝ qui exeunt de terra: quia carnales
hoīes toti ſunt de terra/ nihil de ſpiritu ha
bentes: nec ſpem habent celeſtiū. Et iſtaʒ
plagā miſit deus populo chriſtiano: quia
poſtq̄ fuerūt liberati a prima ⁊ ſecūda: de
derunt ſe vitijs ⁊ carnalitatib⁹/ bonos ſpi
rituales ac ſanctos viros ꝑſequentes: ⁊ h
fuit tēpore Auguſtini: d quo legiꝶ. Inter
que mala fuerūt Auguſtino lachryme ſue
panes die ac nocte. Ideo apl's. Omnes q̇
pie viuere volunt/ in chriſto ꝑſecutionem
patiūtur. j. Timo. iij. ¶ Quarta fuit pla-
ga muſcarū grauiſſimarū. Exod. viij. Et
hec fuit figura quarte plage eccleſie: que
fuit occupatio tyrannorū: quia principes
etiā chriſtiani/ vel occupabant nō ſua/ vel
regna vel ciuitates quib⁹ de iure p̄erant/
tyrānice regebant. Et fuit completa pro-
phetia Eſa. j. Principes tui infideles/ ſo
cij furū: omnes diligūt munera/ ſequūtur
retributiones: populo nō iudicant/ cauſa
vidue nō ingrediꝶ ad eos. ¶ Quinta pla
ga fuit mors ſeu occiſio omniū animaliuʒ
egypti. ſ. equoꝝ/ muloꝝ/ aſinoꝝ/ ouiū/ bo-
um/ vaccaꝝ ⁊c̄. Exo. ix. Aialia dicunꝶ ab
aīa: ⁊ ſcant ꝑſonas deuotas et ſcās que
hodie defecerūt. Et ſic fuit figura quinte
plage/ ſcʒ bonoꝝ defectio: quia ꝓpter mali
tiam hominū/ boni ſunt ſublati de medio
⁊ mortui ⁊c̄. Dic de quolibet ſtatu: de do
minis/ prelatis/ iudicib⁹/ aduocatis/ mer-
catoribus/ artificibus/ mulierib⁹/ religio
ſis/ clericis ⁊c̄. vix reperiūtur pauci hodie
bone cōſciētie. Et completa eſt prophetia
Michee. vij. Veh mihi/ quia factus ſum
ſicut qui colligit in autūno racemos vin-
demie/ non eſt botrus ad comedendū. Pe
rijt ſanctus de terra/ ⁊ rectus in hominib⁹
non eſt. Omnes in ſanguine inſidiantur:
vir fratrem ſuum ad mortem venatur ⁊c̄.
¶ Sexta plaga fuit vlceꝝ turgentiū: ſcʒ
de glandulis carbunculis/ ⁊ nō frangebā
tur/ ſed dabant eis maximū dolorem ⁊c̄.
Exod. ix. Ecce hic ſexta plaga. ecce. ſ. ani-
moſa diuiſio. i. diuiſio aīarū: quia in cor-
de ſunt hoīes diuiſi/ ſed in ore oſtendunt
pacē: ⁊ ſunt tumidi ⁊ inflati/ ⁊ pleni odio
⁊ rancore: ⁊ ideo oportet ꝙ crepent aliquā
do. Iſta plaga durat adhuc in plurib⁹ lo-
cis. De talibus dicit Dauid. Qui loquū
tur pacē cum proximo ſuo: mala auteʒ in
cordibus eoꝝ ⁊c̄. Nota exemplum de illo
mercatore qui interrogauit me dicēs. Pa
ter ego iui ad quendā cōfeſſorē qui noluit
me abſoluere/ eo ꝙ habeam odio quendā
meū inimicum: ⁊ dixit mihi ꝙ teneor ſibi
parcere: quid dicitis vos? Parce tibi met
ipſi: quia qui querit occidere inimicū/ pri
mo occidit animā ſuam gladio/ quo vult
occidere inimicū. Qui odit fratrē ſuū ho-
micida eſt. ſ. ſuijpſius. j. Pet. iij. Et ſic in-
telligitur verbū chriſti. Oīs qui accipit
gladium. ſ. contra inimicū: gladio peribit
ſcʒ eodem. Matth. xx. Iteʒ Dauid. Gla
dius ipſoꝝ intret in corda ipſoꝝ: non dicit
corpora ⁊c̄. ¶ Septima plaga fuit grādi-
nū ⁊c̄. Exo. ix. Hec plaga fuit etiā plaga
eccleſie/ q̄ fuit mortalitatū ⁊ tempeſtatuʒ
vaſtantiū ſata ⁊ fruct⁹: ⁊ a modico tp̄e in
cepit. forte fuerūt pauciores a centū quin
quaginta annis. Et ratio huius plage eſt
blaſphemia dei ⁊ ſanctoꝝ: q̄ a modico tē-
pore citra incepit crebeſcere: quia ſicut cō
tra illos qui impugnāt turrim vel caſtrū:
vel aliquod hmōi cum ſagittis ⁊ bombar
dis/ deſurſum mittunt lapides defenden-
do ſe ⁊c̄. Sic cōtra chriānos q̇ impugnāt
deū blaſphemiarū ſagittis/ et bombardis
ꝑiurioꝝ ⁊c̄. mittit deus grādines grandi-
nū ⁊ grādularū tempeſtates. Nota hic cō
tra peccatū blaſphemie. Ideo ipe deus di
cit Deuꝶ. xxxij. Generatio ꝑuerſa eſt ⁊ in-
fideles filij ipſi me ꝓuocauerunt in eo qui
nō erat deus ⁊ irritauerūt in vanitatibus
ſuis. ſ. blaſphemijs. Et ego ꝓuocabo eos
in eo qui non eſt populus: ⁊ in gente ſtul
ta irritabo illos. Ecce guerre. Et ſequiꝶ.
Cōgregabo ſuꝑ eos mala ⁊ ſagittas me-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

as cõplebo in eis:cõſumenꝶ fame:ꝛ deuo
rabunt eos aues morſu amariſſimo.
¶ Octaua plaga fuit locuſtarũ. Exo.x.
Ecce hic hypocritarũ multiplicatio. Hec
plaga iam incepit in chriſtianitate. Hy-
pocrite cõgrue ſignificanꝶ per locuſtas:qꝛ
locuſte volantes oſtendunt ſe aues eſſe cũ
nõ ſint aues:imo ſtatim deſcendũt ad ter-
ram. Sic hypocrite per exteriora opera ꝛ
verba oſtendũt ſe eſſe perſonas deuotas ꝛ
cõtemplatiuas cum non ſint:ſed ſtatim
deſcendũt ad terram:qꝛ nihil appetũt niſi
terrena:ſicut ſunt religioſi portantes ha-
bitum exterius religionis:ꝑ quem ſignifi
caꝶ ſctitas interior:cum tñ interius ſint
nequiſſimi/ſupbi/inuidi/auari/luxurioſi/
detractores bonorũ. Sic clerici/ſic princi
pes/ſic plati/ſic totus mund⁹ eſt plen⁹ hy
pocritis. Tales ergo ſũt tanq̃ arbores in-
fructuoſe apte ad incendiũ eternum. No-
ta figuraꝫ de ficu cui maledixit domin⁹.
Matth.xxj. Ideo chriſt⁹. Attẽdite a fal-
ſis ꝓphetis q̃ veniũt ad vos in veſti. ouiũ
intrin. aũt ſunt lupi rapaces. A fructibus
eorum cognoſcetis eos. Mat.vij. ¶ No-
na plaga fuit tenebrarũ ꝑ triduũ:in tm̃ ꝙ
nullus poterat ſe mouere de loco ſuo ꝛc.
Exo.x. Ecce hic obſcuritas ſciſmatis qȯ
durauit ꝑ triduũ:qꝛ erant tres quorũ q̃li-
bet dicebat ſe eſſe papam:ꝛ cum quolibet
erant magni magiſtri/ꝛ doctores/princi-
pes/plati:ꝛ tanta erat tenebroſitas ꝙ nõ
poterat diſcerni quis eorum eſſet ver⁹ pa
pa:nec aliq̃s poterat ſe mouere ḋ loco ſuo
quia q̃libet beneficiat⁹ ab vno papa:non
curabat ſe mouere ab illo:et ſic feciſſet ſi
fuiſſꝫ bñficiat⁹ ab alio. ¶ Decima plaga
fuit percuſſio primogenitoꝝ ab angelo ex
terminãte. Exo.xij. Ecce hic vltima pla-
ga quã habitura eſt eccleſia chriſtianoruꝫ
ſubuerſoꝝ ab antichriſto:q̃ figuraꝶ ꝑ angelũ
exterminatoreꝫ:q̃ percutiet primogenita
chriſtianoꝝ.ſ.ꝑncipes:ex parte quoꝝ fiẽt
ꝑconizatiões ꝯtra chr̄m ꝛ ꝟginẽ Mariã
ꝛc. Et poſtea ſtatim ſequeꝶ deſtructio fi-
nalis mũdi. De hoc dicit apoſtol⁹. Mit-
tet illis deus operatiõeꝫ erroris vt credãt
mendacijs:vt iudicenꝶ oẽs qui non credi-
derunt veritati:ſed ꝯſenſerunt iniq̃tati.ij.
Teſſ.ij. Nota. Mittet. Dices tu. Nũq̃d
deus mittet antichr̄m? Rñ. In ꝑcuſſione
antichriſti ſũt duo ꝯſiderãda. Primo cul-
pa ꝛ malitia antichri,ꝛ quãtũ ad hoc non
mittet deus ipm̃:ſed ꝑmittet ſic oia mala
culpe. Scḋo eſt ꝯſiderare penã decẽ puni
tiõnũ maloꝝ chriſtianoꝝ. Et q̃ntũ ad hoc
deus mittet antichriſtũ. ꝛc. Da exempluꝫ
de paſſiõe chri cui⁹ deus fuit cauſa ex ꝑte
paſſionis:ſed nõ fuit cauſa ex ꝑte actiõis.
Unde ꝟſus. Actio diſplicuit/paſſio gra-
ta fuit. Cũ ergo iãdiu eſt ꝙ fuit nona pla
ga. Ptꝫ ꝙ ſtatim veniet decẽ.ſ.angeli:id
eſt antichri ꝑcutientis. Et ſic patet quod
dicit thema. Nox.ſ.hui⁹ mundi preceſſit.
Dies aũt.ſ.paradiſi appropinq̃bit.ſ.his q̃
bene ſũt diſpoſiti. Remediũ ergo habem⁹
quod dicit epl'a. Abijciam⁹ ergo opera te
nebrarũ ꝛc. Deo gratias. Amen.

¶ Dñica.II.de aduẽtu de effecti bus gratie dei iuſtificantis. Sermo.IIII.

SCitote quoniam prope eſt regnũ dei. Lu.xxj.
Dicto ſupra ꝓxia dñica:de ꝑmo
chri aduentu.ſ.ꝑ incarnationẽ in ventre
ꝟginali. Nũc ſequiꝶ ꝑdicare de ſcḋo aduẽ
tu.ſ.ꝑ iuſtificationẽ in mente humanali.
In ꝑmo ſiquidẽ aduentu venit chr̄s tanq̃
miſter:vt dictũ ẽ.ſ. In iſto aũt ſcḋo venit
vt hoſpes ꝛ ſoci⁹ habitãs in domo menꝫ
nr̃e:ꝛ vt lux illuminãs domũ. Iḋ de iſto
aduẽtu loquẽs ꝓpha dic. Surge illũinare
hieruſalẽ:qꝛ venit lumẽ tuum:ꝛ gl'ia dñi
ſuper te orta eſt. Eſa.lx. SaluteꝶVirgo ꝛc
Pro declaratiõe thematis ꝛ itroductio
ne materie noſtre:notanduꝫ ꝙ peccatum
mortale facit hoiem multum diſtare a re
gno dei ſiue ab ipſo deo:iuxta illud. Lon-
ge eſt dñs ab impijs. Prouerb.xv. Et.ps̄.
cxviij. Longe a pctõrib⁹ ſalus. Qḋ intelli
ge nõ per diſtantiã localem:qꝛ ſic nihil eſt
ꝓpinqui⁹ cuicũq̃ creature q̃ ipſe deus q̃
eſt in oib⁹ creaturis ꝑ eſſentiam:preſentiã
ꝛ potentiã:quia oia habent eſſe per ipm̃:
videntur ab ipſo:et ſubijciũtur ipſi:iuxta
illud. Celũ ꝛ terrã ego impleo dicit dñs.
Hiere.xxiij.ps̄.cxxxviij. Quo ibo a ſpiri-
tu tuo ꝛ q̃ a facie tua fugiã? Si abſcõdero

in celū tu illic es ꝛc̄. Pctōꝛes ergo non di
ſtāt a deo localr̄/ſed diſtātia foꝛmali. Sic
da exēplū de albo ꝛ nigro: licet ſimul ſtēt
tñ valde diſtāt: qꝛ nō eſt ↄuentio lucis ad
tenebras ſm Tho. Naz deꝰ eſt lux: pctōꝛ
tenebꝛe. ꝛ lux in tenebꝛis lucet ꝛ tene. eaz
nō cōpꝛe. Jo. j. Deꝰ eſt iuſtus: pctōꝛ iniu/
ſtus. deꝰ eſt bonus: pctōꝛ inq̄ntū hmōi eſt
malus. deꝰ eſt ſapiēs: pctōꝛ ſtultꝰ. deꝰ eſt
pius: pctōꝛ impiꝰ. ꝛ ſic de alijs. Diſtant ḡ
deus ꝛ pctōꝛ foꝛmalr̄ in infinitū. Sed qn̄
chr̄s deꝰ ꝛ hō ꝑ gr̄am venit ad pctōꝛē: tol
lit ab eo oēs cōtrarietates q̄s pctōꝛ habe/
bat ad deū. Et qꝛ cōtrarietates ſiue oppo
ſitiones ille erāt cauſa ꝓpter quā pctōꝛ di/
ſtabat a deo ꝛ regno dei. Jdeo hō tūc fit ꝓ
pinquꝰ deo: ꝛ quaſi vnit̄ deo ꝛ ligat̄ cū eo
fune charitatis. j. Jo. iiij. Deus charitas
eſt: et q̄ manet in charitate/in deo manet
ꝛ deꝰ in eo. Jtē. j. Coꝝ. iij. Neſcitis quia
tēpluz dei eſtis vos: ꝛ ſpūs dei habitabit
in vos. De iſtis dicit thema. Scitote qm̄
ꝓpe ꝛc̄. Talibus em̄ eſt ꝓ regno dei: qꝛ re
gnū dei habitabit in eis ꝑ ſpem et gratiā.
Vn̄ Luce. xvij. Regnū dei intra vos eſt.
Ptz thema. Videamꝰ ergo magis diſtin
cte/quot vtilitates ↄfert chr̄s anie: qn̄ ve
nit ad eaz ꝑ gratiā iuſtificantē: quā vocāt
theologi ḡtuz faciētē. Vbi nota. ꝙ chr̄s
tūc ↄfert aie q̄nqꝫ effectus ſeu vtilitates.

Pꝛima eſt peccatoꝝ purgatio
Secūda eſt virtutū infuſio
Tertia eſt ſpiritualis cōſolatio
Quarta eſt perſeuerātia finalis
Quinta eſt gloꝛia ſupernalis.

¶ Pꝛima ḡ vtilitas ꝛc̄. Nullꝰ em̄ homo
pōt exire de pctō/niſi ꝑ gratiaz chr̄i. Ro.
iij. Juſtificati gratis ꝑ gratiaz ipſiꝰ. Pōt
em̄ hn̄ per ſuā potētiaz naturalē cadere in
pctm̄: ſed reſurgere nō pōt per ſua natura
lia/niſi chr̄s aduenieēs poꝛrigat ſibi manū
ꝛ ipm̄ erigat. Et ꝓ hoc clariꝰ intelligendo
ꝛ firmiꝰ ꝓbando/nota rōnē: auctoꝛitatē:
ꝛ exēplū. Ratio eſt triplex: ſcꝫ naturalr̄ ſeu
phyſicalis: theologicalis: ꝛ legalis. Natu
ralis ponit̄. j. imediate. Ratio ꝟo legalis
ponit̄. j. in additione/que incipit. Eſt alia
ratio: q̄ eſt legalis ꝛc̄. Ratio ꝟo theologi/
calis q̄ eſt ſcd̄a: dicēda eſt illa quā ſcpſi in
ſermonib; de pctis in genere. ar. iij. ſer. xxj
Vbi agit̄ de remedijs pctī moꝛtalis q̄ntū
ad rōnē naturalē. Ratio eſt iſta: qꝛ natura
liter q̄libet res cōpoſita ex materia et foꝛ/
ma: ꝛ loquoꝛ de materia inferioꝝ coꝛpoꝝ
q̄ eſt in potētia ad plures foꝛmas. Nam
materia ſuperioꝝ coꝛpoꝝ nō eſt in poten/
tia niſi ad foꝛmā ſuā: q̄uis hec regula poſ
ſit etiā intelligi in coꝛpoꝛib; celeſtib; et in
angelis: qꝛ ſm materiā ad nihilū reducū
tur ſub rōne potētialitatis quā hn̄t. Sed
ꝙ nō reducant̄ ad nihilū: eſt rōne actꝰ ſeu
foꝛme: que ꝑficit totalit̄ potētialitatē eo/
rū. vt nota Tho. in. ij. ſen. di. vij. q. j. art. j.
Et ſcripſi poſt feſtū trinita. ſer. xlv. in in/
troitu: redit ad ſuū pꝛincipiuz materiale/
vn̄ foꝛmata eſt. vt ptz pꝛimo celi ꝛ mūdi.
Vn̄ videmꝰ ꝙ oīa coꝛruptibilia cōpoſita
ex q̄ttuoꝛ elemētis/reſoluunt̄ in ipſa quat
tuoꝛ elemēta. Sicut q̄libet res conſequit̄
naturā ſuā. Sicut de lapide quē tenēt in
manu: ſi ipm̄ dimitterēt/naturalit̄ deſcen
deret. Jgnis aſcendit. Sic ꝛ beſtie foꝛma
te de terra/naturalit̄ ad terrā reducūtur.
Auctoꝛitas. Cuncta ſubiacēt vanitati et
oia pergūt ad vnū locū: d̄ terra facta ſunt
ꝛ in terrā parit̄ reuertunt̄. Eccli. iij. Nō
videamꝰ de q̄ hō eſt factꝰ. Et quidē q̄ntū
ad coꝛpus de terra. Foꝛmauit igit̄ deꝰ ho
minē de limo terre Gen̄. ij. ꝛ iō ad terram
habet reuerti q̄ntū ad coꝛpus Gen̄. iij. Jn
ſudoꝛe vultꝰ tui veſceris pane tuo/donec
reuertaris in terrā de qua aſſumptus es:
qꝛ puluis es ꝛ in puluerē reuerteris. Quā
tum ꝟo ad aīam: q̄ eſt ſubiectū gr̄e vel pec
cati: non poſſumus dicere ꝙ ſit ꝓducta de
terra/nec de alio elemēto/nec de materia
celi: qꝛ aīa humana eſt ſupꝛa oēm ꝓpoꝛti/
onē materie coꝛpalis: nec ſumit̄ de mate/
ria potentie ſed eſt creata de nihilo. ḡ na/
turaliter ad nihilū redit. ſ. ad pctm̄ et defe
ctū: qꝛ pctm̄ dicit̄ nihil: qꝛ eſt ꝑuatio recti/
tudinis. Joan. j. Sine me factū eſt nihil.
Glo. i. pctm̄. Vn̄ ad peccādū nō indiget
mgr̄o: ꝛ ex hac rōne peccare eſt adeo natu
rale ipſi homini/ꝙ nullus vnq̄ꝫ hō fuit a
pctō exemptꝰ/p̄ter chr̄m ꝛ virginē. j. Jo.
j. Si dixerimꝰ qꝛ pctm̄ nō habemus: ipſi
nos ſeducimꝰ/et veritas in nobis nō eſt.
Hāc rationē ponit Aug. xiiij. de ciui. dei.
ca. xiij. vbi ſic dicit. Vt natura ſit ex eo: hꝫ
ꝙ a d̄o facta eſt. Vt aūt ab eo qd̄ deficiat
eſt ex hoc ꝙ de nihilo facta eſt. Nec ſic defi

cit hō/vt oīno nihil eſſꝫ.ſed vt inclinatus
ad ſeip̄m minus eſſet ꝗ̄ erat:cū ei q̇ ſum-
me eſt inherebat Hec ille. Non ergo indi
get hō magr̄o ſeu adiutorio alieno ad pec
candū:ſed ad reſurgendū a pctō ad gratiā
nō pōt anima de ſe. Si eñ fuiſſet creata
vel ꝓducta de gratia:ꝑ ſe rediret ad gr̄am
naturaliter. Si de materia celi eſſet ania
ad celū rediret.ſed q̇a creata eſt de nihilo
per ſe redit ad nihilū. Et ideo pōt pecca-
re ꝑ ſe:ſed nō pōt reſurgere a peccato/nec
veniā cōſequi ꝑ ſe. Et ſic pꝫ ratio natura
lis. Eſt ⁊ alia ratio q̄ dicit̄ legalis. Nam
ꝑ peccatū deus offendit̄. Offenſa autē nō
remittit̄ niſi animꝰ offenſi ſit placatꝰ. Ani
mus aūt offenſi ē in volūtate ipſiꝰ offenſi.
Scd̄m eñ leges nullus cogitur de iure ci
uili remittere offenſam illatā:imo poteſt
accuſare in iudicio/vel agere contra iniu
riantē:qꝛ nemini facit iniuriā qui ſuo vti
tur iure. Non eſt ergo in ptāte offendētis
offenſam remittere:ſed in volūtate ⁊ pote
ſtate offenſi.vñ qꝛ deus offendit̄ eſt in dei
voluntate p̄ſtare veniā/⁊ nō in ptāte pec-
cantiū/offendentiū. Ps̄. Btūs vir cui nō
imputauit dñs peccatū ⁊c̄. ¶ Scd̄a igit̄
vtilitas ⁊c̄. Eſt virtutū infuſio:⁊ qm̄ ſ̄m
ph̄m Principiū eſt dimidiū totius:et ſ̄m
cōmunē doctoꝝ ſniam. Uirtutes ſunt cō
nexe ſaltem q̊ ad habitū. Si fidē habuerit
homo:cū ſit ſubſtātia.i.fundamentū rerū
ſperandarū ſ̄m apl'm:ergo habebit omnē
virtutē. Sed oportet hāc fidē eſſe charita
te informatā:hec eñ ſola fides eſt. Licet
credat in chriſtū/niſi equiuoce. Sicut hō
mortuus dicit̄ homo:ſic d꞉/fides ſine cha
ritate mortua eſt. Jaco.ij. Fides ſine ope
ribus mortua eſt. Et apl's Gal'.v. Opera
tur aūt fides per charitatē:ſic nec ſpes ſed
p̄ſumptio/nec charitas/nec aliqua v̑tus
cardinalis. Sed poſtꝗ̄ chr̄s venit in mē-
tem humanā ꝑ gratiā:oēs virtutes infun
dunt̄ in ea:tā virtutes theologice q̄ ſunt
tres/ꝗ̄ cardinales q̄ ſunt q̄ttuor principa
les:⁊ etiā dona ſpūſſancti q̄ ſunt ſeptem.
Et ratio eſt:qꝛ vbi eſt ꝑnceps ibi oportet
ꝙ ſint eiꝰ famuli. Princeps aūt ⁊ dñs vir
tutū eſt chr̄s. Ps̄. Quis eſt iſte rex gl'ie?
Dñs virtutū ipſe eſt rex glorie. Itē. Dñe
virtutū beatus hō qui ſperat in te. Jō de-
bet ſe quilibet p̄parare ad chr̄m recip̄e in
hoc tp̄e:ſicut parat ſe hō ⁊ domū ſuam ad
accipiendū regē. Jō apl's. Ecce nūc tp̄s
acceptabile:ecce nūc dies ſalutis. Uñ de
chr̄o ſcribit Luc̄. ꝙ ois turba querebat eū
tāgere:qꝛ virtus de illo exibat et ſanabat
oēs. Luc̄.vj. Hic hiſtoriā de muliere que
tetigit fimbriā veſtimenti eiꝰ ⁊ ſanata eſt
a fluxu ſanguinis quē paſſa fuerat.xij.an
nis Mat.ix. Jō chr̄s intrās in animā ha
bitat ibi cū omibꝫ virtutibꝫ. Sicut lux in-
trās in camerā illuminat oēs parietes ca-
mere:ſic ⁊ chr̄s qui eſt lux. Jo.j. Erat lux
vera ⁊c̄. illuminat oēs potētias anie. Nā
illuminat intellectū ꝑ verā fidē ⁊ pruden
tiā ſeu ſapientiā. Uolūtatē per charitateꝫ
⁊ iuſtitiā: Jraſcibilē ꝑ fortitudinē ⁊ ſpeꝫ:
Cōcupiſcibilē ꝑ tēperantiā. Corpus per
caſtitatem: Cetera mēbra per honeſtatē.
Al's nō poſſet ibi habitare chriſtꝰ niſi do
mus mētis eſſet ornata virtutibꝫ. ¶ Ter
tia vtilitas eſt ſpūalis cōſolatio: qñ chr̄s
venit ad illuminandū aiam q̄nta ſit dulce
do/quāta ſit pax ſentiri pōt/dici non pōt.
Bene ſentiebat ille q̇ dicebat. Quāma-
gna m'titudo dulcedinis tue dñe quā ab
ſcōdiſti timētibꝫ te ⁊c̄. ps̄. Nō abſcōdiſti:
qꝛ nō videt̄ exterius ſed ſentit̄ interiꝰ. De
hoc habet̄ figura Dañ.xiiij. Quādo Da
niel fuit poſitus in lacu ſeptē leonū ex ma
lorū ſuggeſtione ⁊ accuſatiōe:inter q̊s leo
nes fuit ſex diebus nō manducās neqꝫ bi
bēs/ſꝫ orabat. Abacuch vero ꝓpheta erat
in iudea. Hic quō ꝑ angelū fuit portatus
ad locū vbi Daniel erat:⁊ exclamauit di
cens. Daniel ſue dei tolle prandiuꝫ quod
miſit tibi deus. Nota ſignificatū huius fi
gure:quia omnia in figurā cōtingebant il
lis, vt dicit apl's.j.Cor.x. Daniel amicus
dei ſignificat perſonā deuotā. Lacus leo-
nū eſt iſte mundus in quo ſunt ſepteꝫ leo
nes prompti ad deuorandū.i.ſeptē demo
nes qui deuorant animas hominū per ſe
ptē peccata mortalia:quia quodlibet pec-
catū mortale habet demonē ſuū. Sup̄bia
habet leuiatā. Auaritia māmona. Luxu-
ria aſmodeum. Jnuidia belzebub. Gula
belfegor. Jra baalberuth. Accidia aſta-
rot. Jſti autē querūt deuorare bonas per
ſonas. Jnter quos leones ſtat perſona de
uota ſex diebus.i.ſex etatibus vite homi
nis/quia ſunt ſeptē etates hois:ſed in pri

ma etate homo nō timet hos leones. Pri
ma etas eſt infantia. In iſta vt dixi non ti
met leones: q2 puerilis etas excuſat a pec
cato: quia quicq̄d videt ignorat. vt dicit
text⁹ in. l. vnica. C. de fal. mo. Ibi. Quia
etas eoꝝ̄ quid videat ignorat. Secunda
eſt pueritia. ⁊ in hac timet leones: q̄a iſta
etas plena eſt delictis preter delictum car
nis: vt dicit textus. c. j. de delic. pue. Ter-
tia eſt adoleſcentia. Quarta eſt iuuentus
Quinta virilitas. Sexta ſenect⁹. Septi-
ma decrepitas. Iſte ergo ſex vltime eta-
tes ſunt periculoſe: quia homo ſtat inter
leones vt dixi. ſed deus de terra promiſſio
nis que eſt terra viuentiū mittit prandiū
ↄſolationis Danieli. i. deuote perſone per
Abacuch: qui interpretatur luctator fortis
⁊ ſignificat chriſtū qui luctauit cōtra mor
tem/ ⁊ diabolum/ ⁊ mundū/ et vicit. Ps̄.
Quis eſt iſte rex glorie? Domin⁹ fortis ⁊
potēs: domin⁹ potēs in prelio. Itē Apoc.
v. Vicit leo de tribu iuda. Ideo Dauid.
Scd̄m multitudinē inq̄t doloꝝ meorū in
corde meo: ↄſolatōes tue letificauert ani
mā meā. Iō dicit ipſe. Ecce ſto ad oſtiuz
⁊ pulſo. Si quis audierit vocē meā ⁊ ape
ruerit mihi ianuā: intrabo ad illum et ce-
nabo cum illo/ ⁊ ipſe mecum. Apocal. iij.
Guſtate ergo et videte quoniā ſuauis eſt
domin⁹. Beat⁹ vir qui ſperat in eo Ps̄.
¶ Quarta vtilias eſt pſeuerātia finalis:
quia quantūcunq3 homo exierit de pecca
to ⁊ agat bonā vitam: nihilominus nō po
teſt ſe in illa cōſeruare niſi per gratiā chri
ſti: ſine qua nō ſolum nō poteſt nō homo
conſequi peccati remiſſionem: verumetiā
nec poteſt ſe preſeruare a peccatis futu-
ris. Et hoc eſt approbatū per ſanctā eccle
ſiam: ſicut habetur in decretis de conſe. diſt.
iiij. circa finez in tribus vltimis capitulis
ipſius diſtinctionis. in quoꝝ primo ſic di
citur. Placuit vt quicunq3 dixerit gratiaz
dei/ qua iuſtificamur per Ieſum chr̄m do
minū noſtrum: ad ſolaz remiſſionē pecca-
torum valere que iam cōmiſſa ſunt: et nō
etiā ad adiutoriū vt non cōmitātur/ ana-
thema ſit. Item in. c. ſequenti ſic dicitur.
Quiſquis dixerit grām dei p Ieſum chri
ſtum dominū noſtrum: propter hoc tantū
nos adiuuare ad non peccandū: quia per
ipſam nobis reuelatur ⁊ aperitur intelligen
tia mandatoꝝ: vt ſciamus quid appetere/
quid vitare videam⁹/ aut valeamus: non
autē per illam nobis preſtari: vt quod fa-
ciendu3 cognouerimus etiā facere debea-
mus aut valeamus/ anathema ſit. Itē in
ſequenti. c. ſic dicitur. Placuit vt quicūq3
dixerit nobis ideo gratiā iuſtificatiōis da
ri: vt quod facere per liberū arbitrium iu
bemur/ facilius poſſum⁹ implere per gra-
tiam: tanq3 ſi gratia nō daretur. nō quidē
facile: ſed tamē poſſimus etiā ſine illa ad
implere mādata diuia/ anathema ſit. Et
ſumūtur tria capitula ex concilio mileui-
tano. Cui interfuit Auguſtinus ⁊ Anſel
mus/ Romane eccleſie legatus contra pe
lagianos. Ratio autē quare homo quan-
tūcunq3 exierit de peccato ⁊ agat peniten
tiam: nihilominus nō poteſt in illa ſe pre
ſeruare niſi p gratiā chriſti/ eſt triplex. Pri
ma eſt ex parte anime. Secūda ſumitur ex
parte corporis. Tertia ex parte exterioꝝ̄
tētationū. Ex parte quidē anime eſt: quia
remaneret libertas arbitrij. Gratia em̄ li-
cet informet: non tamē tollit libertatē ar-
bitrij ad peccandū/ niſi ſit perfecta ex pri-
uilegio ſpeciali: ſicut fuit in beata virgine
et in apoſtolis. qui poſtq3 receperunt ſpm̄
ſanctū non potuerunt peccare mortaliter
Sicut tenēt doctores. Sed regularit̄ con
trarium. Vnde ⁊ multi ꝓpter hoc cecide-
runt a gratia. Sicut fuit Adam/ Dauid/
⁊ Iudas: tamē egerūt penitentiā: ſed Iu
das nō. Et ſic hodie multi ſunt qui faciūt
curſum aſini: qui paꝝ viciat. Vn̄ dicebat
Dauid. Niſi q2 dn̄s adiuuit me: paulomi
nus habitaſſet in inferno anima mea. Si
dicebam motus eſt pes me⁹: miſcd̄ia tua
dn̄e adiuuabit me. Et ideo homo ad pſe-
uerandū indiget auxilio chr̄i. Scd̄a ratio
ſumitur ex parte carnis ꝓpter fomitē qui re
manet in carne: q2 peccatū quidē origina
le tranſit reatu per baptiſmū/ ſed remanet
actu: q̄a fomes ſeu cōcupiſcentia remanet
etiā cū gratia: q2 ſemp inclinauit hominē
ad peccandū Et ex hoc inſurgit in homi-
ne magnū ſpirituale bellum: ꝓpter q̄d di-
cebat apoſtolus. Cōdelector legi dei ſm̄
interiorem hominem. Video autem alte
ram legem in membris meis repugnantē
legi mentis mee/ ⁊ captiuantē me in lege
peccati: q̄ eſt in mēbris meis. Infelix ego

hō quis me liberabit de corꝑe mortis huius. Ro. vij. ꝛ Gal'. v. Caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̄/ ꝛ ſpūs aduerſus carnez. Hec em̄ ſibi inuicem aduerſanť: vt nō quecūq; vultis illa faciatꝫ. Ex ꝑte vero tētationū rō eſt: qꝛ multe inſurgūt q̄tidie tētatiōes quibꝫ ad peccandū impellimur: nūc a diabolo nūc a mūdo/ q̄ in ꝓſperis tentat ꝑ luxuriā ꝛ vanā gl'iaz. In aduerſis ꝑ timorē ꝛ puſillanimitatē. Propť qđ chr̄s docuit nos orare. Et ne nos inducas in tentationez. Vñ ꝛ David dicebat. Miſerere mei deꝰ qm̄ cōculcauit me hō: tota die impugnās tribulauit me: cōculcauerūt me inimici mei tota die: qm̄ m'lti bellātes aduerſum me. Ab altitudine diei nō timebo ꝛc̄. Ps̄. lv. Jō neceſſariū eſt nobis auxilium chr̄i ad ꝑſeuerandū/ ꝛ ad ꝑſeuerantiā habendā. Pro q̊ impetrando orat eccleſia dicens. Deꝰ q̄ nos in tātis periculis cōſtitutos ꝓ hūana ſcis fragilitate nō poſſe ſubſiſtere: da nobis ſalutē mētis ꝛ corꝑis/ vt ea q̄ ꝓ peccatis nr̄is patimur te adiuuāte vincamus. Per chr̄m dominū noſtrum.

¶ Quinta vtilitas eſt gl'ia ſuꝑnalis: q̄a nulla creatura ex puris naturalibꝫ poſſet gloriā cōſequi ſuꝑnaturalē: niſi gr̄a chriſti adiuueť. Ro. vj. Gr̄a dei vita eterna. De q̊ vide Tho. j. ij. q. iiij. ar. ij. Et pro intelligenda rōne dicā vobis rōnez ꝑ ſil'itudinē quā ponit ille magnꝰ doctor q̄ ſtuduit in ſtudio trinitatis Jeſus chr̄s Luce. xvij. Pro cuiꝰ intellectu notādū: ꝙ ſi aliq̄s habet filiū legitimū ꝛ naturalē/ et hꝫ ſuos multos: poſt mortē eiꝰ heres oim̄ bonorū eſt filiꝰ/ nō aūt ſerui. Hoc eſt de iure ciuili Et ꝯcor. ſcꝑtura q̄ d'r. Nō ei erit heres filiꝰ ancille cū filio libere Gen̄. xxj. Gal'. iiij Mō ad ꝓpoſitū. Deꝰ hꝫ filiū ꝛ ſuos. Filiꝰ ē chr̄s: ꝛ nos ſumꝰ ſerui. Tū rōne creationis: tū rōne redēptionis. Empti em̄ ſumꝰ ꝑcio magno. Chr̄s ergo eſt heres vniuerſalis Gal'. iiij. Mō ſi filiꝰ ꝛ heres ꝑ deum. Itē Heb. j. Multifarie multiſq; modis olim deꝰ loquēs pa. in ꝓ. no. di. iſtis lo. eſt no. in fi. quē ꝯſti. here. vniuerſoꝝ: ꝑ quē fecit ꝛ ſecula. Nos aūt ſui nō poſſumꝰ hereditatē glorie petere q̄ntūcunq; deo diligētiſſime ſeruiamꝰ. Vñ dicit dn̄s Luc̄. xvij. Quis aūt veſtrū habet ſeruū arantē/ aut boues paſcentez. q̄ regreſſo de agro dicat illi ſtatim. Tranſi ꝛ recūbe: ꝛ nō dicat ei: para ꝙ cenez ꝛ ꝑcinge te ꝛ miniſtra mihi donec māducē ꝛ bibā. Et poſt hec tu mānducabis ꝛ bibes. Nunq̄d gratiā habet illi ſeruo: qꝛ fecit q̄ ei imꝑauerat? Non puto. Sic ꝛ vos cuz feceritis oia q̄ ꝑcepta ſunt vobis dicite. Serui inutiles ſumus. Qđ debuimꝰ facere/ fecimꝰ. Jō nō pōt homo petere a deo/ nec cōſequi gloriā: niſi ꝑ gratiā chr̄i: quā nāciſcimur cū ipſe venire dignať ad nos ꝑ gratiā iuſtificātē. Dicamꝰ ergo ſibi. Dñe veni ꝛ noli tardare: relaxa facinora plebis tue iſr'l. Deo gr̄as amen.

¶ Eadez dñica de renouatione ſpirituali. Sermo. v.

CEluz et terra tranſibūt Luc̄. xxj. Verbū ꝓpoſitum oſtēdit ſtatū huiꝰ mundi poſt diez iudicij. De q̊ ſtatu mō ꝑdicabo partim moraliter. Saluteť primo virgo Maria. Hoc verbū habet difficultatē in theologia. Ratio: qꝛ inueniūtur auctoritates dicētes/ ꝙ celū ꝛ terra ſemꝑ durabūt: cū tamē theologia videať cōtrariū aſſerere. Vñ David loq̄ns de celo/ ſole/ ꝛ luna ꝛ ſtellis di. Statuit ea in eternū ꝛ in ſeculum ſecl'i: ꝑceptū poſuit ꝛ nō ꝑteribit. ps̄. clxviij. Sil'r dicit Salomon de terra. Generatio preterit/ generatio aduenit: terra aūt in eternū ſtat Eccl's. j. Quare ergo dicit thema. Celū ꝛ terra ꝛc̄. Patet difficultas. Pro reſpōſione ergo notādū eſt/ ꝙ de corporibꝫ celeſtibꝫ ꝛ elemētis poſſumꝰ loqui dupliciť. Vno modo quantū ad ſubſtantias eſſentiales. Alio modo quātum ad qualitates/ cōditiones/ ꝛ operationes accidentales. ¶ Primo modo celū et terra ſemꝑ erunt quantū ad coꝝ ſubſtātiam eſſentialē: quia licz celū ꝛ terra habuerint principiū eſſendi per creationē: tamen nō habebunt finē in duratione. ¶ Secundo modo vero tranſibunt. ſ. quantū ad qualitates accidentales/ et recipient meliores qualitates. Et pro declaratiōe harū duarum ꝯcluſionū ꝛ etiā probatiōe/ nota tria media. ſ. ſil'itudinē/ auctoritatē/ ꝛ rationē Sil'itudo eſt de tacea argentea antiq̄/ ma

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

culata ⁊ imunda: q̄ poſtq̄ argētarius eaꝫ
purificauit ⁊ poliuit videt noua/ ⁊ lucet.
⁊ q̄uis ſit eadē ſubſtātia: tñ recipit quali
tatē nouā ⁊c̄. Ita eſt de iſto mūdo imūdo
antiquo ⁊ conquaſſato ⁊c̄. Iō chr̄s tanq̄
bon⁹ magiſter ⁊ argētari⁹ renouabit illū.
Terra em̄ nūc eſt imunda ex peccatis no/
ſtris: ſed poſt iudiciū erit munda ⁊ purga
bitur ꝑ ignē: nec remanebunt in ea arbo/
res nec mōtes. Juxta illud. Mōtes ſicut
cera fluēt a facie dñi. Remanebit ergo ter
ra vt farina alba: ⁊ feces oim rerū cadent
in infernū ſuꝑ capita dānatoꝝ: ſm docto/
res. Quātus fetor ibi erit/ cogitate vos.
Aqua etiā purificabit: quia nō erit ſalſa.
nec mouebit ſe de cetero: q̄ ceſſabit mot⁹
primi mobilis/ qui eſt cauſa oim motionū
⁊c̄. Aer etiā purificabit: q̄ nunq̄ de cete/
ro erit nubiloſus nec tēpeſtuoſus: nec mit
tet grandines nec pluuiā. Ignis etiā pur
gabit: q̄ erit lucidior ⁊ clarior ⁊ purior ce
lo: ⁊ nō mouebit ampli⁹. Itē ſol ⁊ luna ⁊
ſtelle erūt ſeptēpliciter lucidiores. Aucto
ritas. Erit lux lune ſicut lux ſolis: ⁊ lux ſo
lis erit ſeptēpliciter/ ſicut lux ſeptē dierū:
in die quo alligauit dñs vulnus ꝑp̄li ſui ⁊
ꝑcuſſurā plage ei⁹ ſanauit Eſa. xxx. Vul/
nus. ſ. peccati mortalis: ⁊ percuſſurā. i. pe
nā: q̄ tūc deus tollet ab electis ſuis oēm
culpā ⁊ omnē penam: q̄ nō erit de cetero
mors/ neq̄ alia penalitas ſicut modo ſūt:
intātū ꝙ bti nō ſolū gloriabūtur de viſiōe
dei/ imo etiā gaudebūt de renouatiōe ele
mentoꝝ. De iſta renouatiōe habet aucto
ritas. Ecce ego creo celos nouos ⁊ terraꝫ
nouā. Per terrā intelligi poſſunt oia ele/
menta. Sicut Geñ. j. In ꝑncipio de⁹ cre/
auit celū ⁊ terrā. et ſequit. Et nō erunt in
memoria priora/ ⁊ nō aſcendēt ſuper cor:
ſed gaudebitis ⁊ exultabitis vſq̄ in ſempi
ternū ſuꝑ his que ego creo. Eſa. lxv. Nota
celos nouos ⁊ terrā nouā: nō in ſubſtātia/
ſed in excellentiori qualitate. Itē alia au
ctoritas adhuc veteris teſtamēti. Initio
tu dñe terrā fundaſti ⁊ opera manuū tua
rū ſunt celi. Ipſi peribūt: tu aūt ꝑmanes:
⁊ oēs ſicut veſtimētū veteraſſent: ⁊ ſicut
opertoriū muta. eos ⁊ muta. Tu autē idē
ipſe es ⁊ an. tui nō defi. pſ̄. cj. Nota initio
Glo. i. filio. Non em̄ aliud manu facis: q̄
nō diſtingueris corporeis mēbris: ſed hoc
verbo qđ manu: q̄ qđ verbū hoc ⁊ man⁹
Ipſi peribūt ⁊ trāſibunt. Ex predictis in
fertur cōtra falſam opinionē quorūdā phi
loſophoꝝ dicētiū: ꝙ poſt multa ſecula idē
mūdus erit ⁊ idē hoies ſicut modo ſunt.
quā opinionē ſcripſi in ſermone de articu
lis fidei in. vj. ar. deuitātis: vbi agit de re/
ſurrectione generali ꝑte. j. Nota etiā Peri
bunt: intellige vt ſ. nō q̄ntū ad ſubſtantiā
ſed q̄ntū ad qualitates accidentales. Vñ
ſubdidit. Sicut opertoriū mutabis eos ⁊
mutabunt ⁊c̄. Per hec ꝟba ſeculo ſupradi
cta. Itē alia auctoritas noui teſtamenti.
Poſtq̄ de⁹ reuelauit Ioāni quid eſſet fu
turū poſt diē iudicij. Btūs Io. ſcripſit di
cens. Vidi celū nouū ⁊ terrā nouā. Pri/
mū em̄ celū ⁊ prima terra abijt: ⁊ mare iā
nō eſt Apoc̄. xxj. Et ſic intelligit thema.
Itē alia auctoritas. j. Io. vij. Preterit fi
gura huius mūdi. Itē. ij. Pet. iij. Nouos
celos ⁊c̄. Ratio harū queſtionū pōt eē du
plex. Vna q̄ntū ad ceſſationē qualitatuꝫ
accidentaliū celi ⁊ terre. Alia eſt quantū
ad renouationē earūdē. ¶ Prima eſt iſta
q̄ iſte qualitates accidētales ſunt facte ꝓ
pter ſeruitiū homis. Deut. iiij. Cuſtodite
ſollicite animas veſtras. ⁊ infra. Ne forte
oculis eleuātis ad celū videas ſolē ⁊ lunā
⁊ oia aſtra celi: ⁊ errore deceptus adores
ea/ ⁊ colas q̄ creauit dñs deus tu⁹ in mi/
niſteriū cunctis gentib⁹ que ſub celo ſunt.
Sed poſt diē iudicij nō indigebunt hmōi
miniſterio iſtoꝝ q̄ntū ad qualitates ſuas
Ergo ceſſabūt hmōi qualitates. q̄ ceſſan
te cā ceſſat effect⁹. c. cū ceſſante. de appel.
¶ Secūda ratio eſt: q̄ ſicut hō renouabi
tur q̄ntū ad corpus: vt ait Aug. xiij. de ci.
dei. ſic ⁊ corpora celeſtia ⁊ elementa reno/
uabunt: Quia tūc hoies incorruptibiles
erūt. Iō a tota creatura corporea tolletur
ſtatus generatiōis et corruptiōis. Et hoc
eſt qđ dixit apl's Ro. viij. Ipſa creatura li
berabit a ſuitute corruptiōis in libertatē
glorie filioꝝ dei. Et q̄ generatio ⁊ corru/
ptio in inferiorib⁹ corporib⁹ a motu celi
cauſant: iō ad hoc ꝙ in iferiorib⁹ ceſſet ge
neratio/ oportet ꝙ etiaꝫ motus celi ceſſet.
Propt hoc dicit Apoc̄. x. O, tp̄s ampli⁹
non erit. ⁊ ſic intelliget qđ dicit Iob. xiiij.
Hō cū dormierit nō reſurget/ donec atte/
rat celū. i. donec iſta diſpoſitio celi ceſſet q̄

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mouet͛/⁊ in alijs motū cauſat. Scd̄z ergo
ꝑdictā declaratione̅ quinqꝫ renouabūtur.
ſcꝫ terra/aqua/ignis/aer/⁊ celuꝫ. qđ dicit͛
a phis q̇nta eſſentia: ſic ergo ⁊ nos debemus
in q̇nqꝫ renouari nūc/ſi volum⁹ tunc reno
uari glīoſe cū xp̄o. Renouādū eſt ergo

Prio corp⁹ ꝑ purā ꝯtinētiā. ecce terra.
Scđo aia ꝑ largā beniuolētiā. ecce aq̄
Tertio os ꝑ bonā eloquentiā. ecce aer.
Quarto opera per ſanctaꝫ diligentiam
ecce ignis.
Quinto intentio per celeſtem eminen/
tiam. ecce celum.

¶ In quolibet iſtoꝝ quattuor puncta di
cemus. Primo ergo ⁊c̄. Per cōtinentiā ad in
ſtar renouatiōis terre: q2 corp⁹ noſtrū non
eſt niſi terra. Gen̄. ij. Formauit igit͛ de⁹ ho
mine̅ de limo terre. ſ. q̄ntū ad corp⁹. Ideo
ſicut terra renouabit͛: q2 nō erit in ea lutū
nec aliqua imunditia: ita et nos debem⁹
nunc renouari in corpore; ne de cetero ſit
in eo lutū luxurie/nec imunditia corrupti
onis corꝑalis. Qđ aūt ꝯtinere debemus
q̄ttuor rōnibus ꝑſuademur. Primo ratōe
creationis. Scđo rōne redēptionis. Ter
tio rōne regeneratiōis. Quarto rōne ad/
optionis. ¶ Prima rōne eſt ꝓpter creati/
one̅: per quā ſumus ad imagine̅ ⁊ ſilitudi
ne̅ dei creati. Gen̄. ix. Ad imagine̅ quippe
dei fact⁹ eſt homo. Nota quantū peccatū
eſſet imagine̅ dei proijcere in lutū ⁊c̄. Sic
in ꝓpoſito ⁊c̄. De beſtijs non curat de⁹: q2
nō habent ſuā imagine̅: ſed de hoie ſic. Iō
dicit ſcriptura. Serua animā tuā ⁊ da illi
honore̅ ſm meritū ſuū. Eccli. x. ¶ Scđa
ratio eſt ꝓpter redēptione̅: q2 filius dei fa/
ctus eſt homo ꝓ noſtra redēptione: ꝑ quā
ipſe deus factus eſt ad imagine̅ noſtram.
Phil' ij. Qui cū in forma dei eſſet: nō ra/
pinā arbitratus eſt eſſe ſe equale̅ deo. Sꝫ
ſemetipm̄ exinaniuit formā ſerui accipie̅s
in ſilitudine̅ hoim factus: ⁊ habitu inuen
tus vt hō. Ideo ⁊c̄. Nota ꝙ ꝓpter h̄ nullū
pctm̄ ſic acriter punitū eſt in nocte natiui
tatis dn̄i/ſicut pctm̄ carnis: q2 om̄es ſodo
mite perierūt ſm Hiero. ¶ Tertia ratio
eſt ꝓpter regeneratione̅ baptiſmale̅ ꝑ quaꝫ
ſum⁹ templū dei ⁊ res ſacre ⁊c̄. Quātum
pctm̄ eſſet ſi q̇s templū dei cōbureret/vel
re̅ ſacrā violaret: Auctoritas. Neſcitis q̇a
templū dei eſtis ⁊ ſpūs dei habitat in vo/
bis: Si q̇s aute̅ templū dei violauerit dis
perdet illū deus. j. Cor. iij. ¶ Quarta rō
eſt, q2 ſum⁹ filij dei ꝑ adoptione̅. Ro. viij.
Accepiſtis ſpm̄ adoptionis filioꝝ: in quo
clamam⁹ Abba pater. Ergo magnā iniu
riā facis deo ſi muliere̅ violas q̄ e̅ filia dei
ſicut ſi violares filiā regꝭ ¶ Quīta ratio
pōt addi ꝑ remuneratione̅: q2 pro caſtita
te datur vita btā. Mat. v. Beati mundo
corde: qm̄ ipſi deū videbunt. In cui⁹ figu
ra Nota ꝙ in premiū caſtitatꝭ Ioſeph q̄n
te̅ptatus ab vxore dn̄i ſui noluit aſſentire:
fuit ſublimat⁹ et factus ꝓnceps Egypti.
Hāc renouatione̅ petebat Dauid dice̅s.
Emitte ſpm̄ tuū ⁊ creabunt͛: ⁊ renouabis
facie̅ terre. ps̄. ciij. Nota creabūtur. ſ. dele/
ctationes ſpūales remotis carnalib⁹. In
hac em̄ vita ſine delectatōe viuere nō poſ
ſumus: aut carnali/aut ſpūali. Et qui nō
ſentit ſpūales delectatiōes: dat ſe carnali/
bus. ſed ꝑſone deuote q̄ guſtāt ſpūales: le
gendo/orando/ꝯtemplando: deſpiciūt car
nales: etiam ſi liceret eis illis vti. Vn̄ Da
uid. Renuit cōſolari aīa mea. Glo. in de
lectationibꝫ carnalibꝫ. Memor fui dei et
delectatus ſum. ps̄. lxxvj. Videns ergo Da/
uid ꝙ ſine aliqua delectatiōe homo non
pōt viuere: iō orabat dicens. Emitte ſpm̄
tuū ⁊ creabunt͛. ſ. delectatiōes ſpirituales
Et renouabis facie̅ terre. ſ. ꝑ bonā famaꝫ.
Nota ꝯtra illos qui dicūt. Sufficit mihi
cōſcie̅tia mea ⁊c̄. Ite̅ cōtra illos qui deti
ne̅t mulieres: quas occulte deſpōſant ⁊c̄.
Iō Aug. xij. q. j. Nolo. Due res neceſſa/
rie ſunt: cōſcie̅tia/⁊ fama. Conſcie̅tia eſt ne
ceſſaria tibi: ⁊ fama ꝓximo tuo. qui confi
dens cōſcie̅tie: negligit famā/crudelis eſt
Ite̅ apl's Rom̄. xij. Prouide̅tes bona nō
tm̄ corā deo/ſed etiā corā hominibꝫ. Iteꝫ
Theſ. v. Ab omni ſpecie mala abſtinete
vos. Facit etiā. c. cuꝫ ab oi. de vi. ⁊ ho. cle.

¶ Scđo debet renouari aīa ꝑ beniuo/
lentiā ad inſtar aque. q̄ nō habet amaritu
dine̅ odij: ⁊ appetitus vindicte ⁊c̄. Et par
cere inimicꝭ/⁊ oe̅s diligere: ſic renouatur
aīa. Eſt aute̅ notandū ꝙ dilectio ⁊ beni/
uole̅tia debet haberi ad om̄es quadrupli/
citer. ſcꝫ veraciter/generalit͛/prude̅ter/cō
ſtanter. ¶ Primo q̇de̅ veraciter. vt ex cor
de ⁊ ſubueniētia: ⁊ nō ſolum ore. j. Io. iij.
Filioli nō diligamus verbo/neqꝫ lingua:

ſed ope ꝛ veritate. Dic vt expedit. ¶ Se
cūdo generaliter: oēs tā amicos ꝙ inimi/
cos. Mat. vj. Audiſtis q꞉ dictū eſt anti/
quis. diliges amicuȝ tuū ꝛ odio habebis
inimicū tuū. Ego autē dico vobis: diligi
te inimicos veſtros ꝛc̄. Uide poſt feſtum
trinitatis ſer. viij. ¶ Tertio prudēter: ne
amor ille corrumpat te/ ꝛ trahat te ad ali
qḋ peccatū. Uide in ſermōe vbi s. pte. ij.
¶ Quarto cōſtanter ſiue firmiter: ne in
neceſſitate ꝛ aduerſitate dimittas ꝓximū
tuū: ſed tunc ei magis ſubuenias. ne ſis ſi
cut ille de quo ſcribitꝛ Eccl. vj. Eſt amic⁹
ſocius menſe: ꝛ nō permanet in die neceſ
ſitatis. Itē Tempore felici multi nume/
rantꝛ amici. Cū fortuna perit nullus ami
cus erit. Ouid. de triſtib⁹ li. j. Donec eris
felix multos numerabis amicos. Tēpo/
ra ſi fuerint nubila: ſolus eris. Hanc ergo
renouationē exhortatꝛ nos habere apl's di
cens. Renouamini ſpiritu mētis veſtre:
ꝛ induite nouū hoīeȝ qui ſm̄ deū creatus
eſt in iuſtitia ꝛ ſanctitate veritatis. Eph.
iiij. Uetus homo dicitꝛ peccator: qui inue
teratur ſpūaliter ꝑ peccatū. Ps̄. Turbat⁹
eſt a furore oculus me⁹: inueteraui inter
oēs inimicos meos. ¶ Tertio debem⁹ re
nouari in ore ꝛc̄. ad inſtar aeris: qui tunc
erit ita clarus ꝙ nunꝗ̄ habebit obſcurita
tē nubiū tempeſtatū vel fulgurū. Sic os
noſtrū eſt renouandū: vt nō ſit in ipſo tem
peſtas blaſphemiarū ꝛ tonitrua iniuriaꝝ
pluuie inuidiarū ꝛ obſcuritates mēdacio
rum. Debem⁹ ergo vti ore ad q̄ttuor offi/
cia. Primo ad laudeȝ dei. Secūdo ad ſa/
lutē noſtrā. Tertio ad proximi inſtructio
nem Quarto ad ipſius correctioneȝ. De
primo ps̄. Benedicā dn̄m in omni tempo
re ſemꝑ laus eius in ore meo. De ſecūdo:
debem⁹ em̄ confiteri peccata noſtra ad ſa
lutem noſtrā: ꝛ ore etiā dicere ſymbolū fi
dei. Ps̄. Cōfitebor dn̄o nimis in ori meo.
Nota dn̄o: q꞉ qui cōfitetur ſacerdoti: q̄ eſt
vicari⁹ dei: cōfitetur deo ꝛc̄. Itē ps̄. Cre
didi: ꝓpt̄ qḋ locut⁹ ſum. De tertio ꝛc̄. De
bem⁹ em̄ inſtruere proximū in his in qui/
b⁹ dubitat vel ignorat: iuxta illḋ. j. Tim.
iiij. Attende lectioni exhortationi doctri/
ne. Quarto corripere delinquentē. Mat.
xviij. Si peccauerit in te frater tu⁹: vade
ꝛ corripe eū inter te ꝛ ipſum ſolū. Itē. ij.
Tim. iiij. Predica verbū: inſta oportune
importune: argue obſecra: increpa in om̄i
patiētia ꝛ doctrina. Uide. ij. q. j. Si pec/
cauerit. Et. v. q. v. Non ois. De iſta reno/
uatione dicit ſcriptura. Nolite ꝯformari
huic ſeclo: ſȝ reformamini in nouitate ſen/
ſus veſtri: vt ꝓbetis q̄ ſit voluntas dei bo
na bene places ꝛ ꝑfecta Ro. xij. Uolūtas
dei bona dicitꝛ: ꝙ homo exerceat os ſuum
ad vtilitatē proximi: bene placēs ad vtili
tatē ꝓpriā: ꝑfecta ad laudē dei. ¶ Quar/
to debemus reformari in opere ꝑ diligen
tiā ad inſtar ignis: q̄ poſt iudiciuȝ erit cla/
rior ꝛ purior. Sic ꝛ nos in noſtrꝭ operib⁹
Auctoritas. Quomō ſurrexit chr̄s a mor
tuis ꝑ gloriā patris: ita ꝛ nos in nouitate
vite ambulemus. Ro. vj. Nota quō ſurre
xit chr̄s ꝛc̄. Chr̄s ſurrexit cū q̄ttuor quali
tatibus corporis glorioſi. ſcȝ cū agilitate/
ſubtilitate/ ipaſſibilitate/ ꝛ claritate. Sic
ꝛ nos ꝑ diligētiā renouari debem⁹ in ope
cū quattuor cōditionib⁹. Primo in quoli/
bet die orando mane ꝛ ſero ꝛc̄. Luc. xviij.
Oportet ſemꝑ orare ꝛ nō deficere. Scḋo
in q̄libet hebdomada dominicā obſeruan
do audiendo miſſam cōpletā ꝛ ſermones
ꝛ ceſſando ab omni ope ſeruili. Tertio q̄li
bet mēſe ꝯfitendo: bonū ꝯſiliū eſt. Sicut
em̄ quolibȝ mēſe abluitꝛ camiſia corporis
ſic etiā q̄libet mēſe debȝ ablui camiſia aīe
q̄ eſt cōſciētia. Quarto q̄libet anno in pa/
ſcate cōicare: iuxta dictū chr̄i. Accipite et
māducate: hoc eſt corpus meū. j. Cor. xj.
Uel dic ꝙ iſte q̄ttuor qualitates ſeu cōdi
tiones ſunt ſignificate ꝑ q̄ttuor corpis do
tes dictas. Nā p̄mo ꝑ agilitatē ſignificatꝛ
diligētia in opib⁹ ſpūalib⁹: in orādo/ ꝯfitē
do/ diuia audiēdo ꝛc̄. Scḋo ꝑ ſubtilitateȝ
ſignatꝛ abſtinētia ꝑ quā attenuam⁹ carnē
ne inſurgant ꝯ ſpm̄. Col. iij. Mortificate
mēbra vr̄a q̄ ſunt ſuꝑ terrā. Tertio ꝑ im/
paſſibilitatē. Notatꝛ patiētia ꝑ quaȝ ſum⁹
ipaſſibiles circa iniurias nob̄ illatas: ꝛ cir
ca flagella dei. Lu. xxj. In patiētia veſtra
poſſidebitis aīas vr̄as. Quarto ꝑ clarita
tē denotatꝛ credētia ꝑ quā itellect⁹ fit cla
rus circa ea q̄ ſunt fidei. Quinto debet re
nouari intentio ꝑ celeſtē eminentiā ad in
ſtar celi: qḋ poſt iudiciuȝ recipiet q̄litates
clariores ꝛc̄. Sic ꝛ nos in operib⁹ noſtris
debem⁹ ordinare intentionē noſtram: vt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſit alta ꝑpter deū:et nō ſit infima ꝛ mundana ꝑpter vanā gloriam. Ad hoc autem inducimur quadruplici medio.

Primo ex forma corporali.
Scdo ex auctoritate diuinali
Tertio ex ſimilitudine naturali
Quarto ex vtilitate finali.

¶ Primo ergo ex forma corpali:quia ſumus creati a deo recti reſpiciētes ad celū. Ergo oportz eē intētio recta:al's retorta eſſet aīa. Hanc ratione tangit Ouid.in j. Metha. Pronaqꝫ cum ſpectēt aīalia cetera terrā. Os homini ſublime dedit:celūqꝫ videre Juſſit:ꝛ erectos ad ſidera tollere vultus. Scdo ex auctoritate diuinali. Deꝰ eīn diuiſit creaturas ꝛc. Et oīes donauit nobis preter gloriā quā ſibi reſeruauit. Aucto. Eſa.xlij. Ego dn̄s:hoc eſt nomē meū:gloriā meā alteri nō dabo. Ergo qui vult gloriā ꝓ opere ſuo:vſurpat regalia dei.qd̄ grauiſſimū eſt. Vide hāc rationē latius poſt feſtū trinitatis ſermone xxj.pte.j.in fine. Tertio ex ſil'itudine naturali. De aquila q̄ opponit pullos ſuos radio ſolis ꝛc. Vide in ſer.vbi s̄. Quarto ex vtilitate finali. Qꝛ multa magna opera perdunẜ ꝑpter peruerſitatē īntētionis. Vn̄ qꝫuis martyriū ſit maximū inter opera noſtra. Juxta illud:Maiorē charitatē nemo habet qꝫ vt aīam ſuā ponat quis ꝓ amicis ſuis Jo.xiiij. Tamē perdiẜ:ſꝫ nō ꝑpẜ deū ſit.iuxta illd̄. Si tradidero corpꝰ meū ita vt ardeā:charitatē nō habuero nihil mihi ꝓdeſt.j.Coꝛ.xiij. Sic ingreſſus religionis:qui eſt magnū opus perdiẜ/ſi ꝑpter p̄latione/vel alio reſpectu malo q̇s ingrediaẜ:vel filiū vel filiā ingredi faciat Sic ꝛ bellare etiā in bello iuſto:et remittere iniurias,et cetera opera quantūcūqꝫ ſint de genere bonoꝝ perdunẜ ꝑpter malā intentionē. Ratio eſt:quia finis intētus dat formā in actibꝰ moralibꝫ. Sicut eīn habet ſe p̄ncipiū in ſpeculabilibꝫ:ſic finis in operabilibꝫ. Et iō opus efficiẜ malum formaliter ꝑpter malā intētionē finis mali:qꝫuis ſit bonum materialiẜ Declara vt ſcripſi poſt feſtū trinitatis ſer.xxj.parte.j. Ideo dicit dn̄s. Si oculus tuꝰ fuerit ſimplex:totū corpus tuū lucidū erit. Si autē nequā fuerit:etiā corpus tuū tenebroſum erit Mat.vj. Nota oculus;i.intētio. Corpus tuū.i.cōgeries operū ꝛc. Ergo debemus renouari in intentōe ꝛc. Hanc renouationē petebat Dauid dicēs. Coꝛ mundum crea in me deus:ꝛ ſpiritū rectū innoua in viſceribꝫ meis pſ̄.l. Rogemus ergo deū ꝛc. Deo gratias. Amen.

¶ Eadē dn̄ica.ij.aduētus de dignitate ꝛ vtilitate ſacre ſcripture. Sermo.vj.

Quecūqꝫ ſcripta ſunt ad noſtrā doctrinam ſcṗta ſunt. Ro.xv. Et in epl'a hodierna. Sermo erit de dignitate ꝛ vtilitate diuīe ſcripture. Saluteẜ virgo Maria ꝛc. Pro introductōe materie p̄mittendum eſt p̄mo de dignitate diuine ſcripture. Vn̄ nota ꝙ diuina ſcriptura ſiue ſcriptura ſacra p̄cellit oēs alias ſcripturas ꝛ ſacras in quatuoꝛ:ẜm ꝙ ſunt q̄ttuoꝛ cauſe cuiuſcunqꝫ ſcientie.

Primo in cauſa efficiente principali
Secundo in cauſa materiali
Tertio in cauſa formali
Quarto in cauſa finali.

De quibꝫ omnibꝫ vide qd̄ ſcripſi in ſermonibus feſtiuis charta. et in fine quarte. cauſe.ſ.finalis. Quia ergo finis ſcripture ſacre ſiue diuine eſt vita eterna/vt dictuꝫ eſt:Jdcirco vt illā vitā bonā omnibꝫ modis conſeq̄mur/multa neceſſaria ad ſalutē docet nos,iō dicit thema:Quecūqꝫ ꝛc.

Primo docet nos quid credendū
Secundo quid memorandum
Tertio quid agendum
Quarto quid ſperandum.

¶ Circa primū docet nos.xij.articl'os fidei. Circa ſcd̄m.x. Circa tertiū.x. Et circa quartū.x. Et pōt ad iſta q̄ttuoꝛ adaptari auc̄tas apl'i dicētꝫ. Oīs ſcṗtura diuitꝰ iſpirata vtil' eſt ad docēdū ꝛ adarguēdū ꝛ ad corripiēdū:ad erudiendū in iuſtitia.ij. Tim.iij. Circa primū ḡ dic.xij.articl'os fidei:q꜠ꝝ notitia neceſſaria ē ad ſalutē.qꝛ vt d̄r apl's Heb.xj. Sine fide impoſſibile ē placere deo. Vide.j.de ar.fidei ſer.

¶ Dn̄ica.iij.de aduētu de req̄ſitis in q̄libet iudicio. Ser.vij.

QUi iudicat me dñs eſt. j. Coꝝ. iiij. Et in epl'a hodierna. Ser. noſter deo dante erit De. iij. aduentu dñi qui eſt ꝑ ſeparationē anime a corpe in morte corꝑali in q̄ aduenit: non vt famulꝰ ſicut in ꝑncipio: nec vt ſociꝰ: ſicut in ſcđo. Sed vt iudex iuſtus occultꝰ. tñ nō manifeſtus: ſicut in iudicio vniuerſali. pš. Deus iuſtus: iudex fortis ⁊ patiens ad iudicandū hoīem ſcḋm oꝑa ſua: non iuſtus: q2 nō eſt corruptibilis amore vł timore vel odio vł pecunia. Et iō tūc aīa hūana cum magno timore ⁊ tremore dicit verba ꝓpoſita. Qui iudicat me: nō eſt hō corruptibilis ſed dñs eſt. Salutet ſ̄go Maria ⁊c̄. Pro introductiōe ſ̄monis vel materie. Notandū. Qđ quia dñs noſter Jeſus chriſtus venit ad nos in morte tā̄ ꝗ̄ iudex vt dictum eſt: ideo: vt ſeruet ordinem ſapientie ſue vult ordinate ſeruare q̄ in humano iudicio ſ̄uant. In q̄lib3 aūt iudicio humanali q̄ttuor ſucceſſiue ꝑ ordinem fiunt.

Primū eſt iudicialis ꝓceſſio.
Scđm eſt materialis diſcuſſio.
Tertium eſt ſententialis diffinitio.
Quartum eſt finalis executio.

¶ Circa primū nota: ꝙ in iudicio q̄libet req̄runt q̄ttuor differentie ꝑſonaꝝ. Nam ꝑmo requirit accuſator. Scđo accuſatus. Tertio iudex. Quarto teſtes. Sic ḡ in h̄ iudicio ꝑmo requirit accuſator. Licet eñ chr̄s poſſit ꝓcedere ꝑ inquiſitionē vel denunciationē: q2 nō eſt ſibi artata via ꝓcedendi ꝑ accuſationē pluſꝗ̄ ꝑ aliū modum. Triplex eſt aūt via ꝓcedendi ꝑ inquiſitionem denunciationē accuſationē: vt in. ca. Qualit: etiā q̄ñ de accuſatione. tñ ipſe ex bonitate ſua ſolū ꝑ modū accuſatiōis ꝓcedit. Sicut pt3 Joā. viij. De muliere adultera: cui dixit dñs. Mulier vbi ſūt q̄ te accuſabāt: Nemo te ꝯdēnauit: Et dixit nemo dñe. Dixit aūt Jeſus. Nec ego te condēno. Uade et iam ampliꝰ noli peccare. Uult ḡ chr̄s ꝑ accuſationē ꝓcedere. Et h̄ etiā eſt de iure ciuili: ſcḋm ꝙ nullꝰ ſine accuſatore punit. l. Reſcripto. §. Si q̄s accuſatorē. ff. de muneribꝫ ⁊ honoribꝫ. ibi dicit Si q̄s accuſatorē nō h3 ab honoribꝫ ꝓhiberi nō debet. Glo. ꝗuis criminoſus. Et nota hic ꝙ ſine accuſatore: nemo damnat. Uñ illō: Mulier nemo te accuſat ⁊c̄. Fallit i caſibꝫ: q̄ notant ꝑ Bar. Et Glo. in. l. iij. §. ſi publico. ff. ad. l. iuliam. de adulterꝫ. Quādoꝗ̄ ꝓcedit ꝑ inquiſitionē ꝑcedente infamia: vel rumore. Uñ dixit ille diues villico. Quid h̄ audio de te: Redde rōnē villicationis tue. Lu. xvj. Sed poſt mortē ꝓcedit ꝑ accuſatiōe3. Et ſic loq̄mur noſ vel dic ꝙ ante villicus fuit accuſatꝰ: vt ibi ſentit Hieronymꝰ in homel. accuſator aūt in h̄ iudicio: eſt diabolꝰ. ſicut ꝓbat Apoc. xij. Proiectꝰ eſt accuſator fratrū noſtroꝝ. q̄ accuſabat illos ante cōſpectū dei noſtri die ac nocte. Nota exemplū de btō Bernardo: q̄ infirmatꝰ raptus eſt ad iudicium. Cūꝗ̄ accuſaret a Sathana de młt3. Reſpondit fateor ꝙ ego nō ſum dignꝰ ꝓpriis meritis regnū celoꝝ poſſidere. Ceteꝝ duplici iure poſſidens illud dñs meꝰ Jeſus chr̄s hereditate. ſc3 patr3: ⁊ merito paſſionis: altero ip̄e ꝯtentus: alterum mihi donat ex cuiꝰ dono illud mihi vendicās non ꝯfundor. In q̄ v̄bo inimicꝰ ꝯfuſus abſceſſit. Patet ḡ ꝙ diabolꝰ eſt accuſator: q̄ clamat corā iudice chr̄o dicēs. Juſtiſſime iudex iuſtitiā volo: iuſtitiā clamo: tu ꝯdēnaſti me ⁊ oēs fautores meos ꝓpter vnu3 tm̄ pctm̄ ſuꝑbie: iſte aūt pctōr: qui tot mala fecit: deb3 etiā ꝯdemnari. Quare peto ⁊c̄. Cogitate quātū timorē habebit pctōr q2 nō credat3 ꝙ aliꝰ ibi ꝓ ſe loquat: ſed ip̄emet ꝑ ſe debet loq̄. Auct. Oēs eñ ſtabimus ante tribunal chr̄i. Et infra. Unuſq̄ſꝗ̄ nr̄m ꝓ ſe rōnem reddet deo. Ro. xiiij. Cogitate ꝗ̄ durū eſſet vni ruſtico: ſi diceret ſibi. Uadas ad audiētiā reg3: ⁊ ibi excuſa te: q2 nō habes aduocatū: maxime ſi aduerſariꝰ eſſet valde maxie eloquēs. Jta in ꝓpoſito. q2 diabolꝰ eſt eloquētiſſimꝰ et exꝑimēto: ⁊ ingenio doctiſſimꝰ in hac arte. q2 iam prope ſeptē milia annoꝝ iſtam artē exercuit: ⁊ q̄libet noſtrū eſt ruſticꝰ reſpectu ſui. Nota exemplum de illo iuuene diſſoluto ⁊ male vite: cui in ſomnis videbat ꝙ erat ductꝰ ad iudiciū ante chr̄m ⁊c̄. Et cū chr̄s ſibi diceret: redde rōnem: tantū terrorē ꝯcepit: ꝙ ſubito excitatꝰ territꝰ eſt effectꝰ totus canus: ⁊ đ cetero mutās

vitā ſuaȝ vixit ſctē. Facta aūt accuſatione
anteq̄ꝫ pctōꝛ pn̄teꝝ coꝛā chr̄o. Chriſtꝰ citat
partē accuſatoꝛꝫ: ⁊ tenet oꝛdieȝ iuris: de q̊
i autentica q̄ ſemel. C. quō ⁊ qn̄ iudex. ibi
eo poſtulāte trib⁹ edictꝫ voceꝝ: ⁊ i. c. ſacro
extra. de ſentē. excō. ⁊ i. c. Cōſtitutiōeȝ. e.
ti. lib. vj. Quia citat ter ꝑ tres nuntios. ⁊
vltia citatio ē ꝑemptoꝛia Primꝰ nūtiꝰ eſt
vox p̄dicatoꝛꝫ q̄ clamat q̄tidie ex parte di
ꝑſonis: ꝙ p̄paret ſe ad moꝛtē: ⁊ q̄ hoꝛa nō
putatis filiꝰ hōis veniet. Matt. xxiiij. ſcȝ
ad h̄ iudiciū moꝛtꝫ. Scd̄s nuntiꝰ ē exeplū
alioꝝ: q̄ q̄tidie moꝛiūꝝ: ex q̄ moꝛte deꝰ ci-
tat aiaȝ occulte hoi iteriꝰ ſuadēdo: vt q̄d
moꝛarꝫ ꝑꝑate. Vn̄ videꝝ hoib⁹ loq̄ moꝛ-
tuꝰ dicēs. Memoꝛ eſto iudicij mei. Sic ei
erit ⁊ tuū. Mibi heri ⁊ tibi hodie. Eccl̄i.
xxxviij. Sȝ diabolꝰ mlr̄os decipit ſic de-
cepit ꝑmos parētes dicēs. Neq̄q̄ꝫ moꝛie-
mini: cū tamē nullā excuſatiōeȝ habeamꝰ
Sed illi aliqualiꝝ excuſabiles videbanꝝ:
eo ꝙ nullū ꝑmoꝛtuū viderāt. Sic ergo vi
deꝝ interiꝰ loq̄ diabolꝰ i coꝛde iuuenis: dū
videt alios moꝛi: dicēdo nequaq̄ꝫ moꝛſe-
ris tu. ¶ Tertiꝰ nuntiꝰ: ꝑemptoꝛiꝰ eſt in
firmitas: doloꝛ capitꝫ: etiā febꝛꝫ Ad ꝑma
duo citatoꝛia homo eſt cōtumax cōiter: ſȝ
etiā q̄dā ſūt cōtumaces ad tertiū: qꝛ licet
infirmētur: nō curāt cōfiteri: nec cōicari:
niſi infine: qn̄ homo vix loqui pōt. Poſtq̄ꝫ
ꝟo aia peccatoꝛꝫ eſt coꝛaȝ chr̄o ſi aia cōfi
tetur accuſationē diaboli: nec aliter reſpō-
det ſtati mittiꝝ ad furcas inferni. Si vero
negat: vl̄ dicit dn̄e verū eſt: ſȝ feci penitē-
tiā tūc Chriſtus vocat teſtes. Et qꝛ vnus
teſtis nō ſufficit de iure ciuili. vt i. l. iuſiu-
rādi. C. de teſtib⁹. vbi dꝛ Sācimꝰ vt vniꝰ
oino teſtꝫ reſpōſio non audiatur: etiā p̄cla
re curie honoꝛe p̄fulgeat. Que lex eſt ap-
ꝓbata de iure diuino Deutero. xxix. Non
ſtabit teſtis vnus contra aliquem q̄cq̄d il
lud peccatuȝ vel facinoꝛis fuit: ſed in oꝛe
duoꝛum vel triū teſtiū ſtabit oē ꝟbū. Jō
in hoc iudicio erūt tres teſtes. Primꝰ erit
conſcientia peccatoꝛis: in qua ſcripta ſunt
oīa peccata: etiaȝ bona opera facta tāq̄ꝫ
in quodā ꝓceſſu vel inſtrumento. Aucto
ritas. Cum gentes q̄ legem non habent
naturaliꝝ ea que legis ſunt faciunt. Eiuſ
modi legem non habentes: ipſi ſibi ſunt
lex: qui oſtendunt opus legis ſcriptum in
coꝛdib⁹ ſuis teſtimoniū reddēte illis ꝯſcīē
tia ipoꝝ. Ro. ij. Dic practice. Quō chr̄s
dicet videamꝰ inſtrumentū cōſcientie ⁊c̄.
Deide dicet. Audiamꝰ aliū teſtē ſi cōcoꝛ-
dat cū ꝑmo. Et h̄ erit angelꝰ bonꝰ q̄ ſꝑ fuit
cuſtos hois ab oꝛtu natiuitatꝫ. iuxta illō
p̄s. Angelis ſuis deꝰ mandauit de te: vt
cuſtodiāt te i oib⁹ vijs tuis. Jſte aūt teſtꝫ
eſt: videlicȝ q̄cq̄d boni vl̄ mali homo facit
Et iō eſt teſtꝫ de viſu: ⁊ nō de auditu: ⁊ ē
oīmi exceptiōe maioꝛ. Jlli dicūꝝ oi excep-
tiōe maioꝛes: q̄ repelli nō poſſūt aliqua ex
ceptione. Glo. ⁊ docto. in. c. j. de cōſangui
ni. ⁊ affinita. ⁊ glo. in. §. Jtē ꝟboꝝ. iſtitu.
de vtilibus ſtipulatio. in verbo idoneos.
Dic practice quō chr̄s interrogat angelū.
qꝛ dn̄s interrogat iuſtū ⁊ impiū. p̄s. Qui
reſpondet. dn̄e verū eſt: ꝙ talis fecit talia
⁊ tanta: ⁊ tot peccata: ſed fecit cōdignam
penitētiā ⁊c̄. vl̄ nō fecit penitētiā ⁊c̄. Hec
ꝓbanꝝ Mat. xviij. De illo ſeruo q̄ cū reci
piſſet remiſſiōeȝ decē miliū talētoꝛū a dn̄o
ſuo: noluit remittere cōſeruo ſuo debituȝ
centū denarioꝛū: ſed ſuffocabat eū dicēs.
Redde quod debes. Dicit textꝰ ibi. Vi-
dētes autē cōſerui eiꝰ que fiebāt cōtriſtati
ſūt valde ⁊ venerūt ⁊ narrauerūt dn̄o oīa
que facta fuerāt Mat. xviij. Conſerui. i.
angeli. Tertius teſtis maioꝛ alijs erit ipē
chr̄s iudex. Auc. Ego ſū iudex ⁊ teſtꝫ: nec
Papa nec iperatoꝛ ⁊c̄. ſȝ chr̄s ſic ex aucto-
ritate excellentiſſima ſua ⁊c̄. Patet ergo
quō in h̄ moꝛtis iudicio fit ꝓceſſus oꝛdi-
nariꝰ. Ergo vt ſupꝛa dictū eſt memoꝛ eſto
iudicij ſui id eſt moꝛtui. Sic ei erit ⁊ tuū:
Mibi heri ⁊ tibi hodie. Eccl̄i. xxxviij.
¶ Circa ſcd̄m ⁊c̄. ſ. d̄ q̄b⁹ rō reddiꝝ. Et fit
diſcuſſio ſiue inquiſitio in illo iudicio vt
nos auiſemꝰ noſipos: ſicut ⁊ q̄ habet red-
dere rationē regi ſub pena capitꝫ auiſat ſe
⁊c̄. Nota ergo ꝙ in iſto iudicio debemꝰ ꝑ
mo reddere rationeȝ de oib⁹ cogitatiōib⁹:
iō caueas quas cogitatiōes habes. Secū
do de omibus deſiderijs. Tertio de omi-
bus verbis etiam ocioſis. Mat. xij. Dico
vobis ꝙ de omni ꝟbo ocioſo qd̄ locuti fu-
erint homines reddent rationeȝ de eo in
die iudicij. Jtē de quolibet aſpectu. ⁊ de
omibus actibus omniū ſenſuum coꝛpoꝛꝫ:
et non ſolum de malis: ſed etiam de bonis
operibus Et hoc pꝛobaꝝ Eccl̄s. xij. Cum-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cta q̄ fiunt adducet de⁹ in iudiciū ꝓ omni
errato ſiue bonuꝫ ſiue malū ſit. Nota ſiue
bonū. Ratio eſt: qꝛ ſolum deus nō vult a
nobis ꝙ bona faciam⁹ ſed etiā ꝙ faciam⁹
bona bene. Poteſt eñ bonum fieri male ⁊
bene. Et malum male ⁊ benē fieri poteſt.
Pone exemplū de oībus ⁊c̄. Bonū qui-
dem male: puta quādo fit aliq̄d de gene-
re bonoꝝ: tamē cū malo fine: puta elemo-
ſynā ad finem vaneglorie: vel luxurie ⁊c̄.
Sic ſi facis filiū religioſuꝫ ad finē vt fiat
abbas: vel facis filiū tuū clericuꝫ: vt fiat
abbas: vel facis filium tuū clericū: vt fiat
ep̄s. Sic ſi iudex dans iuſtaꝫ ſententiā: ex
liuore vindicte: vel rancore vel odio ⁊c̄.
Tunc facit bonū male. Bonū aūt fit be-
ne, quādo fit aliq̄d de genere bonoꝝ cum
bona intentione: ⁊ cuꝫ bono modo: q̄a fit
quando oꝑtet ⁊ vbi oꝑtet: ⁊ quō oꝑtet q̄a
opus ad h̄ vt fit virtuoſum req̄rit tria: ſcꝫ
modū: ſpeciē: ⁊ ordineꝫ. Species denotat
ſubſtantiā operis, ordo denotat intentio-
nem agentis. Modus vero denotat con-
gruitatem actionis. Malum ꝓo male fit
quādo actus ſm gen⁹ ſuū eſt malus. ⁊ fit
cū mala intentione, ⁊ malo mō, puta ho-
micidiū, vel fornicationē, ⁊ hu⁹, q̄ ita ſūt
ſm ſe mala. Malū aūt bene fit quādo ali-
quis punit a iudice exigente iuſtitia ⁊ ſer
uato ordine iuditiario ⁊ ceteris q̄ ſunt ne
ceſſaria. Vult ergo a nobis ꝙ faciam⁹ bo
nū, vnde auctoritas. Quod iuſtū eſt exeq̄
ris. Deu. xvj. Et iđo etiā bona in iudiciū
deducent, nō inquiret de⁹ ab aīa. Vide-
amus iſta bona opera cuꝫ qua intentione
feciſti, ⁊ quō. Et iđo ſi aliqua bona feciſti
cū mala intētione dānaberis. Item h̄ eſt
verū de ꝑſonis priuatꝫ. Sed ꝑſone publi
ce ſicut ſunt dn̄i ⁊ p̄lati habēt reddere ra-
tionē duriſſimā etiā de ſubditis. Ideo dꝛ
ap̄ſus. Obedite prepoſitꝫ veſtris ⁊ ſubia-
cete eis, ipi eñ ꝑuigilant quaſi rationē de
aīab⁹ vr̄is reddituri. Heb. vlti. Et ſiqui
dē bene reddiderint ꝙ fuerunt ſolliciti de
ſubditis, duplici honore digni erūt, alio-
quin grauiſſime punient. Iuxta illud. iu
diciū duriſſimū fiet his q̄ p̄ſunt. Exiguo
eñ ↄceditur miſer̄dia: potentes aūt poten
ter tormēta patient. Sap̄. vj. Fili ſi aliqua
bona feciſti cū mala intentione dānabe-
ris. pſ. Cum accepero temp⁹ ego iuſtiti-
as iudicabo. Nota accepero temp⁹. ſ. vite:
quia temp⁹ vite nobis deus accōmodat
vt bene illđ expendam⁹. qđ ſi male dimi-
diat illud tempus, ſicut facit cōmodator
vel locator: ſi cōmodatari⁹ vel ↄductor re
cōmodata vl' ↄducta male vtatur vt dicit
textus in. l. edem. C. locati Ibi tu male in
re locata ꝟſatus es. pſ. Viri ſanguinū et
doloſi non dimidiabunt dies ſuos. Nota
Iuſtitias iudicabo. i. bona oꝑa condēna-
bo: iudicare hic accipit in malā partē. Si-
cut Ioā. v. Et ꝓcedent q̄ bona fecerūt in
reſurrectionē vite: qui ꝟo mala egerūt in
reſurrectionē iudicij. i. dānationis. Patet
ḡ ꝙ etiā de bonis oꝑibus etiaꝫ fiet diſcuſ-
ſio in iudicio iſto: ⁊ concordat auctoritas
noui teſtamēti. ij. Coꝛ. v. Oīes nos ma
nifeſtari oꝑtet ante tribunal chr̄i: vt reci-
piat vnuſquiſq̄ꝫ ꝓut geſſit ſiue bonū ſiue
malum. Remediū eſt ḡ ꝙ reddatis rōnes
veſtras magiſtrꝫ rōnalibus. Deus eñ or
dinauit magiſtros rōnales. ſ. ↄfeſſores q̄-
bus dedit poteſtatē audiendi rōnem ope-
rū veſtroꝝ ⁊ abſoluendi vos. Mat. xviij.
Quecūq̄ꝫ ligauerꝫ ſuꝑ terrā erit ligatū et
in celis. Et q̄cūq̄ꝫ ſol. ſuꝑ terrā erūt ſoluta
⁊ in celis. Itē Ioā. xx. Quoꝝ remiſeritꝫ
pctā remittent eis: ⁊ quoꝝ retinueritꝫ re-
tenta erūt. Anteq̄ꝫ de⁹ fieret hō, nō ordi-
nauerat iſtos mḡros rōnales: ſꝫ volebat
ipſemet audire rōnem, ⁊ iđo non poterat
aliq̄s abſolui niſi a deo imediate. Et quia
de⁹ erat valde rigidus tunc. Vn̄ dicebat
de⁹ vltionū dn̄s ⁊c̄. Ideo null⁹ poterat ſi
bi ſufficientē rōnem reddere: ⁊ ꝑ ↄſequēs
null⁹ intrabat ꝑadiſuꝫ. pſ. Quis eſt hō q̄
viuet ⁊ nō videbit mortē ⁊c̄. Eſt etiā aliđ
remediū. ſ. ꝙ faciat vnuſq̄ſq̄ꝫ ſibi amicos đ
māmona iniq̄tatis ⁊c̄. Lu. xvj. Poſtq̄ꝫ ꝟo
deus fact⁹ eſt hō dedit poteſtatē iſtā hoī-
bus. Sicut ḡ ille q̄ reddit rationē mḡris
rōnalibus eſt ſecurus coraꝫ rege. ſic ⁊ hic.
Vn̄ qn̄ chr̄s dicit in iudicio aīe. Redde
rōnē ⁊c̄. Poterit tūc aīa reſpōdere. Dn̄e
iā reddidi mḡro vr̄o rōnali: ⁊ chr̄s ꝑmanet
ↄtētus ⁊ nō dānat eū. ¶ Circa tertiū qđ
eſt ſentētialis diffinitio. Nota ꝙ poſtq̄ꝫ iā
chr̄s audiuit teſtimonia teſtiū: ⁊ diſcuſſio
ſiue inquiſitio p̄dicta diligenter eſt facta:
tunc profert ſententiā ſm merita anime.
Nā ſi fuit bone vite ⁊ fecit penitentiā cō-

dignam de pctis cõmiſſis. Tunc leta frõte dicet chriſtꝰ homini. Euge ſerue bone et fidelis quia in pauca fuiſti fidelis ſup̄ multa te conſtituã intra in gaudium domini tui. Mat. xxj. Nota i pauca. ſ. in penitentia: que eſt modicum quid reſpectu glorie vite eterne. Rom. xviij. Nõ ſunt cõdigne paſſiones huiꝰ tempis ad futuram gloriã que reuelabit͛ in nobiſ. Si aũt fuit male vite tunc chr̃s voluet ſe ad patriarchas ꝛ dicet eis. Vos patriarche vultis hũc in ſocietate veſtra: Rñdent. Non domine. Nos em̃ fuimꝰ miſericordes et iſte crudelis ſicut diues epulo. Et poſtea dicet ꝓphetis. Et vos ꝓphete vultis iſtum: Dñe non: nos fuimus deuoti ꝛ iſte indeuotus ꝛc̃. Et vos aplĩ. Abſit dñe. Nos fuimꝰ charitatiui ꝛ iſte ſine charitate: vſurariꝰ, fur. vel pirata: vel latro ꝛc̃. Nec voluit tenere ꝯſilium noſtrum faciendo ſibi amicos de mãmona iniqtatis vt recipiãt eũ in eterna tabernacl'a. Lu. xvj. Et vos martyres: Non dñe: qꝛ nos fuimꝰ patientes: ꝛ iſte impatiẽs ꝛ vindicatiuꝰ. Et vos ꝯfeſſores: Non dñe, nos fecimꝰ penitentiã: ꝛ iſte fuit inpenitẽs. Et vos ꝟgines: Nõ dñe. Iſte fuit luxurioſus corruptus. Tunc dicet chr̃s demonib. Seruũ inutilem eijcite in tenebras exteriores: ibi erit fletus ꝛ ſtridor dentium. Mat. xx. Remediũ ergo eſt vt hõ euadat iſtam ſententiaz dãnationis in iudicio mortis: ꝙ hõ vacet in opibus miſcdie. pſ̃. Iocundus hõ qui miſeret͛ ꝛ cõmodat: diſponit ſermones ſuos in iudicio: qꝛ in eternũ nõ cõmouebit͛. Nota in iudicio. ſ. particl'ari mortis ꝛ etiã vniuerſali. Matt. xxv. exemplũ. Dediſtis mihi mãducare ꝛc̃. Et h̄ eſt qd̄ dixit chriſtus ꝙ debemus facere nobis amicos de mãmona iniqtatis ꝛc̃. Luc. xvj. Patet ḡ ſentẽtialis diffinitio. Videamꝰ modo executionẽ. ¶ Circa quartũ ergo. ſ. moduz q̄ fit iſta executio late ſentẽtie. ponit chr̃s Luce. xviij. vbi dicit. Factũ eſt aũt vt moreret͛ mendicꝰ ꝛ portaret͛ ab angelis in ſinum Abrae. Mortuus eſt aũt diues ꝛ ſepultꝰ eſt in inferno. Vbi pmo ponit executionẽ ſentẽtie late ꝑ iuſto. Scd̄o ꝑ dãnato. Nam ſi ſnia fert͛ ꝑ iuſto ꝯtra demones accuſantes: tũc angeli accipiũt aiam cum magna reuerẽtia ꝛ portant in paradiſum cũ magnis laudib ꝛ cantib. Nota exemplũ Greg. in. iiij. dialogoꝝ. ca. xv. De ania ſeruili paralytici: in cuiꝰ trãſitu audite ſũt laudes angeloꝝ in celo ꝛc̃. Dic exemplũ. Et interdũ ipſe auctor vite Ieſus chriſtꝰ dignat͛ venire ad ꝯfortandũ animã. Sic ptz de Tarſilla: q̄ vt refert idem Greg. in iiij. dialogoꝝ amita bti Greg. c. xvij. cum veniſſet ad mortẽ Ieſum venientẽ vidẽs cum magna aiaduerſione cepit clamare dicẽs circũſtãtib. Recedite: recedite. Ieſus venit. Cũqꝫ in eum intenderet quẽ videbat: ſctã illa ania eſt e corpe egreſſa tanqꝫ ſubito fragrãtia miri odoris aſperſa eſt vt ipa quoqꝫ ſuauitas cunctis oſtenderet illic auctorẽ ſuauitatis veniſſe. Hec Gregorius. Cõmuniter tñ angeli ducunt animã ad gloriam. Vnde Exod. xxiij. Ecce ego mittã angelum meũ qui p̄cedat te: et cuſtodiat in via ꝛ introducat ad locũ quẽ paraui. ¶ Scd̄o chriſtus ponit practicã ſm̄ quã fit executio ſententie circa practicam ꝯdemnatorie dum dicit. Mortuꝰ eſt autẽ diues: ꝛ ſepultus eſt in iferno. Nota Sepultus eſt: q̄tum ad animã: quia corpus nõ fuit ſepultum in inferno. Ania ḡ ſepelitur in inferno: iuxta modũ ſm̄ quez corpus honorabilit͛ ſepelitur in hoc mundo. In cuius corporis ſepultura tres p̄ncipales cerimonie fiunt. ¶ Prima ꝙ aliquis amicus vel ſcutifer vadit ad eccl'iaz vt ſepultura aperiat͛. ꝛ ſacerdotes preparentur: ꝛ fit cõmotio a clericis ꝛc̃. Idem fit de ſepultura anime: qñ aliquis malus diues vl' peccator eſt ad mortem: diabolꝰ qui eum tentauit cognoſcens naturaliter horam mortis ſubito vadit ad principem inferni. ſ. luciferꝝ dicens. Dñe: talis diues vel religioſus: vel clericus tenuit malam vitam: ꝛ modo eſt in articulo mortꝫ. Ido neceſſitate ꝛc̃. Et ſic fit magna cõmotio: ꝛ quilibet illoꝝ vellet venire. Auctoritas Infernus ſubtus ꝯturbatus eſt in occurſum aduẽtus tui: ſuſcitabit tibi gigantes .ſ. demões Eſa. xiiij. ¶ Scd̄a cerimonia q̄ ſuat͛ i ſepultura corpis ẽ: qꝛ ſacerdotes ꝛ clerici cãtãdo. Requiẽ eternã ꝛc̃. Suſcipiat te chr̃s q̄ vocauit te ꝛc̃. portãt ſecum corpꝰ p̄cedẽte ſigno crucꝫ: ꝛ parẽtes ꝛ amici cũ fletib ſequũt͛ Ita fit d̄ aia dãnata: q̄ portat͛ a demõib ſꝫ vociferãdo cõfuſibilit͛

ac ſi eſſet grex porcoꝝ p̄cedēte ſigno lucife
ri.i.circl'o pſ̄.xj. In circuitu impij ambu
lāt. Jō ðr ſcriptura. Uir q̄ errauerit a via
doctrine.i. a pnia: in cetu gigantū cōmo-
rabit Prouer.xxj. Et nota ꝙ demōes ſūt
in h̄ miniſtri dei. Sicut ꝛ iudices ſūt mi-
niſtri dei in eo ꝙ faciunt mori malefacto-
res. Juxta illud Miniſter em̄ dei eſt vin
dex in irā ei q̄ male agit. Rom.xiij. Unð
Hieronym⁹. ꝛ habet in decretꝫ.xxiij.q.v.
Non ſolū hoīes miniſtri ſūt: ꝛ vltores ire
dei his q̄ malū operant: ſed ꝯtrarie forti-
tudines: q̄ appellant furor et ira dei. Glo.
ꝯtrarie fortitudines.i.demōes ꝛc̄. ¶ No
ta exemplū de demone exterminatore egy
pti: iuxta illð Pſ̄. Miſit in eos irā indi-
gnatiōis ſue/indignationē ꝛ irā et tribu-
lationē/imiſſiones ꝑ angelos malos pſ̄.
lxxvij. ¶ Tertia cerimonia eſt: qꝛ ſm ſuū
ſtatum ꝛ ꝯditionem dat ſibi ſepultura in
eccl'ia iuxta cornu altaris: vel in choro vl'
in capella vel alibi. Jta ſit de aīa in ifer
no. Jam ſunt ibi ſepulchra ꝓ ſuꝑbis non
plena terra ſed igne inextinguibili. Unð
aīa ſuꝑbi colliget ſicut faſcis ꝛ mittetur
in ſepulturā ſuꝑboꝝ: auari in ſepulturam
auarorum: luxurioſi luxurioſoꝝ. Et ſic de
alijs. Eſa.xxiiij. Cōgregabūt ꝯgregatōe
vni⁹ facis i lacū ꝛ claudent in carcere ꝛc̄.
Jtē Mat.xiij. Colligite p̄mū zizania et
alligate ea in faſcicl'os ad cōburendū: De
q̄bus Dauid Sepulchra eoꝝ: dom⁹ illoꝝ
ieternū pſ̄.xlviij. Sepulchra eoꝝ.ſ.dāna
toꝝ ꝛ de nullo alio ſepulchro pōt intelligi
qꝛ alia ſepulchra nō ſunt eterna: ſed ſepul-
chra inferni: ſic. Jdeo amore dei caueatis
ne eligatꝫ ſepulturā in veſtro teſtamēto.i.
in veſtra vita. Qn̄ em̄ aliq̄s eligit malam
vitā eligit ſepulturā ibi: ꝛ firmat morte.
Ergo diligēter attendatꝫ vt ſitis p̄parati
ad iſtū tertiū aduētum. Si em̄ paterfami
lias ſciret q̄ hora fur veniret: vigilaret vti
q3 et nō ſineret ꝑfodi domū ſuam. Et vos
eſtote parati: qꝛ qua hora nō putatis fili⁹
homīs veniet Luce.xij. Et loquit ad lit-
terā de h̄ aduētu chr̄i ad morte. Et cōcor
dat inuitatoriū huius Dominice dicens.
Surgite vigilem⁹: venite adorem⁹: quia
neſcitis horā qn̄ dn̄s veniet. ¶ De quar-
to aduētu dn̄i ad iudiciū vniuerſale. Ui-
de dn̄ica p̄ima aduent⁹. Sermone qui in-
cipit Benedict⁹ q̄ venit in noīe dn̄i: ꝛ dn̄i
ca.ij.aduent⁹. Sermone q̄ incipit Erunt
ſigna in ſole: luna: et ſtellis ꝛc̄. Deo grās.

¶ Dn̄ica.iiij.aduent⁹ ſermo de homine videlicet quid ſit hō. Sermo octauus.

TU quis es
Joā.j. Ser. erit de hoīe
ad inueſtigandū q̄d ſit hō.
Quia mlti ignorāt ſe. Un̄
ꝟlus. Forma fauor populi feruor iuueni-
lis opeſq3 Subripuere tibi noſcere q̄d ſit
hō. Nam ſi omnia alia cognoſcerem⁹ et
h̄ ſolum ignorarem⁹: parum ſcirem⁹: ꝛ ni
hil eſſet vtile. Et oīa pctā ex hui⁹ igno-
rantie fonte ꝓcedūt. Et nota ꝙ interroga
tur hō in ꝟbis ꝓpoſitis: de ſubſtātia: quia
relatiuū qui: eſt relatiuū ſubſtantie. Non
aūt de q̄litate tu qualis es: vel de quātita
te tu quātus es. Un̄ ꝛ papa ꝛ imꝑator de
berent reſpondere/hō ſum. Salutet pri⁹
ꝟgo Maria. Pro introductōne materie
p̄dicande. quero q̄d eſt homo: eo ꝙ ad q̄-
ſtionē in themate ꝓpoſitam q̄libet veſtrū
reſpōderet: ſum hō. Jdeo ſciendū nob eſt
q̄d eſt hō. Circa quā q̄ſtionē inuenio du-
as diffinitiōes. Prima eſt phyſica ſed de
fectuoſa. Scða eſt theologica ꝛ perfecta.
Prima ḡ diffinitio hoīs ſm ph̄m eſt iſta.
Homo eſt animal rōnale mortale. Hec ſi
q̄dē diffinitio habet tres defect⁹. ¶ Pri-
mo qꝛ deficit ſibi vniuerſalitas: qꝛ diffini
tio debet cōpetere oībus ſuis ſuppoſitis:
ſed hec diffinitio nō cōpetit chr̄o nec vir-
gini Marie: nec btō Joanni euāgeliſte: q̄
ſm opinionem aliquoꝝ magnoꝝ doctoꝝ
eſt in ꝑadiſo in aīa ꝛ corꝑe. Jſti em̄ licet
ſint hoīes tñ nō ſunt mortales: nec etiā cō
petit oībus hoīb et maxie beatꝫ poſt cor
porū reſurrectionē. Defect⁹ aūt iſte ꝓceſ-
ſit ex ignorātia ph̄oꝝ: q̄ nō crediderūt ho-
minē totū aliquādo poſſe eſſe imortalem
qꝛ nō viderūt hoiem: niſi ſcðm hui⁹ mor-
talitatis ſtatū. Sicut ðr Anſelm⁹ ꝛ tan-
git Tho.in.iiij.ſen.di.xliiij.q.ij.ar.j.ad p̄
mū. Ubi etiā ſubdit dicēs. Ul' dic ꝙ ſm
ph̄m.viij.metha. qꝛ differētie eſſentiales

ſūt nobis incognite: vtimur quādoqꝫ differētijs accidentalibꝫ ad ſignificandū differētias eſſentiales: q̄ ſūt accidētaliū cauſe. Vñ mortale nō ponit in diffinitiōe hominis: q̄ſi ipſa mortalitas ad eſſētiā hois ꝑtineat/ ſed qꝛ illud qđ nunc cauſa paſſibilitatꝫ ⁊ mortalitatꝫ ſm̄ p̄ſentē ſtatum. ſ. cōpoſitio ex ꝯtrarijs eſt đ eſſentia hois. Sꝫ tūc nō erit cauſa eius ꝓpter victoriā anīe ſup̱ corpus. Tho. ¶ Scđs defectꝰ eſt qꝛ iſta diffinitio nullā facit mentionē: niſi đ cauſa materiali ⁊ formali: ſed de cā effectiua ipſiꝰ hois q̄ eſt deus/ nihil dicit. Quia phi nō intellexerūt creationē: imo dixerūt φ ex nihilo: nihil fit ⁊c̄. Oīs aūt ꝑfecta diffinitio dꝫ cōprehēdere oīes cauſas rei diffinite: qꝛ ꝑfecta rō vniuſcuiuſqꝫ rei colligit ex oibus cauſis eiꝰ. ¶ Tertius defectus: qꝛ nō facit mentione de cauſa finali ipiꝰ hois. ſ. de btitudine. Nec mirū/ qꝛ cognitio phoꝝ nō tantū aſcēdit. Licet. n. eorū cognitio aſcēderet vſqꝫ ad ſeptimū celū vel nonū qđ vocauerūt primū mobile: tñ ad celū qđ eſt btitudinis. ſ. empyreū nō ꝑuenit. Et ſic nō cognouerūt beatitudinē hois q̊ ad locū. Sed nec etiā q̊ ad ſcip̄am cognouerūt: nec etiā quo ad gl'iam corporis vt dictū eſt ſup̄ in p̄mo defectu diffinitionis: qꝛ btitudo hois ꝑfecta ꝯſiſtit in diuine eſſentie viſione: q̄ ſicut ꝑ ꝓpria naturalia acq̇ri nō poteſt/ ita nec ꝑ ꝓpriū intellectū pōt itelligi: vt notat Tho. j. ij. q. lxij ar. j. ij. q. v. ar. j. Unde cognouerūt phi beatitudinē hois generalē bonū/ que ꝯſiſtit in op̱ari ſm̄ ꝑfectaꝫ v̄tutem: q̄ tñ btitudo imꝑfecta eſt. Uide Tho. j. ij. q. iij. ar. vj. ij q. iiij. ar. v. Sed ad ꝑfectā btitudinē nō ꝑtingit oculꝰ phi. j. Coꝛ. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit ⁊ in coꝛ hois nō aſcēdit/ que p̄parauit deus his q̄ diligūt illū. Nobis aūt reuelauit deꝰ per ſpūm ſuum. Hec ille. ¶ Eſt ergo alia diffinitio theologi ꝑfectioꝛ de hoie dicēs. Qđ homo eſt creatura rōnalis ad btitudinē ordinata. In qua diffinitiōe exprimit q̄libet cauſa hominis. In eo eīm qđ dicit rōnalis oſtēdit cauſa formalis. Differētia eīm vltima ꝯſtitutiua habet ſe ad genꝰ ⁊ differētias p̄cedētes ſicut forma ad materiā. Per hāc g̊ cauſaꝫ formalē hō differt a brutis et ab angelis: qꝛ angelꝰ nō eſt rōnalis: ſed intellectual'. Nam rōnalis dicit hō: qꝛ ꝑ diſcurſum accipit cognitionē de rebꝫ. ſ. ꝑ nota ad ignota. ſ. rōtinādo ſillogizando/ diſputādo ⁊ ꝑ effectus cognoſcimꝰ cauſas ⁊ ecōuerſo. Angelus v̄o ſine diſcurſu ſimul intelligit effectum ⁊ cām. finē et principiū ꝯcluſionē ⁊ p̄miſſas. Vñ ex hoc patꝫ φ deficit Porphirius: q̄ñ dixit φ nos et dij ſumꝰ rōnales: ſed mortale additū ſep̱at nos ab illis. Hoc idem qđ Porphiriꝰ videt ſenſiſſe Grego. in homel'. epipha. Ubi vocat angelū rōnale animal. Sed dic. Qđ ideo dicit anial/ nō φ ſit corpus ex aīa ⁊ corpore: ſed ex eo φ habet v̄tutem cognoſcendi ſenſibilia/ nō tamen ꝑ modū ſenſibilem ſed intellectualē ſm̄ Tho. in. ij. ſen. di. viij ar. j. ¶ Cauſa v̄o materialis tangit cum dicit Homo: ⁊ de terra formatꝰ eſt Geñ. ij. Formauit igit deus hoiem de limo terre. ¶ Cauſa v̄o finalis tangit cum dicit. Ad beatitudinē ordinata. Non aūt ad diuitias/ nō ad aliđ terrenū. Rom. vj. Nūc vero liberati a pctō ſerui aūt facti deo: habetis fructum veſtrū in ſanctificatione finem vero vitā eternā. Heb. xiij. Non habemus hic ciuitatem manentē/ ſed futurā inquirimꝰ. Patꝫ ergo vna diffinitio hois de qua huc vſqꝫ ſpeculatiue locuti ſumus ſcꝫ de hoie quātū ad ſubſtantiā: nūc v̄o loquamur de diffinitione hois moralit: ſcꝫ quantū ad q̄litatē. Et queramꝰ moralit: q̇d eſt hō. Ad hanc q̄ſtionē. Si tu interrogas me. Quid eſt hō: vl' tu q̇s es. Rñdet q̄druplicit ſm̄ quadruplicē cauſam in diffinitione poſitam. ¶ Primo ſm̄ cauſam efficientē. homo eſt anial et ꝓpter h̄ debet ſe prudent humiliare. Scđo ſm̄ cauſā formalē hō eſt animal cōuertibile/ et ꝓpter h̄ debꝫ deo firmit adherere. Tertio ſm̄ cauſam materialē/ hō eſt animal corruptibile ⁊ ꝓpter hoc debet dolent plorare. Quarto ſm̄ cauſam finalē/ homo eſt animal beatificabile/ ⁊ ꝓpter hoc debet ardent ſperare. ¶ Primo ergo ⁊c̄. Nam qꝛ homo eſt creatura/ iō eſt defectibilis ⁊ peccabilis Ro. viij. Vanitati enim creatura ſubiecta eſt. Pro huius rōne intelligēda/ eſt notandū φ ipſi homini eſt quaſi naturale φ ſit animal peccabile/ ⁊ defectibile. Ratio eſt: q̇a naturaliter quelibet res redit ad ſuū principiū materiale ⁊c̄. Uide ſupra dominica

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſecunda aduent⁹ ſmone qui incipit. Sci/
tote qm̄ prope eſt regnū dei pte. j. Ex hac
ergo rōne ſequitur ꝙ nō ſolum hō eſt pec
cabilis creatus a deo/ſed etiā angel⁹. De
q̄ vide in ſermonib⁹ de pctis in genere ar.
j. ſmone. ij. in introitu. Ex h̄ ergo debet ſe
humiliare. Sicut em̄ ſe debet humiliare
ſeruus: q2 eſt obnoxi⁹ ſeruituti/que eſt vi
liſſima res. ſic pauper ꝓpter paupertatem
Unde magna abuſio putaꝭ in paupere ſu
perbia. Unð Eccī. xxv. Tres ſpēs odiuit
anima mea et aggrauoꝛ valde anie illoꝝ.
Pauperē ſuperbū/ꝛ diuitem mendacē et
ſenē fatuū/ꝛ inſenſatū. Sic ꝛ vtilitas con
ditionis eſt cauſa homini ſe humiliandi.
Quāto magis ergo potentia ꝛ inclinatio
ad peccandū debet hominē humiliare: cū
nihil ſit in reꝝ natura vili⁹ pctō. Ratio ē
quia nihil magis diſtat a deo q̄ȝ peccatū.
Declara hanc rōnez ꝛc̄. Ex q̄ ſequiꝭ ꝙ ni/
hil ſit in reꝝ natura vili⁹ peccatoꝛe: q̄ ſer/
uus eſt pctī. Joā. viij. Qui facit pctm̄ ſer
uus eſt pcti. Et i. l. fi. C. de ſent. paſſiſ. Li
bidinū omniūq; vitioꝝ ſeruo. Ubi etiam
Glo. hoc notat. Si ergo ſeru⁹ alicui⁹ ho/
minis debȝ ſe humiliare: quia eſt ſubiect⁹
iugo ſeruitutis que eſt viliſſima conditio:
quāto magȝ debet humiliari ſeru⁹ pecca/
ti actu vel potentia. Sic ꝛ rōne pauꝑtatȝ
debet ſe peccatoꝛ hūiliare. Nihil em̄ pau/
perius pctōꝛe. Nota hic contra ſuꝑbos: q̄
non ꝯſiderant ſe nec cognoſcunt vilitatez
humane ꝯditionis. Hier. ij. Quā vilis fa
cta es nimis: iterās vias tuas. Et h̄ etiaȝ
patȝ ex loco/qui debet ꝓportionari locato
Ulioꝛ aūt loc⁹ q̄ ſit in vniuerſo eſt īfern⁹
ꝛ ratione ſitus/ꝛ rōne fetoꝛis ꝛc̄. In quo
peccatoꝛ dignus eſt poni ꝛc̄. Uide in ſer/
monib⁹ de pctis in genere argu. j. ſermōe.
j. parte. iiij. Contra autē illos q̄ ſuꝑbiunt
diciꝭ Apoc. iij. Dicis ꝙ diues ſum ꝛ locu
pletat⁹ ꝛ nulli⁹ egeo/et neſcis q̄a tu miſer
es ꝛ miſerabilis ꝛ pauper et cecus ꝛ nud⁹
¶ Scdo eſt animal cōuertibile: ꝛ hoc ex
cōſideratione cauſe formalis que eſt ania
rōnalis. Cum em̄ homo ſit anial ſiue crea
tura rationalis ꝯſequenter ꝑ diſcurſuȝ in
telligit. vt ſupꝛa dictum eſt. Et ideo non
inſtanti intelligit: ſed ratiocinando. Ra/
tio autē poteſt adherere vero ꝛ falſo. Un/
de et ante electionem et poſt: poteſt ratio
mutari de v̄o ad falſuȝ: et ecōuerſo. Cum
ergo actus voluntatȝ ſequaꝭ actum intel
lectus: ideo ſicut ratio et intellect⁹ homi/
nis non adheret vero ꝛ falſo immobiliter
ſed mobiliter: ideo poteſt conuerti de vno
ad alterum. Et hoc verum eſt. donec ho/
mo viuit in coꝛpoꝛe: ſed poſt moꝛtē ita ad
heret bono vel malo: ꝙ in cōuertibilis eſt
Sicut et angelus poſt caſum: quia vt di/
cit Damaſ. hoc eſt hominib⁹ moꝛs: quod
in angelis caſus. De hoc vide Tho. ꝑte. j
q. lxiiij. ar. ij. Unde Grego. xxv. diſtin. ca.
Qualis hinc quiſq; egreditur: talis in iu
dicio preſentaꝭ. Item Eccī. xj. Si cecide
rit lignum ad auſtrum vel ad aquilonem
in quocūq; loco ceciderit ibi erit. Si autē
queris quare homo eſt cōuertibilis dum
viuit: non autē poſt moꝛtem. Uide quod
ſcripſi in de peccatis in genere ar. iij. ſmo
ne. ix. vbi agitur de eternitate pene infer/
nalis parte. ij. Et ꝓpter hoc debet homo
deo firmiter adherere ipſuȝ ardenter amā
do. Et hoc tn̄ ꝓpter beneficiuȝ q̄ð recepit
a deo qui fecit eum creaturā nō quidē ha/
bentē ſolum eſſe/nec ſolum eſſe ꝛ viuere:
nec eſſe viuere ꝛ ſentire: ſed etiam intelli/
gere in q̄ cōmunicat cū angelis: tum etiā
vt diligendo deum ꝯſequaꝭ homo quan/
dā imobilitatē ſicut ip̄e deus imobilis eſt
ꝛ amoꝛ eſt v̄tus vnitiua ꝛ ꝯfoꝛmatiua a/
mantis ad amatū. Si g̊ qui diligit mōm
eſt in ꝯtinuo motu: ſicut ꝛ mund⁹ ſꝑ mo/
ueꝭ Greg. Qui labenti innitiꝭ neceſſe eſt
vt cū labente labaꝭ. Un̄ v̄ſus. Om̄ia p̄te/
reunt: p̄ter amare deum ¶ Tertio hō eſt
anial coꝛruptibile ꝛ moꝛtale ex ꝯſiderati/
one cauſe mālis: q2 de terra hō factus eſt
vt dictū eſt ſup̄. Non tn̄ intelligas ꝙ ſolū
de terra ſit fact⁹ hō: ſed de q̄ttuoꝛ elemētȝ
Scriptura aūt loquēs de materia coꝛꝑis
humani: nō facit mentionē niſi de terra ꝛ
aqua duȝ dicit. Foꝛmauit igiꝭ de⁹ hoiem
de limo terre. In limo autē eſt terra ꝛ aq̄
ꝯglutinans partes terre. Non autē facit
ſcriptura mētionē de aere ꝛ igne. Et hu/
ius ratio eſt: q2 licȝ ſit homo cōpoſitus ex
q̄ttuoꝛ elemētis: tn̄ iō de aere ꝛ igne men/
tionem non facit: q̄a minus abundant in
quantitate in coꝛpoꝛe hominis q̄ȝ terra ꝛ
aqua. Et etiā q2 in tota reruȝ productio/
ne: de igne et aere que ſenſu non ꝑcipiunꝭ

tur a rudibus mentõez nõ facit ſcp̄tura:q̄
rudi ꝑplo loquebaꝛ ſm Tho. ꝑte.j.q.c.ar
gu.j.ad quantū. ¶ Si aūt queris: quare
aer ꝛ ignis min⁹ abundāt in corꝑe hūano
q̄ꝫ terra ꝛ aqua. Ratio eſt: qꝛ ignis et aer
ſunt maiorꝫ ꝟtutis in agendo. Vñ ſi etiā
ſm quātitatē in corꝑe hūano abundarēt.
oino ad ſe traherēt alia ꝛ nõ poſſet fieri e/
q̄litas cõmixtiõis q̄ eſt neceſſaria in com/
poſitione hois. Hec notat Tho. vbi ſ.in
reſpon.ad.iij.ar. Et ex h̄ ꝑtꝫ ratio: q̄re hõ
eſt corruptibilis: qꝛ eſt cõpoſitus ex mate
ria q̄ttuoꝛ elementoꝝ q̄ cum ſit affecta q̄/
litatibꝫ cõtrarijs.ſ.ſiccitate ꝛ humiditate:
frigiditate et caliditate: ad modū q̄ttuoꝛ
inimicoꝝ ſemꝑ ſūt in ꝯtinua pugna ex q̄/
rum diſcordia ſoluiꝛ corꝑis armonia. Se
cus aūt eſt de corꝑibꝫ celeſtibꝫ quoꝝ mate
ria nõ eſt de q̄ttuoꝛ elementis: nec eſt illa
materia in potentia ad aliā formā ꝛc̄. Et
ex hac rõne debet hõ dolenꝛ plorare: cogi
tando q᷑ debet corrumpi ꝛ mori: in cuius
mortꝫ die valde anguſtiabiꝛ. Et h̄ eſt val
de vtile homini. Vñ Ecci.vij. In oibus
oꝑibus tuis memorare nouiſſima tua: et
in eternum nõ peccabis. Nota nouiſſima
duodecim nouiſſima ꝯcurrūt in die mor/
tis.ſex.ſ. corꝑis ꝛ ſex anīe: q̄ ſunt diligēter
memorāda. ¶ Primo ḡ cogitas q᷑ tūc ꝑ/
des vitā corꝑalem quā ſuꝑ omīa diligis ꝛ
quā nūq̄ꝫ recuperare poterꝫ ꝓ toto mūdo.
ps̄. Spūs vadens ꝛ nõ rediēs. Itē alibi.
Qm̄ ſpūs ꝑtranſibit in illo ꝛ nõ ſubſiſtet:
ꝛ nõ cognoſcet ampli⁹ locū ſuū. Ideo de/
ſpice vitā iſtam: nec tantū eaꝫ diligas ſed
plange. ¶ Scdo q᷑ nudus ſepelieris: nec
veſtiēt te d̄ auro: nec de ſerico: nec cū ioca
libꝫ ꝛc̄. Sed vnū triſte linteamē vel ſaccū
tecū portabis. Cõſanguinei ꝟo interim q᷑
hõ moriꝛ ꝑquirunt pecuniā ꝛ iocalia ꝛc̄.
Vide in ſmonibꝫ q̄dragesimalibꝫ de pe/
nitentia. Ideo deſpiciaꝛ diuitie ꝓ quibꝫ
tm̄ laboras: qꝛ tunc deſerēt te ps̄. Dormi
erūt ſomnū ſuū/ꝛ nihil inuenerūt viri di/
uitiaꝝ in manibꝫ ſuis. Igiꝛ plora. ¶ Ter
tio q᷑ omēs amici te deſerūt: ſolū aſſocia/
bunt te vſq̄ꝫ ad foueā. Ad hoc facit exem
plū.qd̄ legiꝛ de tribꝫ amicꝫ in hyſtoria ba
laam ꝛc̄. Ideo non facias incõuenientiā
aliquā.ꝓꝑ amicos ꝯtra deū qꝛ de⁹ nunq̄ꝫ
derelinquet te ꝛc̄. ¶ Quarto quõ poniꝛ

corpus in fouea et quõ calcaꝛ. Ideo non
ſuꝑbias q̄ꝫtūcunq̄ꝫ ſis potēs et gl'ioſus ꝛc̄
Ecci.x. Quid ſuꝑbis terra ꝛ cinis. Nota
ꝑ̄ctice Siq̄s aꝑiret ſepulturā Pape alic⁹
mortui vl' alic⁹ regꝫ.et colligeret puluerē
toti⁹ corꝑis ſui i plāta man⁹ poſſet dicere
alijs. Ecce p̄p̄.ꝛc̄. Ecce rex ꝛc̄. Et ido nõ
cures de officijs ꝛ dignitatibꝫ. ¶ Quin/
to quõ corpus in fouea corrodeꝛ a verm/
bus ꝛ ſerpentibꝫ. Ecci.x. Cum morieꝛ hõ
hereditabit ſerpētes et beſtias ꝛ vermes
ꝛc̄. Nota practice quādo hõ facit teſtamē
tū relinq̄t heredem filiū qui eſt heres bo/
noꝝ: ſed corꝑis ſūt heredes vermes: anie
ꝟo diabolus/ſi eſt malus hõ/vel de⁹ ſi eſt
bonus. Nota de illo mercatore: qui cum
inuitareꝛ ab aliquibꝫ facere teſtamētū dū
eſſet in extremis dixit. Quid oꝑtet. Re/
linquo bona mea filio meo: et animā dia/
bolo ꝛc̄. Debebat addere vnū: et corpus
vermibꝫ. Et ideo ſi iſta bñ cogitaueris: di
ces. O miſer. Ego ſum coquinarius ver/
miū: quibꝫ ita delicate eis paro ꝛc̄. Et ſic
fugies delitias corꝑis. ¶ Sexto cogita
quātus eſt dolor in ſeparatiõe anie et cor
poris: qd̄ potes cognoſcere ex dolore qui
ſentiꝛ ꝓpter ſeparationē vnius membri.
¶ Septimo cogita qñ tu morieris: quõ
ml'ti demones erūt in camera tua ꝛc̄. ps̄.
Inhabitabūt ꝛ abſcondent: ipſi calcaneū
meū obſeruabūt. ¶ Octauo quõ ania ſe/
paraꝛ a corꝑe. ſtatim duciꝛ ad iudiciū co/
ram chr̄o: q̄ interrogabit te ꝛc̄. Nullus ꝓ
te reſpondebit niſi bona oꝑa. Apoc.xiiij.
Bti mortui q̄ in do.mo.amo.iam di.ſpūs
vt re.a lab.ſuis. Opera em̄ illoꝝ ſequunꝛ
illos. ¶ Nono cogita de ſententia q̄ dabi
tur irreuocabiliꝛ nec erit locus appellatio
nis. In hoc em̄ mūdo bene poteſt appella
ri a ſentētia dei: qꝛ ſunt due ei⁹ curie.ſ.iu/
ſtitie ꝛ miſcdie. Unde appellaꝛ a ſentētia
lata in curia iuſtitie ad curiā miſcdie: que
eſt maior. Sic fecit Dauid dicens. Miſe
rere mei deus: ſm magnā miſcdiam tuā.
Sed poſt mortē non eſt niſi curia iuſtitie
et ideo nõ datur locus appellationis. Vi/
de in feria in rogationibꝫ ſermone q̄ inci/
pit. omīs qui petit accipit. ꝑte.vj. O quā
tus timor erit: quia iudex ille nõ habet ſu
periorē. ¶ Decimo cogita ſi ſentētia da/
bitur ꝯtra te qualiꝛ fiet executio a demo/

nibus ꝛ cū quāto horrore ꝛ tremore Eſa.
xiiij. Infern⁹ ſubtus cōturbatus eſt in oc
curſum aduētus tui: ſuſcitabit tibi gigan
tes. Vide ſupra ſermone primo pte vlti/
ma. ¶ Undecimo cogita de pena ꝛ hor/
rore qn̄ aīa erit in porta inferni ꝛ videbit
illas penas horribiles et demones ꝛc̄.
¶ Duodecimo cogita eternitatē penarū
qꝛ in inferno nulla eſt redēptio. Nota hic
exemplū qd̄ legit̄ in horologio ſapie. de la
mentatiōe quā faciūt dānati pter penaꝝ
eternitatē: ꝛ de mōte illo magno ꝛc̄. Vñ
Sap̄. v. dicūt dānati. Errauim⁹ a via ve
ritatis ꝛ iuſtitie lumē nō illuxit nob: ꝛ ſol
intelligētie nō eſt ort⁹ nob ꝛc̄. Itē Thre.
v. in pſona dānatorū dicit Hiere. Defecit
gaudiū cordis nr̄i: verſus eſt in luctū cho
rus nr̄: cecidit corona capitꝫ nr̄i. ve nobis
qꝛ peccauim⁹ ꝛc̄. ¶ Si iſta cogitaretꝫ ſe/
pius/ nō ſaperet vob mūdus iſte: ſed ipm
ɔtēneretis. Hiero. ad Paulinū. Facile cō
temnit oia q̄ ſe ſemp cogitat eſſe moriturꝝ.
¶ Multi male inſtruūt filios/ dicendo.
Videas fili ne cogites de morte: quia ſic
nullū bonū faceres. Cuꝫ tn̄ dicat Hiero.
Platonis ſnīa eſt oēm philoſophātiū vitā
meditationē eſſe mortis: de oib autē vos
cogitatis ꝛ pparatis ꝛ diſponitis vos pre
terq̄ d̄ morte. O cecitas magna cū mors
ſit certior oi re mūdi. Nota exēplū de btō
Arſenio q̄ ſemp flebat. ¶ Quarto homo
eſt aial btificabile: ex cōſideratiōe cauſe fi
nalis ad quā creatus eſt. ſ. qꝛ ad finē bea/
titudinis adipiſcēde. Vide de hoc in ſmo
nibus de pctis in genere arti. ij. ſer. iiij. pte
ij. Conſiſtit aūt beatitudo hois in tribus
dotib aie pncipaliter. Prima eſt clara vi/
ſio: q̄ reſpōdet fidei. Scd̄a eſt pacifica ten
tio: q̄ reſpōdet ſpei. Tertia eſt pfecta frui
tio: q̄ reſpōdet charitati. Et hoc vide in ſer
monibus de articulis fidei ſermone. xiiij.
vbi agit̄ de gloria anie. Propter hoc ergo
debꝫ hō firmiter ſperare ſe ɔſequuturꝝ illā
gloriā: ꝛ ſic viuere hic vt ad finē illū pue/
niat: quia al's nō eſſet ſpes/ ſed pſumptio.
Ergo ſobrie ꝛ iuſte pie viuam⁹ in hoc ſe/
culo/ expectātes btām ſpem ꝛ aduētū glo
rie magni dei ꝛ ſaluatoris nr̄i ieſu chr̄i.

¶ Eadē dn̄ica. iiij. ſmo d̄ medio qttuor virtutū. Ser. ix.

Medius veſtrꝝ ſtetit quē vos neſcitis. Jo. j.
Thema dat mihi motiuū p̄
dicandi de quadā materia vtili ꝛ neceſſa
ria ad gubernationē vite. ſ. de q̄ttuor vir/
tutibus moralib ad puenien dū ad gl̄iaꝫ
ꝛc̄. Salutet̄ virgo maria ꝛc̄. Intellect⁹
literalis. Verbi hui⁹ ſm qd̄ dicit Joan.
baptiſta Judeis eſt: q̄ chr̄s medius eorūꝫ
fuerat ꝛc̄. Vñ anteq̄ chr̄s p̄dicaret pub/
lice ꝛ faceret miracl'a/ fuit q̄ſi. xxx. annoꝝ.
ꝛ licet ſcirēt ipm ſanctū hoiem: nō tn̄ mū/
di redēptorē. pter qd̄ Joā. bap. dixit Ju
deis. Medi⁹ veſtrū ſtetit. ſ. chr̄s quē vos
neſcitis. Patet ſenſus literalis thematis.
Sed iuxta intellectū allegoricū quē volo
ptractare p declaratiōe thematis. Scien
dum q̄ antiqui ph̄i morales/ pſertim Ari
ſtoteles maior coꝝ diffiniendo q̄d eſt vir
tus: dicit q̄ v̄tus eſt habit⁹ electiu⁹ in me
dio cōſiſtēs determinata rōne: put ſapiēs
ordinabit. ij. Eth. Vbi ſt̄ q̄ttuor clauſule
Pria clauſula d̄t q̄ v̄t⁹ eſt hit⁹. ſ. mētis ſic̄
veſtꝫ d̄r hit⁹ corpis. Vñ ſic̄ pſona honeſta
induit. Prio camiſiā. Scd̄o farcetū. Ter
tio pelliceū. Quarto tunicā. Et q̄nto mā
tellū. Sic aia pſone virtuoſe induit̄. Prio
camiſia caſtitatis q̄ tangit carnē ſicut ca/
miſia. Iſtā camiſiā portāt religioſi boni:
ꝛ clerici ꝛ laici caſti. etiā viuētes in matri
monio ſi ſeruāt ſibi fidē/ iſtā camiſiam in/
duūt. Farcetū eſt hūilitas: ſine q̄ caſtitas
nō placet deo. Vñ ſi v̄go Maria cū cami
ſia caſtitatis nō habuiſſet veſtē hūilitatis
nō placuiſſet deo. Vñ ipſa dicit. Quia re
ſpexit hūilitatē ancille ſue: nō d̄r caſtitatē
Pelliceū deſup eſt v̄tus miſcd̄ie q̄ calefa
cit cor pſone ad ɔpatiēdū pximo. Tunica
eſt charitas dei ꝛ pximi: q̄ operit multitu
dinē pctōꝝ. j Pe. iiij. qꝛ p charitatē remit
tunt̄ pctā. Vñ de Maria magd̄. d̄r Luc.
vij. Dimiſſa ſunt ei pctā mł'ta: qm̄ dilexit
multū. Iſta eſt veſtis nuptialis ſine q̄ ne
mo eſt dign⁹ intrare nuptias vite et̄ne ꝛc̄.
Mat. xxij. Amice quō huc itraſti nō hn̄s
veſtē nuptialē: Nota amice. ſ. p fidem ſine
charitate. Mātellū ſuſtinēs pluuias: eſt
patiētia q̄ ſuſtinet hō aduerſitates. Ecce
q̄re ph̄s diffiniēs v̄tutē: q̄ſi p genere dicit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

virtꝰ eſt habitꝰ. Jō qñ aia recedit a corpe
in morte: niſi fuerit induta virtutib₉/tur/
pis eſt valde ⁊ abominaẛ ab oib₉ ſanctꝫ et
angelis ſicut vos abominaretis mulierez
nudā ⁊c. Ducēdo ad infernū ⁊c. Ideo ex
hac rōne dicebat Jo. Apoc. xvj. Btūs q̇
vigilat ⁊ cuſtodit veſtimēta ſua ne nudus
ambulet ⁊ turpitudinē eiꝰ videat. Et nō
loquiẛ de veſtimentis corpis/ſed anime.
¶ Scōa clauſula eſt electiuꝰ. i. volunta/
rius: qꝛ volūtarie debet fieri opꝰ virtuoſū
ad hoc vt ſit meritoriū/⁊ nō ex neceſſitate
vel coactiōe. Multi em̄ abſtinēt ex neceſ/
ſitate. vt infirmi: nō eſt meritoriū. Idē de
aſperitate lecti/ſi ex neceſſitate. vt captus
⁊ carceratꝰ ꝓpter crimen: q̇ tenet catenā in
collo ⁊ dormit ſup terrā: nō eſt meritoria
iſta pnia/licꝫ ex patiētia ſi eā habeat ſic. ſꝫ
q̇ pōt dormire in bono lecto ⁊ dimittit/eſt
meritoriū: quia eſt electiuū. i. voluntariū.
Idē de latrone ſeu fure q̇ ſcopaẛ p ciuita/
tē: qꝛ nō eſt habitꝰ electiuꝰ: ſed ꝟtuoſuꝫ eſt
⁊ meritoriuꝫ qñ hō cogitat. O miſer ego
ſum latro ⁊ fui: qꝛ furatꝰ ſum honorē dei:
iō vt latro volo diſciplinari in remiſſionē
pctōꝝ meoꝝ ⁊ in memoriā paſſionis chr̄i
Ecce q̄re dicit electiuꝰ. Jō Dauid qui fa
ciebat pniam dicebat in ps̄. lxxi. Fui fla/
gellatꝰ tota die ⁊c. Dicit: volūtarie ſacri/
ficabo tibi. q. di. non coacte. Jō Petrus.
Nemo veſtrū patiaẛ quaſi homicida/aut
fur/aut maledicꝰ/ aut alienorū appetitor.
Si aūt vt Chriſtianus nō erubeſcat ⁊c. j.
Pet. iiij. Sic econtra. Nullū opus malū
diciẛ demeritoriū: niſi a volūtate ⁊ electio
ne ꝓcedat. Unde Aug. j. lib. Retractaẛ.
⁊ habeẛ in decretꝫ. xv. q. j. c. j. in ꝑſi. Uſqꝫ
adeo peccatū voluntariū malū eſt: vt nul
lo mō ſit peccatū: niſi ſit voluntarium ⁊c.
¶ Tertia clauſula eſt in medio cōſiſtens.
Uirtuoſum em̄ opꝰ ſemp eſt i medio ⁊ nō
in extremis. minꝰ em̄ ⁊ parū ſunt extrema
mediū eſt ꝟtuoſum. Uerbi grā. Da exem
plum de ieiunio. Itē de elemoſynis: ⁊ de
alijs. Debꝫ etiā hō cōcordare cū illis qui
bus cōuiuit/ſicut vxor cū viro: et econtra.
Idē de religioſis clericis ⁊c. Idē de fuis
cū dñis ⁊c. Uñ Aug. in libro de doctrina
chriana. ⁊ habeẛ in decretꝫ. xlj. di. Quiſqꝫ
reb₉ p̄tereuntib₉ reſtrictiꝰ vtiẛ/q̄ꝫ ſeſe hn̄t
mores eorū cū quib₉ viuit: aut impetrās/

aut ſupſtitioſus eſt. q̇ſquis ꝟo ſic eis vtiẛ:
vt metas ꝯſuetudinis bonoꝝ inẛ q̄s ꝯuer
ſatur excedat: aut aliq̇d ꝟcat/aut flagitio/
ſus eſt. S; o. qꝛ forte hꝫ ventrē inſatiabilē
vł qꝛ cauſa infirmitatis h̄ facit. Jn oibus
em̄ talib₉ nō vſus rerū/ſed libido in culpa
ē. Nota de btō Antonio in p̄ma collatiōe
abbatꝫ Moyſi: q̇ detminauit ꝟtutē diſcre
tionis eſſe p̄ncipaliorē ceteris. de q̄ p btm̄
Tho. in. iij. ſent. di. xxxiij. q. ij. ar. v. in tpe.
ij. c. j. de officio cuſtodis. Hic potes tāge/
re aliq̇d de ꝟginitate an ſit virtꝰ: ⁊ ſi ſic cō
ſequēs cōſiſtit in medio. Mediū ḡ iſtud
nō cōſiſtit in materia/ſed in ꝓportione ad
ꝑſonā. Et iō dicit phs in. ij. Eth. ꝙ mediū
ꝟtutis nō ẛm q̄ntitatē/ſed ẛm rōnē rectā
determinaẛ. Multis em̄ comedere vnuꝫ
panē eſt ſupfluū: ⁊ tñ alijs etiaꝫ duos co/
mediſſe nō eſt ſuperfluū: ita ⁊ de alijs ⁊c.
Mediū tenuere bti. Juxta glo. in. c. que/
rēti. de offi. dele. ¶ Quarta clauſula ꝓut
ſapiēs ordinabit ſeu determinabit. Si q̄/
raẛ illud mediū in q̄ virtus cōſiſtit a q̄ ter
minabiẛ: Nunq̇d iudicio meo? Nō. ſed ꝓ
ut ſapiēs ordinabit. Uñ religioſus nō hꝫ
determinare ſibi mediū: qꝛ ſapiēs ordina/
bit. vt Dñicus in p̄dicatorib₉: et Frāciſcꝰ
in minorib₉: ⁊ Bñdictꝰ in monachis ⁊c.
Itē in clerico; ꝓut ſapiēs conſiliū eccl'ie or
dinauit in decretꝫ ⁊ decretalib₉. Iſtud eſt
mediū: facere plus vel minꝰ eſt extremū.
Itē de laicis cōiugatis prout ſapiēs apl's
ordinauit. j. Coꝝ. vij. Uxori vir debitum
reddat. Siliter ⁊ vxor viro ⁊c. Itē vir dꝫ
diligere vxorē ſicut chr̄s eccl'iam. Eph. v.
Uxor aūt dꝫ obedire viro ſicut ſibi ſubie/
cta. Sub viri ptāte eris ⁊ ipſe dñabiẛ tui
Gen̄. iij. Intellige in his q̇ nō ſunt ꝯ deū.
Itē debent nutrire ꝓlem: inſtruere ⁊ diſci
plinare ⁊c. Itē de alijs oibus hoib₉ mūdi
ꝓut ſapiēs deꝰ ordinauit. ſ. p̄cipiēdo p mā
data decalogi ⁊c. Nūqꝫ em̄ hō decipiẛ ſi
vult mediū p ſe detminare. qꝛ vt dt Gre.
in decretꝫ. xlvj. di. Sepe vitia ſe ingerūt ⁊
ſe eſſe ꝟtutes mētiunẛ: vt tenacia parſimo
nia/effuſio largitas/crudelitas zelꝰ iuſtitie
remiſſio pietas/velit videri. Et iō dicit ꝓ
ut ſapiēs ordinabit. Ptꝫ diffinitio ꝟtutis.
Mō ad ꝓpoſitū: ſcriptura ſacra dt de chr̄o
j. Coꝝ. j. Nos p̄dicamꝰ chr̄m dei virtutē
⁊ dei ſapientiā. Si ḡ virtꝰ conſiſtit in me

dio:ꝛ chr̄s eſt ꝟtus. Ergo ſibi cõuenit eſſe
in medio/ꝛ nõ in extremis vitioꝝ. Jō iu/
deis ſtantibꝫ in extremis vitioꝝ/pōt dici.
Medi⁹ veſtrū ſtetit quē vos neſcitis. Et
ptꝫ thema. Allegorice ꝛ ſpūalr̄ ꝛ ſumus
in materia:occaſiōe hui⁹ verbi q̄ſiui quo/
tiēs chr̄s fuit in medio. Et inueni in euā
gelijs ꝙ a natiuitate vſqꝫ ad mortem q̄ter
fuit in medio:innuēs ꝙ q̄ttuor ſunt virtu
tes cardinales in q̄bꝫ oēs alie includūtur.
Primo fuit i medio/in ſui natiuitate:q̄n̄
virgo ipm pānis inuoluit ꝛ poſuit in p̄ſe/
pio in medio duoꝝ aīaliū.ſ.bouis ꝛ aſini
Aucto. Abacuch cui reuelatuꝫ fuit hoc a
deo p̄re:q̄ admirās de tāta chr̄i hūilitate
dicit. Dn̄e audiui auditū tuū ꝛ timui:cō/
ſideraui opa tua ꝛ expaui:in medio duoꝝ
aīaliū cognoſceris Abac.iij. Nota cogno
ſceris:qꝛ in dei ꝟtute illa aīalia ipm agno
uerūt. Hic oñdit nobis ꝟtutē prudētie qđ
eſt doloſitas:q̄ excedit in nimis. Aliud ex
tremū ipſaꝝ eſt beſtialitas ſignificata per
aſinū. Rō de pmo:qꝛ ſicut bos cornibꝫ fe/
rit:ita aliq̄ doloſi vt mali aduocati ꝛ no/
tarij pcutiūt cornu doloſitatis modis in
exq̄ſitis. Jō.j. Pe.ij. Deponētes oē men/
daciū/malitiā/ꝛ oēm dolū/ꝛ ſimulatōes
ꝛ inuidias/ꝛ oēꝫ detractionē:ſicut mō ge
niti infantes rōnabiles ſine dolo lac ↄcu/
piſcite vt in eo creſcatis in ſalutē. Scđm
extremū eſt beſtialitas:in q̄ eſt parum de
prudētia:qꝛ tales neſciūt ſe auiſare:oīa
credūt ꝛc̄. Sicut fecerūt filij iſrl̄ credētes
ſenibꝫ malis ↄ̄ Suſannā. Dan̄.xiij. Fatui
filij iſrl̄ nō iudicātes neqꝫ qđ verū eſt co/
gnoſcētes:ↄdēnaſtꝫ filiā iſrl̄.i.aīam vr̄aꝫ.
Et añ p̄mittit text⁹ di. Qui cuꝫ ſtaret in
medio eoꝝ dixit. Sic fatui ꝛc̄. Jđo pona
mus nos in medio cū chr̄o/p prudentiā ꝛ
ſagacitatē. Jō ſcp̄tura Prouer.xv. Auris
q̄ audit increpatiōes vite.i.ſmones.i me
dio ſapiētiū cōmorabit̄:qꝛ ſciet q̄dē facere
Scđo chr̄s fuit in medio:q̄n̄ exiſtens.xij.
annoꝝ duct⁹ fuit a ꝟgine in tēplū/dās ex
emplū nob:ꝛ remāſit in tēplo ꝛc̄. Dicit te
xtus. Et factū eſt.poſt triduū inuenerūt eū
in tēplo ſedētē in medio doctoꝝ:audientē
illos ꝛ interrogantē Luc.ij. Jn h̄ chr̄s ſcat
nobis ꝟtutē iuſtitie:cui⁹ extremitas ꝺ ni
mis ē crudelitas.alia extremitas de paꝝ
eſt remiſſibilitas. Jn q̄bꝫ extremis ſtabāt
tūc doc.legis:ſꝫ chr̄s ſtabat in medio iuſti
tie ꝛ eq̄tatꝭ. Verbi gr̄a.q̄dā doc.erāt mul
tū rigoroſi/adeo ꝙ erāt crudeles. puta de
ordinatiōe facta/de oblatiōe fiēda/ꝺ poſt
poſitꝭ parētibꝫ:ꝛ pmittebāt parētes mori
fame ꝓpt̄ eoꝝ traditiōes. Vñ chr̄s rep̄hē
dit eos di. Quare ꝛ vos trāſgredimini man
datū dei ꝓpt̄ traditionē vr̄aꝫ: Nā de⁹ dixit
Honora p̄rēꝫ tuū ꝛ m̄rēꝫ tuā:et q̄ maledi
xerit p̄ri vel m̄ri mor.moriat̄. Vos aūt di
citis:q̄cunqꝫ dixerit p̄ri vel m̄ri:mun⁹ qđ
cūqꝫ eſt ex me tibi ꝓderit:ꝛ nō honorifica
bit p̄rēꝫ ſuū aut m̄rēꝫ ſuā:et irritū feciſtis
mādatū dei ꝓpt̄ traditionē vr̄aꝫ. Mat.xv
Aliđ extremū eſt remiſſibilitas:qꝛ neſcie/
bāt punire magna pctā ꝓpt̄ amicitiā vel
dona vl̄ diuitias: ꝓpt̄ q̄s diuites corrūpūt
iuſtitiaꝫ. Jn iſto extremo ſtabat Hely ſa/
cerdos nō puniēs filios ꝛc̄.j. Re.ij. Tl̄es
erāt phariſei. Mat.xxiij. Ve vob ſcribe ꝛ
phariſei:q̄ decimatꝭ mētā ꝛ anetū et cimi
nū ꝛ relinq̄tis q̄ ḡuiora ſt̄ legꝭ. Judiciū et
miaꝫ ꝛ fidē:ꝛ ifra. Duces ceci excolātes cu
licē:camelū aūt glutiētes. decimatꝭ.i.deci
mas datꝭ vl̄ accipitꝭ. Chry. Sermo dubi⁹
mētā ꝛc̄. Glo.ēt vilia olera ꝛ relinq̄tꝭ.ſ.in
correpta q̄ ḡuiora ſt̄ ſi negligātur.iudiciū
.i.diſcuſſiōeꝫ cāꝝ:ꝛ miaꝫ in paupes ꝛ vidu
as:ꝛ fidē in deū.excolātes culicē.i.minora
ſubtil̄r q̄rētes:ꝛ glutiūt camelū.i. maiora
ſubticētes. Sic hodie ſūt mlt̄i/p̄ſerti p̄la/
ti eccl̄ie ꝛ dn̄i tp̄ales:q̄ ſtāt i iſto extremo.
qꝛ q̄n̄ aliq̄s laborat i die feſto ꝓpt̄ paupta
tē:vel fac̄ aliqđ malū de minoribꝫ/ſtatim
iraſcunt̄ excōicāt ꝛc̄.ſed nō puniūt cl̄icos
fornicatores/ſymōiacos ꝛc̄. Sil̄r dn̄i tp̄a
les ſt̄ in iſto extremo:q̄ amore mūdi dimit
tūt pctā maiora.ſ.blaſphemias di ꝛ ſctōꝝ
ꝛ nll̄s punit̄.ſꝫ ſi de ſe aliq̄s dixerit malū/
ſtati moriat̄ ꝛc̄. Ecce crudelitas et remiſſi
bilitas.ſil̄ ꝛc̄. Jō ponam⁹ nos i medio iu/
ſtitie et pietatꝭ et eq̄tatꝭ cū chr̄o. Et ſic po
terit talis dicere illđ Prouer.viij. Ego in
vijs iuſti. am.in me.ſemi.iudicij. ¶ Ter/
tio ſtetit chr̄s i medio in ciuitate Nazareth
Nō quō chr̄s nutrit⁹ fuit i ciuitate Naza
reth. Sꝫ q̄n̄ voluit icipe p̄dicare et facere
miracl̄a icepit i capharnaū. Qđ audiētes
illi ꝺ nazareth ex fama:q̄n̄ p⁹ea vēit chr̄s
ad eos/dixerūt ſibi rectores. Quāta audiui
m⁹ fcā i Capharnaū:fac ꝛ h̄ i p̄ria tua.nō

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eſtis digni. Nō qꝛ deſpiciebāt eū ꝛ deride
bāt et dicebāt. Vn̄ hoc ꝙ fili⁹ fabri velit
p̄dicare: Ipſi aūt indignati voluerūt ip̄m
p̄cipitare: ſꝫ ipe fecit ſe inuiſibilē. Et dicit
text⁹. Jeſus aūt trāſiēs p̱ mediū illoꝝum
ibat. Hic oñdit ꝟtutē fortitudinis: cui⁹ ex
trema ſūt temeritas in pl⁹/ ꝛ puſillanimi/
tas in min⁹. Inimici chr̄i volētes ip̄m p̄/
cipitare erāt temerarij: amici ꝟo chriſti ꝛ
parētes ei⁹ erāt puſillanimes: chr̄s vero
erat in medio. ſ. fortitudis. Sic aliq̄ nr̄m
ſunt in extremo temeritatꝫ recipiētes red
dit⁹ regis. ſ. dn̄icā diē. Vn̄ de⁹ diuiſit no/
bis tp̄s dans nobis ſex dies ꝛ retinēs ſibi
vnā. ſ. dn̄icaꝫ. Et multi temerarij auferūt
p̱tē diei: iō veniūt in irā regꝫ. Sic pōt po/
ni exēplū de temeritate illoꝝ q̄ volūt ſume
re vindictā de iniurijs ſibi illatis: cuꝫ h̄ ſit
officiū dei. Ro. xij. Mihi vindictā et ego
retribuā ḋt dn̄s. Iſti ḡ tales ſūt temerarij
vſurpatoreſ officij ḋi: q̄ẑtū h̄ēr ꝫ p malo rex
vl' capitane⁹/ vel ali⁹ official': ſi ali⁹ vellet
vſurpare dignitatē vel officiū ſuū ꝛc̄. ſic ꝛ
hic. Itē pone exēplū ḋ illis q̄ volūt oia iu
dicia diſcere ꝛ diſputare: cur h̄ de⁹ facit vl'
illō. Itē p̱ſcrutari ea q̄ ſūt fidei q̄rētes ra/
tione ꝛc̄. Aliō exēplū ē puſillanimitas vl'
timiditas illoꝝ q̄ timent facere p̄niam di.
Si ieiunauero nō potero dormire ꝛc̄. Iō
ponam⁹ nos in medio fortitudis cū chr̄o
ꝛ tūc erim⁹ cōſolati ꝛ fortificati. Dan̄. iij.
Angel⁹ āt dn̄i deſcēdit cū Azaria ꝛ ſocijs
ei⁹ in fornacē ꝛ excuſſit flāmā ignis de for
nace: ꝛ fec̄ mediū fornacis q̄ſi ventū roris
flātē ꝛ nō tetigit eos oino ignis necꝫ ꝯtri
ſtauit: nec q̄cꝫ moleſtie itulit. Fornax eſt
iſte mōs plen⁹ igne tribulationū: ſꝫ qn̄ ali
q̄s ē fortꝫ in bonis op̱ib⁹/ tūc de⁹ mittit an
gelū ad ꝯſolandū eū ꝛc̄. Sic legif ḋ mul/
tis ſctis martyrib⁹. Nota ꝯ illos q̄ ꝓpt' de/
tractiōes ꝛ deriſiōes alioꝝ dimittūt bonā
vitā: ex puſillanimitate ꝛc̄. Cōtra tales ḋr
in pſ̄. Sagitte p̱uuloꝝ facte ſt' plage eoꝝ.
Iō apl's. Fidelis deus eſt q̄ nō patif vos
tētari ſup̄ id qō poteſtꝫ: ſꝫ faciet cū tētatio
ne etiā p̱uentū vt poſſitis ſuſtinere. j. Co.
x. ¶ Quarto chr̄s fuit in medio duoꝝ la
tronū in ſua paſſiōe. Jo. xix. Crucifixerūt
eū ꝛ cū eo duos latrones hinc ꝛ hinc: me/
diū aūt ieſum. Nota: inuenif ꝙ viuēs pl⁹
ſtetit in medio ante mortē: in q̄ innuif ꝛc̄.

Lu. iiij. q̄b⁹ rn̄dit chr̄s in ſn̄ia. Nō virt⁹ tē
perātie cui⁹ extrema ſunt curioſitas et au
ſteritas: latro a dextrꝫ ſcat p̱ſperitatē/ et a
ſiniſtrꝫ aduerſitatē. Multi in p̱ſperitate ſt'
nimis curioſi in ornatib⁹/ cibis/ ꝛ delecta/
tiōib⁹ corp̱alib⁹. h̄ eſt vitiū: ꝛ ecōtra. Qui/
dā in aduerſitate affligūt ſe nimis ꝛ ſuper
flue triſtanf. ꝛ h̄ eſt vitiū auſteritatis. In
medio igif cū chr̄o tp̱ate viuamus. Ideo
Aug. Carnē veſtrā domate ieiunijs et ab
ſtinētia eſce/ pot⁹/ q̄ẑtū valitudo p̱mittit:
nō ḋt/ occidite. Itez Ro. ij. Obſecro vos
frēs p̱ miſcḋiaꝫ dei vt exhibeatis corpora
vr̄a hoſtiā viuentē: ſanctā deo placentē: ra
tionabile obſequiū veſtrū. De iſto medio
ḋt ſcp̄tura Eccl'i. l. Quaſi luna in medio
nebule. Nebula ē humida ꝛ ſcat abūdan/
tiam in p̱ſperitate. ꝛ frigida: ꝛ ſcat aduer
ſitatē. Ergo ſtemus in medio Ergo ſurge
homo ꝛ ſta in medio. Luc̄. vj. Surge. ſ. de
extremis vitioꝝum.

¶ Dn̄ica infra octauā natal' domini: de hereditate ꝛ exhereda tiōe vite eterne. Ser. x.

SI filius et heres p̱ deū. Gal'. iiij. Et i
ep̄l'a hodierna. Bona cōſe
quētia eſt fili⁹. ſ. adoptiu⁹
Ergo heres: qꝛ filio adoptiuo debef aliq̄
p̱s hereditatis p̄tine: nos aūt ſum⁹ filij ad
optiui p̱ grāꝫ. Ro. viij. Nō em̄ accepiſtis
ſpm̄ ſuitutis iterū in timore: ſꝫ accepiſtis
ſpm̄ adoptiōis filioꝝ in q̄ clamam⁹ abba
pr̄. Ergo ſum⁹ heredes dei. Dic̄ aūt Nic̄.
de lyra ſup̱ p̄dicto ꝟbo Ro. viij. Si aūt fi
lij ꝛ hr̄des: ꝙ hereditas ipa ē deitas: q̄ eſt
btitudo obiectiue. q̄ nō diuidif p̱ p̱tes: ſꝫ
tota h̄r a q̄libet bono. nō tn̄ total'r: qꝛ vn⁹
eſt alio beatioꝛ. Et h̄ mō fili⁹ dei. Sermo
ḡ nr̄ erit ad vidēdū q̄ ſunt illi q̄ p̱dere me
renf hereditatē regni celoꝝū: caueam⁹ ꝛc̄.
Et qꝛ apl'us in themate ꝓpoſito loquif le
galit' tanq̄ꝫ legiſta. iō ꝛ nos ipſi⁹ veſtigia
imitātes/ legal'r p̄dicabim⁹. Legales q̄dē
inſtitutiōes ad morales inſtructōes redu
cētes. Saluteſ virgo ꝛc̄. Pro declaratiōe
thematis ꝛ materie introductiōe p̄dican
de eſt notandū/ ꝙ concluſio vera eſt et ap/
probata de iure diuio naturali: canonico/

ꝛ ciuili: ꝙ fili⁹ legitim⁹ ꝛ naturalis vl' ſal
tē legitim⁹ cuiuſmodi ſum⁹ nos chꝛiſtiani q̇
ſum⁹ filij dei: idō vocam⁹ ipm patrē nr̄m
dicētes. Pater noſter q̇ es in celis ꝛc̄. De
naturali aūt filio dei dꝛ Heb.j. Nouiſſi/
me locut⁹ eſt nob in filio: quē ꝯſtituit here
dē vniuerſoꝝ ꝛc̄. Debēt eſſe heredes p̄ris
ꝛ ad ei⁹ bona ſuccedere. Hoc ꝓbaṫ. Pꝛio
de iure diuino in ꝟbis ꝓpoſitꝫ. Itē Rom̄.
viij. Ipſe em̄ ſpūs teſtimoniū reddit ſpūi
nr̄o. qꝛ ſum⁹ filij dei: ſi aūt filij ꝛ heredes
Scdō ꝓbaṫ ḋ iure naturali qd̄ dictat hoi̇
vt ſic̄ fili⁹ ſuccedit in locū p̄ris: ſic ꝛ ſucce/
dat in bona: qꝛ plus eſt ꝑſona q̄z bona: qn̄
em̄ paṫ relinq̇t filiū poſt moꝛtē ſuā: videṫ
adhuc ipſe paṫ viuere in filio: eo ꝙ fili⁹ re
p̄ſentat ꝑſonā patris: imo eadē ꝑſona vi/
deṫ eſſe cū vna ꝑſona cenſeaṫ paṫ ꝛ filius:
vt. C. de impub. ꝛ alijs ſubſtitu. l. fi. In/
ſti. De inutilib⁹ ſtipula. §. Ei vero. Vnd̄
Eccī. xxx. Moꝛtuus eſt pater ꝛ q̄ſi nō eſt
moꝛtu⁹: ſimilē em̄ reliq̇t ſibi poſt ſe. Et ex
h̄ a foꝛtioꝛi ſequiṫ ꝙ multomagꝫ ad bona
ſuccedere debet ex vi naturalis rōnis. Et
h̄ expꝛeſſe dicit text⁹ legalis ī lege ſcripto
ff. Vn̄ liberi: vbi ſic Iuriſconſult⁹ ait. Nō
ſic parētib⁹ liberoꝝ vt liberis parentū de/
betur hereditas: parētes ad bona liberoꝝ
ratio miſeratiōis admittit: liberos natu/
re ſiml' ꝛ parentū cōmune votū. Nota nō
ſic parentib⁹ declaro. Nam qn̄ fili⁹ p̄mo/
ritur patri ꝛ miſeratōne ſuccedit ad bona
filij ne addaṫ afflictio: vt qꝛ in vno graua
tur. in altero releueṫ: nō aūt ex natura: qꝛ
naturali curſu debet p̄moꝛi pater filio et
nō ecōuerſo. Vn̄ dicit Apl's. ij. Coꝝ. xij.
Non debent filij parētib⁹ theſaurizare ſed
parentes filijs. Vn̄ tunc turbaṫ oꝛdo na/
ture qn̄ fili⁹ p̄moꝛiṫ patri. vt dicit tex. in.
l. Nam ꝛ ſi parētib⁹. ff. de inoffi. te. Vnd̄
Bulgarus legum doctoꝛ egregius cū de
ceſſiſſet fili⁹ ei⁹ ipſo viuente ait. Oꝛdine
turbato ſuccedis bulgare nato. ¶ Tertio
ꝓbatur de iure canonico. Nota in. c. Ray
nucius de teſta. ꝛ in. ca. ſi pater. eodem ti.
li. vj. ꝛ. xvij. q. iiij. c. vl. qd̄ infra habeṫ ꝛ re
cita hic. ¶ Quarto ḋ iure ciuili ſm̄ ꝙ di
ſpoſitū eſt: ꝙ pꝛia cā in ſucceſſiōe ſit libero
rū Inſti. ḋ heredū q̄litate ꝛ di. in pꝛin. vn̄
etiā viuo p̄re reputaṫ fili⁹ in p̄tāte q̄ſi dn̄s
p̄rnoꝝ bonoꝝ: ꝛ idcirco moꝛtuo p̄re: non
dꝛ ꝓpꝛie fili⁹ adire hereditatē p̄rnā: ſed ſe
imiſcere hereditati: qꝛ poſt moꝛtē p̄ris nō
recipe hereditatē videṫ / ſꝫ magꝫ liberā bo
noꝝ adminiſtrationē ꝯſequiṫ: vt dꝛ tex. in. l.
In ſuis. ff. de lib. ꝛ poſthūis. Patꝫ ḡ ꝯclu
ſio ꝓbata oī iure ꝓbari pōt: ꝛ hoc eſt qd̄ dꝛ
thema. Si fili⁹ ꝛc̄. Et ex hac ꝯcluſione in
nuiṫ coꝛrelariū ꝙ ius ciuile vl' ſtatutū mu
nicipale ſi poſſet ꝑuare totaliṫ filiū here/
ditate p̄rna / hereditate dico. i. legitima qꝛ
dꝛ debitū bonoꝝ ſubſidiū: intellige diſcre
te: non aūt ſic poſſet diminuere legitimā
vl' augere: ſed in totū ꝑuare nō poſſet: pu
ta ſtatuēdo ꝙ p̄mogenit⁹ ſuccedat in totū
excluſis alijs filijs: nihil valet h̄ ſtatutuꝫ:
rō qꝛ nō de iure naturali ꝛ diuino debeaṫ
hereditas p̄ris filio vt dictū eſt: ḡ ꝑ ius ci
uile tolli nō pōt: qꝛ ciuilis q̇dē rō ciuilia
iura ꝑimere pōt. naturalia ꝟo nō. Inſti. ḋ
legi. agna. tu. §. fi. Itē qꝛ iura ſanguinis
nullo iure ciuili dirimi p̄nt. ff. ḋ reg. iurꝫ.
l. iura ſanguis. Vn̄ nec ꝯ̄ria ꝯſuetudo va
leret. viij. di. c. fruſtra ḋ ꝯſue. c. vl. ꝛ Nota
in c. Raynuci⁹ ꝑ Io. an. abba. ꝛ alios ḋ te
ſta. Et h̄ tenet Dynus in regl'a indultū li.
vj. Cynus ꝛ Bal. in. l. eā lege. C. de epi. ꝛ
cle. Ampli⁹ ſi paṫ vellet exheredato filio
eccl'iam vl' paupes īſtituere nō poſſet. vn̄
Aug. in ſmone ḋ vita clericoꝝ: ꝛ in decre
tis. xvij. q. iiij. c. vl. Quicūq; ait vult exhe
redato filio heredē facere eccl'iaꝫ: q̄rat al/
terū q̇ ſuſcipiat nō Aug. imo deo ꝓpitio ne
minē iueniet. Ampli⁹ ſi q̇s bona ſua do/
naſſet eccl'ie eo ꝙ filiū nō hꝫ ꝛ poſtea naſci
tur ſibi fili⁹ de iure vbiq; ad legitimā ſibi
debitā donationē illā reuocare: vt ibidem
dꝛ. ꝛ ꝯfirmaṫ de iure ciuili. in. l. ſi vnq̄. C
De reuocā. dona. Qd̄ aūt dixi nō poſſe ꝑ
ius ciuile vl' ſtatutū municipale: vl' ꝑ p̄r/
nā diſpoſitionē filiuꝫ ꝑuari totaliṫ legitīa
eſt veꝝ: niſi ex rōnabili cā: q̄ tūc poſſet fi/
li⁹ ꝑ iurꝫ vl' p̄ris diſpōnē total'r ꝑuari legi
tima: puta ꝑꝑ delictū filij: qꝛ tūc hic cōue
nit iuri naturali ſm̄ ꝙ diſponiṫ ꝙ malefi/
cia puniāṫ. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aq̇liā: ꝛ
publice vtilitatꝫ intereſt vt maleficia non
remaneāt īpunita: vt di. tex. in. c. vt fame
de ſen. excō. De temiare aūt hm̄ōi penā ꝑ
tinet ad legꝫ ciuilis latoꝛē. Vn̄ lex ciuilis
nihil alid̄ ē q̄z determiatio iurꝫ naṫalis: vt
dꝛ Tho. j. ij. q. lxv. ar. ij. ꝛ. iiij. Nō ad ꝓ/

poſitū nr̄m. cū nos ſim⁹ filij dei vt dt apl's in ep'la hodierna. ⁊ Rom. viij. ⁊ .j. Jo. iij. Videte q̄lē charitatē dedit nobis pr̄: vt filij dei noiaremur ⁊ ſim⁹. Itē Jo. j. Quot q̄t aūt recepūt eū dedit eis ptātē filios dī fieri ⁊c̄. Ergo oi iure dēm⁹ ↄſeq̄ hereditatē regnū celoꝝ: vt dī. thema/ niſi ꝓpt' aliq̄d delictū excludi mereamur. Si aūt q̄ris q̄ ⁊ q̄t ſi' iſta delicta ꝓpt' q̄ mereaꝛ hō ꝑuari a ceſu p̄ne hereditatꝫ. Rn̄. Jus ciuile ponit. xiiij. eſſe/ q̄ dn̄r cauſe ingr̄titudinis: q̄ ponūꝛ in Aut. vt cū de ap. co. §. cās coll's viij. Et canoniſte notāt in. ca. q̄ntauallis d iu. iur. ⁊ vide q̄d ſcripſi in ſmōe d. x. p̄ceptis in. iiij. p̄cepto d honore parētū ſmōe. iij. p̄te. iij. Sed ego reducā illas ad q̄nq̄.

Quedā ex iracundia.
Quedā ex inuidia vel malitia.
Quedā ex ↄcupiſcentia.
Quedā ex auaritia.
Quedā ex ſtultitia.

¶ Caueat ḡ vnuſq̄ſq̄ ⁊c̄. Primo ḡ ex iracūdia ꝓcedūt due cauſe ingr̄titudis. Pria eſt man⁹ iniectio. Scd̄a oris exprobratio Pria ḡ eſt man⁹ iniectio: puta q̄n fili⁹ in patrē man⁹ mittit violētas: dic ↄ̄ h̄ pctm̄: ſic expedit ⁊c̄. Moral'r pat' nr̄ eſt chr̄s: ad quē dicim⁹ pr̄ nr̄ q̄ es i celis. Quicūq̄ ḡ man⁹ violētas inijciūt fieri mereꝛ et'ne hereditatꝫ extorres: ꝓpt' ea fuerūt exh̄rditati Judei: q̄ꝛ man⁹ iniecert̄ i chr̄m. Nota parabolā de colonis/ q̄ poſtq̄ īterfecerūt ſuos p̄ris familias occidert̄ filiuꝫ dicētes: hic ē heres: venite occidam⁹ eū/ ⁊ hēbim⁹ h̄rditatē ei⁹/ ⁊ ſeq̄ꝛ. Auferetꝛ a vob regnū dī ⁊ dabiꝛ gēti faciēti fruct⁹ ei⁹ Mat. xxij. Sic pctōres ⁊c̄. Si veniret chr̄s i terrā hodie iterato m'ti occiderēt eū/ ſi eis ↄ̄dicerꝫ ⁊c̄ Alio etiā mō mēs in chr̄ꝫ inijciꝛ q̄n ꝓrim ꝑcutꝫ. Hoc ptꝫ rōe ⁊ auct. Rō eſt duplex. Pria q̄ꝛ ſi ꝑcutꝫ mēbꝛ vnū corꝑis ſiue pedē ſiue manū ⁊c̄. Totū corp⁹ ꝑcutꝫ/ ⁊ caput clamat dicens. Heu ꝑcuſſiſti me ⁊c̄. Sic myſtice ⁊c̄. Ro. xij. Multi vnū corpus ſum⁹ in chr̄o: ſinguli autē alt' alteri⁹ mēbra. Caput aūt h⁹ corꝑis ē chr̄s. Eph. j. Ipm dedit caput ſup oēm ecc'iaꝫ q̄ ē corp⁹ ei⁹. Et p̄ſertim chr̄m ꝑcutit/ q̄ clericos ⁊ ſacerdotes ⁊ religioſos ꝑcutit q̄ dn̄r patres lacorū/ ⁊ dn̄r etiā chr̄i. pſ. ciiij. Nolite tangere chr̄os meos ⁊c̄. Tn̄ iuſte tales ecc'ia ꝑcutit gladio Anathematꝫ. xvij. q. iiij. ſiq̄s ſuadēte diab'o. Scd̄a rō eſt: q̄ꝛ q̄ ꝑcutit imaginē chr̄i ꝑcutit chr̄m/ ⁊ facit iniuriā chr̄o ⁊ ↄ̄ hanc oēs clamāt. ſic imago dei ē hō: nobilioꝛ q̄̄ ſit imago argēti. Ad imaginē q̄ppe dī fact⁹ ē hō. Geñ. ix. Patet rō. Auctoritas. Actuū. ix. Saule ſaule q̄d me ꝑſeq̄ris ⁊c̄. Itē Mat. xxv. Qd vni ex minimis meis feciſtꝫ: mihi feciſtꝫ. ¶ Secūda rō ſiue cā eſt oris exꝓbratio. Sic em̄ fili⁹ blaſphemat patrē/ puta appellando ipm ꝓditorē: vl' aliq̄d tale vl' ihoneſte ſibi ↄuitiaꝛ Sic hodie ⁊c̄. Nota ↄ̄ blaſphematores q̄ int' cetera pctā ḡui⁹ ē blaſphemia q̄ directe dirigiꝛ ↄ̄ deū. Si nō eſſet aliud pctm̄ in mōd/ h̄ ſolū ſufficeret ad deſtructionē mōdi/ ⁊ eſt magna culpa regētiū: ad q̄s ꝑtinet punire/ q̄ nō puniūt ea. Ro. j. i fine q̄ talia agūt digni ſūt morte. Nō ſolū qui agūt vl' faciūt: ſed etiā q̄ ↄſentiūt facientibus. Jō ↄq̄riꝛ dn̄s ꝑ os Eſa. dicēs. Dn̄atores ꝓp'i mei iniq̄ agunt. ⁊ iugiꝛ tota die nomē meū blaſphemaꝛ ⁊c̄. Eſa. lij. Nota h̄ q̄uō antiq̄ in tāto horrore hēbāt dī blaſphemiā: q̄ h̄ pctm̄ etiā ore dicere abhorrebāt Job. j. Ne forte peccauerit filij mei ⁊ bn̄dixerint deo i cordib⁹ ſuis. Nota Leui. xxiiij. Qui blaſpheāuerit nomē dn̄i: morte moriaꝛ: lapidib⁹ opp̄met eū ois m'titudo ꝓp'i. Voluit em̄ dn̄s q̄ null⁹ remaneret de ꝓp'o q̄ nō ↄſecraret man⁹ ſuas i ſanguine blaſphemātꝫ. Oēs ḡ tales regni celeſtꝫ hereditate ꝑuanꝛ. vn̄ apl's. Neq̄ maledici regnū dei poſſidebūt. j. Cor. vj. Dic vt expedit. ¶ Scd̄o ex inuidia ex q̄ ꝓcedūt due cauſe. Prima eſt orꝫ accuſatio. Scd̄a oꝑis ꝑpetratio. Quātū ad p̄mā ⁊c̄. Fili⁹ em̄ accuſans patrē exheredaꝛ de cā q̄ non fit aduerſus p̄ncipē vl' rē publicā q̄ꝛ tūc ꝓ republica licitū eſt filio etiā patrē occidere/ iniuſte ↄ̄ rē pub. agentē ff. de religio. ⁊ ſumptib⁹ funerū. l. mime. Tales ſunt oēs detractores/ ⁊ etiā accuſatores in iudicio criminali/ ſi ex odio h̄ faciunt. Nā ⁊ iudex ex odio dans iuſtā ſniam peccat mortalit' xxiij. q. iiij. Ea vindicta. ⁊ etiā tales ſūt infamatores p̄rimoꝝ ꝑ eandē rōnez ſup̄ poſitā: de mēbris ⁊ corpoꝝ ⁊ hmōi detractores ſūt furib⁹ deteriores: q̄ꝛ illi bona tp̄alia, iſti famā rapiūt et furanꝛ/ q̄d tanto deterius eſt q̄nto fama bona tp̄alib⁹ reb⁹ eſt

melioꝛ. Prouer.xxij. Meli⁹ eſt nomē bo-
nū ꝙ̄ diuitie mľte. Nota ꝯtra aliq̄s q̄ nūſ
ꝙ̄ de alijs bona dicūt/ſed oīb⁹ detrahunt
Nota detrahunt. Primo iudicib⁹. Scđo
medicis. Tertio platis: ꝯtra qḋ habet fi-
gura de Cham: q̄ oñdit pudēda patr̄ ſui
Noe. Et iō meruit maledici in filijs ſuis
Geñ.ix. Detrahūt etiā clericis religioſis:
mlierib⁹ ⁊ omib⁹. ꝯtra q̄s dr̄ pſ̄.v. Sepul
chrū patēs eſt gut꞉ eoꝝ lin. ſuis. do. age.
iudi. illos de⁹. i. cōdēna illos de⁹ ⁊c̄. Ta-
les ſūt ſiľes diabolo: de q̄ ſcriptū eſt. Pro-
iectus eſt accuſatoꝛ fratrū nr̄oꝝ ⁊c̄. Apoc̄.
xij. Quia ḡ ſunt ei ſimiles in culpa/erunt
etiā ei ſimiles in pena. de q̄ Pſ̄. Dilexiſti
malitiā ſup̱ benignitatē: iniq̄tatē mag̃ ꝙ̄
loqui eq̄tatē. Jḋo de⁹ deſtruet te ⁊ euel-
let te ⁊ emigrabit te de tabernacľo ſuo et
radicē tuā de terra viuentiū pſ̄ lj. ¶ Se
cūda cauſa eſt opis ꝑuerſi ꝑpetratio puta
ſi patrē venenauit ⁊c̄. Uel ſi vite patr̄ in-
ſidiat⁹. Sic moraľr q̄cūq꞉ iſidiat꞉ vite ali-
cui⁹ ſiue vxoꝛ viri: ſiue alteri⁹ ⁊c̄. Et q̄cū-
q꞉ etiā oderit/ꝙ̄uis etiā de iure ciuili co-
gitatiōis penā nemo pati dꝫ: ſi vltra limi-
tes ſuos nō egrediat꞉. ff. de penis. l. cogita
tiōis. canonizā. de pe. di. j. cogitatōnis. tñ
ſec⁹ eſt de iure diuino: qꝛ q̄ odit fratrē ſuū
homicida eſt. j. Jo Et rō: qꝛ de⁹ eſt ſolus
Judex occľtoꝝ. xxxij. di. Erubeſcāt. Mo-
ralit꞉. Sic oēs pctōꝛes dant venenū chr̄o:
⁊ q̄d eſt venenū ꝑꝑ qḋ chr̄s moꝛtuus eſt:
niſi pctm̄: Tu ḡ q peccatoꝛ es ꝙ̄tū i te eſt
occidis chꝛiſtū. Heb. vj. Rurſum crucifi
gētes chr̄m in ſemetipſis ⁊c̄. Preſertim q̄
ꝯmunicāt cū ꝯſcia pcti moꝛtalis: q̄ peius
peccant: teſte Ambꝛoſio: ꝙ̄ Judas ꝓditoꝛ
Jdeo Abacuk. ij. Ueh q̄ potū dat amico.
ſuo miſcēs fel. Tertio ex ꝯcupiſcētia: ⁊ ex
hac ꝓcedūt due alie cauſe. Prima cā q̄ñ fi-
li⁹ thoꝝ paternū aſcēdit. ſiue ſit vxoꝛ p̄ris
ſiue ꝯcubina: tales ſunt oēs coꝛruptoꝛes
monialiū q̄ ſunt ſponſe chr̄i. Et etiā alij:
q̄ coꝛrumpūt mr̄imoniū alienū: et ꝯſeq̄nt꞉
coꝛrūpūt mr̄imoniū chꝛiſti ſignificatū ꝑ h̄
qꝛ vxoꝛ ſignificat eccl̄iam. Que eſt imacu
lata ⁊ ſine ruga. xxiiij. q. j. loquit꞉. Et vir ſi
gnificat chr̄m. Eph. v. Sacramentū hoc
magnū eſt. Ego aūt dico in chꝛiſto/⁊ in ec
cleſia. Scđa cauſa eſt ſi pater voluit filiā
maritare, ⁊ ipa ꝯtra ei⁹ voluntatē ꝑelegit
fornicari. Secus aūt ſi inuito patre ꝯtra-
hit mr̄imoniū. ff. de ritu nup. l. q̄ liberos.
⁊. l. cū tale. §. Reſcriptū. ff. ḋ ꝯdi. ⁊ demō.
Nā hodie nō eſt cā iuſta exheredita ndi fi-
liā licꝫ olim foꝛſitā. Sec⁹ de iure ffoꝝ. vt
vr̄ ꝓbari. ff. de bonoꝝ poſ. ꝯ tabulas. l. nō
tm̄. §. ſi emancipat⁹. Sic moralit꞉/oēs foꝛ
nicarij ſunt digni fieri exheredes regni. j.
Coꝛ. vj. Neq꞉ foꝛnicarij regnū dei poſſi-
debūt. Nota hic ꝯ mľieres meretrices: q̄
ſtāt in hoſpitijs ⁊c̄. Jtē ꝯ illas q̄ nō ſtāt in
loco publico. vñ apľs. Foꝛnicatoꝛes ⁊ ad-
ulteros iudicabit de⁹ Heb. iij. ⁊. iiij. Ex a
uaritia: ex q̄ ꝓcedūt due alie cauſe. ſ. in cō
mittēdo ⁊ omittēdo. Pria ꝯſiſtit i cōmit-
tēdo: puta q̄ñ fili⁹ ꝓhibet p̄rem teſtari: vel
ꝯdicit ei⁹ teſtō ⁊c̄. Sic chr̄s pat꞉ ꝯdidit te-
ſtam̄tū: in q̄ diſpoſuit ꝙ null⁹ faceret fur-
tū/vſuraſ/rapinas ⁊c̄. Exo. xx. Non furtū
facies. Auari ꝟo ⁊ cupidi ꝯdicūt huic te-
ſtō: qꝛ diripiūt aliena q̄litcūq꞉ pñt. Nota
hic ꝯtra fures. Jtē ꝯtra abuſionē: q̄ eſt in
Sicilia. ſ. qḋ cū Nauigiū patit꞉ naufragiū
Poſt triduū oia occupat admirat⁹ Sici-
lie: qḋ reprobat꞉ de iure diuio: q̄ cauet꞉. E-
quū ē neminē locupletari cū aliena iactu-
ra. l. Nā h̄ natura. ff. de ꝯdi. inde. Jtē ḋ iu
re cano. vt i toto ti. de raptoꝛe: ⁊ de furtis
Jtē ḋ iure ciuili. vt ḋr tex. tot⁹ iu aut꞉. na-
uigia. C. de furt̄. Dic ꝯ tales vt expedit:
vľ dic ad lr̄az. Sic q̄s patrē teſtari ꝓhibue-
rit ꝑuat꞉ hereditate regni celoꝝ: qꝛ peccat
moꝛtaľr. et nota ꝙ i foꝛo ꝯſcie taľ tenet꞉ ad
itereſſe oib⁹ illꝫ q̄b⁹ teſtatoꝛ relinq̄re aliq̄d
volebat i teſtō. Quid ḡ de⁹ facit ꝯ tales q̄
ſꝫ violatoꝛes teſti chr̄i: q̄ eſt pat꞉ nr̄: Dicit
huic chr̄s. Tu violas teſtm̄ meū ⁊ frāg̃ il
lud: ⁊ ego violabo teſtm̄ tuū. Et ſic ꝯtin-
git ḋ facto: qꝛ tales faciūt teſtm̄: ⁊ mľta re
linquūt ſꝫ filij nihil faciūt ⁊c̄. Et licꝫ filij
male faciāt: tñ aīa p̄ris iuſte h̄ patit꞉: qꝛ.
Per q̄ q̄s peccat ꝑ hec ⁊ toꝛquet꞉. Sap̄. xj.
Et qḋ q̄ſq꞉ iur̄ in aliū ſtatuit: ipē eodē iu
re vtat꞉. c. cū oēs de ꝯſtitu. ⁊. l. j. ff. eo. ti. ꝙ
q̄ſq꞉ iuris. Nota h̄ exēplum de illo diuite
vſurario hñte tres filios: qui veniens ad
moꝛtem vocauit. Primo maioꝛes. Scđo
minoꝛē interrogās eos ſingillati. Quid
nā facturi eſſent ꝓ aīa ſua: ⁊c̄. Et vterq꞉
ꝓmittebat ſibi maria ⁊ montes ⁊c̄. Tan-
dē fili⁹ minoꝛ vocatus ab eo: ⁊ de eodē re

qſitus redarguit ipm. Et ſic paṫ mutauit
teſtm̄ ꝛc̄. Dic hiſtoriā. Scōs caſus ꝯſiſtit
tn̄ omittēdo: puta cū pr̄ in carcere detineṫ
ꝛ fili⁹ negligit ipm liberare vel ifirmo pa
tri nō ſubuenerit: vl' furioſo vl' indigenti:
vl' ſi ꝑ pr̄is: vel debito ei⁹ inq̄ztū pōt fide/
iubere noluerit: h̄ tn̄ qd̄ de fideiuſſione dr̄
ad maſcl'os tm̄ ptinet. Sub h̄ aūt caſu cō
p̄hendunṫ auari q̄ negligūt ſoluere chr̄o i
paupe ꝛc̄. Dic vt expedit. Vn̄ Mat. xxv.
Ite maledicti in ignē eṫnū ꝛc̄. Eſuriui. n.
ꝛ nō dediſtꝫ mihi mādūcare. Sitiui ꝛ nō
dediſtꝫ mihi bibere. Infirm⁹ fui ꝛ nō viſi
taſtis me ꝛc̄. Qd̄. n. vni ex minimis meis
feciſtꝫ mihi feciſtꝫ. Itē Eph. v. Hoc autē
ſcitote intelligētes ꝙ ois auar⁹ nō hꝫ here
ditatē i regno chr̄i ꝛ dei. Quīto ex ſtulti/
tia: ex q̄ ꝓcedūt due alie cauſe. Prima ē in
famis ꝯuerſatio. Scđa eſt incauta p̄ſum/
ptio. Prima ḡ ꝛc̄. Sic qn̄ fili⁹ ꝯ volūtatē
pr̄is cū malis hoīb⁹ ꝯuerſaṫ. i. ſi cū malefi
cis vl' malefic⁹ efficiṫ. Sic in ꝓpoſito in h̄
caſu ſūt oēs q̄ ꝯuerſanṫ cū meretricib⁹ ta/
bernarijſ. ruffianis. Prouer. xiij. Qui cū
ſapiētib⁹ gradiṫ ſapiēs eſt. Amic⁹ ṽo ſtul/
toꝝ ſil'is efficiṫ. ps̄. Cū ſctō ſctūs eris ꝛc̄.
Scđa cā eſt incauta p̄ſumptio. Sic ille q̄
ad ludos pic'loſos ꝛ mortiferos ſe ingerit
vl' vilia ſortiṫ officia: vel exercitia: ſic mi/
nimi ꝛ ioculatij: cū paṫ illi⁹ ꝓfeſſiōis nō
fuerit ꝛ hmōi. Sub h̄ caſu ꝯp̄hendūṫ oēs
luſores taxilloꝝ: vl' aleaꝝ. Vbi nota ꝙ o/
cto differentie ꝑſonaꝝ ꝓpṫ h̄ dānanṫ. Prio
ludētes. Scđo aſſiſtētes / q̄ dāt fauorē lu
do. Tertio rectores rei publice: q̄ ꝑmittūt
ludū: qꝛ vt dr̄ tex. liij. di. Error. Negligere
cū poſſis ꝑturbare ꝑuerſos nihil alid̄ eſt
q̄ꝫ fouere: nec caret ſcrupl'o ſocietatꝫ occul
te qui manifeſto facinori deſinit obuiare.
Quarto mutuātes pecuniā. Nota h̄ caſū.
Vtꝝ mutuās poſſit repetere pecuniā mu
tuatā ad ludū. Et puto ꝙ nō: cū in pari cā
turpitudis melior ſit ꝯditio poſſidentꝫ. l.
Vbi autē. ff. de ꝯdi. ob tur. cām. Si tn̄ is
cui mutuatū eſt iurauit reſtituere: dꝫ aūt
petere abſolutionē de iuramento a iudice
eccl'iaſtico: aut reſtituere: ꝛ poſtea repete/
re: vt in. c. debitores. de iure iur. Hanc q̄/
ſtionē habuit de facto Panor. Quinto in
ſpiciētes. Nā ꝓhibitū eſt ludētes inſpicere
ꝓpṫ m'ta pctā: q̄ inde ꝓueniūt. C. de epiſ.
et cle. auṫ. interdicim⁹ ꝛ de vita ꝛ ho. cle.
Clerici. Sexto accōmodātes ſiue dantes
taxillos aleas vl' tabulariū vl' cartas. In/
ſti. de obli. q̄ ex delic. naſcunṫ. §. ope. Se/
ptimo p̄ſtātes cādelas. Octauo cōmodā
tes locū: ſiue ſit dom⁹: ſiue ali⁹ locus ꝛc̄.
Ergo cū ſim⁹ filij ſimus heredes.

¶ Dñica infra octauā epypha/nie de euāgelio. Sermo. xj.

Proficiebat Ieſus ſapiētia ꝛ etate: et
grā Lu. ij. Ser. erit de ſa
cro euāgelio. Saluteṫ vir
go Maria ꝛc̄. Hoc ṽbū habꝫ magnā dif
ficultatē i theologia: qꝛ in eo ꝙ dr̄. Qd̄ ie
ſus ꝓficiebat etate nulla eſt dubitatio: q̄a
cū eſſet ver⁹ hō: debuit ſic ver⁹ hō accipe
incremēta corpis ꝑ etatē: vt. ſ. dicEṫ in pri
ma pte ſmonis. vn̄ apl's Heb. ij. Debuit
em̄ ꝑ oia fratrib⁹ aſſimilari. Sꝫ ꝙ chr̄s ꝓ/
fecit in ſapiētia ꝛ grā: hꝫ magnā difficul
tatē. Pro cui⁹ itelligētia notādū: ꝙ doctri
na cōis ꝛ vera eſt oīm theologoꝝ ſingl'ari
ter mgr̄ ſniaꝝ in. iij. li. di. xiij. Qd̄ chr̄s nō
ſolū in q̄ꝫtū de⁹ / ſꝫ etiā in q̄ꝫtū hō / in p̄mo
inſtāti ꝯceptiōis habuit tantā ſapiētiā et
grām q̄ntā hꝫ mō i celo / ꝯſeq̄nṫ augeri nō
potuit: ꝓbaṫ h̄ rōne ꝛ auct. Rō eſt iſta: q̄a
grā chr̄i q̄ꝫuis mathematice loquēdo fuit
finita: qꝛ creatura eſt: tn̄ philoſophice lo/
q̄ndo / pōt dici eſſe ifinita: ſiue loq̄mur de
grā vnionis: ſiue de grā ſingl'arꝫ ꝑſone: ſi/
ue de grā capitis. Hec em̄ triplex grā fuit
chr̄o. Mathematic⁹ ei ꝯſiderat ſolū rōnē
q̄ntitatꝫ: ſm̄ quā nihil ꝓhibet q̄n poſſit fi/
nito aliq̄d addi. Phus aūt ꝯſiderat formā
realē. Prohibet aūt additionē talē forma
quā ꝯſiderat natural'. Grā igiṫ vnionis re
ſultat i chr̄o ex ꝯiunctione hūanitatꝫ chr̄i
ad diuitatē: q̄ nullū mai⁹ donū: nullū ex/
cellenti⁹ extimari pōt. Grā ṽo ſingl'aris ꝑ
ſone: ēt q̄dāmodo fuit ifinita chr̄o. Quā/
uis em̄ grā illa ꝛ ſapientia ſit limitata: eo
ꝙ ſit recepta in chr̄o nec hēat eſſe ſubſiſtēſ
tn̄ nō fuit limitata quātū ad rationē ipſi⁹
gratie qꝛ habuit chr̄s grām: ſm̄ oēm mo/
dū ꝑfectionis ipſi⁹: q̄cquid ad ꝑfectionē
grē ꝑtinere pōt totum in chr̄o fuit. Vnde

dicit Ro.iij. Non em̄ ad menſurā dat de⁹
ſpm̄.ſ.chr̄o. Vn̄ dicit mgr̄ in.iij.ſent.diſt.
xiij.ꝙ de⁹ maiorē gratiā chr̄o cōferre non
potuit:nec pōt plenioꝛ itelligi. Prima ex
poſitio reſpicit ipſam formā.ſ.ipſam grāz.
Scd̄a ſubiectū.qđ pōt dupliciter intelli⸗
gi. Vno mō:vicȝ ꝙ non poſſet creari ma⸗
ioꝛ grā a deo q̄ntū ad rōnem grē:qꝛ omne
qđ ptinet ad pfectionē grē collatū ei fuit.
Quāuis em̄ multa alia poſſet de⁹ facere:
tn̄ nō ptinet ad rōnē grē. Sicut poſſet ho
mini multas alias pfectiōes naturales
eſſentiales addere:ſȝ hoc nō eſſet de rōne
hois:ꝛ eſſet tūc alia ſpēs ꝛ nō hō. Vel dic
ꝙ licet q̄ntū in ſe eſt poſſet de⁹ maiorē gra
tiā creare q̄ntū ad eſſentiā ꝙ ſit grā chr̄i:
tn̄ nulla maioꝛ grā poſſet eſſe cui⁹ capaci
tas creata ſit capax:nec poſſet facere ali⸗
quā capacitatez q̄ nō eſſet creata. Hic no
ta Tho.in.iij.ſent.di.xiij.q.j.ar.ij.q.ij.ad
ſcđm.ꝛ.q.iij.ad primū. Et idē dicēdum
de ſapiētia ꝛ ſciētia chr̄i:que a deo pfecta
fuit in inſtāti ꝯceptōis ꝙ creſcere ampli⁹
nō potuit q̄ntū ad eſſentiā ſciētie:nec q̄n⸗
tū ad numerū ſcitoꝝ/licet q̄ntū ad aliquē
modū cognitiōis creuerit:qꝛ.ſ.experimen
taliter aliqua cauſa q̄ prius ad corp⁹ glo⸗
rificandū rn̄deat. Claritas ab aīa ſicut q̄⸗
dā qualitas pmanēs corpus afficiēs. Vn̄
fulgere corpaliter nō eſt miraculoſum in
corpe glorioſo. Hoc modo nō nouerat:vt
nota Tho.in.iij.ſent.diſt.xiiij.iuxta illud
Heb.v. Cuȝ eſſet fili⁹ dei didicit ex his q̄
paſſus eſt obedientiā. Gratia ꝓo capitꝫ in
chr̄o que cōſiderat̄ q̄ntū ad effectū/etiā li
mitata nō fuit ad aliquos determinatos
effect⁹:ſed pōt p grām infinite operari re
demptionē. Iuxta illud.j.Ioā.ij. Ipſe.ſ.
chr̄s eſt ꝓpitiatio ꝓ peccatis nr̄is.nō ꝓ no
ſtris aūt tm̄:ſed etiā ꝓ totius mūdi. Patȝ
ergo rō. Nō videam⁹ auctoritatē. Hier.
xxxj. Nouū creauit dn̄s ſup terrā:femina
circūdabit virū.ſ.ſtatim pfectū in omnibꝫ
Volūt ſancti ꝙ chr̄s ab initio cōceptiōis
fuit plen⁹ omni grā. Ad idē Eſa.vij. Ec
ce ꝟgo cōcipiet ꝛ pariet filiū:ꝛ vocabitur
nomē ei⁹ Emanuel.butyrū et mel come.
vt ſciat repro.ma.ꝛ eli.bonuȝ. Ex quibus
patȝ ꝙ grā chr̄i fuit quodāmō infinita ab
initio cōceptiōis. Fiat ḡratio. Nullū infi
nitū augeri pōt:ſed grā fuit infinita vt di
ctū eſt.ḡ augeri nō potuit. Et quō dicitur
in themate ꝙ chr̄s ꝓficiebat ſapiā ꝛ grā:
Rn̄.ꝙ hoc pōt intelligi dupliciter.ſ.habi
tualit̄ vel effectualit̄. Primo mō.ſ.habi⸗
tualiter chr̄s nō poterat ꝓficere p rōnes ꝛ
auctoritates ſup̄dictas. Itē Tho.iij.p.q.
vij.ar.xij.q.xij.ſȝ effectualit̄ ꝓfec̄:qꝛ q̄nto
magis creſcebat in corpore/tāto maiores
effect⁹ oſtendebat ſapie ꝛ grē. Detur ſili⸗
tudo de ſole:licȝ tantā claritatē habeat in
auroꝛa q̄ntā hoꝛa p̄me:ꝛ tantā hoꝛa p̄me
q̄ntā hoꝛa tertie:ꝛ tantā hoꝛa tertie q̄ntā
in meridie in ſe habitualit̄:tn̄ effectualit̄
ſol ꝓficit in claritate:qꝛ non tantā clarita
tē oſtēdit hoꝛa p̄me q̄ntā hoꝛa tertie.ꝛ nō
tantā hoꝛa tertie q̄ntā in meridie ꝛc̄. Sic
de ſole iuſtitie chr̄o:q̄ licet in inſtāti cōce⸗
ptiōis haberet tantā claritatē grē et ſapie
q̄ntā habet mō in celo habitualit̄:tn̄ effe⸗
ctualiter ꝓficiebat in ſapiētia et grā:qꝛ in
auroꝛa.i.anteq̄ʒ virgo ipm̄ pareret/nōdū
oꝛtus erat ſup terrā ꝛ dabat aliq̄s radios
claritatis.ſ.ꝟgini Marie/Ioſeph ꝛ Ioā
ni baptiſte ꝛ Heliſabet. Na Ioānez ſan
ctificauit in vtero:Ip̄e etiā exiſtēs in vte
ro. Itē fecit eū ꝓphetā nondū natū. Itez
fecit ꝓphetiſſaz Heliſabet ꝛ Zacharia ei⁹
parētes. Sed maiorē claritatē dedit hoꝛa
p̄me.ſ.in natiuitate p tot miracl'a ꝛc̄. Sȝ
adhuc maiorē dedit hoꝛa tertie:qn̄.ſ.fuit
xij.annoꝛū diſputando cū doctoribꝫ:dicit̄
in euāgelio hodierno. Sȝ multo maiores
radios emiſit in meridie.ſ.qn̄ fuit.xxx.an
noꝛū in p̄dicatiōe euangelij/ꝛ miraculoꝝ
opatiōe. Ecce quō chr̄s ꝓficiebat effectu⸗
aliter in ſapiētia ꝛ grā apud deū et hoies.
Apud deū quidē.i.ad eius laudē:ꝛ apud
hoies.ſ.ad eoꝝ vtilitatē.q̄ videntes pueꝝ
tal'r in grā ꝓficere/corrigebant ſe:et ducti
exēplo ei⁹ redibant ad deū. Eſa.xj. Puer
puulus minabit eos. Itē apl's ad Titū.ij
Apparuit grā dei ſaluatoris noſtri omni
bus hominibꝫ ꝛc̄. Item Grego.in quadā
homelia ꝓficiebat ſapiētia:nō p acceſſum
tēporis accipiendo qđ nō habebat:ſed do
na ſapie ꝛ grē q̄ habebat ceteris pandēdo
qđ ad ipſoꝝ edificationē ꝛ dei honorē pro
ficiebat.etiā nō in cognitione notitie ſim
plicis/ſed experimentalis:vt ſupra dictū
eſt. Item Bern̄.ſupra Miſſus eſt.quod
de ſapiētia ꝛ gratia hoc dictum eſt.nō ſm̄

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

qđ erat/ſed ſm̄ qđ apparebat intelligēdū
eſt. non ꝙ vic3 aliqd noui ei accederet qđ
ante nō haberet: ſed qđ accedere videret
q̄ volebat vt videret. Uel pōt dici ſm̄ qđ
ſcribit qdam doctoꝛ oꝛdinis heremitaꝝ: ꝙ
id qđ dicit ꝙ chr̄s ꝓficiebat gr̄a/intelligi
tur de gr̄a gratis data/q̄ cōſiſtit i actu: nō
de gr̄a gratū faciēte, ſm̄ quā ꝓficiebat: nō
qdē vt deo magis gratꝰ eſſet intēſiue/ſed
extēſiue: q2 oīa opa ſua placebāt deo. Et
iō q̄nto maioꝛa ⁊ plura opa faciebat: tāto
ex pluribꝫ placebat deo. Patet g̊ quō chri
ſtus ꝓficiebat ſapiētia ⁊ gr̄a effectualiter
Et de h̊ habet auctoꝛitas ꝓphetica Eſaie
Qui loquit in ꝑſona dei patris loquētis
de chr̄o ſm̄ ꝙ hō: Ecce intelliget ſeruꝰ me
us/⁊ exaltabit ⁊ eleuabit: ⁊ ſublimis erit
valde Eſa. lij. Ubi ponūtur q̄ttuoꝛ gradꝰ
exaltationis effectualis. Primꝰ ibi. Ecce
intelliget ſeruꝰ meus. ſ. in inſtāti cōceptio
nis: ⁊ exaltabit. ſ. hoꝛa p̄me in natiuitate:
⁊ eleuabit. ſ. hoꝛa tertie in diſputatiōe cū
doctoꝛibꝫ: ⁊ ſublimis erit valde. ſ. in predi
catione euāgelij. Pꝫ thema. Modo pro
declaratiōe euāgelij/notandū ꝙ hoc euan
geliū cōtinet in effectu tria ſingularia de
dn̄o noſtro ieſu chꝛiſto.

Primū eſt augmentū coꝛpoꝛale: profi-
ciebat etate.

Secundū eſt documentū ſpirituale: ꝓ
ficiebat ſapientia.

Tertium eſt exemplū virtuale: proficie
bat gratia.

Hec oſtēdunt clare in themate. Primum
cū dicit/ꝓficiebat etate. Scđm: ꝓficiebat
ſapiētia. Et tertium: ꝓficiebat gr̄a. ¶ Pri
mū ergo qđ oñdit ⁊c. dum dicit ꝓficiebat
etate. Ubi ſciendū ꝙ dn̄s nr̄ Jeſus chr̄us
exiēs de vtero matrꝫ noluit ſubito magnꝰ
apparere cū potuiſſet iā magnꝰ naſci. vt fe
cit de Adā in p̄ncipio mūdi: qui exiuit de
vtero mr̄is ſue. ſ. terre/iā magnꝰ ⁊ hō ꝑfe-
cte etatis. xxx. annoꝝ. Hoc tāgit textꝰ di-
cens. Foꝛmauit deꝰ hoīem de limo terre.
Nō hoīem: nō dicit pueꝝ vel infantē: ⁊ in
ſpirauit in faciē eius ſp̄m vite. i. aīam: et
factꝰ eſt hō. nō dicit infans in aīam viuen
tē. Geñ. ij. Certum aūt eſt ꝙ ita potuiſſet
chr̄s facere de ſe/ſ3 noluit: q̄nimo voluit
cū ceterꝫ paulatim creſcere. Primo voluit
eſſe infans. Scđo voluit eē puer. Tertio
adoleſcēs. Quarto iuuenis. ⁊ tandē vir ꝑ
fectꝰ. Rō eſt duplex. ¶ Prima q2 debuit
ꝑ oīa fratribꝰ aſſimilari. Heb. ij. et Sap.
vij. Ego natꝰ accepi cōem aerē: ⁊ ſimilit
decidi in ſanctā terrā: ⁊ primā vocē ſilem
oībꝫ emiſi ploꝛās. ¶ Scđa rō ad oſtēden-
dū ꝙ veniebat ꝓ ſaluatiōe oīm. Uenit em̄
ſaluare: Primo infantes ꝑ innocentiā ba
ptiſmalē. Scđo adoleſcētes ꝑ obediētiā3
generalē. Tertio iuuenes ꝑ pn̄iā3 ſacr̄alē.
Jō debuit ꝑ oīa fratribꝫ aſſimilari/q̄ vult
oēs hoīes ſaluos fieri. j. Tim̄. ij. Si dica
tur: nō videt veniſſe ad ſaluandu3 ſenes/
q2 noluit eſſe ſenex: ſed voluit moꝛi in flo-
re iuuētutis ⁊ dare aīam ſuā in etate qua
magis vita diligit. Juxta ꝓphiam Hier.
xij. in ꝑſona chr̄i dicētis. Reliq̄ domū me-
am dedi dilectā aīam meā. i. vitā in manu
inimicoꝝ eiꝰ. Rñ. ꝙ imo venit etiā salua-
re ſenes. Licet em̄ ipſe nō fuerit ſenex: tñ
a ſenibꝫ voluit bñdici. ſ. a Simeone ⁊ An
na. Luc. ij. Jō poſtq̄ ſctā mat eccl'ia feſti
uauit de infantia ſaluatoꝛis feſtiuitatibꝰ
trāſactis: mō incipit facere officiu3 de eiꝰ
pueritia: qñ. ſ. fuit. xij. annoꝝ. ⁊ de hoc lo
quit principiū euāgelij. Cū factꝰ eſſet Je
ſus annoꝝ. xij. ⁊c. vſq3: Jn medio doctoꝝ.
Ubi notandū ꝙ in tota iudea nō erat niſi
vnū tēplū. ſ. in Hierl'm/in q̊ offerri poſſet
ſacrificiū ſub pena moꝛtis: de q̄ Deut. xij.
Propt qđ iudei ter in anno tenebant ve-
nire ad templū in hierl'm. ſ. in feſto paſche
⁊ pentecoſtes/⁊ ſcenophegie. i. tabernacu
loꝛū fixionis ex p̄cepto legis. Exo. xxiij. ⁊
Deut. xvj. Jtē virgo Maria in dictis fe
ſtiuitatibꝫ volebat venire a Nazareth que
diſtat ab Hierl'm ꝑ. xl. miliaria: ⁊ ex ma-
gna deuotiōe ⁊ dilectiōe nolebat dimitte
re filiū ſuū Jeſu3: ſed ip̄m poꝛtabat in bꝛa
chijs qñ erat infans. ſed qñ eſt factꝰ puer/
ducebat ip̄m ꝑ manū. Nota hic ꝯtēplan-
do quō virgo ibat cū filio. aliqñ cū caloꝛe
aliqñ cū frigoꝛe: aliqñ cū pluuia/niue/et
cū vēto. Si fuiſſet ſibi dictū. O ꝟgo bñdi
cta: ⁊ quō vaditis mō cū tali tp̄e: Rñdiſ-
ſet ꝟgo. Uado ad tēplū dn̄i in hierl'm. O
ꝟgo gl'ioſa: ⁊ nunq̄d nō eſtis vos tēplū dei
magis ſctm̄ q̄3 illud: De q̄ eccl'ia. Domus
pudici pectoꝛis templū repēte fit dei. Et
nūquid filꝰ veſter videt eſſe tēplū diuini
tatis: Jo. ij. Soluite templū hoc/⁊ in tri

duo excitabo illud. Hoc aūt dicebat de tē
plo corpis ſui. Sed ꝟgo finalit̄ rn̄deret. h̄
facio in exēplū hoim: vt nullus q̄ntūcūq̄
delicatꝰ excuſet ſe ne vadat ad eccl'iam ra
tiōe caloris/frigoris/ſeu pluuie ⁊c̄. Hoc
dicit exp̄ſſe Beda in home. hod̄. Jō dicit
deꝰ. Memento vt diē ſabbati ſanctifices
.ſ.a tp̄alib⁊ abſtinēdo/⁊ ſpūalib⁊ vacādo.
Exo.xx. Nota: in nll'o alio p̄cepto d̄t Me
mēto/niſi in iſto. Vn̄ nota h̄ ꝙ parētes de
berēt ducere filias/etiā ꝟgines ad eccl'iaꝫ
in dieb⁊ dn̄icis ⁊ feſtiuis. Nota cōtra ma/
lam cōſuetudinē cōtrariā ⁊c̄. Jō fiunt tot
mala: qꝛ tūc hn̄t oportunitatē quā nō ha/
bent infra hebdomadā. qꝛ parētes ſunt in
domo: iō vadunt tot grauide ad nuptias.
vel fortaſſe iā pepererūt bis/vel ter: iō du
cende ſunt ad eccl'iam. Nota etiā ꝯ̄ mulie
res: q̄ poſt mortē maritoꝝ vel filioꝝ ſtant
ꝑ vnū annū ꝯtinuū ꝙ nō vadunt ad eccle
ſiam: q̄ſi ſe velint hoc mō vindicare d̄ deo
¶ Cōpleto ergo feſto/ꝯſūmatiſq̄ diebꝰ
cū redirēt remāſit puer Jeſus in Hierl'm
nō parentū negligētia/ſed ꝑ diuinā ꝓuidē
tiā: ⁊ nō cognouerūt parētes eiꝰ. Ratio:
qꝛ erat mos iudeoꝝ ex honeſtate: vt homi
nes irēt ꝑ vnā viā/⁊ mulieres ſequebant̄.
Pueri aūt poterāt ire cū patre ⁊ cū matre
Nota hic ꝙ in h̄ ꝙ dicit Non cognouerūt
parētes eius: ꝓbet̄ exēplū filijs ꝙ in diuio
obſequio faciēdo nō eſt conſiliū a carnali
bus parentib⁊ req̄rendū: qꝛ Inimici hois
domeſtici eiꝰ Mat.x. Vn̄ Hiero. in ep'la
ad Heliodoꝝ. Licet pat̄ in limine iaceat
⁊ mat̄ vbera ⁊c̄. Qn̄ ergo ꝟgo Maria re/
ceſſit de tēplo/⁊ nō vidit iuxta ſe puerum
Jeſum credidit ꝙ eſſet cū Joſeph/⁊ cum
eo veniret. Jdē ecōuerſo credidit Joſeph
Hoc tangit euāgeliſta dicēs. Exiſtiman
tes autē illū eſſe incomitatu: venerūt iter
diei. Credo ꝙ Joſeph venit pꝛiꝰ in Naza
reth: qꝛ viri vadūt velociꝰ: ⁊ vt pararet ce
nā. ⁊ qn̄ virgo intrabat domū/occurrebat
ſibi filiꝰ ⁊ faciebat ſibi magnū feſtū. Sed
tunc qn̄ virgo intrauit domū ⁊ nō vidit fi
liū ſuū/dixit ad Joſeph. Et vbi eſt filius
meus Jeſus? Reſpōdit Joſeph. Et non
erat vobiſcū? Tunc ꝟgo ardent̄ plangens
dixit. O miſera: quid eſt de filio meo? Et
ſtatim magnꝰ clauus intrauit in cor ſuū:
qꝛ diligebat pluſq̄ oēs mr̄es filios ſuos.

Ratio: qꝛ alie matres diligūt filios ſuos
tanq̄ creaturas ſuas. Sed ꝟgo diligebat
ipm etiā tanq̄ creatorē. Jtē alie mulieres
diligūt filios ſuos amore naturali: ſꝫ ꝟgo
ēt amore ꝟtuoſo.ſ. charitatꝫ. Jtē nll'a mat̄
habuit filiū tam ꝟtuoſum. Jtē alie mr̄es
ꝑdunt ꝟginitatē ꝓpter filios: ſed non ipſa.
Jtē alie matres dolent in ꝑtu: ſed ꝟgo mi
nime. Virgo ergo plorādo intrauit came
raꝫ dicēs. O fili mi: vbi eſtis vos modo?
Vtinā nō in manibus Archelai filij He/
rodis. O fili/vbicūq̄ eſtis vos ſcitꝫ meū
dolorē ⁊ timorē. Tunc cor ꝟginis erat q̄ſi
inter duas molas. Ex vna ꝑte cogitabat
vtrū aſcenderat in celū: ⁊ ex alia parte di/
cebat. Quō receſſiſſet ꝙ mihi nō dixiſſet?
nec adhuc p̄dicauit euāgeliū/nec inſtituit
ſacramēta. Ex alia parte cogitabat ne Ar
chelaus filiꝰ Herodis ipm teneret/q̄ tunc
regnabat. Joſeph aūt ex alia parte plora/
bat dicēs. O miſer ego/q̄d dicet mihi deꝰ
pater? qꝛ tā male cuſtodiui filiuꝫ eius. O
miſer/q̄d de tanta mea negligētia dicam?
Secꝰ de multis cōiugib⁊: q̄ qn̄ aliq̄d ſini
ſtri patiunt̄/ꝯtendūt: dicētes alter ad alte
rū. Vos feciſtis hoc: imo vos. Sed virgo
et Joſeph mutuo ſe cōſolabant̄. Dicebat
ꝟgo. Pat̄ ceneris vos/q̄d ego nō poſſum
Rn̄debat. Nō potero/niſi ⁊ vos comeda
tis. Dixit ꝟgo. Rogo vos pater vt ꝑqui/
ramus filiū meū apud vicinos/parētes/⁊
amicos. Dic quō ibant de nocte cū later/
na plorātes ⁊ ipm q̄rentes: ⁊ oēs mirabā
tur/⁊ ex cōpaſſiōe multe mulieres aſſocia
bant̄ ſecū ꝑ Nazareth. ⁊ ipſo nō inuēto re
dierunt domū. Et ꝟgo intrauit cameram
ſuā: ⁊ genib⁊ flexis lachrymando dicebat.
O deꝰ pat̄. O fili mi. O ſpūs ſancte/ꝟtu
te cuiꝰ cōcepi: velitis me ꝯſolari. O archā
gele Gabriel portetis mihi bona noua de
filio meo O fili mi vbi eſtꝫ mō? iā ampliꝰ
nō poſſum pati. Jdeꝫ faciebat Joſeph ex
alia parte: nec in tota nocte dormierunt.
Jn craſtinū ꝟo bono mane redierunt hie
ruſalem/⁊ fuerūt ibi in ſero: cogitate quō
de nocte cū laterna ibāt ꝑ ciuitatē hierl'm
q̄rentes ipm ꝑ cognatos ⁊ notos. de quo
gentes mirabant̄ ꝙ tali hora intrēt ꝑ ciui
tatē: cū eſſꝫ famoſa de maxima honeſtate
et ſanctitate vite. Cogitate quō cuſtodes
ſiue guardie qn̄ inueniebant eos/dicebāt

Dnica infra octa. Epiphanie

O chi va la ⁊c. Tranſactis tribꝫ diebꝫ di
xit ꝟgo. Eamus ad tēplū dn̄i et oremꝰ vt
ipm̄ inueniamꝰ. Dicit euāgeliū. Et factū
eſt: poſt triduū inuenerūt ipm̄ in tēplo in
medio doctorū. Et ſtatim ꝟgo accedens
ad eū dixit. Fili cur feciſti nobis ſic. ſ. nob
ignorantibꝫ. Nō fuit increpatio ſed q̄ſtio
Ecce pater tuꝰ. ſ. putatiuꝰ: ⁊ ego dolētes
querebamꝰ te. Cogitate quō chr̄s dulcit̄
cōſolabat̄ matrē ſuā dicēs. Et quid eſt ꝙ
me q̄rebatis? Neſci. ꝙ in his q̄ pa. mei ſūt
oportet me eſſe? De tota ſpeculatiōe habe
tur ꝓphia ꝓphete loquētis in ꝑſona ꝟginis
Per noctes q̄ſiui quē diligit aīa mea: q̄-
ſiui illū ⁊ nō inueni. Surgā et circuibo ci
uitatem ꝑ vicos ⁊ plateas: querā quē dili
git aīa mea. Vidiſtis? Paululū cū per-
tranſiſſem eos inueni quē diligit aīa mea
tenui eū nec dimittā Cañ. iij. Bis dicit q̄
ſiui illū ⁊ non inueni: q2 bis q̄ſitū Jeſum
nō inuenit ꝟgo. Primo in comitatu inter
cognatos et notos. Scd̄o in hierl'm ante
triduū elapſum. Moralit̄ hic nota duo.
Primo quō ꝑdit̄ Jeſus. Scd̄o quō inue-
nitur. Perdit̄ quidē in feſto: q2 in diebꝫ fe
ſtiuis plura pctā cōmittunt̄ vt plurimū:
dic vt expedit. Jō dicit chr̄s nob. Solen
nitates vr̄as odiuit aīa mea Eſa. j. Nota
hic cōtra cōuiuia ⁊ feſta q̄ fiūt in nuptijs:
⁊ etiā haſtiludia/ ꝑut expedit. Nota ꝙ ac-
cedere ad haſtiludia ex curioſitate/ nō eſt
ſine peccati rōne. Primo rōne curioſitatꝫ.
Scd̄o tp̄is amiſſione. Tertio rōne pericu
li incitationis ad luxuriā: ꝑſertim qn̄ fiūt
hm̄ōi ꝓpter amorez mulierū. Vn̄ Dauid
videndo Betſabee ꝯcupiuit eā ⁊c. ij. Re.
xj Vide Tho. ij. ij. q. lxvij. arti. ij. Nota ꝙ
inuenit̄ Jeſus nō in theatro/ non in foro/
nō in curia/ nec int̄ cognatos: ſed potiꝰ in
ter eos perdit̄. Mat. x. Inimici hoīs do-
meſtici eiꝰ. ſed iuenit̄ Jeſus in tēplo poſt
tridū. i. poſt tria oꝑa penitētialia. Primuz
eſt cordis cōtritio: q̄ dicit̄ dies natural': ⁊
includit noctē culpe materiali diuine gr̄e
formalit̄. q2 vera ꝯtritio nō eſt ſine clarita
te diei ſeu diuine gr̄e. ex q̄ dolet de culpa
cōmiſſa. Scd̄a dies eſt oris ꝯfeſſio: q̄ etiā
dicit̄ dies naturalis cuiꝰ nox eſt prolatio
pctōꝝ/ q̄ſi ſe diffamādo: dies clara remiſ-
ſio pctōꝝ: q̄ fit i abſolutiōe ⁊ orit̄ claritas
gr̄e. quā ſi habebat ex cōtritiōe: tūc auget̄
ex ꝯfeſſione ⁊ abſolutiōe. Tertia dies eſt
vite correctio: cuiꝰ nox ē labor correctiōis
⁊ mutatio male inclinatiōis. Dies ꝟo eſt
claritas ꝯſcie ⁊ bone fame. Correctio ē: q2
ſi fuiſti ſupbꝰ/ vanꝰ/ pōpoſus ⁊c. de cetero
ſis hūilis: ⁊ ſic de alijs. H̄ mō chr̄s inuenit̄
poſt triduū in tēplo manibꝫ ſacerdotis ad
digne cōicandū. Auc. allego. Ibimꝰ viaz
triū dieꝝ in ſolitudie: vt imolemꝰ dn̄o deo
nr̄o in deſerto Exo. iij. ¶ Scd̄m pūctuz eſt
documētū ſpūale/ cū di. Proficiebat ſapia
Videamꝰ practicā. De q̄ dicit euāgeliū.
Inuenerūt eū in tēplo ſedētem in medio
docto. au. illos. et inter. ſtu. aut. o. qui au.
Sup prudētia ⁊ rn̄ſis eiꝰ. Duo videāꝰ h̄.
Primo de modo ſedendi
Scd̄o de materia de q̄ diſputabant.
¶ De p̄mo. ſ. de mō ſedēdi/ declarat Be-
da in hom̄. hod̄. dicēs. Fuit hoc hūilitatis
indiciū: imo etiā eximiū diſcēdi hūilitatꝫ
exēplū. Vn̄ Beda in hom̄. hod̄. Dei q̄ppe
virtꝰ ⁊ dei ſapia eťnaqꝫ diuitas/ q̄ loq̄tur.
Ego ſapia habito in ꝯſilijs ⁊c. Ipa hoiez
induta ad audiēdos hoies venire dignata
eſt: vt nimiꝝ hoibꝫ q̄uis ſūmo igenio p̄di
tis nec̄ariā diſcēdi formā p̄rogaret: ne ſ. q̄
diſcipuli ꝟitatis fieri refugerēt/ mgr̄i effi
cerent̄ erroꝝ. Hec ille. Nota h̄ ꝯ legiſtas
q̄ in caſu idubitabili erubeſcūt ꝯſulere pe-
ritiorē: ⁊ ita ꝓferūt falſas ſn̄ias in dānum
ꝑtis leſe/ ⁊ in ꝑnitiē aiaꝝ ſuaꝝ. Sic de me
dicis: ſic de theologꝫ/ de aliq̄ caſu ꝯſcie in
terrogādo. Cōtra q̄s dr̄ iuriſcōſultus i. l.
apd̄ Julianū. ff. de fideicōmiſſarijs liber
tatibꝫ. Et ſi alteꝝ pedē in ſepulchro habe-
rē/ adhuc aliq̄d diſcere vellē. Dic vt expe-
dit. Dicūt q̄daz ꝙ chr̄s ſedebat i cathedra
in medio doctoꝝ: ⁊ ita pingūt pictores/ ſꝫ
male. Dic ḡ ꝙ i angulo tēpli doctores ha-
bebāt ſcāna circularit̄ poſita ꝓ ꝯſilijs ⁊ diſ
putatiōibꝫ/ vbi erat rota plena libꝝ: ⁊ qn̄
doctores diſputabāt/ pueri maxie igenio-
ſi ponebāt ſe i medio doctoꝝ in terra ſedē
do/ audiēdo doctores/ ⁊ d̄ dubijs int̄rogā
do: ſꝫ nō ꝯ doctores arguēdo. Hūc modū
alioꝝ pueroꝝ voluit tenet̄ chr̄s: iō dr̄. In
uenert̄ illū i me. doc. au. illos ⁊ int̄. nō dr̄:
arguētē ⁊ rn̄dētē. De matia āt de q̄ tūc do
ctores ⁊ Rabini diſputabāt: inueni i ep̄la
Hiero. ad Paulinū. c. iiij. vbi ſic dr̄. Duo
decim ānos ſaluator ipleuerat/ ⁊ in tēplo

ſedēs: ⁊ de q̄ſtionib₉ legis īterrogans: ma
gis docet dū prudēter interrogat. Nota de
q̄ſtionib₉ legis: rōnalit̄ ꝗ poſſem⁹ cogita/
re/ quō potuit eſſe: q̄ſtiones ſiq̄dez leg₃: q̄
tūc maxime diſputabant erāt de aduentu
meſſie: q₂ om̄es doctores nullo diſcrepāte
ſciebāt tp̄s aduētus meſſie eſſe ↄpletū: tā
ex ꝓp̄hia Jacob. Gen̄. xlix. Nota, auferret
ſeptrū de iuda/ ⁊ dux de femore eius: do/
nec veniat q̄ mittēdus eſt. q̄₃ ex ſeptuagin
ta hebdomadib₉. Dan̄. ix. Mō ponamus
in practica diſputationē. Cu₃ ꝗ doctores
⁊ mgr̄i eſſent in circlo: ⁊ chr̄s puer in me
dio ſedēs in terra: q̄dā doctor ꝓpoſuit q̄ſti/
onē. Quid inq̄t videt̄ vobis d̄ tp̄e meſſie
⁊c̄. Utrū ſit cōpletū: Rn̄derūt aliq̄ ꝙ ſic.
⁊ ille ait. Et ego ſic etiā puto: tn̄ ↄtriū facit
q̄dā ꝓp̄hia Aggei dicētis. Hec dicit dn̄s.
Adhuc vnū modicū ⁊ ego mouebo celu₃
⁊ terrā: mare ⁊ aridā: ⁊ mouebo oēs gen/
tes: ⁊ veniet deſiderat⁹ cūctis gētib₉. Ag
gei. ij. Mō diu nō vidim⁹ iſta ſigna/ ideo
dubito. Dicebāt alij. Uerū dicitis: iō co/
gitem⁹ ſup̱ hoc, ⁊ neſciebant aliud dicere.
Tūc chr̄s puer in forma diſcipuli manib⁹
plicatis ſurrexit dicēs. Dn̄i ſi placet aliq̄d
dicā. Et ait. Dn̄i ſi recordamini/ mō ſunt
xij. anni ſicut audiui a parētib₉ meis ꝙ in
celo. i. aere appͥuit noua ſtella que p̱duxit
tres Magos reges orietales. ⁊ etiā ſic ter
ra mota eſt ⁊ mare: q₂ tūc vnuſquiſq₃ p̱ge
bat ad ꝓpͥā ciuitatē ex p̄cepto imp̱atoris
vt ꝓfiteret̄ ⁊c̄. Et angeli etiā apparuerūt
illa nocte ⁊ fecerūt magnū feſtū. Nūquid
videt̄ vob̄ ꝙ iſta ſit motio celi/ terre/ ⁊ ma
ris de q̄ loquit̄ ꝓp̄hia. Ecce quō interroga/
bat. Sed attēde ꝙ hāc ꝓp̄hetiā Aggei in
telligit Aug. xviij. d̄ ci. dei. c. xxxv. de ſcdo
aduētu dicens ſic. Hec ꝓp̄hia p̱tim ↄpleta
iam cernit̄: p̱tim ſperat̄ in fine cōplenda.
Mouit em̄ celū angeloꝝ ⁊ ſiderū teſtimo
nio q̄n̄ incarnat⁹ eſt chr̄s: mouit terrā in/
genti miraclo: de ipſo ꝟginis p̱tu. mouit
mare ⁊ aridā: cū ⁊ in inſulis ⁊ in toto orbe
chr̄s annūciat̄. Jta moueri oēs gētes vi/
demus ad fidē. Jam ꝟo q̄d ſequit̄. Et ve
niet deſiderat⁹ cūctis gētib₉: de nouiſſimo
ei⁹ ſpectat̄ aduētu. Ut em̄ eēt deſiderat⁹
expectātib₉: pri⁹ oportuit eum dilectū eſſe
credētib₉. Hec ille. Chr̄o igit̄ ſic interrogan
te ⁊ ſic dicēte/ ꝟba ſua itrabāt in corde au/
dientiū ſicut ſibi placebat. O dixerūt ipſi
Uex dicit iſte puer. Ego recordor ⁊c̄. Di
xit chr̄s. Dn̄i p̱catis mihi ſi pueri querūt
⁊c̄. Ecce quō de q̄ſtionib₉ legis interrogās
magis docet dū prudēter interrogat. Dein
de dixit ali⁹. Dn̄i adhuc reſtat dubitatio
de alia ꝓp̄hia Eſa. di. Ppl̄s q̄ ambulabat
in tenebris vidit lucē magnā: habitātib⁹
in regione vmbre mortis lux orta eſt eis.
Eſa. ix. Hoc ſignū debuit eſſe meſſie: ſed
illud ſignū nō vidim⁹. Dicebāt alij. Uex
dicitis: ⁊ reuoluebāt cartas. Tūc dixerūt
chr̄o. Fili tu in hoc q̄d dic₃: dubitas in ali
quo: Rn̄dit cū oī reuerentia di. Dn̄i audi
ui ꝙ iā ſunt anni. xij. in bethleē appͥuit ma
gna claritas/ intantū ꝙ nox appͥuit ſic̄ me
ridies: ⁊ angeli apparuerūt paſtorib₉ cu₃
magna claritate. Dixerūt doctores. Per
deū verū d̄t. Jā recordamur ꝙ ſic audiui/
mus ⁊c̄. O fili b̄n̄dicaris a deo: q₂ ſic clari
ficas ſcripturas ⁊ intellectus nr̄os. Ecce
quō de q̄ſtionib₉ leg₃ interrogas. Dixit ali⁹
Dn̄i adhuc magna dubitatio: Nonne di/
xit Malachias ꝓp̄ha. Ueniet ad templū
ſctm̄ ſuū dn̄ator quē vos q̄ritis ⁊ angelus
teſtamēti quē vos vultis. Mal̄. iij. ſ₃ nō/
dū venit: ꝗ ⁊c̄. O miſeri/ habebāt illū pre
ſentē. Propt̄ h̄ dixit eis Jo. bap. Medi⁹
veſtrū ſtetit quē vos neſcitis ⁊c̄. Jo. j. Et
interrogauerūt eum q̄d diceret. Qui rn̄dit.
O dn̄i: ⁊ quid pn̄t dicere pueri: Audiui a
parētib₉ meis ꝙ poſt miraculū de lumine
inde. xl. dies q̄dā mulier iuuenis cū puero
in brabrijs venit ad templū. Et ſcūs Sy
meon ⁊ Anna ꝓp̄hetiſſa p̄dicauerūt eum
dicētes. Q₂ ille puer erat verus meſſias.
Dixerūt illi. Per deū verū dicit. Symeō
erat me⁹ conſanguine⁹/ a quo ego audiui.
Ali⁹ dixit. Et ego ab Anna ↄſanguinea
mea. O bn̄dicte fili addiſcatis bn̄. Dicit
euāgeliū: ꝙ ſtupebāt oēs q̄ eū audiebāt ſu
per prudētia ⁊ rn̄ſis ei⁹. Deide Rabi Sa
muel ſuſpirās dixit. Et nunq̄d recordami
quō Herodes occidit mltos pueros/ etiā
illū: Et tūc oēs remāſerūt triſtes ⁊ nō po
terāt rn̄dere. Tunc chr̄s ſurgēs cū hūilita
te ⁊c̄. Dn̄i reuerēdi: ego legi Exo. xxiij. et
xxiiij. et Deut̄. xiiij. Nō coques hedū in la
cte mr̄is ſue. Mō pueri poſſent hic dubi/
tare: nō d̄t ꝙ ipe dubitabat. An de⁹ vellet
oſtdere quō eēt coq̄ndus hedus: vl̄ an eēt

hec ꝓphia ȯ meſſia ꝛc̄. Ad Herodē: ne in
lacte mr̄is occiderꝫ chr̄m. Dixit aūt Mo
yſes in trib⁊ locis p̄dictis. Nō coq̄s hedū
ꝛc̄. Qꝛ tripl'r fuerant innocētes ab Hero-
de occiſi: q̄dā gladiati: alij ſtrāgulati: alij
ꝑcuſſi in parietib⁊. Jō d̄r/ nō coques hedū
.i. chr̄m. Tūc doctores illi illumiati dixe-
rūt. Pro certo verū d̄r ꝛc̄. Jō nō fuit occi
ſus ab Herode. Et dū ſic ꝯfabularent̄ ve
nit v̄go Maria di. Fili q̄d feciſti nob̄ ſic:
ꝛc̄. Dicūt Rabini. O dn̄a/ ꝛ puer h̄ eſt fi-
lius veſter: Rn̄dit v̄go. Ita dn̄e. O tā ex
cellētis ingenij filiū habetis: faciatis illū
addiſcere/ qꝛ erit magnꝰ Rabinꝰ. Nō oſtē
datis ſibi officiū ꝛ artē viri v̄ri. De iſta ſa
pientia habet̄ ꝓphia. Ego ſapia habito in
ꝯſilijs: ꝛ eruditis interſum cogitationib⁊.
Prouerb. viij. Ecce ḡ quō chr̄s ꝑficiebat
effectual'r. ¶ Tertiū punctū eſt ȯ exēplo
v̄tuali/ dū d̄r: ꝑficiebat gr̄a, eodeꝫ mō hoc
eſt intelligēdū ſicut ſupra de ꝑfectu ſapie.
Jō dicit apl's. Appuit gr̄a dei ſaluatoris
nr̄i oib⁊ hoib⁊ erudiens nos. ad Titū. No
ta Appuit. Nō dicit creuit gr̄a: ſꝫ appuit
.ſ. effectual'r: erudiēs nos .ſ. dando exēplū
v̄tuale nobis. de q̄ dicit euāgeliſta in. iij.
ꝑte euāgelij hodierni. Deſcēdit cū illis in
Nazareth ꝛ erat ſubditꝰ illis. Pro decla-
ratiōe nota. Nō legit̄ ꝙ in domo v̄ginis
eſſet aliq̄s niſi ipſa v̄go ꝛ Joſeph/ et chr̄s.
Ubi aūt ſunt tres ꝑſone in domo/ multis
indigēt ſeruitijs: mō q̄s faciebat ſ̄uitia in
domo: Dicit Lucas/ ꝙ erat ſubditꝰ illis.
Itē ipſemet chr̄s d̄t. Filiꝰ hois non venit
miſtrari ſꝫ miniſtrare Mat. xx. Ecce quō
ꝑficiebat gr̄a parētib⁊ ſeruiēdo. Nota de
ſ̄uitio chr̄i ſ̄m mgr̄m hiſtoriarū ſcholaſti
cap̄: ꝙ portabat aquā de fonte Nazareth
Hic practice quō v̄go cū Joſeph pie ꝯten
debāt de portādo aquā, ſed chr̄s dirimēs
q̄ſtionē portabat lagenā ꝛc̄. Si fuiſſꝫ tūc
chr̄s interogatꝰ: ꝛ nos etiā deuote ꝛ ſpūal'r
ipꝫ vidētes interogēꝰ eū. O dn̄e ꝛ q̄re vos
portatꝫ: ꝛc̄. Rn̄deret. Ut det exēplū alijs
vt ſint obediētes parētib⁊. Moral'r dic ꝯ
filios inobediētes. Jō apl's. Filij obedite
parētib⁊ veſtris in dn̄o. Hoc em̄ iuſtū eſt.
Honora patrē tuū ꝛ mr̄eꝫ tuā vt bene ſit
tibi: ꝛ ſis longeuꝰ ſup terrā Ephe. vj. No
ta exēplū q̄d ꝯtigit Ualentie de q̄dā ſnia
to ad ſuſpendiū/ de quadā morte de q̄ fuit
iniuſte diffamatus. ꝛ quādo fuit ꝓpe fur-
cas/ ꝛ vidit eas nouiter factas in illo loco
Clamauit dicēs. O dn̄e iuſte morior: nō
ex iſto crimine morꝫ mihi iniuſte ꝛ falſe
ipoſito/ ſꝫ qꝛ in h̄ loco v̄beraui mr̄eꝫ meā:
q̄ orauit di. Rogo deū vt in iſto loco in q̄
me ꝑcuſſiſti ſis ſuſpenſus: ꝛ ita fuit. Ecce
quē finē faciūt inobediētes. Jō chr̄s. Ho
nora inq̄t pr̄eꝫ tuū ꝛ mr̄eꝫ tuā. q̄ maledixe
rit pr̄i aut mr̄i/ morte moriat̄. Mat. xv.

¶ Dn̄ica .I. poſt octauā epipha nie de euāgelio. Sermo .xij.

Crediderūt
in eū diſcipuli eiꝰ Jo. ij. c.
Sermo erit de ſacro euā-
gelio hodierno/ vbi habe-
bimꝰ bona doctrinā. Sꝫ priꝰ ſalutet̄ v̄go
ꝛc̄. Pro declaratiōe thematis eſt notādū/
ꝙ in ſacra theologia ponunt̄ tres gradus
vere credētie a doctorib⁊: p̄ſertim a ſancto
Tho. xxij. q. ij. ar. ij. Et a magr̄o ſniarū in
iij. di. xxiij. Et ſunt iſti: vicꝫ Credere deū
credere deo/ ꝛ credere in deū. Primꝰ gra-
dus habet̄ ꝑ ſciam intellectualē. Scd̄s ꝑ
reuelationē cordialē. Tertiꝰ ꝑ obedientiā
generalē. Primꝰ ꝛ ſcd̄s ſunt neceſſarij/ ſꝫ
inſufficiētes ad ſaluteꝫ. Itē primꝰ ꝛ ſcd̄s
p̄nt haberi ſine tertio/ ſꝫ nō ecōuerſo: quia
tertiꝰ includit primū ꝛ ſcd̄m. Hic de iſtis
ſicut habet̄ dn̄ica. xxj. poſt feſtū trinitatis
ſermone qui incipit. Credidit ipſe et do-
mus eiꝰ tota. ꝑ totū. Itē vide in ſ̄monib⁊
de articulis fidei ſer. viij. vbi agit̄ de p̄mo
articulo fidei: ſꝫ breuia ꝛc̄. Hoc p̄ſuppoſi
to videamꝰ mō q̄re diſcipuli crediderūt in
eū/ ſic̄ in euāg. recitat̄. Ubi nota. v. pūcta.

Primū eſt modeſtia nuptialis
Scd̄m eſt clemētia proximalis
Tertiū eſt obedientia generalis
Quartū eſt gratia habitualis
Quintū eſt credentia habitualis.

¶ Primū ḡ punctū eſt modeſtia nuptia-
lis/ cū d̄r. Nuptie facte ſūt ꝛc̄. vſq; ad/ nu-
ptias. Hic ȯ h̄ ſicut habet̄ in ſeq̄nti ſermo
ne de eadē dn̄ica ꝑte p̄ma circa. ij. ꝛ. iij. pū
ctū vt in p̄dicto ſ̄mone ꝑte. ij. ꝛ. iij. Quar-
tū punctū eſt de gr̄a habituali: q̄ notat̄ in
cōuerſiōe aque in vinū. Aqua em̄ cōcupi-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſcētie carnalis vertit̄ in vinū charitatis et
gr̄e/p ſacr̄m matrimonij. Et ex h̄ nota/ꝙ
p hoc ſacr̄m cōfert̄ gr̄a. Uide infra in.iij.
ſmone ſeq̄nti eiuſdez dn̄ice: q̄ incipit Die
t̄ria ꝛc. pte.j. circa finē. Tria em̄ ſt̄ neceſſa
ria vt gr̄a hm̄oi acquirat̄ ꝛ conſeruet̄.

Primū eſt recta intentio
Scōm eſt perfecta dilectio
Tertiū eſt filioꝝ educatio.

¶ Primū ergo ꝛc. Ubi notandū ꝙ infini
te pn̄t eſſe cauſe ꝓpter q̄s pōt cōtrahi mr̄i
moniū. ſed p nūc dicā q̄nqꝫ ṗncipaliores.
Prima eſt ꝓpt̄ plē. ꝛ hec eſt recta intentio:
qꝛ ꝓpter hūc finē eſt principalit̄ mr̄imoniū
a deo in padiſo inſtitutū. ꝛ h̄ mō dicit̄ ma
trimoniū inſtitutū in officium nature: vt
notat Glo. xxvij. q.j. in ſūma. Et nota. in
c. vnico. de voto. li.vj. Et ꝓpter hoc dicit̄
Geñ.j. Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛ reple
te terrā. Et ibidē. Propt̄ hoc relinquet hō
patrē ꝛ mr̄ez ꝛ adherebit vxori ſue: ꝛ erūt
duo in carne vna. i. ad carnē vnā pcreādā
Scōo pōt cōtrahi mr̄imoniū ꝓpt̄ fornica
tionē euitandā: ꝛ ſic fuit in remediū inſti
tutū poſt diluuiū. Geñ.ix. Bn̄dixitqꝫ do/
min⁹ Noe ꝛ filijs ei⁹: ꝛ dixit ad eos. Cre
ſcite ꝛ multiplicami ꝛ replete terrā. Hoc
aūt mō ꝯtrahendo eſt pctm̄ veniale/ſi bo
nū prolis pōt intēdi. al's ſi nō pōt ples in/
tendi ꝓpt̄ ſenectutē vel ſterilitatē cōiugū/
nō eſt pctm̄ ꝓpter hāc cām ꝯtrahere. iuxta
illud. Fornicationē vitandā: vnuſq̄ſqꝫ ha
beat ſuā.j. Coꝛ.vij. Suā. i. vxorē. Et ibi/
dem. Meli⁹ eſt nubere q̄ꝫ vri. Idē notat̄
xxxij. q.ij. §. his ita reſpondet̄. Si aūt pōt
intēdi ples: eſt pctm̄ cōtrahere ꝓpter hanc
cām. Un̄ ſup illud verbū apl'i. Hec aūt di
co ſc̄m indulgentiā ꝛ nō ſc̄m imperiū. dicit
Glo. Jō nō peccat qꝛ alit̄ agit: ſed peccat
q̄ ſic agit licꝫ leui⁹. Tertio pōt ꝯtrahi ma
trimoniū ꝓpt̄ pulchritudinē. ꝛ tūc eſt pec/
catū ſi ṗncipal'r intendat̄: qꝛ abutit̄ ſacro
ad aliū finē. ſicut ſiq̄s baptizaret̄ ꝓpter fi/
nē ſanitatis ꝛc. Si ṽo intendit̄ pulchritu
do ſecūdario: non eſt pctm̄. Sicut de Ja
cob legit̄ Geñ.xxix. Seruiuit igit̄ Jacob
p Rachel ſeptē annis: ꝛ videbant̄ ei pau/
ci dies p̄ amoris magnitudine. Sic dico ſi
ꝓpter diuitias vel pacē principal'r mr̄imo
niū cōtrahat̄ ſi finis ples intēdi pōt: quia
tunc eſt pctm̄. al's non videt̄ eſſe peccatū.

Quarto pōt ꝯtrahi mr̄imoniū ꝓpt̄ cōem
cōuictū ꝛ gubernationē rei familiaris: et
tunc pctm̄ eſt/ſi finis ples intendi pōt: vt
dixi. qd̄ verū eſt/niſi cōtrahat̄ mr̄imoniū
nō ad culpā/ſed vt cohabitēt vt frat̄ ꝛ ſo
ror: qꝛ tūc nullū pctm̄ eſt. Sicut pꝫ de vir
gine gl'ioſa ꝛ Joſeph. xxvij. q.ij. c. btā ma/
ria. Itē de Abiſai ſunamite ꝛ Dauid. iij.
Re.j.c. Quinto pōt cōtrahi mr̄imoniū ꝓ
pter luxuriā effrenatā: ꝛ tūc eſt pctm̄ mor
tale. pbat̄ p hyſtoriā de Sara pulchra val
de ac diuite ꝛ pr̄is vnica: ppter qd̄ ml'ti eā
cōcupiſcebāt. Jō quidā intētione effrena
te libidinis cōtraxit cum ea: ꝛ in ṗma no/
cte fuit a diabolo noīe Aſmodeo ſuffoca/
tus. Idē de ſcōo viro ꝛ tertio vſqꝫ ad ſepti
mū: ſecus de octauo. ſ. Tobia filio Tobie
q̄ tenuit ꝯſiliū angeli Raphaelis ꝛc. Dic
hiſtoriā. Jō dicit̄ Tob.vj. Audi me To/
bia ꝛ oſtendā tibi q̄b᷒ pōt preualere demo
niū. In eos q̄ cōiugiū ita ſuſcipiūt vt deū
a ſe ꝛ a ſua mente excludāt: et ſue libidini
ita vacēt ſicut equ⁹ ꝛ mulus q̄b᷒ nō eſt in
tellect⁹: habet ptātem demoniū ſup eos.
Un̄ Hiero. xxxij. q.iiij. Origo. Adulter ē
in vxorē amator ardētior: ꝛ in aliena q̄p/
pe vxore om̄is amator turpis eſt/in ſua ni
mius. Jō primit⁹ in ṗma nocte nō vtebā
tur mr̄imonio: qꝛ cōfitebant̄ ꝛ cōicabant
nec in.ij. ſꝫ in.iij. Mō autē añ nuptias/ſi
pn̄t ꝛc. totū. Et nota ꝙ eſt pctm̄ mortale
cognoſcere vxorē añ bn̄dictionē nuptialē.
Et qꝛ initiū nō eſt bonū: iō multa mala ſe
quūtur: qꝛ diabolus noīe Aſmode⁹ inter
ponit ſe int̄ ꝯiuges: iō ſp ſunt in rixa ꝛ ma
le cōtenti: qꝛ vt dīt Leo papa.j. q.j. princi
patus. Difficile eſt vt bono pagant̄ exitu
ea q̄ malo inchoata ſunt ṗncipio. Jō cōſu
lo vob᷒ vt cōfiteamini añqꝫ mr̄imoniū cō
trahatꝫ. al's puto ꝙ peccet mortal'r q̄ ꝯtra
hit cū mortali: qꝛ facit iniuriā ſacro diuio
ꝛ cōſeq̄nter deo. Un̄ Leui.xxij. Oīs hō q̄
acceſſerit de ſtirpe vr̄a ad ea q̄ cōſecrata ſt̄
ꝛ q̄ obtulerūt filij iſrl' dn̄o. in q̄ eſt imūdi/
tia peribit corā dn̄o. ¶ Scōa ꝯditio quā
debetis hr̄e eſt pfecta dilectio int̄ viruꝫ et
vxorē. Un̄ amor prime hebdomade debe
ret ſemp durare in eis/ꝛ ſupportare ſe in/
uicē: qꝛ nō eſt aliq̄s ſine defectu. Un̄ apl's
ad Gal'.vj. Alter alteri⁹ onera portate. ꝛ
ſic adim. leg. chr̄i. Pret̄tim autē vir dꝫ ſup

poꝛtare vxoꝛē ꝓpter filios. Da ſilitudinem
de gallina: q̄ ſuppoꝛtat̄ a patrono q̄tūcūq̄
vociferet qn̄ facit ouū. et licȝ multas imū
ditias facit/ſuppoꝛtat̄ ꝓpter oua q̄ facit.
q̄nto magis debet ſuppoꝛtari vxoꝛ defectu
oſa ꝓpter filios. Da exemplū de Socrate
pħo. qui ſuppoꝛtabat Xantipē vxoꝛē mo-
leſtā ꝓpter hāc cām. ſ. liberoꝝ ꝓcreationeȝ.
vt eſt apō Aulū Gelliū. Jō apl's dat duo
documēta. vnū viris: ⁊ aliō mulierib' di.
Mulieres ſubdite eſtote viris ſicut opoꝛ
tet in dño. Viri diligite vxoꝛes vr̄as ⁊ no
lite amari eſſe ad eas Col'.iij. Jtē Ephe.
v. Viri diligite vxoꝛes vr̄as ſicut ⁊ chr̄s
dilexit eccl'iam. et ſemetipm̄ tradidit ꝓ ea
vt illaȝ ſanctificaret ⁊c̄. Ex hac ſilitudine
nota duo. Pꝛimo ꝙ vir dȝ ſaluteȝ vxoꝛis
deſiderare ⁊ ꝓcurare cū omni inſtātia ⁊ la
boꝛe: qꝛ chr̄s ꝓ ſponſa ſua eccleſia in cruce
moꝛi dignat' eſt. Scōo ꝙ ſi vxoꝛ adulte-
ratur ⁊ peniteat: cū miſcōia dȝ vir eā ſuſci
pere. Jō Hiere.iij. Tu autē foꝛnicata es
cū amatoꝛib' mltis: tn̄ reuertere ad me di
cit dñs: ⁊ ego ſuſcipiam te. Et nota in au
ctoꝛitate ſupioꝛi. Subdite eſtote. Qn̄ de'
fecit mulierē nō fecit eā ſubiectā viro nec
dñaȝ viri/ſȝ ſociā ei'. ſignū qꝛ non de pede
viri/neq̄ ō capite: ſȝ de coſta foꝛmauit eā
Sed qꝛ vxoꝛ fuit cauſa pcti viri: iō de' in
penā hui' pcti poſtea ſubdidit eā viro. q̄a
Pꝛiuilegiū meret̄ amittere/q̄ cōceſſa ſibi
abutit̄ ptāte. xj. q. iij. pꝛiuilegiū. Vn̄ dixit
ei de' poſt pctm̄. Sub viri ptāte eris: ⁊ ip
ſe dñabit̄ tui Geñ.iij. Et iō qn̄ mlier vult
dñari in domo: videt̄ peccare grauit̄: eo ꝙ
tranſgreditur mandatū dei: ſicut qui trāſ-
gredit̄ penitentiā a ꝯfeſſoꝛe ſibi iniunctā.
Deide ſubdit apl's. Sicut opoꝛtet in dño
q. di. in licitis ⁊ honeſtis tm̄. Nota ꝯ mu-
lieres cōſentiētes viris in his q̄ petunt ꝯ
deū ⁊c̄. Dic vt expedit. Tertia cōditio eſt
filioꝝ educatio: nō ſolū in coꝛpe/ſed etiaȝ
in aia eos inſtruēdo. Nota quō mat' dȝ in
ſtruere filiū de ſero ⁊ de mane qn̄ petit pa-
nē. Alioq̄n peccāt parētes: ⁊ de' in penaȝ
coꝝ ꝑmittit filios eē ingratos ſepi' parē-
tibus ⁊c̄. Vide qō ſcripſi in ſermonib' de
decē ꝓceptis in. iiij. ꝓcepto. Jō dicit apl's
Patres nolite ad iracūdiaȝ. ſ. dei ꝓuocare
filios veſtros: ſed educate illos in diſcipli
na ⁊ coꝛrectione dñi Ephe.vj. ¶ Quintū
punctū eſt credētia ſupnalis: de qua dicit
thema. Crediderūt ⁊c̄. Jn eū. ſ. ſicut in ve
rū deū. Dices tu. Et q̄d mirū eſt/viſo tan
to miraculo ⁊c̄. Maius miraculū fit quo
tidie in miſſa/ꝯuertendo panē in carnem
⁊ vinū in ſanguinē: qō plus eſt q̄ mutare
aquā in vinū. qꝛ illud pōt facere natura:
vt fit in vite: hoc aūt non. Preterea illud
facit chr̄s ꝑ ſe: iſtud aūt ꝑ ſacerdotē tanq̄
miniſtꝝ. Preterea in illo vino nō erat chri
ſtus: ſed hic ſic/tanq̄ rex ſub coꝛtina. Jōo
ſi ex illo miraculo diſcipuli crediderunt in
eum: multo magis ex iſto chꝛiani debent
in ipm̄ credere/⁊ ſine conditione explicite
adoꝛare. Unde pſ̄. xxv. Tollite hoſtias. ſ.
vos ſacerdotes ⁊ introite in atria ei': ado
rate dñm. ſ. vos ꝑpl'i. in atrio ſctō ei'. Glo.
.i. in coꝛde dilatato tam vos ſacerdotes q̄
ꝑpl's. Jō Jo.xx. Quia vidiſti me thoma/
credidiſti. Beati qui nō viderunt ⁊ credi-
derunt. Nota beati. ſ. hic ſpe ꝑ gratiā: ⁊ in
futuro ſpe ꝑ gloꝛiam. Ad quā vos perdu-
cat ipſe fili' virginis in quem credimus.

¶ De eadem dñica de euāgelio Sermo.xiij.

Hoc initiuȝ ſi-gnoꝝ fecit Jeſus. Joā.ij. Pꝛio
ad modū ſartoꝝ diſplicabo pe-
tiam pāni. Scōo ſcindā tunicas virtutū
ad induendū aias veſtras: qꝛ ꝟtutes ſunt
veſtes anie. Jdeo apl's Col'.iij. Jnduite
vos ſicut electi dei ſcti ⁊ dilecti viſcera mi
ſericoꝛdie/benignitatē/humilitatē/mode
ſtiam/patientiā ⁊c̄. ¶ Pꝛimo mēſuretur
petia pāni euāgelici. Dic hiſtoꝛiā euange-
lij: Qꝛ chr̄s nondū p̄dicabat: nec habebat
diſcipulos. ſȝ dicūt doctoꝛes ⁊ Glo. ꝙ ſpō-
ſus erat Joānes euāgel'. ⁊c̄. Nota: Quid
mihi ⁊ tibi eſt mulier? Aug. exponit ſubti
liter: ſed ꝓ nunc nō curo. ſed iuxta expoſi-
tionē literalē dicit Chꝛyſ. Quid mihi ⁊ ti
bi q̄ ſum' iuitati/vt ꝓuideam' de vino: qꝛ
ad ſpōſum ꝑtinet. tn̄ mr̄ mea ex q̄ vob' pla
cet ꝓuidebo: ſȝ nōdū venit hoꝛa mea. ſ. fa-
ciēdi miraculū. Rō qꝛ miracl'a fiūt ad ho
noꝛē dei. ⁊ qꝛ defect' vini nōdū erat not'
hoib': iō magis volēs chr̄s ſatiſfacere ho-
noꝛi dei q̄ ſpōſo/dr̄. Nōdū vēit hoꝛa mea
tūc h̄ intelligēs mater vocatis ſeruitoꝛib'

dixit ꝙ ſtarent corā filio ſuo di. Quodcūqꝫ dixerit vobis facite ⁊c. Ecce petiā panni explicitā: modo faciā vobis veſtes virtutū qnqꝫ ad induendū aīas veſtras.

Prima eſt modeſtia nuptialis.
Scda clementia ꝓximalis.
Tertia obedientia vniuerſalis.
Quarta pecunia virtualis.
Quinta ꝯtinentia ꝯiugalis.

¶ Prima ꝗ̃ veſtis eſt ⁊c. Hec eſt queſtio q̄re Chriſtꝰ et ꝟgo Maria voluerūt eſſe in nuptijs et etiā diſcipuli: vbi cōiter fiūt diſſolutiones: quas chr̄s ⁊ ꝟgo et diſcipl'i fugiebāt: maxime cū dicat Eccl. vij. Melius eſt ire ad domū luctus q̄ꝫ ad domum conuiuij/in illa em̄ finis cunctoꝝ admonet hoim et viuens cogitat q̇d futuꝝ ſit. Rn̄. Q̇ ratio/quare chr̄s iuit ad nuptias eſt vt mr̄imoniū ſua p̄ſentia approbaret. Sciebat em̄ futuros hereticos q̄ſdā nuptias reprobātes/ſic̄ Tatianꝰ ⁊ Martianus/vt d̓t Beda i homelia ⁊c. Ad argumentū in ꝯtrariū reſpondet: ꝙ in illis nuptijs nō fuerūt exceſſus nec diſſolutiones ⁊c. Sed hodie fit ꝯtrarium: adeo ꝙ ſi chr̄s veniret non iret: q2 oīa pctā ibi cōmittunt/⁊ ꝑ ꝯſequēs veniūt ibi multi demones. Primo eſt ibi ſuꝑbia in ornatibꝫ pompoſis ⁊c. Ido eſt ibi leuiatā: q̇ eſt rex ſuꝑbie. Job. xlj. Leuiatā ipſe eſt rex ſuper vniuerſos filios ſuꝑbie. Item eſt ibi auaritia: q2 tot fiunt vanitates q2 totā dotē expendunt/⁊ poſtea faciūt vſuras/furtas rapinas ⁊c. Quoꝝ principiū ꝓceſſit ex ſuperfluitatibꝫ q̄ fiunt in nuptijs. Ideo nō venit ibi chr̄s ſed māmona. De q̄ chriſtꝰ Mat. vj. Non poteſtis deo ſeruire ⁊ māmone. Itē eſt ibi luxuria in vidēdo/in tangendo/in audiēdo cantꝰ et ſonos ⁊c. Ido non venit ibi chr̄s: ſed Aſmodeꝰ. De quo Tob. iij. Demoniū noīe Aſmodeꝰ. Item eſt ibi inuidia ex meliori ornatu ⁊ pulchritudine/et ex h̄ vxores ſepꝰ moleſtāt viros vt faciāt eis veſtes ſumptuoſas: ſed tu miſer vir aſſentit ⁊c. Id̄ dicas ei. Tu vis veſtē fodratā de guais ⁊ ego faciā tibi fodratas de catalais: ⁊ accipe baculū illꝰ ligni qd̓ eſt ꝯſanguineū oliue et tange eā. Ideo venit ibi Beelzebub. De quo Luc. xj. In Beelzebub ⁊c. Verbū fuit iudeoꝝ ꝯ chriſtū ex inuidia. Itē eſt ibi ira et indignatio: q2 mariti iraſcunt ꝯ illos q̇ reſpiciūt vxores ſuas. Etiā eſt ibi indignatio et ira: cōtra illos q̇ magꝫ honorāt vnū q̄ꝫ aliū: ido eſt ibi Beelzebub. De q̄ Judi. ix. Miſit dn̄s ſpm̄ peſſimū ⁊c. Itē eſt ibi gula: ideo ibi Belfegor. De q̄ pſ. cv. Initiati ſunt Belfegor. Itē eſt ibi acidia: q2 nō recordant de deo ꝑdendo tp̄s in illis vanitatibus et tripudijs/dimittēdo miſſas et ſermones: etiā qn̄ ſurgūt de mane hn̄t caput graue ⁊c. Et ſurgūt hora tertia. Id̄ eſt ibi Aſtaroth. De q̄. j. Re. vij. Auferte deos alienos de medio vr̄i. Baalā ⁊ Aſtaroth. Id̄ mō in nuptijs nō venit Chr̄s nec virgo Maria: ſed demones. De his nuptijs q̄ nō fiunt intelligit auctoritas allegata. Meliꝰ eſt ire ad domū luctꝰ ⁊c. Sed iſte nuptie de q̄bꝫ fit mētio in euāgelio fuerūt honeſtiſſime celebrate: ideo ad eas venit chr̄s. Iſtud cōuiuium fuit ſimile illi de q̄ Tob. ix. Cūqꝫ oēs dixiſſent amen: acceſſerūt ad ꝯuiuiū ſꝫ cū tiore dn̄i nuptiarū cōuiuiū exercebant. ¶ Scda veſtis eſt clemētia ꝓximalis cū dicit rex. Deficiēte vino ⁊c. Vſqꝫ nō hn̄t: virgo Maria ex pietate mota dixit hec ꝟba. Si chr̄s interrogaſſet eā. Mater et q̇s dixit vobis: Rn̄diſſet. Pietas cordis mouet me. Et ſic ex h̄ inducimur ad habendā ꝯfidentiā: erga pietatē ꝟginis i neccitatibꝫ nr̄is. Propt h̄ eccl'ia d̓t ſibi. Maria mater gr̄e: mat miſericordie ⁊c. Nota hic exemplū: de illo q̇ om̄i die ſalutabat Mariā d̓uote dicēdo. Aue maria ⁊c. Qui mortuꝰ fuit in pctō mortali. Cūqꝫ demones vellēt rapere aīam eiꝰ: dixerunt angeli. Expectate vſqꝫ q̄ det ſnīa a chr̄o ⁊c. Nota quō pctā ſua fuerūt poſita in vna ſtatera ⁊ Aue maria in alia ꝑte ſtatere: et ꝟgo Maria appoſuit manū et plꝰ pōderauit. Et ſic ꝟgo obtinuit ꝙ ſuſcitaret: et faceret pn̄iam ⁊c. Ido eccl'ia d̓t ad ipam in hym. Monſtra te eſſe matrē. Ex h̄ habemꝰ inſtructionē de duobꝫ. Pmo ꝙ cū magna ꝯfidentia debemꝰ ſperare i virgine de ſua ineffabili dulcedine et pietate. Scdo dēmꝰ imitari ꝟginē in hac pietate miſerādo pauꝑibꝫ et eis elemoſynā largiēdo. Alias ⁊c. Prouerb. xxj. Qui obturat aurē ſuā ad elemoſynā: et clamorē pauꝑis et ipſe clamabit ⁊ nō exaudiet. Dic ꝑtice Fortaſſe credi pōt ꝙ ꝟgo Maria ſi habu

iſſet pecuniā:feciſſet ꝯuiuiū ſed q: nō ha-
bebat recurrit ad potentiā dei/iuxta illō.
ij.Paral' xx.Cū ignoremꝰ q̄d agere debe-
amus:h ſolū habemꝰ reſidui:vt ocl'os no
ſtros dirigamꝰ ad te. ¶ Tertia veſtis ḋr
obediētia:cū dicit' in euāgelio. Dicit mat'
Jeſu miniſtris ⁊c̄. vſqꝫ.facite. Bene fuit
nec̄aria iſta adminiſtratio:vt qñ dixit eis
chr̄s. Implete hydrias aq̄:forte dixiſſent
nos vinū petimꝰ ⁊c̄. Sic debemꝰ obedire
deo i oı̄b:licꝫ ignorātie nr̄e videant' p̄ce
pta dei iniuſta.ꝟbi gr̄a. Dicit chr̄s Lu.vj
Mutuū date:nihil inde ſperātes ⁊c̄. Sꝫ
dicit vſurariꝰ. Hoc nō habet rōnēꝫ:q: de
pecunia mea de q̄ aliꝰ ꝓficit q̄re nō poſſuꝫ
recipe aliq̄d: Sꝫ iſta rō nihil valet:q: di-
cit ſuā pecuniā cū nō ſit ſua ſed dñi:q: dñi
ē terra ⁊ plenitudo eiꝰ:orbis terraꝝ ⁊ vni
q̄ habitāt in eo. Diuites vero ſunt diſpen
ſatores.j.Coꝝ.iiij. Sic nos exiſtimet ⁊c̄.
debētes reddere rōnem deo de oib. Red-
de rōnē villicatiōis tue Lu.xvj. Deꝰ aūt
q̄ eſt dñs nō vult ꝙ aliq̄d recipiatis vltra
⁊c̄. Ecce q̄re dicit. Q̄ḋcūqꝫ dixerit vobis
facite. Itē p̄ceptum dei eſt de ꝟtute caſti
tatis.j.Thi.iiij. Hec eſt volūtas dei ſcti-
ficatō vr̄a:vt abſtineatꝭ vos a fornicatōe
Sed dicit luxurioſus. Cui ego facio iniu
riā:ſi ſolutꝰ cū ſoluta ⁊c̄. Sed iſta rō nihil
valet. Cui em̄ facit iniuriā ſi vnꝰ fornicat'
cū filia regꝭ volēte nō rege: Sic ⁊ in ꝓpo-
ſito fit iniuria chr̄o/q̄ eſt pat' oim mulieꝝ
Vñ Malach.ij. Abominatio facta eſt in
iſrl' ⁊c̄. Itē de pctō molliciei dicit: cui fa-
cio iniuriā: Rñ. Si p̄iceres calicē ꝯſecra
tū in ſterq̄liniū cui facꝭ iniuriā. Nōne do:
Sic et hic ⁊c̄. Ideo dicit ſcp̄tura. Sciat
vnuſq̄ſqꝫ vīm vaſ ſuū poſſidere ⁊c̄.j.Thi.
iiij. Itē deꝰ p̄cepit ꝙ nullꝰ accipiat ſeu fa-
ciat vindictā ḋ inimico:ſed bene pōt q̄s ꝓ
ſequi ius ſuū in iudicio ⁊c̄. Reges qui nō
hn̄t maiorē/certꝭ caſib poſſūt recipe vin-
dictā ſed nō alij. Aucto. Dicit deꝰ. Mihi
vindictā ſupple reſ'uabo ⁊c̄. Ro.xij. Vide
xxiij.q.iiij.Bu:liſarus. Et.ca. Itē q̄relas
Sꝫ ḋt ſupbꝰ. Q̄ vindicta eſt natural': q:
formica vindicat ſe. Dicat' ſilitudo de fa-
mulo regꝭ q̄ in palatio regꝭ corā eo nō r̄ci
pit vindictā de inimico. Alias diſplicet re
gi. Ita i ꝓpoſito.totꝰ mōs eſt palatiū dei.
O iſrl' qꝫ magna eſt domꝰ dei Baruch.iij

Et deꝰ eſt vbiqꝫ pn̄s:q: dicūt theologi ꝙ
eſt vbiqꝫ ꝑ eſſentiā:ꝑ potētiā:⁊ ꝑ p̄ſentiā.
Celuꝫ ⁊ terrā ego impleo ḋt dñs. Hiere.
xiij. Ergo ⁊c̄. Noli ḡ diſputare ḋ p̄ceptꝭ
dei. Sic et dicit lex: ꝙ lex q̄ntūcūqꝫ dura
tamē ſ'uāda eſt.l.ꝓſpexit.ff.q̄ ⁊ a q̄b. Naꝫ
qḋ p̄ncipi placuit: legꝭ hꝫ vigorē.l.j.ff.de
ꝯſti.prin. Et tamē loq̄t' in hoie q̄ pōt erra
re. Q̄uāto ḡ magꝭ in deo q̄ errare nō pōt.
q: ꝟitas eſt.pſ̄ Judicia dñi vera iuſtifica
ta in ſemetipſa. Et iō noli diſputare de p̄-
ceptꝭ dei. Nā ex diſputatōe Eue de man-
dato dei venit tantū malū. Vñ qñ diabo
lus dixit Eue: Cur p̄cepit vob deꝰ ⁊c̄. ſi
Eua reſpōdiſſet o ꝓditor rōnē petꝭ de illo
q̄ ē rō oim rationū.a cuiꝰ volūtate oia de
pendēt:nō peccaſſet. ⁊ iō recordamini de
ꝟbo ꝟginis. Q̄ḋcunqꝫ dixerit vob facite.
Jō Eccī.iij. Judiciū pr̄is audite filij di-
lecti ⁊ ſic facite vt ſalui ſitꝭ. ¶ Quarta ve
ſtꝭ eſt pnia ꝟtualis cū dicit'. Erāt lapidee
hydrie ſex ⁊c̄. vſqꝫ Judeoꝝ.ſic̄ i illa domo
erāt lapidee hydrie ſex dure. Sic chr̄s in
domo ſua.ſ.eccia hꝫ ſex opa pnialia in q̄b
lauant' nr̄e macl'e ⁊c̄. Prima hydria eſt cō
tritio:q̄ nō eſt ſine gr̄a:iō lauat aiam. De
q̄ pſ̄.l. Sacrificiū deo ſpūs ꝯtribulatꝰ ⁊c̄.
Scḋa hydria ſeu vas eſt ꝯfeſſio in q̄ laua
tur aīa qñ abſoluit' a ſacerdote. Aucto.
Lauare ſepties in Jordane ⁊c̄.iiij. Re.v.
Itē.j.Joā.j. Si ꝯfiteamur pctā nr̄a fide
lis ⁊ iuſtꝰ eſt:vt remittat nob pctā noſtra.
Tertia hydria eſt afflictio pnialis:ſcꝫ ieiu
niū:qḋ lauat aiam:q: multi in afflictione
acq̄runt gr̄am quā prius nō hēbant. Jḋo
ij.Parali.vlt'. Tu aūt dñe ſ'm bonitatem
tuā ꝓmiſiſti penitētiā remiſſionis pctoꝝ.
¶ Quarta hydria eſt orō ſpālis. Modū
orandi oñdit nobis chr̄s Mat.xviij. No
ta Parabolā. Serue neqꝫ oīe debitū di-
miſi tibi:qm̄ rogaſti me ⁊c̄. Quinta eſt iu
riſditiōalis reſtitutio. Reddite oib debi-
ta. Ro.xiij. Sexta remiſſio iniurial'. Deꝰ
eſt inuincibil' in bonitate. Si ḡ tu remittꝭ
iniurias alijs:ſi deꝰ tibi nō remitteret vin
ceres eū in bonitate:qḋ eſt ipoſſibile. Jō
chr̄s. Si dimiſeritꝭ hoib ⁊c̄. Mat.vj.vſ-
qꝫ vr̄a. Ecce ſex hydrie ordinate a chr̄o in
domo ſua ad lauādū aias iḋo. Lauamini
mōi eſtote Eſa.j.et Mat.iiij. Penitētiaꝫ
agite ⁊c̄. ¶ Quinta veſtis eſt ꝯtinētia cō

iugalis: cū dicit thema. Hoc initiū ſigno/
rū fecit. Quare chrs voluit eſſe i nuptijs
⁊ eas honorare pmo ſuo miraclo: dr Be/
da q facere ſibi ꝯuiuiū nuptiaꝝ ⁊ mrim/
niū verū: eſt quādo habet tres ꝯditiones
Prima ꝯditio eſt q ſponſi habeāt rectā
intētionē. ſ. celeſtialē: cogitādo qd mouet
eos ad mrimoniū. ſ. ad finē generādi pro/
lem: ad glīam dei: et ſupplendā cathedraz
illā ⁊c. Tunc em̄ bñdictio dei. Sed quan
do mouent intentiōe beſtiali cogitādo ſo/
lum delectationē ⁊c. ad malā finē veniet.
Nota exemplū de illa puella Sara filia
Raguelis: quā mlti duxerūt in vxorē rō/
ne pulchritudinis ⁊ diuitiaꝝ ⁊c. De q ſu/
pra in ſmone pcedenti pte. j. in. h. Poteſt
ꝯtrahi matrimo. Nota quō diabolꝰ ſuffo/
cabat eos oēs ⁊c. Idō dixit angelꝰ Tob.
vj. Audi me ⁊ oñdam tibi q ſunt quibus
pōt pualere demoniū: in eos q ꝯiugia ſu/
ſcipiunt: vt deū a ſe et ſua mente excludāt
⁊ ſue libidini ita vacent: ſicut equꝰ ⁊ mu/
lus qbus nō eſt intellectꝰ. habet ſup eos
demoniū poteſtatē. Ideo hodie mrimo/
nia veniūt ad malū finē: qꝛ vel nō ꝯueni/
unt: ſed ſunt ſemp in rixa et diſcordia: vel
nō habent plem: vel ſi hñt ſunt ſtulti ⁊ in/
firmi: ⁊ iō antiqꝰ ꝯfitebant: ⁊ die nupti/
arū cōicabant et ſtabāt p tres noctes cōti
nentes: ſed modo faciūt ſicut equꝰ et mu/
lus. Scda ꝯditio eſt bona ⁊ vera dilectio
int eos. Si eſſet poſſibile amor pme heb/
domade deberet ſemp durare. Sed poſt/
q ſunt ſociati vir deſpicit vxorem ⁊ vxor
vult dñari. Et idō dicit ſcriptura. Muli/
eres ſubdite eſtote virꝫ ſicut oportet in dño
Viri diligite vxores vrās Coll. iij. Nota
q dñt ſuare fidē mutuā ⁊c. Itē mlier dꝫ
obedire viro niſi in his q ſūt ꝯtra deū ⁊c.
Dic vt expedit. Tertia ꝯditio eſt vt curēt
nutrire plem cū timore dei. Multi ſolum
curāt q ſint ſani ⁊ induti. Dic exemplū d
illo q cū duceret ad mortē pcidit naſū pa
tris dentib ⁊c. Iō Eph. vj. Patres noli/
te ad iracundiā. ſ. dei puocare filios vrōs
ſed educate illos ⁊c.

Eadem die dñica de nuptijs Sermo. xiiij.

Die tertia nu
ptie facte ſūt in chana Galilee.
Io. ij. nuptie dicūt qttuor mo
dis. Primo em̄ dicunt nuptie ipe ꝯſenſus
mrimonialis: q eſt cā efficiens mrimonij.
Hoc mō accipit Heſt. ij. Iuſſit ꝯuiuiū
ppararī pmagnificū cūctis pncipib ⁊ ſer
uis ſuis p ꝯiunctiōe nuptijs Heſt. ij. ff. de
reg. iu. Nuptias nō ꝯuictꝰ ſed ꝯſenſus fa/
cit. Dicūt nuptie ipe carnal copula ſeqns
mrimoniū. Hoc mō Geñ. xxix. Tādē po/
ſtꝰ optatꝫ nuptijs amorē ſeqntꝫ pori ptu
lit. Tertio dicunt nuptie dotes q dant vi
ro ad ſupportāda onera matrimonij. Hoc
mō accipit. Exod. xxj. Prouidebit puelle
nuptias ⁊ veſtimēta ⁊ pciū pudicitie nō ne
gabit. Quarto dñr nuptie ſm ꝯuiuiū qd
in ſolēnitate mrimonij fieri ꝯſueuit. Hoc
mō accipit Geñ. xxix. Vocatꝫ mltis amic
coꝝ turbis i ꝯuiuiū: fecit nuptias. Et ita
accipiūt hic. De iſtis g nuptijs erit ſmo
Salutet ſgo Maria ⁊c. Pro cōplemēto
ſmonis exponent vba poſita qdruplicit
ſm q qdruplex ē differētia nuptiaꝝ. Pri/
mo ſūt nuptie hiſtorice ſiue lrales. Scdo
ſunt nuptie Tropologice ſiue morales.
Tertio ſt Allegorice ſiue diuiales. Quar
to ſt Anagogice ſiue ſupnales. Prio g nu
ptie ⁊c Iſte ꝯhunt int virū ⁊ vxorē. De q
bus hr in euāgelio: ⁊ fieri dñt i chana gali
lee die tertia. Chana interprtat zelꝰ ⁊ ſcat
amorē q int ꝯiuges eſſe dꝫ. Eph. v. Viri
diligite vxores vrās ſicͤ ⁊ chrs dilexit ec/
cleſiā ⁊ tradidit ſemetipm p ea. Et ſubdit
Viri dñt diliger vxores ſuas vt corpa ſua
q vxorē ſuā diligit ſeipm diligit: dꝫ tamen
iſte amor eē ordinatꝰ ſub dō ⁊ eiꝰ mādatꝫ.
Nō em̄ dꝫ aliqd facere vir p vxore ꝯ deuꝫ
nec ecōuerſo: qd faciūt qdā ⁊c. Dic vt ex/
pedit. Iō Hiero. ⁊ habet in decretꝫ. xxxij.
q. iiij. Origo. Adulter inqt eſt i ſuā vxorē
amator ardētior: i aliena qppe vxore ois
amor turpis ē: i ſua nimis ⁊c. Galilea vo
iterptat rota ſeu trāſmigratio. ⁊ deſignat
mōm q ſp eſt in rota. Vñ mōs dicit a mo
tu: qꝛ ſp mouet triplici motu. ſ. locali. Nā
celi ſemp ſūt in motu. Itē motu naturali
corruptiōis ⁊ generatōis: ⁊ qꝛ hodie viui
mus ⁊ cras morimur et corrūpimur. Itē
motu ſpūali ſeu morali: qꝛ volūtates: de/

ſideria/et paſſiones hūane mutant᷑. Job. xiiij. Homo natus de mł̄iere breui viuēs tempe: replet᷑ mł̄tis miſerijs/qui q̄ſi flos ėgredit᷑ et ɔterit᷑/ꝛ nunq̄ȝ in eodē ſtatu ꝑmanet. Sic et bona tꝑalia.ſ.dignitates: officia/honores/glorie/regna/pompa/diuitie: ſemꝑ ſunt in motu. Vñ ꝟſus. Oia ſunt hoim tenui pendētia filo. Et ſubito caſu q̄ valuere ruunt Ouidi⁹ in lib.iiij.de ponto. Itē Boeti⁹. Quid me felicez totiens iactaſtis amici. Qui cecidit: ſtabili nō erat ille gradu. Igit᷑ ꝙ nuptie fiant in galilea deſignat ꝙ nuptie ſolū in vita preſenti et in mūdo iſto durant. poſt mortem ꝓo ſoluit᷑ vinculū nuptiale. Ro.vij. Que ſub viro eſt mł̄ier viuēte viro alligata eſt legi. Si autē mortu⁹ fuerit vir: ſoluta eſt a lege. Et h̄ in.c.penul.et fi.de ſecūdis nuptijs. Et iō dicunt Theologi: Canoniſte et legiſte: ꝙ ſi vir mortu⁹ reſurgeret/nō tenet᷑ recipe illā q̄ dum viueret fuerat vxor ſua/nec ecōuerſo. Ratio eſt: q꞉ matrimoniū ꝑ mortem diſſoluit᷑: vt dictū eſt. Et in aute.de nupt.§.Deinceps.coll.iiij. Obligatio autem ſemel extincta nūq̄ȝ reuiuiſcit.l.qui res.§.Ad eam.ff.de ſolutio.ca. Queris.de conſe.diſt.iiij.ergo ⁊c̄. Secus aūt eſt in alijs ſacramentꝫ ɔferentibꝫ caractere cuiuſmodi eſt baptiſm⁹/criſma et ordo: q꞉ talia nō ſunt iteranda poſt mortē/ſi reſurgeret baptizatus/ɔfirmat⁹ vel ordinatus. Ratio differentie eſt: q꞉ illa imprimūt caracterē in aīa indelebilē: qui fundat᷑ in ipſa eſſentia anime/ſed mr̄imoniū non. Obligatio em̄ q̄ ex mr̄imonio orit᷑ ⁊ vinculū mr̄imoniale ſunt ens ratiōis fundatū ſuꝑ corꝑibus ɔiugum. Vñ eis corruptis corrumpit᷑ ſimul/et ipſa obligatio et vinculū mr̄imoniale. De his nota ꝑ Joā. an.et alios in.c.Fraternitatis.de frigi.et malefi. Similit᷑ etiā poſt reſurrectionē generalē corpoꝝ ſi vir habuiſſet plures vxores vel econuerſo: nullum erit mr̄imoniū. Mat.xxij. In reſurrectione neq̄ȝ nubent neq̄ȝ nubent᷑: ſed erūt ſicut angeli dei in celo. Ecce ḡ quō nuptie fiunt in Chana galilee. Sȝ dr thema: ꝙ die tertia facte ſunt. ꝑ tres dies ſignificāt᷑ tria bona mr̄imonij in q̄bus conſiſtit eſſentialit᷑ matrimoniuȝ p̄ſertim in triplici bono.

Prima dies eſt bonū prolis.

Scđa eſt bonum fidei.

Tertia eſt bonū ſacramenti.

¶ Ad hūc principalē finē inſtitutū eſt a dño mr̄imoniū in ꝑadiſo terreſtri. Gen̄.j. Creſcite et mł̄tiplicamini. Vel ꝑ alia verba. Nūcios ex oſſib⁹ meis. Gen̄.ij.c.in fi. Et nota in ca.vno.de voto.li.vj. In h̄ verum eſt. Si ɔiuges ſunt potentes prolem facere: et intendūt ɔiungere vt coniuges. Si vero impotentes ſunt ad prolem: poſſunt aliū finem honeſtū intēdere. puta finem euitande fornicatiōis ſi saltē ſunt potentes ad actum carnalem: ſic ɔtrahunt ſenes. Vel etiā ſi nō ad hunc actū potentes ſunt: poſſunt intendere finē ſicut cohabitantes inſimul vt frat᷑ et ſoror: cōmunicēt ſibi mutua ſeruitia ⁊ auxilia: vt in.c. Conſultationi.de frigidis. Similr̄ etiā potentes ſunt maſcul⁹ ⁊ femina ad prolem generandā: nō tamen intendant ɔtrahere ꝓpter prolē: q꞉ non intendūt cohabitare ſicut ɔiuges. ſed ſicut frat᷑ ⁊ ſoror: pn̄t aliuȝ finem intendere ſic̄ fuit mr̄imoniuȝ inter virginē ⁊ Joſeph. Inter q̄s fuit verū mr̄imoniū: q̄uis nō eſſet int᷑ eos intentio ſaltem explicita prolem generādi: preſertim ex parte virginis gl̄ioſe. Luce.j. Quō fiet iſtud qm̄ virū non cognoſco? Et habet᷑ in decretꝫ.xxvij.q.ij. Beata maria. Ex q̊ pȝ ꝙ intentio ad ꝓlem nō eſt de eſſentia mr̄imonij: neq̄ȝ explicita neq̄ȝ etiā implicita: ſic̄ ꝓbat᷑.c. Cōmiſſum.de ſponſali. q̄uis ſi intentio non habendi prolez exprimat᷑ per modum turpis conditionis nihil valeret mr̄imoniū propt᷑ ꝓhibitionē legis canonice. De q̄ in.c.vltimo de condi.appoſitis.

¶ Scđs dies/eſt bonū fidei qđ hȝ duos actus. Primus eſt affirmatiu⁹ vt.ſ.vir ⁊ vxor mutuo ſibi debitū reddāt.j. Cor̄.vij. Vxori vir debitum reddat: ſimilit᷑ ⁊ vxor viro. Unde ſi petat debituȝ vir etiā in die feſto: dȝ vxor reddere ei ſi vir monit⁹ dulcit᷑ nolit abſtinere. Scđs actus eſt negatiuus: vt cū altero vel altera non polluat᷑ neq̄ȝ ducat aliū virū viuente primo: ⁊ ecōuerſo ⁊c̄. Quāuis fuerit vir abſens ꝑ quadrienniū cauſa captiuitatꝫ vel ꝑegrinationis quinimo quantocūq̄ȝ annoꝝ numero fuerit vir abſens: non debȝ vxor aliū virū ducere: niſi certū nunciū recipiat de morte viri. Vt ꝓbat᷑.iij.c. In p̄ſentia. de ſpon

ſal'. Quãuis olim ð iure ciuili.ff ðꝝ.⁊.C.
aliter fuerit ordinatū. vt in.l.vxores.ff.de
diuortijs.⁊.C.ð repudijs.l.vxor. Que le
ges ſunt hodie etiã de iure ciuili reuocate
vt in auten.hodie.C.de repu.q̄ ſumit̃ ex
corpore.autē.vt liceat matri et auie.§.qð
aūt.coll'.viij. Sꝫ adhuc ꝑ iſtos duos dies
non perficit̃ matrimoniū: qꝛ poſſet eſſe in
tentio prolis et ablutio ad fideꝫ/etiã inter
cõcupiſcētias. Requirit̃ ergo tertia dies q̄
ſequit̃. ¶ Tertia ergo dies eſt bonū ſacra
menti: ⁊ accipit̃ hic ſacramentū pro inſe
parabilitate.nō auteꝫ pro ipſo ſacramēto
matrimonij:qꝛ ſic nō eſt bonū/ſed eſt ſub
ſtantia mr̄imonij. vt notat̃. xxij.q.ij.om̄e.
Eſt autē notandū ꝙ quadruplex inſepera
bilitas debet eſſe in matrimonio ad perfe
ctionē ipſius:vicꝫ inſeꝑabilitas animoruꝫ
corpoꝝ/habitatiōis/⁊ vinculi. Prima eſt
animoꝝ:que eſt eſſentia matrimonij quã
do ꝯtrahūt. Dꝫ etiã eſſe cōiunctio animo
rum in mutuo amore. Uide alibi. Secū
da eſt cōiunctio corporū:de qua dictuꝫ eſt
alibi in alio ſmone. Hec cōiunctio poteſt
ꝑ adulteriū alteri' cōiugꝫ ſeꝑari.de diuor
tijs.ex literis.⁊.c.ſignificaſti.xxvij.q.ij.c.
agathoſa. Tertia eſt ꝯiunctio vinculi ma
trimonialis:⁊ hec eſt inſeꝑabilis/niſi per
mortē naturalē/ſi matrimoniū eſt cõſum
matū. ſi vero nō ſit cõſummatū:eſt ſepara
bilis per ingreſſum religionis:q̄ eſt mors
ſpiritualis. De cõuerſi.coniu.verū.et.c.ex
publico. Unde alia cauſa:nec papa poſſet
diſſoluere ſꝫ theologos. De quo videtur
caſus in.c.ex ꝑte.⁊ ibi per do.Abba.ſicu.
de cõuerſi.coniu. Canoniſte tamē dicunt
contrariū:quorū opinio videtur ꝓbari in
dicto capi.ex publico. Quarta cōiunctio
eſt habitationis:quia debent ſimul habi
tare/vt mutua ſibi ſeruitia reddãt. Ergo
quattuor cōiunctiōes debent eſſe inter cõ
iuges/ad hoc vt matrimoniū eorū ſit ſan
ctum. Dicūtur autē iſta tria bona dies/ꝓ
pter lucē gratie:que confert̃ in matrimo
nio fideliū. Nam cū matrimoniū fideliū
ſit ſacramentū noue legis:ſequit̃ ꝙ ex eo
confertur gratia inſtrumētaliter:quia ſa
cramētū eſt inuiſibilis gratie/viſibilis for
ma cuius imaginem gerit ⁊ cauſa exiſtit.
Unde ſacramēta noue legis ſunt/et ſigna
⁊ cauſa gratie:ad differentiã ſacramētoꝝ
veteris legis/que erãt tm̄ ſigna gratie. vt
notat magr̄ ſen.in.iiij.diſt.j. Et ꝓpter hoc
reprobat̃ opinio quorūdam canoniſtaruꝫ
qui tenēt contrariū. vt notat Glo.c.ſigni
ficante.qui matri.accu.poſ. Dicunt eīm ꝙ
in matrimonio nō confert̃ gratia:allegan
tes duas rationes. Prima eſt ꝙ in matri
monio interfuit pecunia/ſcꝫ dos.ſed ꝑ pe
cuniã nō confert̃ gratia:quia pecunia eſt
cōtraria gratie. Actuū.viij. dixit Petrus
ad Simonē magum. Pecunia tua tecum
ſit in perditiōe:quoniã donū dei exiſtima
ſti pecunia poſſideri. Secūda ratio:quia
matrimoniū eſt cōmune fidelibus ⁊ infi
delibus. De diuor.gaudem'.et de cõſan.
⁊ affini.de infidelib'. Infideles autē non
ſunt capaces gratie:qꝛ ſine fide impoſſibi
le eſt placere deo. Heb.xj. Sed ex ꝑdictis
ptꝫ/ꝙ expoſitio ſiue oppoſitio iſta eſt con
traria veritati:⁊ deſignat̃ in hoc euange
lio/in quo dicit̃ ꝙ ſaluator honorauit nu
ptias triplici honore.ſ. Primo per exhi bi
tionē ſue ꝑſentie. Scdo ꝑ oſtenſioneꝫ ſue
potētie. Tertio ꝑ infuſionē vere credētie.
Per qð datur intelligi ꝙ quãdo mr̄imo
niū cū dei timore cōtrahit̃:chriſtus venit
ad cōiuges ꝑ gratiã/ ⁊ cōuertit aquã con
cupiſcētie carnalis in vinū charitatis:per
quam fides viuit q̄ prius fortaſſe mortua
erat. Nec obſtant rōnes in cōtrarium alle
gate:qꝛ ad primã dico ꝙ pecunia non in
teruenit ꝓpter ſacramentū matrimonij/ſꝫ
ꝓpter matrimonij onera ſupportanda:pro
pter q̄ licent q̄n̄qꝫ ea q̄ al's nō licerent. Si
cut ptꝫ in ſimili. Nam ꝓpter onera matri
monij licitū eſt genero accipere fruct' pi
gnoris vltra ſortē in principale ſine vitio
vſurarie prauitatis:qð al's non liceret.qꝛ
fructus pignoris regulariter cõputant̃ in
ſortē. Probant̃ hec in.c.ſalubriter.⁊.c.j.ð
vſuris. Ad ſecundã rationē dico ꝙ matri
moniū infideliū non eſt ſacramentū q̄uis
ſit verū matrimoniū:qꝛ baptiſmus eſt ia
nua ſacramentoꝝ ⁊ fundamentū: vt in.c.
veniēs.de pī by.nō bap.⁊ in.c.j.de cogna.
ſpi.li.vj. Et iō nec mirū ſi gratia ex eo nō
cōfertur:amplius dico ꝙ in matrimonio
fideliū nō cōferet̃ grã.ſi cōiuges ſe nō diſ
ponūt ad grãm recipiendã:qꝛ act' actiuo
rū ſunt in patiēte diſpoſito. Et ideo debēt
cōiuges ſe cū reuerētia ꝑparare/cū inten

dunt ↄtrahere mr̄imoniū: p̄miſſa. ſ. contri
tione pctōꝝ: confeſſione ꝛ ſatiſfactiōe ꝛc̄.
Alioquin non ſolū nō confert eis grā: q̄n
imo diabolus noīe Aſmodeus ſuper eos
accipit ptātez ex iuſto dei iudicio. Vn̄ di
xit angelus Raphael Tobie. Audi me ꝛ
oſtendā tibi q̄ ſunt quibꝫ p̄ualere pōt de/
moniū. in eos qui ↄiugiū ita ſuſcipiūt/ vt
deū a ſe ꝛ a ſua mēte excludāt/ ꝛ ſue libidi
ni ita vacēt ſicut equꝰ ꝛ mulus quibꝫ non
eſt intellectꝰ: habet ptātem demoniū ſup
eos. Tob. vj. ¶ Scd̄e nuptie ſunt Tro/
pologice ſiue morales: q̄ ſunt inter deuz ꝛ
aiam fidelē. De quibꝫ Oſee. ij. Spōſabo
te mihi in fide. Iſte ↄtrahunt die tertia. i.
tribus virtutibꝫ theologicis. ſ. fide/ ſpe/ ꝛ
charitate informata. Et iō ſignant in cha
na. i. in zelo amoris diuini celebrant. Vn̄
apl's. j. Coꝝ. vj. Qui adheret deo vnꝰ ſpi
ritꝰ eſt. j. Ioā. iiij. Deꝰ charitas eſt: ꝛ qui
manet in charitate in deo manet ꝛ deꝰ in
eo. Si em̄ aliquis haberet fidē: nō adhuc
ↄiungit cū deo/ q꞉ fides pōt eſſe informis
Sicut eſt in demonibꝫ. Iac. ij. Demones
credūt ꝛ cōtremiſcūt. Idē eſt in ſpe: q̄uīs
non ſit ꝓprie ſpes ſine charitate/ ſed p̄ſum
ptio. p charitatē ergo vnit hō deo. Hac ra
tiōe apl's dicit q charitas eſt excellētior fi
de ꝛ ſpe. j. Co. xiij. Nūc manēt fides/ ſpes
charitas tria hec: maior hoꝝ eſt charitas.
Dicunt aūt ↄtrahi in Galilea. i. in mūdo
ſeu vita p̄ſenti: q꞉ poſt mortē nō eſt ſtatus
adq̄rendi charitatē: q꞉ nō eſt hō tūc in ſta
tu merēdi. Ps̄. Iō ↄuertet ꝓpl's meꝰ hic.
Et iſte nuptie morales ſignātur p cōiun/
ctionē amicoꝝ int̄ ↄiuges carnales: vt in
c. debitum. de bigamis. ¶ Tertie nuptie
ſunt allegorice ſiue diuinales: q̄ ↄtrahunt
inter chr̄m ꝛ eccl'iam. De q̄bꝫ dicit Mat.
xxij. Sil'e factū eſt regnū celorū hoi regi q̄
fecit nuptias filio ſuo ꝛc̄. Iſte cōtrahunt
de tertio tp̄e grē. Sunt em̄ tria tp̄a/ quaſi
tres dies. Primū tp̄s fuit legis nature: et
durauit ab Adā vſq꞉ ad Moyſen: qn̄ ho
mines nō habebāt legē ſcriptā/ ſꝫ viuebāt
ſm legez naturalis rōnis. De quo Ro. ij.
Cū em̄ gētes q̄ legez nō hn̄t naturalit̄ ea
q̄ legis ſunt faciūt ꝛc̄. ps̄. Signatū eſt ſup
nos lumē vultus tui dn̄e. Scd̄m fuit tp̄s
legis ſcripte: et durauit a Moyſe vſq꞉ ad
ſaluatorē nr̄m Ieſuz chr̄m. Tertiū eſt tp̄s
legis grē/ a chr̄o vſq꞉ ad finē mūdi. Ro. j.
Lex p Moyſen data eſt: grā ꝛ veritas per
Ieſuz chr̄m facta eſt. Hoc g̊ tp̄e fuerūt cō
tracte nuptie iſte in thalamo vteri ꝟginis
ꝛ ↄſūmate in cruce. Ioā. xix. Conſūmatū
eſt. Hec ſignant Heſter. j. vbi dr̄ q Aſſue
rus. iij. anno imperij ſui fecit grande cōui
uiū cūctis principibꝫ ꝛ pueris ſuis fortiſſi
mis. Aſſuerꝰ interp̄tat btitudo eiꝰ: ꝛ ſcat
deuz q̄ eſt nr̄a beatitudo. Per tertiū annū
deſignat tertiū tp̄s. ſ. grē. Dicit aūt in cha
na. i. in zelo ꝛ amore: q̄a cauſa principalis
incarnationis filij dei fuit amor. Ioā. iij.
Sic deꝰ dilexit mundū vt filiū ſuū vnige
nitū daret. Iō dicit filiꝰ dei cōceptus de
ſpūſctō: q̄ eſt amor p̄ris ꝛ filij. Itē in Ga/
lilea. i. in mūdo. Vel ad lr̄am: q꞉ in Naza
reth ciuitate galilee fuit cōceptꝰ filiꝰ dei.
Iſte nuptie deſignant p cōiunctionē cor/
poꝝ: q̄ eſt inter cōiuges carnales. vt in. c.
debitū. de bigamis. Eph. v. Sacramentū
hoc magnū eſt: ego autē dico in chr̄o ꝛ ec/
cleſia. ¶ Quarte nuptie ſunt anagogice
ſiue ſupnales. De iſtis dicit Apo. xix. Be
ati q̄ ad cenā nuptiaꝝ agni vocati ſūt. Itē
Mat. xxv. Que pate erāt intrauerūt cuz
eo ad nuptias. Nota q̄ parate erāt. Req̄
ritur ergo p̄paratio ad h̄ vt intrare valea
mus ad nuptias vite btē: cōtra illos q̄ nō
curāt ſe p̄parare dicētes. Aut ſum p̄ſcitus
ad dānationē/ aut p̄deſtinatus ad ſalutez
ꝛ vtroq꞉ caſu nō requirit p̄paratio: q꞉ aut
erit inutilis p̄patio ſi p̄ſcitus ſum: aut ſup
flua ſi p̄deſtinatꝰ. q꞉ p̄ſciētia ꝛ p̄deſtinatio
diuia mutari nō p̄t. Et cū iſto errore trāſ
eūtes/ a diabolo mirabilit̄ obcecant. Sꝫ
q̄ro ab eis q̄re rōnem iſtaz nō faciūt circa
vitā iſtam p̄ſentē: nā determinatū eſt tp̄s
vite. Iob. xiiij. Cōſtituiſti terminos eiꝰ q̄
p̄teriri nō poterūt. Cur g̊ preparāt ſe dor
miēdo/ comedendo/ bibendo/ peſtes fugiē
do/ medicos cōſulendo ad diu viuendū in
vita mortali: ꝛ nō p̄parāt ſe ad btē viuen/
duz in vita eternali: Deceptio magna eſt
iſta: iō req̄ritur p̄paratio. Iſte aūt nuptie
die tertia celebrātur. Prima dies eſt viſio
ſpōdēs fidei. Scd̄a tētio reſpondens ſpei.
Tertia ē fruitio: in q̄ pficiunt nuptie iſte.
et hec rn̄det charitati. De iſta vltima die
dicit in ps̄. lxxxiij. Melior eſt dies vna in
atrijs tuis ſup milia. Cōtrahunt autē in

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

chana.i.amore. Hiere. In charitate ꝑpe/
tua dilexi te:iō attraxi te miſerans. Et q̄a
britudo etiā amore ꝑficit. Galilea intꝑre
tatur trāſmigratio/et deſignat ꝙ britudo
ꝑfecta nō pōt hr̄i/niſi aīa trāſmigret de vi
ta pn̄ti. Exod.xxxiij. Nō me videbit hō ꝛ
viuet. Rogemꝰ ergo dn̄m vt nos ad has
nuptias ꝑducere dignetur.

¶ Dn̄ica.ij.poſt octa.epipha.de ſignificatiōe lepre ꝑ.vij.effectꝰ eius:ꝛ de illiꝰ curatiōe. Ser.xv.

Ecce lepro/
ſus veniēs adorabat eum.
Mat.viij. Pro declaratōe
themat ʒ moralit ꝛ materie
introductiōe eſt notādū ꝙ in ſacra ſcriptu
ra chr̄s multiplr̄ noiatꝛ ſm diuerſas ſuas
excellētias. Et intꝛ cetera noia vocatꝛ me/
dicꝰ:qđ q̄dē ꝓbat ratio et auctoritas. Rō
eſt iſta:qꝛ ille dicitꝛ bonus medicus q̄ ha/
bet theoricā in itellectu ꝛ practicā in oꝑe.
Primo quidē theoricaʒ.ſ.ſcire ꝓprietates
herbarū ꝛ lapidū ꝛc̄.ꝛ quō debet infirmi/
tatibꝫ applicari. Scđo practicā in opere:
al's nō eſſet bonꝰ medicꝰ/ſi nō habet iſta
duo ꝛc̄. Q ʒ autē chr̄s habuit iſta duo/ne/
mo eſt q̄ neſciat. Habuit em̄ ꝑmo ſciētiā.
Qui em̄ meliꝰ ſcit ꝓprietates rerū q̄ʒ ille q̄
creauit eas:fons ſapie verbuʒ dei: Scđo
habuit practicā.qꝛ a principio mūdi vſqʒ
nūc ſꝑ practicauit ꝛc̄. Vn̄ Dauid nō me/
dicis ſe ipſi gr̄as agere de ſanitate recepta
di. Benedic aīa mea dn̄o ꝛc̄.vſqʒ: Qui ſa/
nat oēs infirmitates tuas Ps̄.cij. Fiat ḡo
rō. Quicūqʒ hʒ bn̄ theoricaʒ ꝛ practicā eſt
bonꝰ medicus:chr̄s habuit vtrūqʒ ḡo ꝛc̄.
Auctoritas ipſiꝰ chr̄i met q̄ ait. Nō ē opꝰ
valētibꝫ medicꝰ:ſʒ male habētibꝫ Mat.
ix. Dic practice hiſtoriā illā. Itē Luce.v.
Non egent q̄ ſani ſunt medico/ſed q̄ male
hn̄t.qꝛ vnꝰ ipſorū erat infirmꝰ de ſuꝑbia.
aliꝰ de auaritia.aliꝰ de luxuria ꝛc̄. Iō bo
nū erat ꝙ chr̄s medicus fuit intꝛ eos dicit
hic Glo. Aug. Magnꝰ ad nos venit me/
dicus:qꝛ magnus ꝑ totū mundū vbiqʒ ia
cebat egrotꝰ. Itē ps̄.cvj. Miſit ꝟbuʒ ſuū
ꝛ ſanauit eos. Patet ḡo rōne ꝛ auctoritate
ꝙ chr̄s eſt bonꝰ medicꝰ:nec ſolū ipſe chr̄s
ſʒ etiā apl̄i eiꝰ ab ipſo docti fuerūt magni
medici. Mat.vlt. In noīe meo demonia
eijciēt/ſerpētes tollēt.ꝛ ſi mortiferū q̄d bi
berint nō eos nocebit.ſuꝑ egros manꝰ im
ponēt ꝛ bn̄ habebūt. Iō ḡo leproſus venit
ad eū ꝛc̄.vt dꝛ in thema. In q̄ duo oñdun
tur. Primo nr̄a infirmitas ſpūalis.ecce le
proſus. Scđo nr̄a ſanitas mūdialis. Ve/
ni.ado.eū. Quātū ad primū nota ꝙ lepra
eſt ifirmitas corꝑal' hn̄s ſeptē mag̃s defe
ctꝰ ꝑ q̄s ſignatꝛ pctā mortalia. ꝛ ſꝫ iſti vicʒ.

Primꝰ eſt corꝑis inflatio:ꝑ quā ſignatꝛ ſuꝑbia.

Scđs eſt ſitis accenſio:per quam ſignatur auaritia.

Tertius eſt cōtagioſa affectio:ꝑ quam ſignatur luxuria.

Quartus eſt humidi radicalis cōſum/ptio:per quā ſignatur inuidia.

Quintus eſt fetida anhelatio.ꝑ quam ſignatur gula.

Sextꝰ ē rauca locutio:ꝑ quā ſignatꝛ ira

Septimus eſt mēbroꝝ debilitatio:per quam ſignatur acidia.

¶ Primꝰ defectꝰ ē corꝑis inflatio ꝑ quā
ſignificatꝛ ſuꝑbia q̄ inflat. Qn̄ hō cogitat
excellētiā ſuā:vl' generʒ parētū ꝛ auoꝝ di
cēdo. Ego ſū tātoꝝ parētū filiꝰ. Sʒ falſū
eſt. Vn̄ ꝟſus Oui.ſ.de Pōto li.j. Si mō
nō cēſus/nec claꝝ nomē auoꝝ. Sʒ ꝓbitas
magnos ingeniūqʒ facit. Iuue.ſatr.viij.
Tota licet veteres exornent vndiqʒ cere.
Atria nobilitas ſola ē atqʒ vnica ꝟtꝰ.vel
cogitādo dignitatē ſuā vl' parētū/dicēdo.
Ego ſuʒ dn̄s vel capitaneꝰ vel eps̄ ꝛc̄.vl'
cogitādo diuitias vel ſciaʒ. Qꝛ ſcia inflat
j.Co.viij. Vel qđ deteriꝰ eſt de gr̄a ſuꝑna
li qn̄qʒ ſuꝑbit ꝛ homo:et de bonis oꝑibꝫ.
Aug.in rl'a. In mal' oꝑibꝫ iniq̄tas exercetꝛ
vt fiāt:ſuꝑbia etiā bonis oꝑibꝫ inſidiatꝛ vt
pereāt.ꝛ q̄d ꝓdeſt dare pauꝑibꝫ ꝛ pauꝑeʒ
fieri:ſi aīa miſera ſuꝑbior efficitꝛ:diuitias
ꝯtēnendo q̄ʒ fuerat poſſidēdo: Sʒ ꝯ illos
q̄ ſuꝑbiūt de ꝓſidētia et dignitate:ſpēalitꝛ
dꝛ i ſacra ſcptura. Iudiciū duriſſimū his
q̄ ꝓſunt fiet. Exiguo em̄ cōceditꝛ miſcđia.
Potētes autem potēter tormēta patiētur
Sap̄.vj. Nota duriſſimū in ſuperlatiuo:
durū fit iudiciū cuilibet quādo moritꝛ:cui
dicet chr̄s. Redde rationē villicatōis tue.
Lu.xvj.ſcʒ de cogitatiōe/locutiōe ꝛ oꝑati
one ꝛc̄. Duriꝰ fiet iudiciū illis q̄ nō ſolū ꝺ

pſona ſua: ſed etiã de ſua familia/ et de do
mo ſua reddẽt rõnẽ ⁊c. Sz puriſſimũ fiet
prelatis ⁊ rectoribꝫ: qui nõ ſoluz de ſe ⁊ de
domo/ ſed etiã de omnibꝫ ſubditis ⁊ vaſal
lis tenẽtur reddere rationẽ. Uel dic ꝙ du
rum iudiciũ fiet ex eo ꝙ male intrauerũt.
durius ex eo ꝙ male vixerunt. duriſſimuz
ex eo ꝙ male gubernauerũt. Uide in ſmo
ne de beato Blaſio. Jam videtꝫ quõ pre
lati hodie curant. Contra ſuperbos facit:
q̇a quicq̇d homo habet/ a deo habet. Cur
ergo extollit̃ ꝯtra deũ? Jõ apl's. j. Co. iiij.
Quid habes qȯ nõ accepiſti? Si autẽ ac
cepiſti: quid gloriaris quaſi nõ acceperꝫ?
¶ Secũdus defectus lepre eſt ſitis accẽ
ſio: hoc ſignificat auaritiaz. Unde verſus
Juuenalis. Creſcit amor nũmi quãtum
ipa pecunia creſcit. M. Cicero in parado
xis. Nunq̃ꝫ expletur neq̃ꝫ ſatiat̃ cupidita
tis ſitis. Horat̃. in epiſtolis. Semp aua
rus eger. Eſt em̃ auarus inſaturabil'r om̃i
bus rebꝰ inſaturabilis. Nã ſicut dicit Sa
lomon Prouerb. xl. Tria ſunt inſaturabi
lia ſ. infernus. os vulue. ⁊ terra ſitiẽs/ que
nunq̃ꝫ ſatiatur aqua. Auarus autẽ eſt in
ſaturabilior q̃ꝫ infernus: q̇ poſtq̃ꝫ erit ple
nus. ſ. poſt vniuerſale iudiciuz: dicet ſuffi
cit. Auarus autẽ quanto magis eſt plenꝰ
tanto magis eſt cupidus. Prouerb. xxvij.
Infernus ⁊ perditio nõ replebunt̃: ſimil'r
⁊ oculi hoim inſatiabiles. Jtez Eccl's. v.
Auarus nõ implebit̃ pecunia. Secundo
auarus eſt inſatiabilior q̃ꝫ os vulue. i. car
nalis cõcupiſcẽtie: que in hoie ſene dicit/
ſufficit. Auaritia em̃ in hoie ſene nõ ſene
ſcit: ſed potius iuueneſcit. Hiero. Cũ cete
ra vitia ſeneſcant in hoie; ſola auaritia iu
ueneſcit. Tertio auarus eſt inſaturabilior
q̃ꝫ terra ſitiẽs: que dicit ſufficit qñ eſt ma
gna inundatio aquarũ. Sed ignis auari
tie nunq̃ꝫ dicit ſufficit. Nec in homie diui
tijs pleno/ nec in hoie inueterato/ nec ĩ ho
mine ſupra pleno. Eccĩ. xxiij. Aĩa calida
quaſi ignis ardẽs nõ extinguet̃ donec ali
quid glutiat. Jtẽ Baruch. iij. Qui argen
tũ theſaurizant ⁊ aurũ in quo cõfidũt ho
mines: ⁊ nõ eſt finis acq̇ſitio eorũ. Ratio
eſt quare auarus nunq̃ꝫ ſatiat̃: q̇a ſicut ex
ſolo viſu vini vel aque ſitiẽs nõ ſatiat̃/ q̃
nõ ĩ ntrant in ſtomachũ: ſic nec pecunia in
trat in aĩam: bene replet capſam/ replet
burſam: ſed nõ aĩam. Jdõ Eccl's. v. Aua
rus nõ implebit̃ pecunia. Et q̇ amat diui
tias/ fructus non capiet ex eis. Nota fru
ctꝰ. ſ. ſatietatis. Hiero. Auaro taz deeſt
qȯ habet q̃ꝫ qȯ non habet. Jſta eſt ratio.
Quare hodie q̃nto ſt̃ maiores diuites vl'
dñi: tãto ſunt maiores vſurarij vel rapto
res: ⁊ tñ nõ puniunt̃. Nota exẽplũ de Pi
rata capto ab Alexãdro ⁊c. Alexãder au
tem erat ita cupidus: ꝙ cuz ſemel audiret
opinionẽ Democriti phi ponẽtis ꝙ infini
ti erãt mundi ſuſpirans ait. Heu mihi: q̃
adhuc nõ potui habere vnũ de illis. Hoc
dixit q̃ nõ erat adhuc ſatiatꝰ. Jlli ergo ſo
lũ ſatiãtur q̃ nihil terrenũ cõcupiſcũt: ſed
ad ſupna flueta fontis vite ſuſpirãt. Joã.
iiij. Qui biberit ex aqua hac ſitiet iterum
Qui aũt biberit ex aqua quã ego dabo ei
nõ ſitiet in eternũ. Uale. Omnia nimirũ
habet q̇ nihil cõcupiſcit. ¶ Tertius defe
ctus lepre eſt contagioſa affectio: q̃ inficit
cohabitãtes q̃ eſt morbus ꝯtagioſus. No
ta h̄ de domo fetida leproſis extra muros
ciuitatis/ ⁊ ſignificat luxuriam. j. Coꝝ. v.
Modicũ fermentũ totã maſſam corrum
pit. Uñ verſus. Una infecta pecꝰ inficit
oẽ pecꝰ. Et illud. Morbida fcã pecꝰ/ totũ
corrũpit ouile. Jtẽ Eccl'i. iij. Qui tetige
rit picẽ inquinabit̃ ab ea. Nota hic cõtra
meretrices q̃ ſtant in hoſpitijs vl' extra lu
panar: q̃ ſunt occaſio ruine multoꝝ. Lu
panaria cõia bene ſuſtinent̃ ꝓpter maiora
pctã vitanda. Uñ Augꝰ. Aufer meretri
ces de mũdo ⁊ totũ turbabis libidine: ſed
in pticularibꝫ domibus nõ debẽt pmitti/
ſicut nec leproſi cũ alijs pmixtũt̃ habitare
Num. v. Precipe filijs iſrl' vt eijciãt de ca
ſtris oẽm leproſum. Ad idẽ facit qȯ legit̃
Leui. xiij. Quia ğ luxuria eſt ꝯtagioſa: idõ
debemꝰ fugere cõuerſationes luxurioſoꝝ
ſicut ⁊ leproſoꝝ/ ne inficiamur. Jdõ dicit ꝓ
pheta. Egredimi de medio babylonis po
pulus meꝰ vt ſaluet vnuſq̇ſq̃ꝫ aiam ſuã ab
ira furoris dñi: ⁊ ne forte moleſtet cor ve
ſtrũ ⁊ timeatis auditũ qui audiet̃ in terra
Hiere. lj. Ex quibꝫ verbis habet̃/ ꝙ ille q̇
vitat malas ſocietates quattuor mala vi
tat. Primo aĩe ſue ꝑditionẽ. qȯ notat cũ
dicit: vt ſaluet vnuſq̇ſq̃ꝫ aiam ſuã: q̃ ſepe
boni int̃ malos aias ꝑdunt Pſ. Cũ ꝑuer
ſo ꝑuerterꝫ. Scdõ vitat diuinã idignatio

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nez: quā ſepe incurrūt q̄ inter malos habitant. ij. Paral. xix. His qui oderunt dn̄m amicitia iūgeris: ⁊ idcirco iram dn̄i merebaris. Et hic vero cuȝ dicit: ab ira fu. dn̄i. Tertio vitāt mentis emollitionē: qꝛ ſepe habitātes cū malis a virtutȝ rigoꝛe molleſcunt. Hoc notat cuȝ dicit: Ne foꝛte mol. coꝛ. ve. Quarto vitant diabolicā tentationem: qꝛ ſepe diabolus ꝑuertit bonos per malos. Hic nota cū dicit: Ne foꝛte timeatis auditū ⁊c̄. Iſte audit⁹ eſt diabolica ſuggeſtio: quā ꝑ malos exercet diabolus.

¶ Quartus defectus lepꝛe eſt: qꝛ conſumit humidū radicale in quo cōſiſtit vita humana. Sicut lumen durat in lampade q̄diu durat oleū qđ paulatim cōſumit ab igne: ⁊ ſignificat inuidiam q̄ cōſumit charitatē in qua cōſiſtit vita grē. j. Joan. iij. Nos ſcimus qm̄ trāſlati ſumus de moꝛte ad vitā: qm̄ diligim⁹ fratres. q̄ nō diligit manet in moꝛte. Hoc pctm̄ maxime facit hoīes filios diaboli/ cuius ꝓꝛiū pctm̄ eſt inuidia: qꝛ inuidet nob. Sap. ij. Inuidia diaboli moꝛs introiuit in oꝛbē terrarum. Imitant aūt illum q̄ ſunt ex ꝑte illi⁹. Ad idē facit. xj. q. ij. viſis. Vn̄ ſicut ex charitate cognoſcit vere diſcipulus chꝛi: iuxta illud. In hoc cognoſcēt oēs q̄ diſcipuli mei eritis ſi dilectionē habueritis ad inuicem. Joā. xiij. Sic vere diſcipulus diaboli eſſe cognoſcitur q̄ marceſſit inuidia. ¶ Quintus defect⁹ lepꝛe eſt/ q̄ reddit anhelitū fetidū ⁊ totū coꝛpus facit fetidū. Propterea dicit Leui. xiij. Q, lepꝛoſus habeat os veſte tectū/ ⁊ ſignificat guloſum: qꝛ habet anhelitū fetidum ꝓpter coꝛruptionēȝ cibi ⁊ potus. Nota q̄ cibus vt pꝛoficiat debet habere tres digeſtiones. Pꝛimam in olla. Secundā in oꝛe maſticādo. Tertiā in ſtomacho: aliter coꝛrūpitur intus et generat multas infirmitates in coꝛꝑe ⁊ in anima. Nota q̄ a pꝛincipio mūdi. ſ. ab Adaȝ vſq̄ ad Noe fluxerūt plus q̄ȝ mille ⁊ quingēti anni: ⁊ hoīes nō comedebāt carnes neq̄ piſces/ ſed ſolū fructus ⁊ bibebāt aquā: et ſic viuebāt lōgiſſima tꝑa, vt habet Gen̄. v. Poſt ꝓ diluuiū qđ deſtruxit fructus ⁊ aquas/ gētes inceperūt comedere carnes ⁊ piſces: ⁊ comedebāt ſemel in meridie et bibebāt vinū. Tūc fuerūt dies hoīs centū viginti annoꝝ: vt habet Gen̄. vj. Dein de tꝑe Dauid inceperūt homies cenare: ⁊ tūc fuit diminuta vita homis. Ps̄. Dies annoꝝ nr̄oꝝ in ipſis. lx. annis ⁊c̄. Et paulatim pluries comedēdo in die minuit vita hoim. Jō chꝛs. Attendite ne grauētur coꝛda veſtra crapula ⁊ ebꝛietate Luc. xxj. Nota exēplū de Alexādro eunte ad Bragmanos: q̄ lōgo viuebāt tꝑe ⁊c̄. Vide qđ ſcripſi poſt feſtum trinitatis ſer. xlv. q̄ incipit. Virt⁹ de illo exibat ⁊c̄. ꝑte. j. ⁊c̄. j. Nota q̄ gula pōt offendere q̄nq̄ modis ſicut ponit Greg. ſup Job. ⁊ habet in decretis de cōſe. di. v. Quinq̄ modis ⁊c̄. Qui cōtinent in hoc ꝟſu. Pꝛepꝛopere: laute: nimis ardent: ſtudioſe. ¶ Sextus defect⁹ lepꝛe eſt: qꝛ facit vocē raucā, ⁊ ſignificat iraȝ: qꝛ iracūdus ſemꝑ loquit inoꝛdinate ⁊ rauce ⁊ cōfuſe: qꝛ ira impedit intellectū: ⁊ ꝑ conſeq̄ns os. Vn̄ verſus Catonis. Impedit ira animū ne poſſit cernere verū. Iteȝ ira facit hoīem iraſci ⁊ clamare/ ex q̄ fit raucus. loquit ergo iracūdus inoꝛdinate/ rauce ⁊ confuſe. Pꝛimo cōtra deū iurando et blaſphemādo. Scđo ꝯtra ꝓximū minando/ iniuriādo/ detrahendo. Nota ꝯ̄ pctm̄ blāſphemie dei ꝑut expedit. Jō Tob. xiij. Dn̄e maledicti erunt q̄ cōtempſerūt te: et cōdēnati q̄ blaſphemauerūt te. Nota tria remedia ad coꝛrigendū hoc pctm̄ blaſphemie. Pꝛimū pertinet ad parētes vt coꝛrigant filios ne iurēt ⁊c̄. Scđm ad ſeipſos: vt q̄libet ponat ſibi legē, ſicut ille/ q̄ quoties iurabat ponebat in burſa duos denarios ꝓ elemoſyna. Tertiū ꝑtinet ad rectores cōitatum: vt faciāt oꝛdinationē cū certa pena ⁊c̄. Sicut fecit btūs Ludouicus Rex francoꝝ. Jō dicit apl's. Iraſcimini ⁊ nolite peccare: ſol nō occidat ſuꝑ iracundiā veſtrā Eph. iiij. Nota ſol. ſ. rōnis. Vel ſm̄ Glo. i. de⁹ ne ꝑ irā quaſi ꝑ moꝛtē interpoſitā obſcuret vobis. ¶ Septim⁹ defectus lepꝛe eſt q̄ debilitat mēbꝛa coꝛꝑis ad oꝑandū: ⁊ ſignificat ex h̄ pctm̄ acidie/ per quā hō reddit inutilis ad oꝑandū meritorie: qꝛ licȝ diſcurrat ꝑ mūdū oꝑando continue ꝓ lucris terrenis vel alijs factis mūdanis: tn̄ ocioſus dꝛ ſi in ſero nullū lucruȝ poꝛtat ad domū. Nota ſilitudinē de ſeruo q̄ nullū lucꝝ poꝛtat ad domū veniēs de foro. iudicabit ocioſus/ licet tota die laborauerit. Sic in ſero moꝛtis ⁊c̄. Declara. Et

vide in dñica ſeptuageſime in ſmone q̄ in
cipit. Quid hic ſtatis tota die ocioſi. Jō
dicit Sap. iij. Fama eſt ſpes illoꝝ ⁊ labo
res ſine fructu ⁊ inutilia opera eoꝝ. Pſ.
Dormierunt ſomnũ ſuum: ⁊ nihil inuene
runt. o. vi. di. in ma. ſuis. Hoc aũt nõ intel
ligunt hoies mũdani: ſed in inferno dãna
ti tũc intelligẽt. Vñ clamabũt vlulantes
⁊ pre anguſtia ſpirit⁹ gemẽtes. Laxati ſu
mus in via iniquitatis ⁊ ꝑditionis: ⁊ am
bulauimus vias difficiles: viã aũt domi
ni ignorauim⁹. Quid nobis ꝓfuit ſuper-
bia / aut diuitiarũ iactãtia quid ꝯtulit no
bis: trãſierũt oia illa tãq̃ vmbra ⁊c. Sap.
v. Ecõuerſo de bonis ꝑſonis qui laborãt
ꝓ operib⁹ ſpiritualib⁹ dicit Mat. xx. Cuz
aũt ſero factũ eſſet dixit dñs vinee procu-
ratori ſuo. Voca operarios et redde illis
mercedẽ ſuam. Igit accipite conſiliũ. Et
nota ꝑceptũ ſcripture dicẽtis. Quodcũq̃
põt manus tua facere inſtanter oꝑare: q̃
nec opus / nec ratio / nec ſciẽtia / nec ſapia /
erũt apud inferos. Eccl's. ix. Circa ſcðm
principale notat nr̃a medicina virtualis /
cũ dicit. Veniẽs adorabat eũ dicẽs. Hic
ponit modus ſanandi a lepra pctõꝝ. Pec
cator aũt ex quolibet pctõ mortali elonga
tur a chr̃o. Prouer. xv. Longe eſt dñs ab
impijs. Pſ. cxviij. Longe a peccatorib⁹ ſa
lus. Debet ergo redire ad chr̃m trib⁹ paſ-
ſibus: q̄ notãtur in tribus q̄ fecit chr̃s in
ſanando iſtũ leproſum. Primo quidẽ teti
git eũ manu ſua. Scðo dixit. Vade oſten
de te ſacerdotibus. Tertio dixit ei. Offer
munus tuũ. Prim⁹ paſſus ſignificat cor-
dis contritionẽ: q̄ oſtendit in tactu man⁹
chriſti: q̃a nullus põt cõteri / niſi tangat a
chr̃o. Ezech. iij. Abij auarus in indigna-
tione ſpũs mei. Man⁹ eñi dñi erat mecũ
ꝯfortans me. Quinq̃ digiti hui⁹ manus
ſunt quinq̃ nocũa q̄ inducũt ad cõtritio-
nem. vicz Prim⁹ eſt incertitudo mortis /
quã formidam⁹. Scðs eſt pena / quã pec
cando meruim⁹. Terti⁹ eſt gr̃a: quã pec-
cando ꝑdidimus. Quartus eſt gloria: a
qua ꝑ culpã excludimur. Quint⁹ eſt glo
ria paradiſi / qua ꝑuati ſumus. Secũdus
paſſus ē oris cõfeſſio: vñ dicit. Vade oſtẽ
de te ſacerdotib⁹. Et nota ꝙ qñ ibat ad ſa
cerdotẽ ſanatus eſt. ad oſtendendũ ꝙ ſta
tim qñ hõ conterit / etiã anteq̃ cõfiteatur
actu: liberat a culpa. iuxta illud pſ. xxxi.
Dixi cõfitebor aduer. me iniuſti. me. et tu
remi. impie. pecca. mei. Terti⁹ paſſus eſt
oꝑeris ſatiſfactio: que oſtendit ibi. Offer
munus tuũ. Nota ꝙ ad ſatiſfaciendũ pro
peccatis debem⁹ offerre tria munera que
habem⁹ a deo. ſ. aiam rationalẽ: corp⁹ ma
teriale: ⁊ bonũ tꝑale. Hec tria ꝑfecte offe
rũtur ꝑ ingreſſum religiõis in qua offert.
Primo anima per votum obedientie.
Secũdo corpus per votum caſtitatis.
Tertio bona tꝑalia ꝑ votũ pauꝑtatis.
Vel anima per orationẽ: corpus ꝑ corpo
ris mortificationẽ que fit ꝑ ieiuniũ. bona
tꝑalia ꝑ elemoſynarũ largitionez: que tria
ſunt tres ꝑtes ſatiſfactionis.

¶ Eadẽ dñica poſt octa. epiph. de mõ ſequẽdi chr̃m. Ser. xvj.

Secute ſunt eũ
turbe multe. Mat. viij. Mate-
ria ſermonis erit quib⁹ modis
debem⁹ ſequi chr̃m / vt ꝑueniamus ad glo
riã ⁊c. Declara thema iuxta intellectũ li-
teralem. Origenes ponit quattuor rõnes
ꝓpter quas turbe ſequebant chr̃m. Prima
ratio eſt ꝓpter charitatẽ: cupientes audire
dulciſſima verba eius: vt apes mel. Nec
mirũ: q̃ Moyſes ſtetit in monte Synai
xl. dieb⁹ ⁊. xl. noctib⁹ ſine cibo ⁊ potu: tan-
tam dulcedinẽ ſentiebat ex collocutõe dei
quẽ nõ videbat. quãto magis audire ver-
ba ab ore dei incarnati. Jõ Luc. Omnis
ꝓpl's ſuſpenſus erat audiẽtes illũ Lu. xix.
in fine. Scða ratio ꝓpter quã quidam ſe
quebãtur eũ ꝓpter neceſſitatẽ vt infirmi:
q̃ chr̃s curabat oẽs infirmitates: dando
ſurdis auditũ / cecis viſum. Jðo Luc. vj.
Multitudo copioſa plebis ob omi iudea
⁊ Hierl'm / ⁊ Maritima / ⁊ Tyri / ⁊ Sy-
donis: q̄ venerãt vt audirẽt eũ ⁊ ſanarent
a languorib⁹ ſuis. ⁊ q̄ vexabant a ſpiritib⁹
imundis curabant / ⁊ ois turba querebat
eũ tangere: q̃ virtus de illo exibat ⁊ ſana
bat oẽs. Tertia cauſa q̃re q̃dã ſequebãtur
chr̃m eſt ꝓpt curioſitatẽ / vt viderẽt mira-
cula: ⁊ iſta eſt vana. De iſtis dicit Jo. Se
quebat eũ multitudo magna: q̃ videbãt
ſigna q̄ faciebat ſuꝑ his qui infirmabant

Jo.vj. Quarta cauſa ⁊ peior: q̄ꝛ aliqui ſe
quebant̃ ex malignitate: vt phariſei et do-
ctores. q̄ quāto erāt maiores ſciētie/tāto
peioris ↄſcie: vt poſſent chr̄m accuſare di
centes. Vn̄ h̄ ꝙ iſte ieſus velit q̄libet die
p̄dicare: cū nunq̄ȝ fuerit in ſtudio generali
vel ꝑticulari: Vnus. Faber lignariꝰ vult
p̄dicare: impoſſibile ꝙ non dicat errores.
De his dicit Luc.xj. Ceperunt phariſei ⁊
legiſperiti grauiter inſiſtere ⁊ os eiꝰ oppri
mere: vt de multis accuſarēt illū. Pꝫ the
ma ad literam. Sed ipo dimiſſo inueni
iuxta itellectū moralē ꝙ debemꝰ ſeq̄ chr̄m
alijs q̄ttuor modis: vt ꝑueniamꝰ ad gl'aȝ.

Primo tanq̄ȝ lucem dirigentem: et hoc
per veram credentiam.

Secūdo tanq̄ȝ ducem p̄cedentē: et hoc
per plenam obedientiam.

Tertio tanq̄ȝ patrem morientem: ⁊ hoc
per dignam penitentiam.

Quarto tanq̄ȝ regem promouētem: et
hoc per glorioſam excellentiam.

¶ Dico p̄mo ꝑ verā credentiā. Chriſtus
naq̄ȝ eſt datus nobis in lucē ad illuminan
dū nos ad credendū ea q̄ ſunt fidei: q̄ꝛ na-
turalit̃ intellectꝰ noſter nō pōt capē. Vn̄
chr̄s fuit poſitus in mūdo tanq̄ȝ cereus in
camera obſcura: in quo ſunt tria. ſ. cera/ ly
chnū ſeu papyrꝰ/ ⁊ lux. Sic in chr̄o. Ce-
ra eſt caro quā aſſumpſit de vtero ꝟginis.
Papyrꝰ intus cādidus eſt aīa puriſſima.
Lux eſt diuinitas. Et iſta tria ſunt vnꝰ ce
reus. i. vna ꝑſona chr̄i. Vn̄ Athanaſius.
Nā ſicut aīa rōnalis ⁊ caro vnus eſt hō:
ita deꝰ ⁊ hō vnꝰ eſt chr̄s. nō cōfuſiōe ſicut
mixtio aque ⁊ vini ↄfundit̃: nō ſic in chr̄o.
Iſte ḡ cereus. i. chr̄s illuminauit q̄ntū eſt
ex ꝑte ſua totū mundū. Jo.j. Erat lux ve
ra q̄ illuminat ⁊c̄. Et ſciatis neceſſitatem
nature: q̄ꝛ an̄ chr̄i aduētū gētes ibāt in te-
nebris errorū. Jō Dauid. Neſcierūt neq̄ȝ
intellexerūt: in tene. ambu. neſcierūt. ſ. phi
ꝑ ſciam. neq̄ȝ intellexerūt. ſ. iudei ꝑ intelle
ctū. Licet em̄ phi cognouerint ſicut cām
ꝑ effectū vnū deū: vt dicit̃ Rom.j. tn̄ illa
cognitio ꝟitatis fuit mixta cū mltis erro
ribus. vt pꝫ in p̄deſtinatiōe ⁊ ꝓuidētia di
uina/ in q̄ multi errauerūt. Itē in creatōe
mōi: quā phi dogmatizabāt fuiſſe ab eter
no. Itē nec iudei intellexerūt ꝟitatē fidei
chr̄iane: q̄ ↄtinebat̃ in ꝑabolis ⁊ figuriſ le
gis Moyſi. Vn̄ ad h̄ vt oſtēderet Moy
ſes ꝙ vmbratice ⁊ enigmatice loqueret̃:
qn̄ deſcēdebat de monte habebat faciē ve
latā corā filijs iſrl' Exo.xxxiiij. Hoc autē
velū ſciſſum fuit in morte chr̄i. Sꝫ iudei
adhuc hn̄t velamē iſtud in cordibꝫ ſuis. ij.
Cor.iij. Nec etiā phi cognouerūt trinita
tē ꝑſonaꝝ/ nec alios articulos fidei. Non
em̄ habebāt verā lucē. i. chr̄m: ſꝫ ſolū habe
bāt paruū lumē intellectꝰ naturalis. Jō
chr̄s ait. Ambulate dū lucē habetis Jo.
xij. ⁊ loquit̃ de ſe. Et Jo.viij. Ego ſū lux
mūdi ⁊c̄. Poſt aſcēſionē ꝟo q̄ꝛ nō habemꝰ
ipm̄ p̄ſentē dimiſit nobis lumē fidei in lu
cerna doctrine fidei. ſ. ſymbolū. ſ. credo in
deū. Jō Ro.x. Si ↄfiteriſ in ore tuo dn̄m
ieſum: ⁊ in corde tuo credideris ꝙ deꝰ illū
ſuſcitauit a mortuis: ſaluꝰ eris. ¶ Scdo
debemꝰ ſeq̄ chr̄m ꝑ plenā obediētiā. Deꝰ
ſiq̄dē a p̄ncipio mūdi dedit hūano generi
ductores. ſ. Adā ⁊ Euā: ⁊ poſuit eos i via
ꝑadiſi: q̄ꝛ in gr̄a creati fuerunt. q̄ſi diceret
eis deꝰ. Hec eſt via/ ambulate i ea: nō de
cli. neq̄ȝ ad dex. neq̄ȝ ad ſini. ⁊c̄. Eſaie. xxx.
Sꝫ in p̄ma dieta iſti ductores errauerūt.
Eua declinauit ad dexterā. Adā ꝟo ad ſi
niſtrā. dextera ē amor: ſiniſtra timor. Eua
ꝑdidit viā ꝑadiſi amore ſcie/ qn̄ audiuit.
Eritiſ ſic̄ dij ſciētes bonū ⁊ malū Gen̄.iij.
Adā ꝟo peccauit nō amore ſcie/ ſꝫ timore
ne moleſtaret ſuas delitias: vt dt Aug. iō
declinauit ad ſiniſtrā. Nota ꝙ Adā nō fu
it seductꝰ: mlr̄ier aūt ſeducta fuit in p̄uari-
catiōe. j. Tim̄.ij. Nota q̄lit̃ Eua Ade de
dit de fructu ⁊c̄. Si ḡ ductores errauerūt
ↄſeq̄nter etiā alij errauerūt. Si cecꝰ ceco
ducatū p̄ſtet: ambo in foueā cadūt Mat.
xv. Jō Dauid plorans h̄ dicebat pſ̄.xiij.
Oēs declinauerūt/ ſil' inutiles facti ſunt:
nō eſt q̄ faciat bonū/ nō ē vſq̄ȝ ad vnū. Jō
deꝰ p̄ſciēs h̄ dedit nob chr̄m in ductorē:
qui nō pōt errare. j. Pe.ij. Seq̄mini veſti
gia eiꝰ. Eſa.lv. Ecce teſtē ꝑplis dedi eum
ducere ⁊ p̄ceptorē gentibꝫ. Nota tn̄ ꝙ que
dā facta chr̄i debemꝰ potius admirari q̄ȝ
imitari. Sic̄ ſunt ea q̄ ex ꝑtāte faciebat/ ſi
cut miracula. Itē abſoluere a pctis ſine
cōfeſſiōe: Sicut fecit Marie magdalene
Lu.vij. Itē adultere Jō.viij. Qd̄ nō poſ
ſet etiā Papa ſine cōfeſſione ⁊ abſolutiōe
Itē ieiunare. xl. diebꝫ. Nota ꝙ i via ꝑadi-

ſi ſunt mlta biuia p q̄ facile eſt errare viā.
Primū biuiū eſt ſupbia ꝛ vanitas ex vna
pte:ꝛ mā̄ſuetudo ꝛ hūilitas ex altera pte
Uide ḡ p quā viā iuit chr̄s/ꝛ illā pſeque
re. Idē de auaritia ꝛc̄. Dicit vſurarius ꝙ
vult ire ad padiſum/ſꝫ mentiꝶ:quia capit
viā inferni ꝛc̄. Sic ꝺ alijs pctis. Sicut ſi
tu videres aliquē ire per viā Rome:dice-
res pculdubio/hic vadit Romam:vel ad
aliā ciuitatē ꝛc̄. Sic qn̄ vides aliquez ire
p viā pctoꝝ:ꝟe potes dicere hic vadit ad
infernū. Btūs ḡ eſt q̇ p̄t dicere. Ueſtigia
ei⁹ ſecut⁹ eſt pes me⁹ Iob.xxiij. Ueſtigia
chr̄i ſunt ꝟtutes q̄s reqrit:qꝛ ſuis militibꝫ
ip̄m ſequentibꝫ dat magna p̄mia ꝛ ſalaria
.ſ.gl'iaz celi. ¶ Tertio debem⁹ ſeq̇ chr̄m
ꝛc̄.p dignā pniam. Cōſuetudo eſt in mū-
do ꝙ mortuo pr̄e filij ip̄m ſequūtur ad ſe-
pulturā flentes ꝛc̄. Chr̄s eſt paꝶ nr̄. Un⁹
eſt paꝶ vr̄ ꝛc̄. Mat.xxiij. Qui genuit nos
de vxore ſua eccl'ia. Semē eſt verbum dei
.ſ.forma baptiſmi:iō oēs baptizati ſum⁹
frēs. Oēs vos frēs eſtis Mat.xxiij. Iſte
paꝶ.i.chr̄s mortuus eſt in cruce:iō ſequa-
mur euz p pniam flentes ſicut mulieres q̄
ibāt poſt ip̄m lamētantes:vt ḋr Lu.xxiij.
De hoc chr̄s. Si q̇s vult poſt me venire
abneget ſemetip̄m ꝛ tollat crucē ſuaz. Nō
dicit meā.i.pniam ꝛ ſequaꝶ me. Idē Lu.
xiiij. Qui non baiulat crucē ſuam ꝛ venit
poſt me:non poteſt meus eſſe diſcipulus.
¶ Quarto debem⁹ ſeq̇ chr̄m p gl'ioſaz ex
cellentiā ꝛc̄. Si rex vadēs ad preliū pmit
teret caſtꝝ cuilibet ſequēti ſe:quot irent?
Chr̄s aūt pmittit ſequētibus eū vitā eter
nā Qui ſequitur me nō ambulat in tene-
bris:ſed habebit lumē vite. Ioā.viij. Iō
pſeueremus Primo in vera credētia. Se
cūdo in plena obediētia. Tertio in digna
pnia. Et tūc veniet nobis chr̄s. De q̄ ſcri
ptū eſt Eccl'i.xxiij. Gl'ia mag̃ eſt ſeq̇ dn̄m.

¶ Dñica iij.poſt octa.Epipha.
de ſeptē bellis hoīs. Ser.xvij.

Noli vinci a
malo:ſꝫ vince in bono ma-
lū. Ro.xij. Sermo erit de
victoria quā debem⁹ habe
re de peccatꝫ mortalibꝫ:vt poſſim⁹ habere
gloriā paradiſi. Pro declaratiōe ſciēdum
ꝙ regula ꝛ doctrina vniuerſalis in theolo
gia eſt ꝙ nullus intrauit nec intrabit glo
riā paradiſi/niſi p victoriā. Iſta doctrina
declaraꝶ primo in angelis. Michael ꝛ ce
teri pugnauerūt cū Lucifero ꝛ ſequacib⁹
ei⁹ ꝛc̄. De quo bello diciꝶ Apoc.xij. Fa-
ctū eſt p̄liū ꝛc̄. Scd̄o pꝫ in terra de hoibꝫ.
Et nunq̄ pr̄iarcha aliq̇s nec pphेta:nec
ali⁹ ſine victoria in bello cōtra tentatōes
ꝛ inclinatiōes carnis/tentatiōes mūdi/ꝛ
tētatiōes diaboli:deniq̄ ne forte poſſent
hoies ꝯqri vl' negligenꝶ bellari:neq̄ chr̄s
intrauit ad gloriā reſurrectionis corporis
ſui/ſine victoria. Un̄ dicit Lu.vlti. Nōne
ſic oportuit chr̄m pati ꝛ ita intrare in glo
riā ſuā? Secus de gl'ia aīe quā ab inſtan
ti cōceptionis habuit. Iō apl's. Non coro
nabiꝶ niſi q̇ legitime certauerit.ij.Timo.
ij. Si inſtantiā faceret aliq̇s de puerꝫ ba-
ptizatis. Rn̄deo ꝙ victoria chr̄i applicaꝶ
eis. Sic victoria regis q̇ vicit ciuitatē vel
villā applicaꝶ infirmis ꝛ debilibus q̇ poſt
victoriā regis intrabunt ciuitatē ſi fuerūt
de exercitu regis. Sic hic ꝛc̄. Nota ꝙ in
hoc mūdo habem⁹ ſeptē bella cōtra ſeptē
pctā mortalia:ꝯtra q̄ ſi habem⁹ victoriaz
coronabimur. Sicut chr̄s facit p̄conizari
Preco eſt Ioā.euange.vt infra videbiꝶ.
Primū preliū eſt ꝯ pctm̄ ſupbie:q̄ nimis
regnat tā in dn̄is q̄ꝫ in p̄latꝫ ꝛ militibꝫ ꝛc̄.
Hec ſupbia pcedit ex cōſideratione excel
lentie ꝓprie reſpectu bonoꝝ ſp̄ualiū vl' tem
poraliū. Uerbi grā. Aliq̇s ſupbit ex gene
ris nobilitate ꝛc̄. Sed debet ꝯſiderare q̇a
ꝺ terra eſt ꝛ in terrā reuerteꝶ. Gen̄.ij. Pul
uis es ꝛc̄. Ali⁹ ſuperbit de ſciētia ꝛc̄. Sꝫ
cōſidera ꝙ ea q̄ ſcimus ſunt minima pars
eoꝝ q̄ ignoramus. Unꝺ Socrates. Hoc
vnū ſcio qꝺ neſcio. Sue ſcientia deſtrueꝶ
j.Coꝝ.xiij. Declara ſi videꝶ. Alius ſuper
bit ex dominio ꝛ potētia. Sꝫ ꝯſideret po
tentiā Octauiani ꝛ ceteroꝝ olim regūꝫ ꝛ
potentū vbi ſunt. Ali⁹ ex ſcitate. Sed cō
ſideret ꝙ nihil boni habet ex ſe/ſed a deo.
Nota ꝙ ſufficiētes ſcim⁹ cogitare aliq̇d a
nobis q̄ſi ex nobis: ſed ſufficientia noſtra
ex deo eſt.ij.Coꝝ.iij. Alius ſupbit ex diui
tijs/ſed nō ſatiāt aiam:qꝛ nō intrāt in eā.
ꝛ iō nunq̄ pn̄t ꝯtentare hoies:imo faciūt
hominē miſerū:qꝛ efficitur ſeruus earum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Magna miſeria eſt eſſe ſeruū homis: ſed
peior eſſe ſeruum pecunie. Prouerb.xvij.
Quid ꝓdeſt ſtulto hr̄e diuitias. Jdō ſcri-
ptura. Agite nunc diuites: plorate vlulā-
tes in miſerijs vr̄is q̄ aduenient vobis diui
tie vr̄e putrefacte ſunt et veſtimēta vr̄a a
tineis comeſta ſūt ꝛc̄. Uſqꝫ. ignis Jac.v
Debet ḡ hō: q̄to plura habet: tanto ma-
gis humiliari. Sicut Paſcaſi⁹ tāto vadit
hūilius q̄to fardellū eſt graui⁹ ꝛc̄. Quia
rōnem debes reddere deo de oib̄. Jō dr̄
ſcр̄tura. Quāto maior es hūilia te in om̄i
bus: ꝛ corā deo inuenies grām: qm̄ potētia
magna dei ſoli⁹ et ab humilib̄ honorat̄.
Ecc̄i.iij. Sic obtinebitis ꝓmiſſionē factā
a chr̄o Apoc̄.ij. Qui habet aurē audiat:
q̄d ſpūs dicat eccl̄ijs. Uincēti.ſ. ſupbiā ꝑ
verā humilitatē: dabo edere de ligno vite
qd̄ eſt in ꝑadiſo dei mei. Nota cognitionē
arboris ligni vite: cui⁹ fruct⁹ ꝯſeruat cre-
aturā a ſenectute ꝛ ab om̄i malo corꝑali:
ꝛ ſignificat chr̄m cui⁹ fruct⁹ ſunt btitudi
nes ꝛ fruitiōes: q̄ ꝯſeruāt angelos ꝛ ſctōs
in aiab̄ ꝛ corꝑib̄ poſt reſurrectionē ab oi-
bus miſerijs ꝛc̄. ¶ Scd̄m preliū eſt ꝯtra
pctm̄ auaritie: q̄ hodie totū mōm inficit.
Uñ illō Hiere.vj. A minori vſqꝫ ad ma
iorē oēs auaritie ſtudēt. Uictoria hui⁹ ha
bet̄ ꝑ miſcdiam et liberalitatē. Modum
vincendi ponit pſ̄.lxv. dicēs. Nolite ſpe-
rare in iniquita. ꝛc̄. Nota tres cōditiones
hoim. Quidā ſunt diuites de male abla-
tis: ꝛ talib̄ dr̄. Nolite ſperare in iniq̄tate:
q̄ſi dicat nolite ſꝑare qd̄ ex his diuitijs do
mus vr̄a vel filiorꝫ ꝓſperet̄ imo deſtruit̄.
Uñ dicit̄ cōiter qd̄ male ablatis nō gau-
debit: terti⁹ heres. qꝛ ꝑ quā viā veniunt ꝑ
eandē exeunt. Nota exemplū. de Gaieta-
nis diuitib̄. Quidā ꝟo ſunt pauꝑes: q̄ nō
hn̄t de male ablatꝫ ſed vellēt incipere fa-
cere vſuras/fraudes ꝛc̄. His dr̄ ꝓpha Da
uid. Rapinas nolite cōcupiſcere: qꝛ Qui
volūt diuites fieri incidūt in tētationē et
in laque. dia. ꝛ deſi. multa in. ꝛ no. q̄ mer.
bo. ad interitū ꝛ ꝑditionē. j. Tim̄. vj. Qui
dā ꝟo ſūt diuites de bono iuſto: his dicit.
Diuitie ſi affluāt nolite cor apponere No
ta Cor. licitū eſt apponere oclos cuſtodiē
do: man⁹ cōputando: ꝛ diſtribuēdo in ne-
ceſſarijs ꝛ nō in vanitatib̄: ſed nō licꝫ cor
apponere in diuitijs ſperādo ꝛc̄. Non po-
teſtis deo ſuire ꝛ mām̄one. Mat.vj. Ta
lib̄ hn̄tib̄ victoriā ꝓmittit ſalariū Apoc̄.
xx. Qui habet aurē ꝛc̄. Qui vicerit nō le-
det̄ a morte ſcd̄a. Nota.iiij. mortes illatas
hūano generi ex pctō Ade: vt in.ij. ꝓlogo
ſuꝑ Mat. Quaꝝ due ſunt corꝑis et due
anie. Prima mors anie eſt qñ ꝑ pctm̄ per
dit grām dei: q̄ dat vitā anie: idō dicit̄ pec
catū mortale. Scd̄a mors anie eſt/qñ ꝑ-
ſona morit̄ in pctō mortali ꝛ dānat̄ in in-
ferno. Ab hac.ij. morte liberat̄ q̄ vicit pec
catū auaritie ꝑ miſcdiam ꝛ liberalitatem
Auctoritas Tob.iiij. Elemoſyna ab oi
pctō ꝛ a morte liberat: ꝛ nō patiet̄ aniam
ire in tenebras Boeti⁹. Diuitie magꝭ ef
fundēdo q̄ retinēdo meli⁹ nitent. Si quī
dē auaritia ſꝑ odioſos: claros largitas fa
cit. Claros.ſ. i hac vita: qꝛ liberales ꝛ mi-
ſericordes diligunt̄ ꝛ exaltant̄ etiā in fu-
tura vita. Mortes etiaꝫ corꝑis ſunt due.
Pria eſt qñ ania recedit a corꝑe: ꝛ ab iſta
null⁹ euadit: qꝛ ſtatutū eſt hoib̄ ſemel mo
ri Heb.vj. Scd̄a mors corꝑis erit poſt iu
diciū/qñ ſil̄ cū ania damnabit̄: ꝛ ab iſta li
berabit̄ q̄ vicerit auaritiā ꝑ miſcdiaꝫ ꝛ li-
beralitatē. ¶ Tertiū preliū eſt ꝯtra pctm̄
luxurie/de q̄. Non eſt q̄ ſe abſcondat a ca
lore ei⁹: ꝛ iſtud vincit̄ ꝑ munditiā ꝛ caſti-
tatē. Non licꝫ guſtare de h̄ viro etiā cogi-
tando: qꝛ venenū eſt peſſimū. Nullum em̄
venenū occidit ſolo cogitatu vel viſu: niſi
venenū illud luxurie. Solo viſu fuit occi
ſus Dauid in Betſabee.ij. Reg.xj. Qui
viderit mulierē ad cōcupiſcendū eam ꝛc̄.
Mat.v. Talis vincēs habebit repromiſ-
ſionē. De q̄ Apoc̄.ij. Qui habet aurē ꝛc̄.
Uincēti dabo māna abſconditū et dabo
illi calculū candidū: ꝛ in calculo nomē no
uum ſcriptum/qd̄ nemo ſcit niſi q̄ accipit.
Nota Manna quod dabat̄ in cibū filijs
iſrael.xl. annis in deſerto in quo viuebāt.
Exo.xvj. Dicit ḡ vincenti/q̄ſi dicat illi q̄
nō vult habere delectationē beſtialem: da
bo delectationē ſpūalem ꝛ celeſtialē quā
deus dat caſtis: et nemo ſcit niſi q̄ accipit
guſtando ꝛc̄. pſ̄.xxx. Quā magna mltitu
do dulcedis tue quā abſcō. timētib̄ te ꝛc̄
¶ Quartū bellū eſt ꝯtra peccatū inuidie
q̄ viget in toto mūdo: ſed maxie inter pre-
latos ꝛ dños. Uñ Ecc̄i.iiij. Contempla-
tus ſum oēs labores hoim: et induſtrias:

aniadnerti placere iuidie pximi. Hoc pec
catū vincit̄ p dilectionē ⁊ charitatē proxi
mi orando p illo cui inuides vt deus ↄſer
uet ſibi illa bona: dequib) ſibi inuides: ta/
lis habebit p̄miū. De q̄ Apoc.ij. Qui ha
bet aures audiat q̇d ſpirit⁹ dicat. Qui vi
cerit ⁊ cuſtodierit vſq̄ꝫ in finē opa mea da
bo illi ptātem ſup gentes: et reget eos in
virga ferrea ⁊ tanq̄ꝫ vas figuli ↄfringent̄
Et dabo illi ſtellā matutinā. Nota opera
mea. Opa chr̄i ſunt incarnatio ⁊c̄. Et q̇c
quid fecit amore hoim voluit eſſe humil:
vt nos exaltaret. Deus q̄ in filij tui humi
litate iacentē munduꝫ erexiſti. Itē voluit
eſſe paup: vt nos ditaret/ ꝓpterea d̄r. Qui
vicerit.ſ.pctm̄ inuidie ⁊ cuſto. opera mea
ſupple dilectionis: et ſtella matutina eſt
angel⁹ q̄ portabit aiam ei⁹ ad padiſum.
Angel⁹ dicit̄ ſtella: q: ſtelle celi empyrei
dicūt̄ angeli Baruch.iij. Stelle dederūt
lumē in cuſtodijs ſuis/et dicit̄ matutina:
q: angel⁹ iſte dat̄ in morte q̄ eſt finis no/
ctis hui⁹ miſerie ⁊ principiū diei alterius
vite. ¶ Quintū preliū eſt ↄtra pctm̄ gu/
le h̄ vincit̄ p tēperantiā ⁊ parcitatē. Nul/
lū anial eſt tam magnū ſicut hō cū tā par
uo ore. ⁊ hoc facit de⁹ vt homo ſit partior
alijs aialib) in cibo et potu/ ⁊ tn̄ eſt totū
oppoſitū: q: poſtq̄ꝫ Aſinus bibit: nō bibit
p rege ⁊c̄. Sed hō ↄtra. Iō dicit Qui vi/
cerit ſic veſtiet̄ veſtimentꝫ albis: ⁊ nō de/
lebo nomē ei⁹ de libro vite ⁊c̄. vſq̄ꝫ angel̄
ei⁹ Apoc.iij. Nota veſtimentꝫ albis pctm̄
hoc puocat ad luxuriā: q: ille ptes ſūt vici
ne: ſed abſtinēs eſt dn̄s ſui corpis: q: dat ſi
bi q̄ꝫtū natura indiget: ⁊ nil dat illis par/
tib). Ideo dicit̄ ꝙ induet̄ veſtimētꝫ albis
ſcꝫ caſtitatꝫ ⁊ bone fame. Sequit̄. Et nō
delebo nomē ei⁹ de lib. vite. Ex textu Bi
blie habem⁹ ꝙ pſone q̄ ſunt in gr̄a dei ſm
p̄ſentē iuſtitiā correſpōdet cathedra in ce
lo vbi ſcriptū eſt nomē: ſed qn̄ peccat ſtati
radit̄ nomē. Auctoritas. Qui peccauerit
mihi delebo cū de libro meo. Exod.xxxij.
Quia g̊ guloſus et luxurioſus/ ideo ſuū
nomē radit̄: ſed abſtinēs viuit gratia dei:
iōo dicit nō delebo nomē eius. Sequit̄ ⁊
ↄfitebor nomē ei⁹ corā patre meo et coraꝫ
angelis dei. ↄfitebor.ſ.confeſſione laudis
qualis gloria erit laudari ab ore chriſti.
¶ Sextū preliū eſt ↄtra pctm̄ ire ⁊ iſtud
vincit̄ p patientiā pctm̄ ire multū regnat
in mūdo: q: neſcimus nos ſupportare in/
iuriā: aialia viuūt in pace: lupi: vrſi leo/
nes. Sed hoies ↄtra. Ideo peiores ſunt
beſtijs. Illi g̊ qui vicerit iram ꝓmittit̄ re
gnū dei. Qui vicerit faciā illum columnā
in tēplo dei mei Apo.iij. Nota columnā.
Colūna eſt res firma ſuſtinēs edificiū: ⁊ ſi
gnificat firmitatē gl̄ie/ et q: patiens fuit
firmus in bono amore: ideo ſibi rn̄det fir/
mitas gl̄ie: q: dicit̄ colūna: q: eſt firma et
eterna. ¶ Septimū preliū eſt ↄtra pctm̄
accidie ⁊ iſtud vincit̄ p diligentiam. Nota
ꝙ in factis tpalib) q̄libet eſt valde diligēs
ſed in ſpūalib) hoies ſunt negligentiſſimi
neſciūt orare niſi qn̄ induūt ſe: nec ↄfiteri
nec ieiunare ⁊c̄. Nota diligentiā quā de/
bet habere.ſ.orare ⁊c̄. Quelibꝫ hebdoma
da audire miſſam: ſermonē ⁊c̄. Quolibet
menſe ↄfiteri: quolibet anno cōicare. Ta/
les g̊ habebūt ſalariū ꝓmiſſum. Qui vi/
cerit dabo illi ſedere mecū in throno meo
ſic̄ ⁊ ego vici ⁊ ſedeo cū patre meo in thro/
no eius. Apo.iij. Nota in throno meo cū
tn̄ null⁹ ſedeat cū papa in eadē cathedra:
nec cū rege. Et chr̄s dicit dabo illi ſedere
mecū in throno meo. Iſte thron⁹ ſiue ca/
thedra eſt eternitas ſiue vita eterna: quia
ſicut nō eſt niſi vna et̄nitas.ſ. patrꝫ ⁊ filij
et ſpūs ſancti. ſic nō eſt niſi vna eſſētia dei
⁊ vna vita eterna et ibi recipit pſona dili/
gens ⁊ ſpūalis eternā tranquillitatē i dō
eternalit̄ q̇etatā. Ideo de oib) p̄dictis d̄r
thema. Noli vinci a malo.ſ. pctō ſed vin/
ce in bono malum ⁊c̄.

¶ Dn̄ica.iiij. poſt octa. epipha. de euangelio. Sermo.xviij.

TRiticum con
gregate in horreū meū Math.
xiij. In hoc euāgelio. Notat̄ to
tus hūane creature decurſus: ex q̄ creator
ipſe p ſuā oīpotentiā creauit q̇uſq̄ꝫ eam p
ſuā iuſtitiā premiabit: ⁊ ſic a die creatiōis
vſq̄ꝫ ad diem iudicij: ⁊ ſunt q̄ttuor ſtatus.
Prim⁹ ſtatus legis natural̄ ab Adam vſ/
q̄ꝫ ad Moyſem qui fuit legiſlator. Sc̄ds
ſtat⁹ legis ſcripte a Moyſe vſq̄ꝫ ad Chri/
ſtū; qui fuit lator legꝫ gr̄e: q: lex p Moy/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſen data eſt: grã ꝛ veritas ꝑ Jeſum chriſtũ facta eſt. Joã. j. Tertius ſtat⁹ legis grẽ a chr̃o vſqꝫ ad finẽ mũdi. Quart⁹ ſtat⁹ glĩe q̇ ſuccedet grẽ. Sicut gratia ſucceſſit legi ſcripte: qꝛ ſic dicit Dionyſi⁹ in. iiij. ca. Eccleſi. hierarchie. Sic ſe habet hierarchia leg̃ ad noſtrã hierarchiã. Jta ſe hꝫ noſtra ad celeſtẽ. Vide Tho. in. iij. ſen. diſ. j. q. j. ar. iiij. in. iij. rõne. Ex q̊ euãgelio habem⁹ cãm amandi: vigilãdi: ſperandi: ꝛ timẽdi. Amãdi qdẽ deũ ꝓpter infinitã bonitatẽ. Vigilãdi ſuꝑ nobis: ꝓpter hoſtis peſſimã iniquitatẽ. Sperandi ꝓpter diuinã lõganimitatẽ. Jtẽ timendi ꝓpter ipſius iuſtiſſimã ſeueritatẽ. Dicit g̊ ſimile factũ eſt regnum celoꝝ ꝛc̃. Hic hiſtoriã euangelicã. Que recitata. Nota q̃ttuor principalit̃ in hoc euangelio notanda.

Prĩo notat̃ diuia bonitas/in creando.

Scđo notat̃ diabolica nequitia: in decipiendo.

Tertio notat̃ diuina patientia in expectando.

Quarto dĩna iuſtitia in remunerãdo

¶ Primo g̊ notat̃ diuina bonitas ꝛc̃. Et hoc eſt qđ dicit̃ in euãgelio. Simile factũ eſt regnũ celoꝝ homini q̇ ſeminauit bonũ ſemen in agro ſuo hõ iſte eſt deus: q̇ dicit̃ homo vel ab hũanitate. i. benignitate vel qꝛ humanat⁹ eſt in vtero ꝟginali: q̇ ſeminauit bonũ ſemen in agro ſuo. Ubi nota ꝙ q̃druplex eſt ager dei: in quoꝝ q̊libꝫ diuina bonitas ſeminauit ꝑ creationẽ bonũ ſemẽ. Primus ager eſt ſuprem⁹. i. natura angelica Geñ. j. Jn principio crea. de⁹ ce. ꝛ terrã. Glo. Augu. i. Naturã angelicã q̄ eſt bonũ ſemẽ tuũ rõne creationis: qꝛ de⁹ bon⁹ nil facere põt niſi bonũ: qꝛ arboꝛ bona ꝛc̃. Mat. vij. Tũ etiã rõne rei create: qꝛ angelica natura nõ ſolũ eſt bona bonitate naturali: ſed etiã ſuꝑ naturali: qꝛ angeli fuerũt creati in grã gratũ faciente: vt ponit Tho. ꝑte. j. q. lxij. ar. iij. Tũ etiã rõne finis ad quẽ creati ſunt. ſ. ad glĩaꝫ vite eťne: ad quã grãm ordinant̃: ſicut ad finẽ. Scđs ager eſt mõs: ſic ꝑadiſus terreſtrꝫ: ꝛ in h̊ agro ſeminauit bonũ ſemẽ: qꝛ poſuit ibi Adã ꝛ ibi eſt ꝑducta natura hũana q̄ eſt bonũ ſemẽ: qꝛ eſt facta ad imaginem dei Geñ. j. Faciam⁹ hoiem ꝛc̃. Jmago dĩ ꝯſiſtit in aĩa q̃tuꝫ ad ꝓprietates naturales: ſcꝫ q̃tum ad memoriã intelligentiam ꝛ voluntatẽ. Silĩtudo aũt in gratuitꝫ: et iõ ſilĩtudo eſt quedã ꝑfectio imaginis: qꝛ grã ꝑficit naturã ſm Nicolaũ de lyra vbi ſuꝑ. Fuit eñ prim⁹ hõ creat⁹ in grã ſicut ꝛ angelus: vt ponit Tho. ꝑte. j. q. xcv. ar. j. Et hoc fuit bonũ ſemen: qꝛ oĩs creatura dei bona eſt: ꝛ qꝛ ad imaginẽ ꝛ ſilĩtudinẽ dei factus eſt hõ ꝛc̃. Terti⁹ ager eſt infimus. ſ. mund⁹ iſte. i. eccl'ia militans. in q̊ agro ſeminauit deus bonũ ſemẽ: ꝛ iſtđ ſemen eſt doctrina euãgelica: q̄ ꝯſiſtit in q̃ttuor. Primo in credendis. Scđo in agendis. Tertio in vitãdis. Quarto in ſperandis. Uel dic in q̊ agro de⁹ ſeminauit bonũ ſemẽ. i. pacẽ ꝛ fraternã charitatẽ Joã. xiiij. Pacẽ relinq̊ vobis pa. me. do vobis ꝛc̃. Jtẽ Mat. xxij. Diliges ꝓximũ tuũ ſicut teipm̃: ꝛ hoc eſt bonũ ſemẽ: qꝛ facit homines bonos. Quartus ager eſt intimus ſiue interioꝛ. i. aĩa hoĩs: in q̄ de⁹ ſeminauit ꝟtutes ꝛ dona in baptiſmo: ꝛ bona ꝓpoſita: que ſunt bonũ ſemẽ. Omĩa g̊ ꝑdicta ſemina ſunt bona ſeminata a deo in agris ſuis. Unde Geñ. j. De vna quaqꝫ re creata dicit̃. Uidit deus ꝙ eſſet bonum ꝛ poſtea de omĩbꝫ ſimilit̃ dicit̃. Uidit deus cuncta q̄ fecerat ꝛ erant valde bona. et ſic patꝫ primũ. ¶ Scđo notat̃ diabolica nequitia ꝛc̃. Jbi. Cuꝫ aũt dormirẽt hoĩes venit inimic⁹ eius ꝛ ſuꝑſeminauit zizaniã. Jn q̊libet eñ ꝑdictoꝝ q̃ttuoꝛ agroꝝ diabolus ſuꝑſeminauit zizania. i. malũ ſemẽ. Nã in agro ſupremo. i. in celo diabol⁹ ſuꝑſeminauit ſuꝑbiaꝫ: ꝑ quã coꝛrupit ſeipm̃: dicẽs illđ Eſa. xiiij. Jn celũ cõſcendã: ſuꝑ aſtra celi exaltabo ſoliũ meũ: in mõte dei in latere aq̇. aſtẽ. in al. nu. ſilĩs ero altiſſimo. Coꝛrupit etiã mltos alios angelos apoſtatas q̇ dicunt̃ doꝛmire: qꝛ nõ fuerunt vigilãtes ad cognoſcendã ꝛ reſpuendã ſuperbiã luciferi. Apo. xij. Cauda draconis trahebat tertiã partem ſtellaꝝ celi. Nota ſtellaꝝ: id eſt angeloꝝ. Nota tertiã partẽ. vna pars fuit illoꝝ angeloꝝ qui deo aſſiſtunt: alia illorum qui deo miniſtrant. Tertia illoꝝ qui deo noluerunt aſſiſtere nec miſtrare. hi ſunt demones. Jn ſecũdo agro. ſ. in paradiſo terreſtri in quo fuerat bonũ ſemẽ ſeminatũ a deo. diabol⁹ etiam ſuꝑſeminauit zizania. i. inobedientiam et

hoꝛ/cū doꝛmirēt ipſi Adā ⁊ Eua p̄ceptū
dn̄i negligendo. Propterea dicitꝛ Sap.ij.
Inuidia diaboli moꝛs introiuit in oꝛbeꝫ
terraꝝ. In tertio agro.i.in mūdo.i.in ec⸗
cleſia militante diabolꝰ ſup̱ſeminauit zi⸗
zania.i.hereſes ſciſmata ⁊ pſecutiones ma
gnas quas eccl'ia patitꝛ ⁊ multo maioꝛes
paſſura eſt tp̱e Antechꝛiſti. Nihilominꝰ
ſemp̱ eccl'ia remanebit nec vnq̄ꝫ deficiet:
qꝛ nauicl'a petri fluctibꝫ magnis ꝯquaſſa⸗
ri poterit perire nō poterit ꝓbatꝛ h̄ Apoc̄.
xij. Ubi dicitꝛ ꝙ poſtq̄ꝫ vidit ꝙ draco ꝓie⸗
ctus eſſet in terrā pſecutus eſt mulierē.i.
eccleſiā/q̄ tandē ſaluata eſt ⁊c̄. Hic vt ex⸗
pedit. In quarto agro.i.in aīa ſup̱ſemi⸗
nauit zizania.i. carnalia deſideria et alia
vitia. Unde nota ꝙ diabolus adinuenit
mala ſemina ꝯtra oēm virtutē. Naꝫ cōtra
ſemen humilitatꝫ ſup̱ſeminauit zizania ſu
perbie. Contra ſemen miſcdie ſup̱ſemina
uit zizania auaritie. Cōtra ſemen caſtita⸗
tis luxuriā. Contra ſemen charitatꝫ inui⸗
diā. Contra ſemen abſtinētie gulam. Cō
tra ſemen pacis iracundiā lites ⁊ diſcoꝛ⸗
dias. Prouer.vj. Omni tp̱e iurgia ſemi⸗
nat/⁊ ſic de ceteris. Seminat autē cū ſug
gerit pꝛaua deſideria ⁊ imittit malas co⸗
gitatiōes. Hoc ſemen p̱ delectationē mit
tit radices: p̱ ꝯſenſum vero incipit germi
nare/ ⁊ p̱ op̱ationē iam fructificat fructū
culpe moꝛtalis ⁊ pene et̄nalis. Sic igitur
pꝛudēs aīa vigilet ne talia ſemina diabo
lus ſpargat in ip̄a: ꝙ ſi aliquādo ſparſa fu
erūt/ſtatim extra agrū ſue mentꝫ illa ꝓijci
at. Uñ Iac.iiij. Reſiſtite diabolo ⁊ fugi⸗
et a vobis. Itē Ouidiꝰ de remedio amo⸗
ris. lib.j. Principijs obſta/ſero medicina
paratꝛ. Cum mala p̱ lōgas cōualuere mo⸗
ras. Ecce ḡ quō diabolꝰ ſup̱ſeminauit zi⸗
zania. Propterea dicitꝛ de eo. Prouer.vj.
Hō apoſtata: vir inutilis graditꝛ oꝛe p̱uer
ſo: terit pede: annuit oculis/⁊ in oīni tp̱e
iurgia ſeminat. Nota Hō diabolus dicitꝛ
hō: qꝛ hoīem vicit. Sicut ab aphꝛica deui
cta dꝛ Scipio aphꝛicanꝰ ⁊c̄. Apoſtata: qꝛ
a deo apoſtatauit ⁊ eſt inutilis/imo valde
nociuꝰ ⁊ graditꝛ oꝛe p̱uerſo: qꝛ mendax eſt
⁊ patꝛ eiꝰ ⁊ ſic pꝫ ſecundū. ¶ Tertio no⸗
tatꝛ diuia patientia in expectādo. Unō dꝛ
in euāgelio. Cū aūt creuiſſet herba ⁊ fru⸗
ctū feciſſet tunc apparuerūt zizania. Nota
ꝙ cū ſemen chr̄i.i.virtꝰ creſcit ⁊ fructū fa⸗
cit/tūc dicuntꝛ zizania apparere. Nō eīm ap
paret differētia zizanie ⁊ tritici. zizania ē
herba ſ̄m Hiero. que habꝫ q̄ſi ſimilitudi⸗
nē tritici: qꝛ quantū ad exterioꝛē apparen⸗
tiā nō eſt differētia intꝛ ſemen chr̄i/⁊ ſemē
diaboli: ſed in fructu depꝛehenditꝛ diuerſi
tas: qꝛ vt dicitꝛ Matt.vij. A fructibꝫ eoꝝ
cognoſcetꝫ eos. Patiētia aūt diuia notatꝛ
dupliciꝛ. Unomō in p̄ma reſponſiōe pa⸗
triſfamilias/dū interrogatꝰ a ſeruis. Dn̄e
nōne bonū ſemē ſeminaſti in agro tuo. vn̄
ḡ habꝫ zizania? Rn̄dit. Inimicꝰ hō h̄ fecit
nō exarſit ad iram/nō turbatꝰ eſt: ſed cum
patiētia rn̄dit dicēs. Inimicꝰ hō ⁊c̄. Dia
bolus dicitꝛ hō qꝛ vicit hoīem: vt dictū eſt
ſup̄ ꝓxima p̱te in fine. et dicitꝛ inimicꝰ: q̇a
ſemp̱ aduerſatꝛ volūtati diuine. Mat.xij.
Qui nō eſt mecū ꝯ me eſt. ⁊ q̇ nō colligit
mecū diſp̱git. Eſt aūt notandū: ꝙ iſte patꝛ
familias.i.deꝰ patꝛ/ habꝫ duplex genꝰ ſer
uoꝝ. Sicut dꝛ Rabanꝰ q̊s ad agri ſui mi
niſteriū deputauit. Quoſdā eīm hꝫ ſeruos
quibꝫ tp̱e meſſiū.i. in die iudicij cōmittet
officiū metēdi: ⁊ iſti ſūt angeli. Mat.xiij
Sic erit in ꝯſūmatione ſecl'i. Exibunt an
geli ⁊c̄. Uide.j.iiij.p̱te. Quoſdā alios hꝫ
ſuos q̇bꝫ cōmiſit tp̱e iſto medio officiū cu
ſtodiēdi: et iſti ſunt p̄lati. Iſti ḡ ſerui q̇bꝫ
agri cuſtodia eſt cōmiſſa p̱cipientes ziza⸗
nia cū tritico.i.hereticos cū catholicis et
malos cū bonis in agro dn̄i.i.in eccl'ia pa
ritꝛ creſcere cū doloꝛe ⁊ admiratione refe⸗
rūt dn̄o dicētes. Dn̄e nōne bonū ſemē ſe⸗
minaſti ⁊c̄. Nōne hoīem creaſti in mūdo
bonū ⁊ purū. Et nō interrogāt dubitati⸗
ue ſed admiratiue. Uñ ḡ habꝫ zizania: vn̄
tot hereſes: vnde tanta ambitio: vn̄ tanta
diſcoꝛdia? vnde tot ſciſmata: ⁊ pſecutiōes
contra eccleſiam: vn̄ tot guerre inter p̱rin
cipes? vnō tot diuiſiones in ciuitatibus?
vnde tanta ſuperbia ⁊ inuidia inter oēs?
Et ait illis. Inimicus homo ſuperſemi⸗
nauit zizania: quia ſup̱bia et inuidia dia⸗
boli fuit ⁊ eſt initium omnis mali. Unde
Ioan.papa: et habetur in decretis.xvj.q
ij.ca. Uiſis. Habet enim.ſ. diabolus mil
le tentandi ac nocendi modos nec igno⸗
ramus aſtutiam: eius conatur nanq̄ꝫ a p̄n
cipio ruine ſue vnitatem eccleſie reſcinde⸗
re: charitatem vulnerare: ſanctoꝛum ope⸗

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rū dulcedinē inuidie felle inficere: ⁊ om-
nibus modis humanū genus euertere et
ꝑturbare Dolet eñ ſatis ⁊ erubeſcit chari
tatez quaz in celo, nequit habere homi
cōſtantes ex lutea materia in terra tenere
Scd̄o appꝫ magna patiētia dei in ſcd̄a
rñſione. Dum eñ dicerent ſerui eius. vis
imꝰ ⁊ colligemꝰ ea? Ait nō. Ne forte colli
gentes zizania eradicetis cuz eis ſimul et
triticuz. Circa quā rñſionez duo q̄runtur
¶ Primo quare deus tolerat malos in.
h mūdo. ¶ Secūdo quare cōtra inhibi-
tionez iſtam faciunt principes ⁊ poteſta-
tes: qui hereticos conburūt ⁊ fures/latro
nes et homicidas decapitāt vel ſuſpēdūt?
¶ Ad primum ergo dicenduz: ꝙ duplici
de cauſa deus tolerat malos ī hoc mūdo.
Prima eſt ꝓpter malorum correptionem.
Scd̄a vo ꝓpter bonorum excitationez ſi-
ue exercitationē ſeu ꝑfectiōez. ¶ Pria cā
eſt: vt mali corrigantur. Cōtingit eñ ple
rūq; ꝙ qui ſūt mali vno tempore: cōuer-
tātur ad pniam ⁊ efficiātur boni: ⁊ ſic de
zizania efficitur triticum. Talis fuit Da
uid: Magdalēa: Paulꝰ: Mattheꝰ: Pe-
trꝰ ⁊ hmōi Eſa. xxx. Propterea expectat voſ
dñs vt miſereatur vr̄i. Item Ro. xij. Ig-
noras qm̄ benignitas dei ad penitentiā te
expectat. Hāc bēignitatē nō exhibuit an-
gelis peccantibꝫ: qr nō expectauit eos ad
pniaz per vnū momētū tp̄is. ſz hoīes ſic.
Et h eſt qd̄ dr̄ i euāgelio. Nō/ne forte col
ligētes zizania eradicetꝫ ſimul ⁊ triticuz.
Nā q̄ hodie ſūt mali cras poterūt eē boni.
Ezech. xviij. Si ipius egerit penitētiā ab
oībꝫ pctis ſuis q̄ opatus eſt: vita viuet et
nō moriet. Nūq̄d volūtatis mee eſt mors
impij dr̄ dñs. ⁊ nō vt ꝯuertat a vijs ſuis ⁊
viuat? Scd̄a rō: eſt ad h vt ꝑ malos boni
exerceant. Sic eñ per flagelluz excutitur
palea a grano ⁊ remanet granū purū: ſic ꝑ
viros malos flagellati mundant a paleis
deſideriorꝝ terrenorꝝ ⁊ impfectionū ſuarꝝ:
vl' ſepe ꝑ malos exuunt boni a palea car-
nis ꝑ mortē eis illatam: vt ſic mūdi cōgre
gēt in horreo vite etne. Sic fuerūt marty
res tpe Dioclitiani ⁊ Maximiāi: ⁊ aliorꝝ
tyrannorꝝ Agatha a q̄ntiano: Lucia a pa-
ſcaſio: Catherīa a Maxētio ⁊c. Sic hero-
des ſi potuiſſet tm̄ ꝓdeſſe Innocētibꝫ: q̄ꝫ-
tū intendēs obeſſe: ꝓfuit occidēdo. Sic et
optuit chr̄m pati ⁊ ita ītrare in gl'iaz ſuā:
ſicut dr̄ Luc. vlti. Sic etiā hereſes mltas
ꝑmiſit deꝰ vt doctorꝝ catholicorꝝ acuerent
ingenia: ⁊ eorꝝ ſciētia effulgeret. vñ Aug.
in decretis. xxiiij. q. iij. c. vltimo. Idō diui-
na ꝓuidētia mltos diuerſi erroris hereti-
cos eē permittit vt cū interrogāt nos: ea
q̄ neſcimꝰ: ſic diſcutiamus pigritiā ⁊ diui-
nas ſcp̄turas capiamꝰ. Propterea Apl's
ait. Ut ꝓbati manifeſti fiant: hi eñ deo
ꝓbati ſūt q̄ bene pñt: docēt. Hec ille. Ad
idem Aug. xvj. de ciui. dei. c. ij. Oportet
hereſes eē vt ꝓbati manifeſti fiant in nob.
Vñ ſcriptū eſt. Filius eruditꝰ ſapiēs erit:
imprudēte aūt miniſtro vtere. multa q̄p-
pe ad fidē catholicā ꝑtinētia dū hereticorꝝ
callida inquietudie exagitant: vt ad ver-
ſus eos defendi poſſūt: ⁊ cōſiderantur di-
ligentius: ⁊ intelligunt clarius: ⁊ inſtātiꝰ
predicātur ⁊ ab aduerſario mota queſtio
diſcēdi exiſtit occaſio ⁊c. Itē Aug. xviij. c.
v. Loquens de hereticis ſic ait. Sic q̄ppe
feris illis catholicꝫ mēbris chr̄i malo ſuo
proſunt: dū deus vtit ⁊ malis bene: ⁊ dili
gentibꝫ deū oīa coopantur i bonū: inimici
eñ oēs eccl'ie quolibet errore tenētur: vt
malitia deprauentur. Si accipiūt pote-
ſtatē corporalē affligendi exercent eiꝰ ſa-
pientiā: vt etiā inimici diligant: exercent
eiꝰ beniuolentiā: vt etiā beneficētiā: ſine
ſuadibili doctria cū eis agatur: ſine terri-
bili diſciplia Hec ille. Similit etiā ſi tol
lerentur de eccl'ia tentationes diabolice:
eradicarētur v̄tutes. Unde Apl's paſſus
ē carnis ſtimulū ne eradicarent eius v̄tu-
tes. ij. Cor. xij. Uirtꝰ i infirmitate ꝑficit.
Unde ps. lxvij. Increpa feras arūdinis:
cōgregatio taurorꝝ in vaccis populorꝝ vt
excludāt eos q̄ probati ſūt argento. Sed
poſtea q̄d facit deꝰ ⁊c. Nota ſimilitudinē
de patre familias quādo accipit v̄gaz ad
verberādū filios familias: poſtq̄ aūt ver-
berauit proijcit virgā illaz ad ignem ⁊c.
Sic diuia ſapiētia poſtq̄ vſa ē malis ho
minibꝫ tanq̄ virga ad flagellandū bonos
proijcit illos malos ad ignē eternū ⁊c. qr
iam expletū eſt officiū eorꝝ. Ad ſecundam
queſtionē eſt dicēdum ꝙ principes ⁊ iudi
ces faciētes occidi malefactores nō faciūt
cōtra inhibitionē iſtam dūmodo ſeruent
v̄uāda q̄ꝫtū ad modum ⁊ intentionē ⁊ or-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dinem. Vñ Nota regulam generalē affir
matiuā ꝙ iudices et ptātes poſſunt licite
exercere vindictā/aduerſus hoies malos
q̄n imo ad hoc tenenť. Non em̄ iudex ſine
cauſa gladiū portat: ſed dei miniſter ē vin
dex in irā: ei q̇ male agit. Ro. xij. Hec aūt
regula patiť ſex exceptiōes. Prima eſt q̄ñ
delinquētes nō ſunt noſtri iuris: vt ponit
Gratia. in decretis. xxiij. q. iiij. His ita re
ſpondeť. Vñ Apl's. j. Cor. Quid em̄ mi
hi attinet de his q̇ foris ſunt iudicare. De
his em̄ dñs iudicabit. Ad idē facit qȯ no
tať in. c. At ſi clerici de iudic. Et in. c. Si
iudex laicus de ſen. excō. lib. vj. Non em̄
debet ponere q̇s falcem in meſſem alienā
ȯ ſepul. c. j. Hic potes q̄rere quid ſi iudex
ſit excōicatus. Item ex hoc nota ꝙ iudex
laicus nō pōt iudicare de clerico. Vide i
ſumma. Iudex. j. §. vl. Et vide. xxiij. q. v.
Principes ¶ Scḋa exceptio eſt q̄ñ nō eſt
certū de aliquo qȯ ſit zizania: q̄uis q̇buſ/
dam ſignis appareat: vt ḋt glo. Occulto
rū em̄ ſolus deus eſt cognitor ⁊ vindex vt
ḋt tex. in. c. Erubeſcant. xxxij. di. ⁊ in. c. ſi.
de ſimo. ⁊ in. c. ſicut tuis et. c. tria nos. eo.
ti. Quādo ğ occultū eſt delictū: vl' dubiū
eſt quis nā deliquerit: nō debꝫ fieri eradi
catio: ne ſil' cum zizania eradiceť ⁊ triticū
⁊ ſic pōt intelligi inhibitio iſta de qua in
euangelio: ⁊ ꝯcordant legiſte dicentes: ꝙ
facilꝰ eſt impunitū relinqui facinꝰ nocē/
tis/q̄ꝫ innocētē cōdemnare. ff. de penis. l.
abeuntē. Pone exemplū. Si aliq̇s fuerit
occiſus in ſeditione ꝓpl'i: delictū quidē cer
tū eſt ⁊ manifeſtū: ſed neſciť pſona q̄ cōmi
ſit delictū: tūc debet potiꝰ relinqui facinꝰ
impunitū q̄ꝫ innocentē punire. Pōt tñ p̄/
latus inq̇rere. Vide tñ ad hoc qȯ legiť et
notať. xxiij. q. viij. ca. vlti. ⁊. ff. ad. l. acq̇l. l.
ita vulneratꝰ. in fi. Propť h̄ rep̄henſibi/
lis fuit valde Theodoſiꝰ: q̇ cū apȯ The/
ſalonicā ſeditio eſſet exorta: ⁊ quidā vir ex
militaribꝫ impetu fuiſſet ꝓpl'i furentis ex/
tinctus: repentini nuncij atrocitate ſuc/
cenſus ad ludos circenſes inuitari populū
fecit: eiq̇ꝫ ex inprouiſo circūfundi milites
atq̇ꝫ obtruncari paſſim: put q̇ſq̇ꝫ occurriſ/
ſet gladio iuſſit: ⁊ vindictā dare nō crimi/
ni ſed furori: vt diciť in hiſtoria eccl'iaſtica
Et habeť in decretꝫ in. c. cū apud Theſa/
lonicā. xj. q. iij. Ipſe tñ Theodoſiꝰ ad pe/

nitentiā cōuerſus: non erubuit penitentiā
publicā agere ⁊c̄. Nota quō nō fuit rece/
ceptꝰ in eccl'ia ab Ambroſio donec publi/
ce̊m penitentiā ageret ⁊c̄. Et ip̄e poſt mo
dū leges ſanxit: vt ſententie principū ſup
aiaduerſione plate: in dies. xxx. ab executo
ribꝫ differenť quo locus miſcḋie vel ſi res
tuliſſet penitētie nō periret: vt diciť in pre
allegato. c. Cum apȯ theſalonicā. xj. q. iij
¶ Tertia exceptio ē quādo eradicatio zi/
zanie eſſet piculoſa: vt qꝛ nō poſſet eradi/
cari zizania ſine piculo tritici. Ideo dicit.
Ne forte colligentes zizania: eradicetꝫ ſil'
⁊ triticū. Verbi grā. Si malus hō ſit ita
potens ꝙ ſi velis ip̄m punire ſeq̄reť opp̄ſ/
ſio innocentū vel ſciſma tūc diſſimulari dꝫ
punitio. Vñ Aug. ꝯtra epl'am Parmeni
ani ⁊ habeť in decretꝫ. xxiij. q. iiij. Cū q̇ſq̇ꝫ
fratrū ⁊ chriſtianoꝝ intus in eccl'ie ſocie/
tate ꝯſtitutoꝝ in aliquo tali pctō fuit de/
p̄henſus: vt anathemate dignus habeať:
fiat hoc vbi piculū ſciſmatis nullū eſt. Et
infra. Quādo vero cuiuſq̇ꝫ crimē eſt no/
tū ⁊ oibus execrabile apparet vt vel nul/
los prorſus vl' nō tales habeat defenſores
p quos poſſit ſciſma ꝯtingere: tūc nō dor/
miat ſeueritas diſciplie. Hec ille. Ad idē
facit qȯ dicit idē Aug. ⁊ habeť in decretꝫ.
xxiij. q. vij. c. j. ⁊. xxiiij. q. j. Quiſquis. Nō
nullos inq̇t toleramꝰ q̇s corrigere vel pu/
nire nō poſſumꝰ: neq̇ꝫ ꝓpter paleam relin/
q̇mus arcam dñi: neq̇ꝫ ꝓpter piſces malos
rumpimꝰ retia dñi: neq̇ꝫ ꝓpter eos in fine
ſegregandos deſerimꝰ gregē dñi. Et h̄ eti/
am caſu pōt intelligi inhibitio in h̄ euāge/
lio facta dum dicit. Non/ne forte colli. zi
zania ⁊c̄. ¶ Quarta exceptio eſt q̄ñ era/
dicatio zizanie eſſet valde damnoſa: puta
ml'titudo eſt in delicto. Vñ dicit Aug. ad
Aureliū ep̄m: ⁊ habeť in decretꝫ. xliij. di.
Comeſſationes. Seueritas exercenda eſt
in pctā paucoꝝ. Et idē Aug. ad Bonifa/
ciū. ⁊ habeť. j. di. Vt ꝯſtitueret. xxiij. q. iij
Ipſa pietas. In hmōi cauſis vbi p q̄ues
diſſentionū ſciſſuras nō huiꝰ aut illiꝰ ho/
minis piculū: ſed plurimoꝝ ſtrages iacet:
detrahendū eſt aliquid ſeueritati: vt maio
ribꝫ ſanādis malis charitas ſincera ſubue
niat. Hec ille. Ad idē facit tex. j. q. vlť. ca.
Quotiēs. vbi ḋt textꝰ. Innocētij. Quo/
tiens a ꝓpl'is aut a turba peccať. qꝛ in oēs

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝓpter multitudinē vindicare nō pōt: mul
tū ſolet trāſire ꝛc̄. Uide qd̄ ſcripſi: ſup pr̄
noſter. ¶ Quinta exceptio eſt. qn̄ eradi-
catio zizanie eſſet libidinoſa: vt qn̄ ex libi-
dine vindicte: vl̄ mot⁹ impatientie vellet
tūc malos auferre. q꞉ tūc patiētia eſt ſuan
da. Jaco. v. Patientes eſtote frēs mei vſ-
qꝫ ad aduētū dn̄i. Propterea legim⁹. Lu.
ix. Qd̄ cū trāſiret Jeſus ꝑ q̄ndā ciuitatē
Samaritanoꝝ ꝛ nō fuiſſet ibi receptus:
nec inueniſſet ibi ad mādūcandū. videtes
h̄ Jacobꝫ ꝛ Joā. dixerūt. Uis dicam⁹ vt
deſcēdat ignis d̄ celo ꝛc̄. Hic hiſtoriā. Et
d̄r magr̄ in hiſtoriis: ꝙ illud qd̄ laudaꝛ in
Helia. iiij. Reg. j. de duobus q̄nquagena
riis: ihis diſciplis rephendiꝛ: ꝙ illi ex cha
ritate: iſti ꝟo ex ira h̄ appetebāt ꝛ hoc etiā
ꝓbaꝛ ꝑ textū Amb. in. c. Qd̄ chr̄s. xxiij. q.
iiij. vbi ſic dicit Amb. Qd̄ chr̄s diſciplos
ſuos icrepauit: q꞉ ignē deſcēdere ſup eos
geſtiebant q̄ ipm̄ nō receperāt: oñdiꝛ nob̄
nō ſp̄ in eos q̄ peccant vindicandū: q꞉ non
nūqꝫ ampli⁹ ꝓdeſt clemētia tibi ad patiē-
tiā qꝫ lapſo ad correctionē: ſupple ꝓſit vin
dicta glo. Deniqꝫ ſamaritani citi⁹ credide
rūt: a q̄bꝫ hoc loco ignis arceꝛ: nec diſcipli
peccāt: q̄ legē ſequūꝛ. Sciebāt em̄ ꝛ Phi
nee eſſe reputatū ad iuſtitiā: ꝙ ſacrilegos
interemerat: ꝛ ad p̄ces helye ignē deſcēdiſ
ſe de celo. Hec ille. Sed intelligeꝛ h̄ qd̄ di
ciꝛ. nec diſcipli peccabāt reſpectu rei quā
volebāt ſed bene peccabāt in mō volendi:
q꞉ nō amore correctōnis: ſed odio deſide-
rabāt vindictā. vt d̄r Aug. in li. de ſmone
dn̄i in mōte: ꝛ habeꝛ in decreꝛ. xxiij. q. iiij.
Ea vidicta. Et h̄ ſentit glo. hui⁹. c. ꝛ Gra
tian⁹ etiā in dicto. c. Qd̄ chr̄s. §. poteſt ꝛc̄
¶ Sexta exceptio eſt qn̄ eradicatio ziza-
nie eſſet p̄cipitata: puta qn̄ iudex ad ꝯdē-
nationē delinq̄ntis nō ſeruat ſuandis. ſ.
ſine ꝓceſſu ꝛ ordine iudiciario p̄cipitaret
ſniam. Debet ḡ iudex diſcrete deliberare:
ꝛ ordinē iudiciariū obſeruare. ſ. citationez
faciēdo ꝛc̄. Jō dn̄s anteqꝫ ꝯdēnaret ſodo-
mitas ait. Deſcendā ꝛ videbo vtꝝ clamo
rē ope ꝯpleuerint Geñ. xviij. Uide de h̄.
ij. q. j. Deus omp̄s. Ex. c. de manifeſta. de
coha. cleri. ꝛ muli. c. veſtra. Sic faciebat.
Job. di. Cām quā neſciebā diligētiſſime
inueſtigabā. Job. xxix. Sic iudex anteqꝫ
excōicet dꝫ monere. ꝛc̄. De ſen. ex. Sacro.

¶ Septima exceptio pōt addi: in caſu in
q̄ princeps pōt remittere iniurias ꝛ dāna
illata. ꝓpter bonum cōmune pacis fiende.
Octaua qn̄ conſuetudo vniuerſal̄ excuſat
vt in. ca. Sane. de tempo. ordi. Et notat
glo. ibi. Et etiā in. c. Deniqꝫ. iiij. di. Et ſic
pꝫ hec materia. Pōt etiā intelligi inhibi-
tio euangelij de eradicatōe zizanie vniuer
ſali ꝛ oimoda. que fienda eſt tp̄e meſſis. i.
in fine ſeculi. Jdō diciꝛ. Sinite vtraqꝫ cre
ſcere vſqꝫ ad meſſem ꝛc̄. ¶ Quarto ꝛ vlti
mo notaꝛ diuina iuſtitia in remunerādo
et hoc eſt qd̄ diciꝛ. Sinite vtraqꝫ creſcere
vſqꝫ ad meſſem: ꝛ in tempe meſſis dicam
meſſoribꝫ. Colligite primum zizania ꝛc̄.
Eſa. xxiiij. Congregabunꝛ cōgregatione
vni⁹ faſcis in lacū: ꝛ claudenꝛ ibi in carce
re ꝛc̄. Generalis iſta meſſis eſt remunera
tio extremi iudicij. Meſſores aūt erūt an
geli: quibꝫ dicet chriſtus. Mat. xiij. Col-
ligite primū zizania ꝛc̄.

¶ Dn̄ica in ſeptuageſima. De euangelio. Sermo. xix.

Uoca opera-
rios ꝛ redde illis mercedē ſuā
incipiens a nouiſſimis vſqꝫ ad
p̄mos Matt. xx. Jſta dn̄ica diciꝛ in. lxx.
Ratio q꞉ antiq̄ patres incipiebant hodie
ieiunare: ꝛ vocabāt iſtā dn̄icam de ſeptua
geſima: q꞉ pnīa fit ꝯtra ſeptē pctā morta-
talia: in q̄bꝫ oia alia pctā reducunꝛ: iminu
ti ꝟo in deuotione nō incipiūt pnīam vſqꝫ
ad q̄dbrageſimā. Sic officiū: ꝛ nomē hui⁹
dn̄ice adhuc remāet. De dn̄ica ḡ iſta erit
ſmo. Tenebo modū ꝯuiuantꝫ: q꞉ ſup mē-
ſaꝫ euāgelij dabo vob̄ de tribꝫ eſcꝫ: i q̄s di-
uidiꝛ totū euāgelium.

Prima diuina vocatio.
Scd̄a eſt digna retributio.
Tertia eſt humana correctio.

¶ De p̄ma d̄r thema. Uoca. ꝛc̄. Et ē ꝟ-
bū pr̄is ad filiū. ¶ Prima ḡ eſt diuia vo-
catio: qn̄ de⁹ vocat aliquē ꝑ grāꝫ ad vineā
. ſ. ad bonā vitaꝫ: ꝛ iſta vocatio fit diuerſi-
mode: vt d̄r p̄ncipiū euāgelij: q꞉ q̄ſdā vo-
cat hora p̄me ꝛc̄. Quiqꝫ hore ponūꝛ i euā
gelio ad denotanduꝫ. v. hominis etates.
Prima eſt hora prime: et nota primā eta-
tem: que dicitur pueritia vſqꝫ ad. xiiij. an-

nū: qa ſicut illa hora incipit claritas diei
fugans tenebras noctis: ſic in hac etate in-
cipit claritas diſcretiōis ꝛ timoris dei ꝛc̄.
Tales quādoqꝫ vocanꝭ a deo ꝑ gratiā: ſic
legiꝭ de Mauro ꝛ Placido ꝛ Muſa pu-
ella: de q̄ Greg. in dialogo lib. ij. ꝛ. iiij. c. x-
viij. Et ad hoc multū poſſunt iuuare pa-
rentes: q̄ debēt tales inſtruere in hac eta-
te: qꝛ ſunt ſicut arbores flexibiles: vł ſicut
cera mollis. Debent ḡ parētes inſtruere
tales ad adorandū: ꝛ audiendū ſmones:
ad ɔfitendum etiam a quinqꝫ annis: quia
Greg. recitat in. iiij. Dialogoꝝ. c. xix. Pu
er qnqꝫ annoꝝ fuit dānatus. ꝛ decretalis
extra de delic. pueroꝝ. c. j. dicit ꝙ talis e-
tas plena eſt delicijs ṗter fornicationem
Itē quādo ſunt decē vel duodecim anno
rū ꝙ cōmunicent ꝛc̄. Sed multi non cu-
rant de bono nutrimēto pueroꝝ: ſed ſoluꝫ
ꝙ ſint paſti ꝛc̄. Dic vt expedit. Ideo apl's
Patres nolite ad iracundiā ſupple dei ꝓ-
uocare filios veſtros: ſed educate illos in
diſciplina ꝛ correptiōe dñi. Ephe. vj No
ta in fine iſtiꝰ ṗme partis: ꝙ puer ante pu
bertatē. i. xiiij. āños in mare / ꝛ. xij. in femi
na: nō poteſt aſſumere habituꝫ ꝓbationis
in aliqua religione inuito patre: ſed habꝫ
annū ꝛ diē ad reuocandū. xx. q. ij. c. j. Et c.
Puella. Nota ꝙ etiā volēte patre in hac
etate nō pōt ꝓfiteri vt in. c. j. de reg. li. vj.
De talibꝫ diciꝭ. Juſtus cor ſuuꝫ tradidit
ad vigilandū diluculo: ad deū q̄ fecit illū
ꝛc̄. ¶ Scd̄a hora diciꝭ hora tertia: ꝛ ſigni
ficat ſecundā etatē hoīs que diciꝭ adole-
ſcentia. a. xiiij. anno vſqꝫ ad. xxv. In hac
etate ſunt maiora ꝑicula ꝑ inſurgētes mo
tus tentationū ꝛc̄. De talibꝫ Trenoꝝ. iij.
Bonū eſt viro cum portauerit iugum ab
adoleſcentia ſua: ſcꝫ obedientia deuotiōis
In hac etate poſſunt intrare religionē: et
non ante: vt in. c. j. de regularibus lib. vj.
¶ Tertia hora diciꝭ hora. vj. In qua ſol
eſt i medio ꝛc̄. Talis etas diciꝭ Juuentꝰ
ſeu virilitas a. xxv. anno vſqꝫ ad. l. Poſtq̄ꝫ
primas etates expendit hō in vanitate. ꝛ
poſtea cognoſcens hō ꝙ honores mūdi: di-
uitie: ꝛ voluptates: nō ſunt niſi ventꝰ ꝛc̄.
cōuerſus ad deum diciꝭ vocari hora ſexta
Et pōt dicere illud ps̄. lviij. Fortitudinē
meā ad te cuſtodiaꝫ ꝛc̄. ¶ Quarta hora
diciꝭ nona: in qua incipit ſol declinare. i.
ſenectus in q̄ fortitudo corꝑis et claritas
intellectꝰ incipit deficere: tunc aliqui cō-
uertunꝭ ad deum: ſed cū difficultate. Vn̄
dicit ꝟſus prouerbialis. Qui nō aſſueſcit
ꝟtuti dum iuueneſcit. A vitijs neſcit diſce
dere quādo ſeneſcit. Et ꝓuerbiū eſt Ado-
leſcens iuxta viam ſuā ꝛ cum ſenuerit nō
recedet ab ea. Illi tamē qui cōuertunꝭ ad
deū in ſenectute dicunꝭ vocari hora nona
¶ Quinta hora. xj. q̄ eſt inter veſperas ꝛ
completoriū diciꝭ decrepitas: ſed eſt diffi-
cultas magna ꝓpter ɔſuetudinē: q̄ eſt effe-
cta altā natura. l. j. vbi glo. ff. ad macedo.
ꝛ ꝑ philoſophū in li. de memoria ꝛ remi-
ni. Hiere. xiij. Si mutare poteſt ethiops
pellem ſuaꝫ: aut pardus varietates ſuas:
ſic ꝛ vos poteritis benefacere cū didiceri-
tis malū. ideo caueatis a mala ɔſuetudi-
ne. Omes vellēt vocari iſta hora: ſicut bo
nus latro ad vinee culturā. Querit ſctūs
Tho. in. ij. ij. q. xcvij. ar. iij. Vtrū ɔſuetu-
do ṗiudicet legi: Reſpondet ꝙ ſic ɔtra le-
gem humanalē ſed non diuinalē: qꝛ tunc
ɔſuetudo nō minuit pctm̄: ſed auget. Cō-
cordant Canoniſte. de ſimo. c. Non ſatis.
Et ꝙ nota. viij. di. fruſtra. ꝛ in. c. fi. de ɔſue
tudine. Et quod dico de vna ꝑſona ne aſ-
ſueſcat peccatis: idem dico de cōitate: ne
aſſueſcat diſſimulare pctā notoria: alias
ira dei eſt ɔtra eam: nō dico meretricibus
publicis: qꝛ ꝓpter maius malū euitanduꝫ
ꝑmittunꝭ ab eccleſia: ſed de alijs: ſicut de
facturis notorijs: de blaſphemijs: de ne
gligentijs feſtiualibꝫ: de lenonibꝫ: de me-
retricibꝫ particularibꝫ extra locū publicū
. ſ. lupanar. Sed nota ꝙ poteſt dici ꝙ hec
hora. xj. eſt vltimus terminus vite hoīs ꝓ
pinquus morti: in quo plerūqꝫ cōuertun
tur aliqui licet pauci. Dic exemplū quod
refert Greg. in homelia hodierna ꝛ etiam
refert in. iiij. dialog. ca. xl. de Theodoro: q̄
in morte videbat ſe deuorandū a dracone
ꝛc̄. Talis etiā fuit latro in cruce. Et nota
conducti in tertia hora vſqꝫ ad vndecimā
dicunꝭ fuiſſe ocioſi ꝛc̄. Ocioſi dicunꝭ qui
aut nihil operanꝭ: aut inutiliter operanꝭ.
Sicut ſunt q̄ ſtant in mundo: qui in ſero
mortis nihil reportant ꝛc̄. Sed nota ꝙ di
cit multi ſunt vocati pauci vero ꝛc̄. Ideo
chriſtus. Contendite inq̄t intrare ꝑ angu
ſtam portam: qꝛ multi dico vobis querēt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſntrare ⁊ non poterūt Luc.xiij. Anguſta
porta eſt:penitentia ⁊c̄. Ecce prima eſca.
¶ Scđa eſca eſt digna retributio.ſ.ꝑ glo
riā de q̄ dicit thema. Uoca operarios ⁊c̄.
Sunt ꝟba dei p̄ris ad filium:q̄ inquantū
deꝰ:eſt dn̄s cū patre:ſed inquantuꝫ hō eſt
ꝓcurator dei ⁊c̄. Nota ſingulos denarios
denariꝰ ſignificat gloriaꝫ. Nota q̄ ſunt in
denario. Primo ſcriptura:ſcđo eſt ibi ima
go principis:tertio eſt figura ſpherica:ſcꝫ
rotunda. Scriptura ſignificat vnā excel-
lentiā.ſ.ſcientiam:qua implet̄ q̄ntūcunqꝫ
fuerit hō rudis. Uidet em̄ om̄ia in verbo.
Da ſimilitudinē ſicut ſi eſſet vnū ſpeculuꝫ
in q̄ repreſentarent̄ oēs creature.vn̄ Gre-
go. Quid eſt qđ nō videant q̄ videntē oīa
vident? Et.j.Coꝝ.xiij. Uidemus nunc ꝑ
ſpeculum in enigmate:tunc autē facie ad
faciē nunc cognoſco ex parte: tunc cogno
ſcam ſicut cognitus ſum. Debet ḡ ſtude-
re hō in ſtudio bone vite. Nota ꝯtra illos
qui ſtudent in ſpeculatiuis:⁊ nolunt ſcire
patriā dum ſunt in vita. Talibus ꝯtinget
ſicut illis q̄ dum ambulant: tenent ocl'os
eleuatos ad ſydera ⁊ celuꝫ: ⁊ in itinere eſt
puteus in quē cadunt:q2 nō videbāt illū.
⁊c̄. Sic tales q̄ vacant ſpeculatiuis inci-
dunt in puteum peccati mortalis. quē nō
vident:q2 nihil ſciunt de caſibꝰ ꝯſcientie:
⁊ de his que ꝑtinent ad ꝯſcientiā dirigen
dā:dum vacāt curioſitatibꝰ ſpeculatiuis.
Scđo imago denarij ſignificat fruitionē
quā habent de deo cui aſſimilant̄ ꝑ gl'iaꝫ:
ꝑ quā habent om̄ia bona. Boetiꝰ. Beati
tudo eſt ſtatus oīm bonoꝝ aggregatione
ꝑfectꝰ. Nota oīm bonoꝝ. Sicut ſi ego ha
berē vnū lapidē precioſuꝫ ⁊ reſpiciēdo in
eum haberē quicq̄d vellem. Sic ibi anie
ꝯtemplantes in chr̄m habent vnū lapidē
precioſum. De q̄ in epl'a. Petra autē erat
chr̄s:quē intuendo habēt om̄e bonū.ſ. q̄n
eris in gloria. Exo.xxxiij. Uel dic ꝙ ima
go ſignificat dilectionē qua diligūt deuꝫ.
Imago em̄ eſt cauſa dilectionis ⁊ etiā ſi-
militudo. Nota tres imagines. Una que
habet̄ ꝑ naturā:de qua Gen̄.j. Faciamus
hoīem ad imagineꝫ noſtrā ⁊c̄. Scđa per
grām:hec perdit̄ ꝑ peccatū mortale. Ter-
tia ꝑ gl'iam:⁊ hanc habent beati:q̄ effici-
unt̄ ſil'es deo ꝑ participationē gl'ie:q̄ con
ſiſtit in viſione dei:iuxta illđ. Hec eſt aūt
vita eterna:vt cogno.te ſolū deum verum
et quē miſiſti Ieſum chr̄m. Joā.xvij. De
hac imagine loq̄t̄ Apl's.ij.Coꝝ.iij. Nos
vero oēs reuelata facie gloriā dn̄i ſpeculā
tes in eandē imaginē trāſformamur a cla
ritate i claritatē:tāqꝫ a dn̄i ſpū ⁊c̄. Propt̄
hāc ſil'itudinē bti vocāt̄ dij.pſ. Dij eſtꝭ ⁊c̄
ſcꝫ ꝑticipatiue. Un̄.j.Joā.iij. Scimꝰ q̄m
cū apparuerit ſil'es ei erimꝰ:q̄m videbimꝰ eū
ſicuti eſt. Itē Ro.viij. Quos p̄ſciuit ⁊ p̄-
deſtinauit ꝯformes fieri imaginis filij ſui.
vt ſit ipſe p̄mogenitꝰ in m'ltis fratribus.
Quarto dicit̄ denariꝰ: q2 dat̄ in premiuꝫ
obſeruātie decē p̄ceptoꝝ legꝭ. Quinto di-
cit̄ denariꝰ:q2 gl'ia dicit̄ dies ꝓpter clarita
tē ⁊ lumē:et eſt vna dies.pſ.lxxxiij. Me-
lior eſt vna dies in atrijs tuis ⁊c̄. vl' dicit̄
denariꝰ:q2 dat̄ in premiū gratie: q̄ eſt di-
es Joā.ix. Tertio figura circularꝭ denarij
ſignificat perpetuitatē glorie: q2 ſicut ta-
lis figura nō habet principiū neqꝫ finē:ſic
nec gloria vite eterne reſpectu obiecti. Et
eſt duplex q̄ſtio. Prima eſt: q2 ſi om̄es bea
ti habent q̄libet vnū denariuꝫ: vt dicit̄ in
euangelio.ergo oēs ſunt eq̄les in gloria?
Rn̄.ꝙ gl'ia obiectiua non eſt niſi vna:ſed
poſſeſſores ſunt m'lti:ſcđm diuerſitatē aūt
poſſeſſoꝝ diuerſificat̄ gloria. Exemplū de
ſole qui nō eſt niſi vnꝰ:ſed eiꝰ calor nō eq̄-
liter ſentit̄ ab oībꝰ:q2 plus cholericus q̄ꝫ
flegmaticꝰ. Itē claritas ſolis eq̄liter tan-
git oīa vaſa:ſed plus reſplendet vas auri
vl' argenti q̄ꝫ ligni. Idē de deo. Nā ſm̄ ꝙ
ſctūs plus habuit de charitate:vel de grā
hic:tanto plus hꝫ de gl'ia ibi. Ideo apl's.
j.Coꝝ.xv. Alia claritas ſolis:alia claritas
lune:⁊ alia claritas ſtellarū. Stella em̄ a
ſtella differt in claritate ⁊c̄. Ita de ſanctꝭ
in gloria. Joā.xiiij. In domo patris mei
māſiones multe ſunt:ꝑ quas vt Aug. di-
cit. Diuerſe meritoꝝ dignitates intelligū
tur in vita eterna. Diceꝫ aliq̄s:⁊ eſt ſecū
da q̄ſtio. Nunq̄d illi q̄ habēt paruā gl'iaꝫ
inuident illis q̄ habēt maiorē? Dico ꝙ nō
Sil'itudo de filijs magnis ⁊ paruis:quo
rū iunior nō inuidet de tunica maioꝝ: q̄ꝫ
uis habeat plus de pāno: q2 nō competit
ſibi. Sic ſcti induunt̄ eodē panno gl'ie ob
iectiue:ſed vnus habet plus:alius ꝟo mi
nus:nec inuident nec vellent permutare.
Quilibet em̄ ꝯtentat̄ de hoc quod habet:

⁊ gaudet de gloria alteri⁹. Jdeo Apl's.j.
Coꝛ.iij. Vnuſq̈ſq; autē ꝓpriā mercedē ac/
cipiet ſm ſuū laboꝛē. Et ſicut vnus nō in/
uidet alteri: ſic etiā nec vn⁹ deſiderat glo/
riā alteri⁹ maioꝛē alias nō eſſet btūs ſi de
ſideraret aliq̈d qd nō haberꝫ. Et ratō q̄re
nō deſiderat eſt: vt dicit Tho.in.j.ij.q.v.
⁊.ij.ij.q.xxvj.art.iij. Qꝛ q̇libet ibi diligit
plus deū q̄ ſeipſuꝫ: ⁊ ideo magꝭ vellet il/
lud ꝙ eſt ꝯuenienti⁹ deo q̄ illud qd me/
lius eſſet ſibi ⁊c̄. Eſt ⁊ alia ratio ꝙ q̇libet
beat⁹ eſt ꝑfectus ⁊ iuſtus/ g̃ nō deſiderat
iniuſtum. Eſſet autē iniuſtum ꝙ glia deꝛ
maioꝛ q̄ requirat meritum ipſius ⁊c̄. Nec
obſtat qd dicit̄ hic de murmuratiōe. Re/
ſpondet vt in tertia parte ſmonis ſequēt̄
¶ Tertia ratio/ eſt ratiōe ſufficientie: q̇a
q̇libet eſt btūs ⁊ ꝯtentus. Non autē eſſet
btūs ſi aliquid deſideraret q̊ careret. Jn/
cipiens a nouiſſimis: h̄ intelligit̄ triplicit̄
¶ Primo tēpoꝛe vocationis ꝑticularis.
Vn̄ gloſ. Prius latronē q̄ Petrū in pa/
radiſum introduxit. Scdo modo a nouiſ/
ſimis ſꝫ ſtatū ecc̄ie de vtroq; ꝑplo collecte
Et ſic nouiſſimi dicunt̄ gentiles. Primi
ꝓo iudei: vt hic dꝛ. Tertio mō nouiſſimi
ſm etatem hoim a nouiſſimis vſq; ad pꝛi
mos etate hoim. Vn̄ glo.pꝛi⁹ aliq̄n remu
nerant̄ vocati in ſenecture q̄ in iuuētute:
qꝛ pꝛius de coꝛꝑe exeunt. ¶ Tertia eſca
eſt ſpūalis coꝛreptio ꝑ iuſtitiā.ſ.ꝙ de⁹ coꝛ/
rigat defectus noſtros ꝑ iuſtitiā cuꝫ dicit.
Et accipiētes murmurabāt. Non intelli
gatis ꝙ in ꝑadiſo ſit inuidia ſed in h̄ mun
do.qꝛ apl'us qui p̄mo venit in vineaꝫ dei:
ſcꝫ ad ſeruitiū dei. Primo vocati fuerunt
iudei: ⁊ nos chꝛiani vltimo: ⁊ inuidēt no/
bis in tm̄ ꝙ credūt ꝙ ſaluatoꝛ non debuit
ſaluare niſi iudeos. Jdeo q̄n chr̄s predica
bat alijs.ſ. Samaritanis indignati dice/
bant ſibi. Jo.viij. Nōne bene dicim⁹ nos:
qꝛ Samaritan⁹ es ⁊ demoniū habes: Et
hec inuidia Judeoꝝ adhuc durat: in tm̄
ꝙ ſi poſſent occidere nos facerēt. Nota ex
emplū de q̇dā Judeo moꝛiente: qui dixit
amicꝭ flentibꝫ: qꝛ letus moꝛiebat̄: quia de
inimicis eoꝝ occiderat mille arte ſua me/
dicine. Nota hic ꝑticipationē chꝛiſtianoꝝ
cū Judeis. Hic popul⁹ incepit murmura
re qꝛ diſplicet eis ꝙ ſaluemur. Sꝫ tūc ob
ſtat. quia dicit̄ ꝙ acceperūt ſinguli ſingu/
los denarios. Sed Rn̄. dicunt̄ accipien/
tes.i.putantes ſe accepturos.

¶ Eadem dn̄ica ſeptuageſime de Ocio. Sermo.xx.

Quid hic ſtatis tota die ocioſi: Matth.xx.
Verbū ꝓpoſituꝫ dat mihi mo
tiuū p̄dicandi de pctō ocioſitatis: vel aci/
die: qꝛ iſtud īducit alia pctā ⁊c̄. Sciendū
eſt ꝙ ꝑſona dicit̄ ocioſa: vel qꝛ nihil facit
niſi vana vel qꝛ licꝫ laboꝛet tamen de ſero
nullū lucrū apportat. Sic ſpūalit̄ quidam
differunt ocioſi: qꝛ nihil faciūt: aut qꝛ vi/
uunt in pctō moꝛtali: qd nihil eſt niſi p̄ua
tio. Aug. Peccatū eſt pꝛiuatio vl' negatio
ſpeciei: modi: ⁊ oꝛdinis: ſpēi.ſ.nature quā
do.ſ.opus de ſui natura eſt malū vt furtū
homicidiū ⁊c̄. Quādoq; p̄uatio modi: vt
q̄n opus nō eſt malū/ ſed nō adhibet̄ debi
tus mod⁹. Verbi grā. facere litterā ex im
poꝛtunitate petentis. Jtē tali modo poſ/
ſet dici miſſa ꝙ eſſꝫ pctm̄ moꝛtale: vt poſt
pꝛandiū: ⁊ ſic de alijs vt i loco inhoneſto:
vel ſine aliq̄ veſte pura planeta/ vel ſtola:
vel camiſia ⁊c̄. Quādoq; eſt pꝛiuatio oꝛ
dinis.i.finis ad quē debet oꝛdinari opus
vt ſi q̇s facit elemoſynā vidue: vel puelle
intentione peccandi cū ea: nō eſt ibi oꝛdo:
qꝛ intentio oꝛdinat̄ ad pctm̄. Jdem ſi dica
tur miſſa/ vel predicet̄ intentione laudis
humane. Patet g̃ ꝙ pctm̄ moꝛtale nō eſt
niſi pꝛiuatio foꝛmalit̄: vl' negatiue. Jtem
Aug. ſuꝑ Joan. Omia ꝑ ipm facta ſunt:
⁊ ſine ipſo factū eſt nihil Joā.j.dr̄. Pecca
tū nihil eſt: ideo hoies cū peccant faciunt
nihil: et nihil fiunt: ⁊ ſic actiue ⁊ paſſiue.
Non q̇dem quantū ad naturaꝫ ſed q̄tum
ad gratiā dei: ad cui⁹ gratie habende finē
creatus eſt hō: quē finem cū nō habet di/
cit̄ nihil eſſe: ſicut dicit̄ arboꝛ nihil valere
ſi nō facit fructū: quia fruſtrat̄ fine ſuo: q̇
eſt fruct⁹: licꝫ habeat eſſe: vt valeat ad cō
burendū. Jdeo Hiere.x. Coꝛripe me dn̄e
veruntn̄ in iudicio et nō in furoꝛe tuo: ne
foꝛte ad nihiluꝫ redigas me. Qui g̃ viuit
in peccatꝭ dicit̄ ocioſus: qꝛ nihil facit. Se
cundo dicunt̄ ocioſi: qꝛ m'lta faciūt, ⁊ ma/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gna:ſed in ſero mortis nihil portant vt illi
qui laborant hic ad aggregandũ diuitias
poſſeſſiones: dignitates: officia ⁊c̃.q̃ oĩa
remanent hic quãdo moriunt̃: ⁊ aĩa nu-
da vadit coram chr̃o. Cui dicit chr̃s. O
miſer vbi ſunt tot diuitie ⁊c̃. Et iõ vt oci-
oſus ↄdemnabit̃: ⁊ tanq̃ʒ nudus ⁊ pauper
mittet̃ ad hoſpitale miſeroꝝ.i. in infernũ.
De talib' dicit ſcriptura. Infelix eſt ⁊ va
cua ſpes illoꝝ: ⁊ labores ſine fructu: ⁊ in-
utilia opa illoꝝ. Sap̃.iij. Et Sap̃.v.di-
cunt damnati in inferno. Quid nobis ꝓ-
fuit ſupbia: aut diuitiaꝝ iactantia q̃d con
tulit nobis? Tranſierũt oĩa illa tanq̃ʒ vm
bra ⁊ tanq̃ʒ nuncius p̃currens ⁊c̃. Ecõtra
de illis q̃ ↄgregant theſauros ſpũales au
diendo miſſas/ſermones: faciendo elemo
ſynas ⁊c̃. Tales vadunt cũ theſauris me-
ritorijs: ⁊ ſemp erũt in gloria beati. Apo.
xiiij. Audiui vocem de celo dicentẽ mihi
ſcribe: bti mortui q̃ in dño moriunt̃. Opa
eñ illoꝝ ſequunt̃ illos. Non eñ ſequunt̃
eos amici: nec parentes niſi vſq̃ʒ ad eccle-
ſiam: nõ theſauri: neq̃ʒ honores. pſ̃. xlviij.
Diues cũ dormierit nõ ſumet oĩa neq̃ʒ
deſcendet cũ eo glĩa eius: ſed ſolũ opa illo
rum ſequunt̃ illos. Unde habẽt premiũ:
ſcʒ denariũ diurnũ vt hic. Ex iſtis ſequit̃
corollariũ: ꝙ falſuʒ eſt iudiciũ hoim mũ
danoꝝ. Dicit̃ de diligenti mercatore: vel
laboratore. O quõ eſt diligens: ſic de ar-
migero ⁊c̃. Sed ſi vacat deo ⁊ ſpirituali-
bus dicunt. O quõ eſt ocioſus. Sic dice-
bat Julianus apoſtata. ⁊c̃. Sed in ſero
mortis videtur quis fuit ocioſus vel dili
gens: qꝛ tunc dicet chr̃s mũdanis. Quid
hic.ſ.in hoc mundo ſtatis tota die ocioſi?
Rep̃hendendo dure illos qui nõ faciunt
opa ſpũalia. Patet thema. Nota ꝙ in the
mate ſunt quinq̃ʒ dictiões: ⁊ vltimo.ſ.oci
oſi includit vitium ſeu pctm̃ ocioſitat̃.qđ
habet q̃ttuor rep̃henſiones: ꝓpter qđ ꝓpo-
nunt̃ quattuor dictiones: ⁊ q̃libet dat ra-
tionẽ q̃re vitiũ ocioſitat̃ eſt rep̃henſibile.

Primo qꝛ eſt ↄtra virtualẽ opationem
vel diſcretionẽ: quid ocioſi.

Scđo qꝛ ẽ ↄtra naturalẽ habitationẽ:
hic ocioſi.

Tertio ↄtra humanalez conditionez:
ſtatis ocioſi.

Quarto qꝛ eſt ↄtra tpalez durationẽ:
tota die ocioſi.

Primo dico ꝙ ocium eſt cõtra virtualem
operationẽ eo ꝙ eſt cõtra ordinẽ rõnis: q̃
ↄſiſtit in h̃ ꝙ vult q̃eſcere. Uñ nota ꝙ cõ-
ſuetudo ſcp̃ture eſt quãdo vult rep̃hende-
re aliq̃d qđ eſt ↄtra virtutẽ/rep̃hendit cõ-
munit̃ p quid. vt ptʒ Mat.xxvj. Nota hi
ſtoriã de Magdalena. De q̃ chr̃s rep̃hen
dens apl'os dicit. Quid moleſti eſt̃ huic
mlĩeri? ⁊c̃. Sic chr̃s rep̃hendens in nobis
pctm̃ ocioſitat̃ dicit. Quid hic ſtatis ocio
ſi: qꝛ ↄtra virtutẽ ⁊ diſcretionẽ eſt. Ratio:
qꝛ ſi ruſticus q̃ habet domũ plenã filijs ⁊
nõ poteſt eis ꝓuidere: cui dñs compatiẽs
tradit poſſeſſiones vt inde viuat laborã-
do ⁊c̃. Si talis nõ veller laborare: immo
permitteret ſe mori fame: digne reprehẽ-
deretur. Quid hic ſtas ocioſe: ſic de' cui-
libet noſtrum dedit poſſeſſionez terre: ſcʒ
corp'. Geñ.ij. Formauit igitur deus ho-
minez de limo terre. Quare? vt laborem'
et quia ſpinas et tribulos germinat nob̃.
Unde illud quod dixit dñs Ade. Male-
dicta terra in opere tuo: i labore comedes
ex ea cunctis diebus vite tue ſpinas et tri
bulos germinabit tibi Geñ.iij. Poteſt in-
telligi etiam de terra corporis: que germi
nat nobis ſpinas tentationum ⁊ tribulos
concupiſcentiarum et miſeriarum ⁊ infir-
mitatũ ⁊c̃. Formauit igitur nos deus de
limo terre vt laborem' et ſeminarem' in
ipſa terra: ſcʒ in corpore et faciamus fru-
ctus penitentie ⁊c̃. Quibus poſſumus vi
uere in vita beata. Iſta poſſeſſio terre ara
tur cum cilitio: foditur cum diſciplina vt
faciebat ſanct' Dominicus: Franciſcus:
Benedictus ⁊c̃. Si anime damnatorum
poſſent impetrare tantam carnez q̃ʒta eſt
vna auelana et eſſent viatrices: facerent
tantam penitentiam: ꝙ ſaluarentur: quia
lʒ modo faciãt penitentiã: tñ eſt infructu-
oſa: qꝛ eſt extra carnẽ ⁊c̃. Ideo faciamus
pñiam. Primo in oculis plorando. Scđo
in auribus audiendo miſſas et ſermones.
In naribus ſentiendo fetorem corporis ⁊
deſpiciendo nos ipſos et humiliãdo. Ore
Orando ⁊ ↄfitendo. Corde ↄterendo de
peccat̃. Pedibus peregrinando ⁊c̃. Ecce
quare deus dedit nobis corpus vt facia-
mus fructus ⁊c̃. Ideo chriſtus. Ego ele-
gi vos: vt eatis ⁊ fructũ afferat̃ et fruct'

veſter ma. Jo. xv. Ex h̄ p3 ſtultitia illoꝝ
q̄ nolūt facere penitētiā. J ðo dicit. Quid
ocioſi. Jdeo ſcptura ait. Qui operatꝛ in
terra ſua ſatiabitꝛ panibꝫ: qui ſectatꝛ ociū re
plebitꝛ egeſtate Prouer. xxviij. Nota Pa-
nibus in plurali: q2 qui facit penitētiā ha
bebit panē remiſſionis pctōꝝ. Jtē gratiā
dei illuminantē. Jtē gloriā in futuro. No
ta hic exemplū de formica. Nota hic q̄ta
mala ſequūtꝛ ex vitio ocioſitat3. Ad qð no
ta hiſtoriā Romanoꝝ ſicut refert Aug. ð
ciui. dei. j. lib. ca. xxx. de Scipione Naſica
Pontifice maxio: q̄ ꝯſuluit ne Carthago
deſtrueretꝛ: vt Romani vacarēt exercitio
guerraꝝ ꝛc̄. Et q2 nō fuerūt executi ꝯſiliū
ſuū deuenerūt Romani in ociu3 ꝓpter qð
ſuccreuit inter eos emulatio inuidia: lu-
xuria/odia/ꝯtentiōes ꝛc̄. Et Roma: quā
mundꝰ totꝰ deſtruere nō potuit: ocio cor-
ruit. Sic hodie iuuenes ſtant in ſedilibꝫ
ocioſi ꝛ nihil faciūt niſi loq̄ ꝛ deridere ali
os: detrahere: philocapi et vachezare ꝛc̄.
Dicūt aliq̄. Ludamꝰ ad zarrā: ad tabulas
ne ſtemꝰ in ocio: ꝛc̄. Et idē eſt ac ſi dicerēt
Operemur malū ne ſtemꝰ in ocio: ꝛc̄. et
idē eſt. Uel perdamꝰ tempꝰ ne ſtemus in
ocio p̄ſertim in ludo ſcachorū in q̄ perditꝛ
multū tempꝰ. Dic cōtra hec ſicut expedit
ꝛ videtꝛ. Et iðo Ecci. xxxiij. Multā mali
tiā docuit ocioſitas. Et Prouer. xij. Qui
ociu3 ſectatꝛ: ſtultiſſimꝰ eſt. Et Ezech. xvj
Hec fuit iniq̄tas ſororis tue: ſupbia ꝛ ſa-
turitas panis ꝛ abundātia et ociū ipſius.
Jðo Hiero. Et habetꝛ in decret3 de ꝯſec.
diſ. v. c. Nunq̄3. Semꝑ aliq̄d boni operis
facito vt diabolus ſꝑ inueniat te occupa-
tū. Uſus. Ouidij de remedio amor3 lib. j.
Ocia ſi tollas: ꝑiere cupidinis arcꝰ. Cō-
temptaq3 iacēt ꝛ ſine luce faces. Nota ex-
emplū de Dauid: qui dum ambularet in
ſolario domus regie vacans ocio captus
eſt amore Betſabee. ij. Reg. xj. Dic hiſto
riam. Dico ſcðo ꝛc̄. Jdeo dicit hic. ſ. in h̄
mundo. Ratio. Nam quādo quis faceret
aliq̄d indecens in eccleſia diceretꝛ ſibi rep-
henſiue: quare facis h̄ hic? Da exemplu3
de his que ꝓhibentꝛ fieri in eccleſia: vt ne-
gotiationes ꝛc̄. vt in ca. Decet domū dñi.
De imunitate eccleſie li. vj. Unde Eſaie
xxij. Quid tu hic? Aut q̄ſi quis hic? ſub-
ditꝛ. Expellā te de ſtatione tua: ꝛ de mini-
ſterio tuo deponā te. Et q̄d tu hic/eſt locꝰ
chꝛianitatis in q̄ ſumꝰ: et tante dignitat3
ꝙ nō requirit ꝙ ſimus ocioſi. Jtē alia ſili-
tudo. Arbor ſterilis in iardino ſeu pome
rio vel in vinea nō ſuſtinetꝛ. Jmo iuxta il-
lud. Jam em̄ ſecur3 ad radicē arboris po-
ſita eſt. Jdeo de arbore exiſtente in pome
rio vel in orto ꝛ hmōi dicitꝛ. Om̄is arbor
q̄ nō facit fructū bonū excidetꝛ ꝛ in ignem
mittetꝛ. Mat. iij. Jdeo dicit hic ocioſi: ſic
chꝛs plantauit nos die baptiſmi in vinea
eccl'ie: q̄ ab Abel iuſto vſq3 ad vltimū ele
ctum: q̄ in fine mūdi naſciturus eſt quot
ſāctos ꝓtulit quaſi tot palmites miſit ſm
Greg. Jn home. hodierna: ꝙ eccleſia dici
tur vinea Eſa. v. Uinea dñi exercituū. i.
angeloꝝ. Domus Jſrael eſt. i. vidēs deū
vt eccl'ia chꝛiana: q̄ videt deū hic ꝑ fidem.
Uidemus nunc ꝑ ſpeculū in enigmate. j.
Cor. xiij. Nos ſumꝰ arbores. Un̄ Mar.
viij. Uideo hoies velut arbores ambulā
tes. Jdeo vult ꝙ nō ſumꝰ ſteriles ꝑ ocioſi
tatē: ſed faciamꝰ fructū. Nota hic parabo-
lā chꝛi de arbore fici: ꝛc̄. Lu. xiij. Expone.
Primꝰ annus eſt pueritia. Scðs eſt iuuē
tus. Tertiꝰ eſt ſenectꝰ. Et in q̄libet deus
vult a nobis fructus ꝛc̄. Uide in feſto an
geloꝝ ꝑte. v. Jdeo dum tp̄s habemꝰ ope-
remur bonū. ¶ Dico. iij. ꝛc̄. Cōtra ꝯditi-
onem humanalē: cū dicit Statis. Condi
tio humana eſt q2 in h̄ mundo nō ſumus
ad habitandum: ſed ad ambulandū. Ubi
ſunt illi q̄ iam ſunt centum anni ꝛc̄. Jdeo
Apl's. Non habemꝰ hic ciuitatē manen-
tē: ſed futurā inquirimꝰ Heb. vlti. Sic ḡ
ſumꝰ ambulātes: ſemꝑ ducimur ad mor-
tem velocius q̄3 ſagitta ꝛc̄. Om̄es mori-
mur ꝛ q̄ſi aque dilabimur in terrā q̄ non
reuertuntꝛ. ij. Reg. xiiij. Sumus ḡ ꝑegri-
ni in hoc mundo. Si ergo vultis peregri
nari ad ſanctū Jacobū: ꝛ in via inueneri-
tis vnum hominē ſtantē et etia3 ingreſſu
admiraremini dicentes. Quomodo hic
ſtat ille? ꝛc̄. Sic nos ſumus peregrini ad
ſanctū Jacobum celi. Si ergo ſtamus in
via nō ambulando per ſancta deſideria et
bona opera: digni ſumus reprehenſione.
Uerbi gratia de Religioſo q̄ incepit am
bulare in nouitiatu ꝛ poſtea ſtat non per-
ficiendo ꝛc̄. Jn via dei non ꝓgredi/regre
di eſt ſm Bernar. Surgite ergo de ac-

dia ⁊ ite in vineā meā: vel dic ꝙ conditio
hūana eſt: vt laborando acquiramꝰ victū
nō ſolū corporalē/ſed potiꝰ ſpūalez. Non
ex ſolo pane viuit homo ⁊c̄. Mat.iiij.⁊c̄.
Qui nō laborat facit ꝯ cōditionē hūanā.
Vñ Gen̄.iij. in pniam peccati iniūxit deꝰ
hoi dicēs. In labore vultꝰ tui veſceris pa
ne tuo. qđ intelligi pōt nō ſolum de pane
corꝑali/ſed etiā ſpūali grē. Hic eſt panis
q̇ de celo deſcendit. Jo.vj. Qui nō labo-
rat vt acquirat grām: ocioſus dicit̄ ⁊ facit
cōtra cōditionē humanalē ⁊ cōtra pniam
a deo iniūctā. Jō Job.v. Homo ad labo
rez naſcit̄ ⁊ auis ad volandū ⁊c̄. Nota ꝙ
ante pctm̄.ſ. in ſtatu innocētie dicit̄ hō la
boraſſe. Gen̄.ij. Tulit deus hoiem ⁊ po-
ſuit eū in paradiſo voluptatꝫ vt operaret̄
⁊ cuſtodiret illū: ſed in ſtatu illo ille labor
nō erat hoi penoſus/ſed delectabilis. ſed
poſt pctm̄ datū eſt hoi in penā. Et nota ꝙ
iſte labor datꝰ hoi eſt cōis omnibꝫ creatu
ris: vt pꝫ de angelis. Heb.j. Omēs ſunt
adminiſtratorij ſpūs in miniſteriū miſſi ꝓ
pter eos q̇ capiunt hereditatē ſalutis. De
celo. Nota lunā ⁊ ſtellas: pꝫ ad oculuz ꝙ
cōtinue laborāt.i. mouent̄. Elemēta etiaz
mouētur/ac etiā terra: ſed nō motu locali
ſed alteratōis: oia etiā aialia cū labore vi
ctū querunt. Prouer.vj. Vade ad formi-
cā o piger ⁊ cōſidera vias eius. Et de api
bus dicit̄ ꝙ nō patiūtur ocioſam in ꝯgre
gatiōe viuere. Jō Boetius dicit. O qui
ꝑpetua mundū rōne gubnas: Terraꝝ ce
liqꝫ ſator q̇ tp̄s ab euo Jre iubes ſtabiliſ-
qꝫ manēs das cuncta moueri. Dico q̄rto
cōtra tēporalē durationē. Tota die deus
diuiſit tp̄s in diem ⁊ noctē. Gen̄.j. Appel
lauit lucē/diem/⁊ tenebras noctē: et ordi-
nauit ꝙ in die laboremꝰ ⁊ i nocte quieſca-
mus. Ps̄. Exibit homo ad opꝰ ſuū. Qui
igit̄ in die vult quieſcere/reꝑhenſibilis ē.
Sicut vita p̄ſens eſt deus: mors vero eſt
nox. debemꝰ ergo in die laborare vt qui-
eſcamus in nocte mortis. Jō quilibet no-
ſtrum debet dicere. Oportet oꝑari donec
dies eſt: veniet nox quādo nemo pōt ope-
rari. Joā.ix. Hoc debet dicere religioſus
clericus. laicus ⁊c̄. Nota nemo pōt opera
ri ſcꝫ meritorie: qꝛ poſt vitā iſtaz nō eſt ſta
tus merendi ſed retribuendi. Apoc̄.xiiij.
Amodo iam dicit ſpiritus: vt requieſcāt
a laboribꝫ ſuis. Opera em̄ illoꝝ ſequūtur
illos. Nota ꝙ p̄cioſiſſima rerū eſt tēpus:
qꝛ ſi diceres anie dānate. Qđ vis potius
oēm theſaurū mūdi ⁊ dominiū totiꝰ mun
di: aut ſpaciū vnius hore: Rn̄deret: potiꝰ
vellē vnā horā. Nota hic exemplū qđ legi
tur in dialogo lib.iiij.c.xl. De illo q̇ pete-
bat indutias exiſtēs in morte: vicꝫ de Eri
ſaurio. De quo etiā habet̄ in homelia.xij.
bti Greg.⁊c̄. nec habuit. Sic hodie quot
ſunt hoies qui vixerunt ꝑ.xxx.xl.l.vel.lx.
annos et nō curant de tp̄e iſto. ſed veniet
hora in qua deſiderabūt ⁊ caripendēt ma
xime habere ſpaciū triū horarū ad penitē
dum. ſcꝫ in morte. Jō apl's Ro.xij. Igno
ras q̄m benignitas dei ⁊c̄. vbi ſ. in.v.ꝑte.
Jō Hiere.viij. Miluus in celo cognouit
tp̄s ſuū ⁊c̄. Et iō dicit̄ Eccl's.ix. Qđcūqꝫ
pōt facere manus tua inſtāter operare: qꝛ
nec opus/nec ratio/nec ſapiētia erūt apđ
inferos: quo tu ꝓperas.

¶ Dn̄ica in ſexageſima de euā-gelio. Sermo.xxj.

Qui habꝫ aures audiendi ⁊c̄. Luc̄.viij.
Jſta dn̄ica dicit̄ ſexageſi-
me. Ratio quia patres an
tiqui attendetes ꝙ decē ſunt p̄cepta cōtra
que peccamus ex negligētia: ſex opera mi
ſericordie que ponit chriſtus/⁊ non plura
Mat.xxv. Sex autē decies ſunt ſexagin-
ta: ideo quia hodie incipiebant peniten-
tiam vſqꝫ ad quadrageſimā ⁊c̄. Jn iſto ſer
mone tenebo modum edificationis. Fun
damentū firmius celo ⁊ terra eſt euange
liū ⁊c̄. Lu.xxj. Celū ⁊ terra tranſibūt: ver
ba autē mea non tranſibūt. Poſtea edifi-
cabo aliquas cameras ꝓ habitatiōe ania
rum noſtrarū. Primo fundamentū ponā
Nota hiſtoriā euangelicā. Nota quō qui
dam ſequebant̄ chr̄m ex charitate ⁊c̄. q̇dā
ex neceſſitate ⁊c̄. Vide ſupra dn̄ica.ij. poſt
octauas epiphanie in principio euangelij
Jdeo dicit euāgelium in principio. Cum
turba plurima ⁊c̄.ſ. p̄dictis q̄ttuor rōnibꝫ.
Cum aūt ipſe videret tantū ꝑplm: incepit
p̄dicare dicēs. Exit q̇ ſeminat ⁊c̄. Et in fi-
ne ꝑabole dicit thema ꝓpoſitū. Qui hꝫ au

res ⁊c̄. Ecce fundamētum. Modo ſuper
dicto themate dicit Hiero. in prologo ſu
per Joelē: ꝙ quando ſcriptura ſic loquit
Qui habet aures audiēdi ⁊c̄. ibi ſunt ma
gna ſecreta ſpūalia. Sup̄ ergo fundamen
tū edificabo tres cameras. i. tres intelle⸗
ctus ſpirituales ſacre ſcripture.

Prima dr̄ anagogica: de mūdi creatiōe
Scḋa allegorica de diuiali incarnatōe
Tertia tropologica: de humanali in⸗
formatione.

¶ Prima camera dicit anagogica. Que
eſt quādo facta ⁊ dicta in hoc mūdo expo
nunt alte de deo: ⁊ dicit ab ana qḋ eſt ſur⸗
ſum/ ⁊ goge qḋ eſt ductio. i. ſurſum ducēs
Scḋm hunc modū exponā euangeliū de
creatione mundi. Querunt multi vbi deꝰ
morabatur anteq̄ crearet mundū: Reſpō
deo. ꝙ in camera ſue eternitatis in q̄ etiā
nūc ſtat: q̄ maior eſt celo ⁊ terra: quia ipſe
nō indiget celo per ſe. Eſa. lvij. Deꝰ excel
ſus ⁊ ſublimis habitans eternitatē. ecce
ſua habitatio: ⁊ ibi erat ita ſecretꝰ ꝙ a nul
la creatura cognoſcebat: quia nō erat ali⸗
qua adhuc creatura. ⁊ in creatiōe mundi
exiuit extra: nō motu vel mutatiōe locali
ſed per effectus. ſicut radij ſolis abſcondi
ti in terra exeunt per effectus ad extra: q̄a
ipſe nō mouetur: ſic ante creationē mūdi
deus erat ſecretus. j. Joā. j. Deū nemo vi
dit vnq̄: ſed ꝑ effectus exiuit extra crean⸗
do celum/ elementa ⁊c̄. Et ſic cognitꝰ fuit
ex creaturis ⁊ a creaturis/ ſicut arbor ex flo
ribus/ folijs/ ⁊ fructibꝰ. Ideo apl̄s Ro. j.
Inuiſibilia dei a creatura mūdi ꝑ ea que
facta ſunt intellecta cōſpiciūtur: ſempiter
na quoq̄ virtus eius: ⁊ ita vt ſint inexcu⸗
ſabiles. ſ. nō credētes. Inuiſibilia ſūt tres
ꝑſone ⁊ attributa diuina. ſ. potētia/ ſapiē⸗
tia/ bonitas: ⁊ hec attributa cognoſcūtur
per creaturas. Hic modū quo philoſophi
ꝑuenerūt ad cognitiōē vnius dei ⁊c̄. ſcȝ ꝑ
ſenſum ⁊ motū. Reſpōſio in ſermonibꝰ de
articulis fidei ſer. viij. vbi agitur de vnita
te dei: ideo nō excuſantur idolatre ignorā
tes ⁊c̄. Ideo dicit euangeliū. Exijt. ſ. de ca
mera ſecreta ſue eternitatis: ſeminat. ſ. cre
ando ſemē ſuū. Primo in agro celi empy⸗
rei. Nota quō ſunt nouē celi ſm philoſo⸗
phos: quia decimū. ſ. empyreū non cogno
uerunt/ q̄r eſt imortale: ⁊ ibi ſeminauit no
uem ſulcos/ id eſt nouem ordines angelō
rum: q̄ ſunt angeli/ archangeli ⁊c̄. Secun
do in celo firmamenti: qḋ dicit celum fir⸗
mamentū. ſ. ſydereū. et omne illud in quo
eſt aliq̄s planeta: ⁊ ſic ſunt octo orbes ſeu
ſphere: in quibus ſeminauit ſolem/ lunā
⁊ ſtellas. Primū luna. Secundū Mer⸗
curius ⁊c̄. Itē deſcēdendo ſeminauit ele
menta plura. ſ. ignem cū ſuis qualitatibꝰ:
aerem cū auibus: aquā cum piſcibus: ter
ram cū animalibꝰ/ plantis/ ⁊ hominibus/
fontibus ⁊ metallis. Ecce intellectꝰ ana⸗
goricus. Exijt qui ſeminat. Sed qui ha⸗
bet aures audiendi audiat ⁊c̄. Sed nota
cū dicit. ꝙ quattuor partes facte ſūt de ſe
mine: q̄r aliud cecidit ſecus viā ⁊c̄. Aliud
ſupra petram. aliud inter ſpinas: aliud in
terrā bonā. ¶ Primo ergo aliud cecidit
ſecus viam. ſ. deus/ qui eſt via. Joan. xiiij.
Ego ſum via ⁊c̄. Et ꝯculcatū eſt/ et volu
cres celi comederūt illud. Hoc ſemē fuit
Lucifer cum ſuis ſequacibꝰ. ſ. malis ange
lis. Ita em̄ erant ꝓpe viā. i. deum: ꝙ vno
paſſu. ſ. in primo ope meritorio adepti fu⸗
iſſent gloriā: quia oēs angeli fuerūt creati
in grā ſꝫ doctores/ maxime bti Tho. j. ꝑ.
q. lxij. ar. iij. Nota quō Lucifer quādo vi⸗
dit ſe excellentē ſuper omnes creaturas: ⁊
ſupra ſe ſolum vidit deum/ voluit ſe parifi
cari deo ⁊c̄. Ideo hoc ſemen conculcatum
eſt. i. cōdemnatū: ⁊ volucres celi. i. angeli
ſancti non conſentiētes comederunt illud
. i. deuorauerunt illos. Auctoritas Apoc.
xij. Et factū eſt p̄liū magnū in celo: Mi⸗
chael ⁊ angeli eius preliabant cum draco
ne: ⁊ draco pugnabat ⁊ angeli eius: et nō
preualuerunt/ neq̄ locus inuētus eſt eorū
amplius in celo. Et Eſaie. xiiij. Quomo
do cecidiſti Lucifer: ⁊c̄. Aliud cecidit ſup̱
petrā ⁊c̄. Ecce Adam ⁊ Eua ſiue genus
humanū: quod cecidit ſupra petram durā
ſcȝ inobedientie ⁊c̄. Hic quō deus manda
uit ſibi ⁊c̄. ⁊ quare ⁊c̄. Non enim manda⸗
uit ſibi ꝙ nō comederet de illo ligno: qua⸗
ſi lignū illud eſſet malum: ſed in ſignū do
minij vt haberet cauſam merēdi ⁊c̄. Sed
ſecutum eſt ꝙ natum aruit. ſ. quia perdi⸗
dit gratiam dei: eo ꝙ non habebat humo
rem charitatis et deuotionis. Aliud ceci⸗
dit inter ſpinas penalitatum: quia ex illo
peccato omnia mala culpe ⁊ pene ſunt ſe⸗

cuta.ſ.calor/frigus/fames/ſitis/labor/in
firmitas/⁊ mors. Et ſuffocauerunt illud
quia habemꝰ mori finaliter. Heb.ix. Sta
tutuȝ eſt hominib⁹ ſemel mori. Aliud ce/
cidit in terrā bonā.ſ.obedientie: vt angeli
boni/Michael/Gabriel ⁊c̄. Jdeo ortū ta
le ſemē fecit fructū centuplū: quia ſtatim
fuerūt cōfirmati in gratia ⁊ in gloria. Ec
ce quare dicit Exijt q̄ ſeminat.i.creat. Et
ex hoc dicit Qui habet aures audiēdi au
diat.ſ.anagogiā. Moraliter etiā nos de/
bemus aſſimilari ſemini qđ cecidit in ter
ram bonā.ſ.obedientie: vt ſancti angeli.
Si volumus facere fructuȝ centuplū hic
gratie ⁊ in futuro glorie: hoc fit q̄nqȝ mo/
dis. Primo religioſi obediēdo prelatis: et
obſeruātes tria vota ⁊ cerimonias religi
onis ⁊c̄. Secūdo clerici debēt obedire pre
latis ⁊ eccleſie ordinatiōib⁹ in tribus.ſ.pri
mo in dicēdo officiū deuote ⁊c̄. vt in.c.do
lētes, de cele.miſ. Secūdo miſſam digne
Tertio caſte viuēdo: ⁊ dando bonū exem
plum populo ⁊c̄ Tertio ppl'us debet obe
dire dominis/nō rebellādo/nec redditus
defraudando ⁊c̄. Quarto filij debent obe
dire parētibus in his que nō ſunt contra
deū: al's ſecus ⁊c̄. Quinto oēs homies de
bent obedire deo ſeruādo eius mādata et
precepta. Act.v. Obedire oportet đo ma
gis q̄ȝ hominib⁹. Jdeo Heb.xiij. Obedi/
te prepoſitis veſtris ⁊c̄. ¶ Scđa camera
dicit allegorica ſeu figuralis: que eſt quā
do facta ⁊ dicta in hoc mūdo applicantur
chriſto: ab aleo qđ eſt alienū/⁊ goge ſenté
tia/pro locutio: quaſi aliena locutio. Cuȝ
ergo dicit: Exijt qui ſeminat ante chriſti
incarnationē deꝰ habitabat in domo ſtri/
cta rigoris iuſtitie: que erat/ſtatim q̄n hō
peccabat puniebat: vt patȝ de filijs iſrael
murmurātib⁹: ⁊ oēs mortui ſunt in deſer/
to.ſ.ſexcenta milia/preter duos Joſue et
Calef. Nume.xiiij. Jteȝ patet de Oza: q̄
percuſſus a dn̄o interijt/eo q̄ arcā tetigit
ij.Re.vj. Jtē de rege Ozia: qui effectus
eſt leproſus eo q̄ p̄ſumpſit offerre incēſuȝ
⁊c̄. ⁊ Paral.xxvj. Propter hoc dicebatur
deus vltionū deus ⁊c̄. Jteȝ de Nadab et
Abiu filijs Aarō ⁊c̄. Leui.x. Jtē de Da/
than ⁊ Abiron: et multa alia exēpla poſ/
ſunt dari: que ponit apl's.j.Cor.x. Jtem
quantūcunqȝ hoīes fuiſſent ſancti in mor
te deſcēdebāt in infernū ex peccato pomi
Ade: ⁊ trāſierūt vltra q̄nqȝ milia annoꝝ.
Jđo Dauid pſ̄.lxxxviij. Quis eſt homo
qui viuit ⁊ nō videbit mortem: Ecce quō
deus habitat in camera ſtricta rigoris iu/
ſtitie: ſed in incarnatiōe exiuit extra.ſ.in
campū miſericordie latū. Ex hoc patet: q̄
cum tot peccata fiant hodie in mūdo: ta/
men nō videmus iuſtitiā: imo ſi poſt infi/
nita peccata homo conterat/cōſequit mi
ſericordiā. Et ideo modo.ſ.poſt incarnati
onē filij dei verificat. Qđ Dauid dixit de
deo in pſ̄.cxliiij. Miſeratiōes eius ſuper
oia opera eiꝰ. Si em̄ vni regi aliquis in
terfeciſſet filios: ⁊ poſtea illi penitēti rex
pceret/reputaret ſtultus. Et tñ deus par
cit et peperciſſet etiam crucifixoribus filij
ſui: ⁊ de facto pepercit Longino militi: q̄
lancea latus eius aperuit: ⁊ etiā Centu/
rioni qui credidit dicēs. Uere filius dei
erat iſte. Jdeo dicit apl's. Apparuit beni/
gnitas ⁊ humanitas ſaluatoris noſtri dei
⁊c̄. Titū.ij. Nota benignitas: q̄ natꝰ eſt
filius dei pure: ⁊ ideo benignus. Quia ſi
cut puer iratꝰ placat modica re ſicut vno
pomo: ſic hodie deus placatur vna lachry
ma cōtritionis. Ecce quomodo deus exijt
in incarnatione de ſtricta camera rigoris
in palatiū largum miſericordie ⁊ benigni
tatis. Et ſic deꝰ pater exijt per miſericor/
diam ſeminare ſemen ſuū/id eſt verbū dei
De quo in euangelio hodierno. Semen
eſt verbum dei. Et Jo.j. Jn principio.ſ.
mundi erat verbum. Et iſtud ſemen ſemi
nauit deus in campo vteri virginalis.ſcȝ
quādo verbū caro factum eſt/id eſt deus
factus eſt homo. O benedictus cāpus in
quo nunq̄ȝ fuerunt ſpine peccatorū. Jdeo
Matth.xiij. Simile eſt regnū celorū ho/
mini qui ſeminauit bonuȝ ſemen in agro
ſuo/ſcȝ in vtero virgineo. Ecce intellectꝰ
allegoricus. Sed qui habet aures audien
di audiat: quia dicit q̄ facte ſūt quattuor
partes: quia primo cecidit ſecus viaȝ ⁊c̄.
Ubi nota tota vita chriſti. Primo cecidit
non in via/ſed ſecus viam.ſcȝ in natiuita/
te: quādo virgo peperit non in domo/nec
in palatio/nec in via: ſed ſecus viam. Et
cōculcatū eſt/id eſt deſpectū per Judeos
Notat quō nox claruit ⁊ m'lti cōturbāt: ſȝ
iudei timore Herodis deſpexerunt: cū vi

derent illum eſſe meſſiā ⁊c̄. Et beſtie ipm
adorabant. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū
⁊ aſinus preſepe domini ſui. Iſrael autez
me non cognouit ⁊ populus meus nō in
tellexit. Eſa. j. Sed ſequitur: et volucres
celi/ſcz reges orientis: ſcz magi velociter
venientes comederunt illum: per fidez et
deuotionē. Dicūtur autē magi volucres
propter velocitatem itineris in cōtempla
tionem ſeu fidem: per quā tam alte vola/
uerunt ꝙ cognouerūt diuinitatem chriſti
dicentes. Ubi eſt qui natus eſt rex iudeo
rum: Uidimus eñ ſtellam eius in orien/
te: ⁊ venimus cū muneribus adorare eū.
Mat. ij. Dicūtur ergo volucres: quia fu/
erunt veloces etiam corpore et ſpiritu: et
in altū fidei ſe leuauerūt ⁊ iſidias Hero/
dis euaſerūt: q: fruſtra iacit̄ rete ante ocu
los pēnatorum. Prouerb. j. Secundo ce/
cidit ſuper petram: ſcz in ſua conuerſatio
ne: quia pluries iudei voluerunt eum la/
pidare: vt patet Joan. viij. Cum dixiſſet.
Anteꝙ̄ Abraam fieret ego ſuz: oſtendēs
ſuam diuinitatē. Tulerūt lapides ⁊c̄. Itē
quia reprehendebat peccata eoꝝ: vt Luc.
iiij. Tertio cecidit inter ſpinas/ſcz in ſua
paſſione: quando fuit in domo Pilati co
rona ſpinea coronatus: ⁊ in cruce fuit in/
ter ſpinas ſcz clauoꝝ ⁊ detrahentium ⁊ la
tronū: ⁊ tunc verificatum fuit illud Cañ.
ij. Sicut liliū inter ſpinas ſic anima mea
.i. humanitas: et ſuffocauerunt illud/ſcz
per mortem. Quarto cecidit in terraz bo
nam/ſcz in tumulatione: quia corpus fuit
in monumento ⁊ anima in limbo. ⁊ ortū/
ſcz in reſurrectione fecit fructum centuplū
ſcz liberando patres in limbo exiſtētes: et
redimendo genus humanum: et ponitur
numerus determinatus pro indetermina
to. ſicut ibi: centuplum accipietis ⁊ vitaz
eternam poſſidebitis Matth. ix. Et tunc
fuit completum quod ipſe chriſtus dixe/
rat. Niſi granum frumēti cadens in terrā
mortuū fuerit ipſum ⁊c̄. Joā. xij. Qui ha
bet aures audiendi audiat/ſcz ſecretū hu
ius camere. Quieſcamus hic moraliter
ſicut chriſtus quadrupliciter cecidit: ſed
in morte fecit fructum ⁊c̄. Sic nos morti
ficando corpus faciamus fructum peni/
tentie. Juxta illud Lu. iij. Facite fructus
dignos penitentie. Ubi dicit Glo. ꝙ hoc
fit quando pena correſpondet culpe ex op
poſito. Deuter. xxv. Juxta menſuram de
licti erit ⁊ plagarum modus. Item Ro.
vj. Sicut exhibuiſtis membra veſtra ſer/
uire imunditie ⁊ iniquitati ad iniquitatē:
veſtra ita nunc exhibete mēbra ſeruire iu/
ſtitie in ſanctificationez. Ut verbi gratia
Si peccas corde/dignus fructus eſt con/
teri: ſi ore/cōfiteri/orare ⁊c̄. Si oculis vel
auribus: audiendo miſſas/ſermones ⁊c̄.
Sic de aliјs, nullum aliud remediū ha/
bemus. Ideo chriſtus. Niſi penitētiā ege
ritis/oēs ſimul peribitis. Luce. xiij. Quā
tam pniaz faceret latro vt furcā euaderet
multo magis nos ⁊c̄. Ezech. xviij. Nolo
mortem peccatoris: ſed vt magis conuer/
tatur ⁊ viuat ¶ Tetia camera dicit̄ Tro
pologica: ſcz quando facta et dicta appli/
cantur ad fienda. A tropos qđ eſt conuer
ſus/⁊ logos qđ eſt ſermo: quaſi ſermo con
uerſus. Chriſtus tenuit talez modum: ꝙ
nec predicauit/nec fecit miracula quo/
uſqꝫ fuit. xxx. annoꝝ. Ratio: vt daret no/
bis exempluz ꝙ nullus predicet/niſi ſit ꝑ
fectus in vita/et ſcientia. Et opere com/
pleat quod ore ꝓnūciat. Juxta illud. Ce/
pit Jeſus facere ⁊ docere. Act. j. Non au
deo aliquid loqui eorum que per me non
efficit chriſtus. Ro. xv. Primo ibi chriſt⁹
ſtabat ſecrete in hoſpitio ꝟginis ꝙ nullus
ipſum cognoſcebat eſſe ſaluatorem mun/
di: licet ipſum cognoſcerēt ſanctū ⁊ bonū.
Et fuit verificata ꝓphetia Eſa. xlv. Ue
re tu es deus abſconditus. ſed quando vo
luit ſeminare verbum: exijt qui ſeminat
⁊c̄. Quia p̄mo ſeminauit in Capharnaū
deinde in villā ſeminando doctrinā euan
gelicā. Ideo ipſe dicit Matth. xiij. Qui
ſeminat bonū ſemen de hoſpitio exijt: et q̄
ſeminat. i. predicat ſemen ſuum. Et aliud
cecidit ⁊c̄. Poteſt etiam exponi de predi/
catore qui exijt de domo corporali ad ſe/
minandū: vel exijt de interiori contempla
tione verbi dei ad exprimendum illud ex/
terius. Quattuor partes fiunt de predi/
catione. Prima ſecus viam per negligen
tiam. Aliud ſupra petram per inconſtan/
tiam. Aliud inter ſpinas per concupiſcen
tiam. Aliud in terram bonam per patien
tiam. Prima pars cecidit ſecus viam/ſcili
cet in cordibus noſtris: ⁊ conculcatum eſt

⁊ volucres celi.i. demones comederūt illud/q: in vna aure intrat et de alia exit: ⁊ nihil ponūt in opere/nec corrigunt vitaȝ. Ecce negligentia: ꝗ ſingularit̄ tangit dominos/ꝗ corrigunt pctā notoria. Dicant̄ hic aliqua ⁊c̄. De iſto dicit̄. Quod aūt ſecus viam cecidit. Hi ſunt ꝗ audiūt: deinde venit diabolꝰ ⁊ tollit verbuȝ de corde eoꝝ ne credentes ſalui fiant. Mirū eſt ꝗlibet Baro habet aduocatū qui loqͥtur: ⁊ chr̄s rex nullū habet: q: nihil dare videt̄ ſicut Baro: ſed tamen dat nobis animā. Aliud cecidit ſup̄ petram ꝑ inconſtantiā: quādo aliqui audiūt verbū dei et ꝓponūt corrigere ſe ⁊c̄. Sed ſuꝑueniente modica tentatiōe deficiūt: ideo irruit. Verbi grā. de muliere ꝓponente dimittere vanitates ⁊ ornatus vanos/ſed poſtea nihil ⁊c̄. Idē de vſurario/ſed qn̄ aperit capſam ⁊ videt penitet: vl' qn̄ videt tot panes: ⁊ qͦt ſibi remanēt ⁊c̄. Irruit. Idē de intrātibꝫ religionē cū bono ꝓpoſito/ ſȝ poſtmodū adueniente tētatiōe recedūt ⁊ efficiūt̄ nouiſſima illoꝝ peiora prioribꝫ. Item de nouitijs: ꝗ bene ꝑſeuerātes in nouiciatu: recipiuntur cum deuotione ad ꝓfeſſionem/ſed poſt ꝓfeſſionem recedūt a via dei/⁊ efficiuntur diſſoluti. et mali: et vitioſi: et efficiuntur nouiſſima hoīs peiora prioribꝫ Mat.xij. Item de ꝯiugibꝫ ꝗ a principio bene ſe gerunt/ſed poſtea ⁊c̄. Dic vt expedit. Item de luxurioſo ⁊c̄. Sed quando concubina plorat coram eo ⁊c̄. Irruit. Item de iracundo/qui ꝓponit ſumere vindictam ſed parcere: ⁊ naſcitur herba/ ſed poſtmoduȝ quādo dicit̄ ſibi. Quid vultis facere. Dicetur ꝙ eſtis vilis homo ⁊ vilis conditionis ⁊c̄. Irruit. de illis dicit chriſtus. Qui autē ſup̄ petram. hi ſunt qui eum audiunt cum gaudio ſuſcipiunt verbū dei. Et hi radicem nō habent: quia ad chriſtū credunt/et in tempore tentationis recedunt. Quod inter ſpinas ⁊c̄.i. concupiſcentias. Qui viuit ſimpliciter: facit fructum/ſed diabolus in mente ponit ꝯcupiſcentiā: dicens. Quare nō aſcenditis. Adhuc poſſetis eſſe ep̄us: ecce ſpine. Sic de laico qui proponit eſſe diues.j. Tim.vj. Qui volūt diuites fieri incidunt in tentationē ⁊ in laqueum diaboli: ⁊ deſideria multa inutilia ⁊ nociua: que mergunt homines in interitum/⁊ ſic de alijs. Ideo chr̄s. Qd̄ autem inter ſpinas cecidit/hi ſunt qui audierunt et a ſolicitudinibꝫ ⁊ diuitijs: ⁊ voluptatibus vite euntes ſuffocant̄/et non referunt fructum. Aliud cecidit in terraȝ bonam: ſcȝ per patientiam/quia firmant cor in ſeruitio dei/adeo ꝙ nec tentationibus/nec ꝑſecutionibus/nec deriſionibus dimittunt vitam bonam/exemplo chriſti in cruce/qui deridebatur a dicentibꝫ. Si filius dei es/deſcende de cruce ⁊ credemꝰ tibi Matth.xxvij. Tamen ipſe nō deſcendit ⁊c̄. De his dicit chriſtus. Quod autē in terram bonam: hi ſunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent ⁊ fructum afferunt in patientia. Ideo apoſtolus ad Heb.x. Patientia nobis neceſſaria eſt. Nota quia dicit in corde bono/⁊ hoc quo ad cogitationem/⁊ optimo quo ad effectiuam audientes verbum retinet/quo ad memoratiuā/et fructum afferunt/quo ad operatiuam/in patientia: quo ad ſtabilitatem/vel fortitudinē etiaȝ ſuportatiuam/⁊ ꝑſeuerantiam. in quo eſt conſummatio boni meriti/quia patientia opus perfectum habet. Jaco.j. Ipſa eſt que perducit ad fructum bone vite. Hic per gratiam/et in futuro per gloriam/ ad quam nos perducat ipſe dominus Jeſus chriſtus Amen.

¶ Eadem dominica in ſexageſima. De nouē cōditionibus bonorū operū. Sermo xxij.

Exiit qui ſeminat ſeminare ſemen ſuū Intendo predicare conditiones quas habere debemꝰ ad habendam gloriam ad inſtar hominis ſeminantis. Salutetur virgo ⁊c̄. Pro declaratione thematis et introductiōe mea Debetis ſcire ꝙ in ſcriptura ſacra bone operationes comparantur ſemini/ ⁊ bene operari dicitur ſeminare. Ratio eſt duplex que ſumitur a ſimilitudine. Prima quia ſicut ſemen in terra eſt neceſſarium ad vitam corporalem: Sic bene operari

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eſt neceſſariū ad colligendū fructum vite
eterne: qꝛ ſi homo nō bene operaꝛ: non ha
bet gratiā nec meritū: ꝯſequenꝛ nec glïaꝫ
Eſa.j. Niſi dn̄s exercituū reliquiſſet nob
ſemē q̄ſi Sodoma eſſemꝰ. ꝛ q̄ſi Gomor⸗
ra ſiles fuiſſemꝰ: quaſi dicat ſi nō habere⸗
mus bonas opationes ignis infernalis
combureret nos: ſicut ignis irreparabilis
cōbuſſit ciuitates illas Gen̄.xix. Unuſq̄ſ
qꝫ noſtrū exijt de mente matris ad ſeruan
dū opa ꝛ opandū: qꝛ hō naſciꝛ ad laboreꝫ
ꝛ auis ad volandū Job.v. Uſqꝫ ſero mor
tis.ps̄.ciij. Exibit hō ad opus ſuū ꝛ ad o⸗
peratiōnē ſuā vſqꝫ ad veſperā. Nota exi⸗
bit: nō ſolum aūt exit hō de ventre matris
corpaliter vt laboret ꝛ opereꝛ meritorie: ſꝫ
etiā oportet ꝙ exeat de vtero matrꝭ eccle⸗
ſie p baptiſmū Joā.iij. Niſi q̇s renatꝰ fue
rit ꝛc̄. Uſqꝫ ad veſperaꝫ.i. mortē: qꝛ Non
qui inceperit ſed q̇ pſeuerauerit vſqꝫ ad fi
nem hic ſaluus erit. Un̄ Eccl.xj. Mane
ſemina ſemē tuum veſpe nō ceſſet manus
tua. Scd̄a ratio: qꝛ ſicut ille q̇ ſeminat do
nec ſeminat nihil lucraꝛ q̇nimo potius la⸗
borat ꝛ perdit ꝓpter ſpem colligēdi in tpe
ſuo/ſic hi q̇ bene opanꝛ in hoc mundo ꝛc̄.
Jd̄o nō debet mirari hō nec deficere nec
a bonis opibus ceſſare: qꝛ non recipit re⸗
munerationē in hac vita: qꝛ nō eſt tempꝰ
metendi hic ſed ſeminandi. Jdeo Apl̄us
Gal.vj. Bonū autē facientes nō deficia
mus/tpe em̄ ſuo metemus. Nota deficien
tes.ps̄. Euntes ibant ꝛ flebant mittētes
ſemina ſua. ve. autē ve. cū exul. por ma. ſu⸗
os. pater thema. Queſiui quot conditio⸗
nes bonas debemꝰ habere in noſtris ope⸗
ribus bonis/ad hoc vt germinent nobis
fructum vite eterne. Et inueni ꝙ ſunt no
uem ad ſimilitudinē illaꝝ quas habēt illi
qui ſeminant in campo. Prima ergo con⸗
ditio ſeminatoris eſt: quia ſeminat non ſe⸗
dendo ſicut faciunt ſutores et ſcriptores:
ſed itinerando donec campus ſit cōpletꝰ
quia de vna parte campi vadit ad aliam
ꝛc̄. Sic ꝛ nos qui debemus ſemp deam⸗
bulare de bono in meliꝰ ps̄. Jbunt de vir
tute in virtutem: quouſqꝫ tempus huma⸗
ne vite ſit completum: in quo ſunt ſeptem
etates. Prima infantia vſqꝫ ad ſeptimuꝫ
annum. Scd̄a pueritia vſqꝫ ad.xij. annuꝫ
vel.xiiij. annuꝫ. Tertia adoleſcentia vſqꝫ
ad.xxv. annū. Quarta eſt iuuentus: vſqꝫ
ad.xl. ānum. Quinta virilitas vſqꝫ ad.l.
Sexta ſenectus vſqꝫ ad.lx. Septima de⸗
crepitas vſqꝫ ad mortem. De his p gloſ.
in prohe. in vbo. pfectus in.l. ſi in ſan. C.
de iure deliberandi. Jn q̄libet ꝰ iſtaꝝ eta
tum debet homo: ſeminare ſm q̄litatem
ſuam ꝛ ſtatum ſuū. Dic vt expedit. Nota
hic ꝯtra multos: q̇ nō ſolum nō pficiunt:
ſed deficiūt retrocedētes timore detracti⸗
onis vel alicuiꝰ detractionis: cōtra quos
dicit Lu.ix. Nemo mittens manū ad ara
trū ꝛ reſpiciens retro aptus eſt regno dei
Nota figurā de vxore Loth. Reſpiciente
retro ꝛc̄. Gen̄.xiij. Et Luc.ij. Memores
eſtote vxoris Loth. Jd̄ dicit Apl̄s. Fra⸗
tres mei dilecti ſtabiles eſtote ꝛ imobiles
abundantes in om̄i tempe dn̄i: ſcientes ſp
ꝙ labor veſter nō eſt inanis i dn̄o.j. Cor.
xv. Sed habemus etiaꝫ figurā de Loth q̇
in Sodomis iuſtus fuit/ſed in mōte pec
cauit: ſic quādoqꝫ ꝯtingit ꝙ homo quādo
eſt in ſeculo cauet ſibi a piculis ꝛ ꝯſeruat
ſe in iuſtitia: poſtqꝫ vero ingrediꝛ religio⸗
nem reputat ſe ſecuruꝫ: ex ſecuritate naſci
tur negligentia/ex negligentia tepiditas
ex tepiditate diſſolutio: ex diſſolutōe mul
titudo peccatoꝝ: ꝛ ſic efficiunꝛ nouiſſima
hominis illius peiora prioribꝫ Matt.xij.
Et ſic labitur ad infernū. O quot hodie
incedūt p hanc viam/quidā vero ſemp p⸗
cedunt de bono in melius: ꝛ hi metent ab
undāter in tempore ſuo. ps̄. Beatus vir
cuius eſt auxiliū abſte: aſcenſiones in cor.
ſuo. diſ. in val. lachry. ꝛc̄. Et de talibꝫ dici
tur Prouerb.iiij. Juſtoꝝ ſemita quaſi lux
ſplendens pcedit: ꝛ creſcit vſqꝫ ad preſen⸗
tem diem. Scd̄a conditio eſt: quia tem⸗
pore ſuo ſeminaꝛ vigent frigus et pluuie:
qꝛ tunc ceſſat calliditas/ſic qui bene ope⸗
ratur debet ſemper plorare de peccatꝭ cō⸗
miſſis: licet ex alia parte debeat gaudere
de bonis operibꝫ. ps̄. Euntes ibant et fle⸗
bant ꝛc̄. Et de quolibꝫ mortali debet fle⸗
re. ps̄. Lauabo per ſingulas noctes lectū
meū. ꝛc̄. Uel dic ꝙ pluuia ſignificat gra⸗
tiam dei: que dat incrementuꝫ ſemini: q̇a
alias diciꝛ. ps̄. Anima mea ſicut terra ſi⸗
ne aqua tibi: ſed cuꝫ gr̄a dei bene ſemina
mꝰ: qꝛ meritorie opamur.j. Coꝝ.iij. Ego
plantaui. Apollo rigauit: ſed deus nunc

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſncrementū dedit. Tertia conditio ſemi-
natoris eſt: qꝛ ſeminat cum manu dextra
ꝛ nō ſiniſtra/ ſic ꝛ nos debem⁹ facere bo-
na opa cum dextra manu. i. cum recta in-
tentione: alias nō eſt opus meritoriū: ſed
potius demeritoriū: qꝛ intentio finis dat
formā actibus moralibꝫ. Quattuor ergo
requirunꝭ ad hoc vt opus ſit meritorium
Primum ex parte operātis: ꝙ ſit in ſtatu
gratie. Scōm ex parte operꝫ: ꝙ ſit de gñe
bonoꝝ. Tertiū ex parte intentionis: ꝙ ſit
recta/ nō ꝓpter vanam gloriā/ aut alium
reſpectum mundanū. Da exemplum ꝛc̄.
Quarto requiriꝭ modus. i. ꝙ bono modo
fiat: aut debitis circūſtantijs. Da exem-
plum ꝛc̄. Ideo dicit dñs. Te autem faci-
ente elemoſynā neſciat ſiniſtra tua ꝗd fa-
ciat dextera tua Mat. vj. Quarta qꝛ licet
ſemen ꝓijciatur cum manu dextra bene ꝓ
ijcitur ſemen ad ſiniſtrā. per dexterā ſigni-
ficatur intentio recta ꝛ celeſtis vt ſuꝑ dixi
per ſiniſtram vita preſens Cant. viij. Le-
ua eius ſub capite meo ꝛ dextera illi⁹ am-
plexabiꝭ me. Debemus ergo cum manu
dextra, i. cum intētione celeſtiali et recta.
proijcere ſemen ad ſiniſtraꝫ. i. in hac vita.
Alioquin nō expectet facere poſt morteꝫ.
Joan. ix. Me oportet operari donec dies
eſt. ſ. vite preſentis. veniet nox. ſ. mortis:
quādo nemo pōt operari. ſ. meritorie. Jō
Apoc. xiiij. Amodo iam dicit ſpirit⁹ vt re
quieſcāt a laboribꝫ ſuis. Quinta conditio
quia ſeminator ſemꝑ reſpicit meliorē ter-
ram: vt plures fructus colligat: ꝛ malam
terram dimittit: que germinat ſpinas ꝛc̄.
Sic ꝛ nos habemus duos campos ſemi
nandi. Unū malū ꝛ alterū bonuꝫ. Mal⁹
campus eſt corpus in quo ſeminātur co-
meſtiones: ebrietates: crapule: luxurie ꝛc̄.
Et tunc germinat ſpinas pctōꝝ. Geñ. iij.
Maledicta terra in ope tuo. ſpinas ꝛ tri-
bulos germinabit tibi. Nota ꝙ hec male-
dictio fuit illata homini poſt pctm̄: quia
ante nō erat corp⁹ ita corruptū. bon⁹ aūt
campus eſt aīa: in quo ſeminanꝭ cogita-
tiones bone deuotiōes: meditatiōes: con
tēplationes que dant fructū magne ꝯſo-
latiōis ꝛ magni meriti. Auctoritas. Que
ſeminauerit hō hec et metet: qui enim ſe-
minat in carne de carne et metet corrupti
onem: ꝛ qui ſeminat de ſpiritu in ſpiritu
metet vitam eternā. Gal. vj. De vtriuſqꝫ
aūt fructibꝫ. ſ. carnis ꝛ ſpūs loquiꝭ Apl's
Gal. v. dicens. Manifeſta aūt ſunt opera
carnis que ſunt fornicatio/ imundicia: ipu
dicitia: auaritia q̄ eſt idoloꝝ ſeruit⁹: vene-
ficia: inimicitie: ꝯtentōnes: emulationes:
ire: rixe: diſſenſiōes: ſecte: inuidie: ꝛ his ſi
milia q̄ predico vobis ſicut predixi/ qm̄ ꝗ
talia agunt regnū dei nō ꝯſequūtur. fru-
ctus aūt ſpūs ſunt charitas/ gaudiū/ pax:
patientia/ lōganimitas/ bonitas/ benigni
tas/ manſuetudo/ fides/ modeſtia/ ꝯtinen
tia/ caſtitas. Sexta cōditio: quia ſemina-
tor mūdat in capiſterio ſemen vt ſit mun-
dum: ne ſimul cum grano miſceat ziꝫania
vel lolium ꝛc̄. Et mūdat campū: ne ſemē
cadat ſupra petram: vel inter ſpinas vt di
citur in euāgelio. Hic potes texere hiſto-
riam euangelij. Sic ꝛ nos debemus pur-
gare bona opera ne cuꝫ eis miſceam⁹ ma-
la/ ſicut aliqui ꝗ audiūt miſſas ꝛ ſermones
faciunt elemoſynas/ ꝛ tamen nō deſinunt
extorquere vſuras. Vn̄ Eccl'i. xxxiiij. Do
na iniquoꝝ nō probat altiſſimus/ nec re-
ſpicit in oblationibꝫ iniquorum. Nota de
religioſis qui totū lucrum quod acquirūt
ex regularibꝫ obſeruātijs perdūt per ꝟba
ocioſa/ vl' rixoſa ꝛc̄. Quidā etiaꝫ faciētes
aliqua bona nō dimittunt pompas ſuas
ꝛ fornicationes ꝛc̄. Tales nunqꝫ faciunt
fructum. Ideo Hiere. iiij. Nouate vobis
nouale/ ꝛ nolite ſeminare ſuꝑ ſpinas. No-
ta nouale eſt ager de nouo ad culturā re-
dactus vt dicit tex. in. c. Quid per nouale
de ꝟbo. ſigni. De tali ergo diciꝭ in euāge-
lio. Semen aūt cecidit inter ſpinas: et ſil'
exorte ſpine ſuffocauerūt illud. Luc. viij.
Septia conditio eſt: quia ſeminator quā
do ſeminat accipit ſemen cum manu ple-
na ꝛ non cum duobus digitis. Sic ꝛ nos
debemus ſeminare bona opera abundan-
ter. Sunt multi nobiles qui edificāt hic
domos/ paſcunt canes et famulos/ ꝛ fal-
cones ꝛ multas expenſas ſuperfluas fa-
ciunt ꝛc̄. Conuenit pauper petens elemo
ſynam amore Chriſti nō dant/ aut ſi dant
dabunt ſibi vnum denarium vel vnum
corruptum. Verbi gratia. Quando ali-
quis habet bonum vinum in domo/ di-
cit iſtud eſt bonum pro me/ ſi autem eſt
limphatum vel acetoſum vel corruptum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dicit. O iſtud eſt bonū ꝓ famulis: vel pro
paupib⁹ ꝛc̄. ſic de fructib⁹. Tales ſūt ſiſtes
Chain. q̇ offerebat deo deteriora de fru-
gibus. Abel vero de p̄mo genitꝫ gregꝫ ſui
ꝛ de pinguib⁹ eoꝝ. Et ideo dicit ſacra ſcri
tura: q̄ reſpexit dñs ad Abel ꝛ ad mune-
ra eius: ad Chain vero et ad munera ei⁹
nō Geñ. iiij. Sunt aliqui q̇ nihil dant: ſꝫ
dicūt deus tibi faciat bonū. Aliqui dant
bona verba: ꝛ faciūt pauperē reuerti: ꝛ ta
men nihil dant. Aliqui dāt parū. Aliqui
dant aliqḋ corruptū vt dixi. Aliqui vero
dant cū indignatione. Nota de illo paupe
q̇ recepit panē ſibi ꝓiectum cū indignatio
ne. Aliqui dant pinguē elemoſynā cū bo-
na voluntate ꝛc̄. Aliqui ꝓo nec dant ele-
moſynam/ nec bona ꝟba. Tu vero accipe
bonū ꝯſilium: qḋ eſt vt des ſecundū facul
tatē tuā copioſe ꝛ letanꝰ elemoſynā paupi
q̄ copioſam miſc̄diam ꝛ copioſa merita a
deo accipies. Auctoritas. Qui parce ſe-
minat parce ꝛ metet: ꝛ qui ſeminat in be-
nedictionib⁹ ꝛ metet vitā eternā. ij. Coꝝ.
ix. Idem dixit Tobias filio ſuo. Quomō
poteris eſto miſericors: ſi multū tibi fue-
rit abundanꝰ tribue: ſi exiguū fuerit et exi
guum libenter impartiri ſtude. Tob. iiij.
Nota exemplū de illa Vidua paupcula:
q̄ poſuit duo era in gazophilatiū Luc. xxj.
Octaua ꝯditio eſt: q̄ ſeminator quando
vult ſeminare cooperit ſemen ſub terra ne
aues comedant illud: ſic et nos debemus
opa noſtra ꝛ bona coopire: ne aues: ideſt
inimici noſtri impediant vel deſtruāt ipſa
Duas differentias habem⁹ inimicoꝝ: ſcꝫ
inuiſibiles ꝛ viſibiles. Inuiſibiles ſūt de-
mones: q̇ deſtruūt bona opa noſtra ꝑ ela-
tionē ꝛ vanā gl'iam/ que interdū cōtingit
in principio opis: interdū in medio/ inter-
duꝫ in fine poſt factū opus. ꝓpter qḋ dicit
in euangelio. Aliud cecidit ſecus viam ꝛ
ꝯculcatum eſt: ꝛ volucres celi comederūt
illud: ꝓpterea cooperienda ſunt opa bona
ꝛc̄. Unde dñs Matt. vj. Cum facis ele-
moſynā noli tuba canere ante te: ſicut fa-
ciunt hypocrite ꝛc̄. Nota cōtra illos qui
faciunt calices et paramenta eccleſiaſtica
vel capellas: et faciunt ſculpi arma ſua
ꝛc̄. Quandoq; tamen expedit vt bonum
opus palam faciam⁹ ꝓpter gloriam dei: ꝛ
edificationē proximoꝝ Matt. v. Sic lu-
ceat lux veſtra coram hominib⁹/ vt vide-
ant veſtra opera bona: et glo. pa. v. qui in
celis eſt. Celandū eſt bonum opus preci-
pue tale cui vt plurimū reſiſtitur: ſicut ē
religionis ingreſſus Mat. x. Inimici ho
minis domeſtici eius. Nona conditio eſt:
q̄ ſeminator eligit tempus oportunūꝫ de
menſe ſeptēbris vel octobris: ꝛ metit poſt
ea in Iunio vel Iulio. Stultus eſſet ille
qui vellet ſeminare in Iulio: quia illḋ eſt
tempus metendi. Item elegit temp⁹ diei
nō noctis. Tempus oportunū ſerendi bo
na opera eſt vita p̄ſens: tempus vero me-
tendi eſt mors. Debemus ergo donec vi-
uimus ꝛ ſani ſumus bene agere/ et ſtult⁹
eſt ille/ qui expectat mortem. Auctoritas
Ioan. ix. Oportet operari donec dies eſt:
ſcꝫ vite preſentis. venit nox: ſcilicꝫ mortis
quādo nemo poteſt operari: ſcꝫ meritorie
Apoco. xiiij. Amodo iam dicit ſpirit⁹: vt
requieſcant a laborib⁹ ſuis: ſcꝫ meritorijs.
Plus quia quādo homo eſt infirmus ad
huc negligit confiteri. Sed quādo videt
ſe deſperatum a medicis: tunc vult confi-
teri. Et quando vult confiteri. Et confeſ-
ſor venit: dicit expediatꝫ cito: quia nō poſ
ſum bene loqui. Et ſic anima illa exit de
corpore aſſociata multis milibus demo-
num. Ideo dicit Augu. de pe. di. vij. Age
penitentiā dum ſanus es. Si autem vis
agere penitentiā quando peccare non po-
tes: peccata te dimiſerunt: nō tu illa. Sic
dicit etiam iuuenis: q̄ diu florebo in iuuē
tute gaudebo/ poſtmodum faciam peni-
tentiam. Sed anteq̄ multū temp⁹ tran-
ſeat venit mors: et ſic decipiꝰ. Ideo Ecci.
xij. Memento creatoris tui in diebus iu-
uentutis tue: anteq̄ veniat tempus affli
ctionis: ꝛ appropinquent anni de quibus
dicas: non mihi placent. Item eccl'es. xj.
Mane ſemina ſemen tuum: ꝛ veſpere nō
ceſſet manus tua.

¶ Dominica in quīquageſima de tribus virtutibus. Theologicis. ſ. Fide Spe ꝛ Charitate. Sermo. xxiij.

Nunc manēt fides/ſpes/ charitas/tria
hec.j.Coꝛ.xiij.Sermo no
ſter erit de tribus virtutibꝫ
theologicis.Salutetur ꝟgo Maria ꝛc.
Verbum ꝓpoſitū eſt declarandū ſm du/
plicem intellectū. Primus eſt pro viuis.
Secūdus ꝑ mortuis. Prim⁹ erit ꝑ intro
ductione.Secūdus ꝑ proſecutione. Pro
primo ſciendū ꝙ in hac vita ſumme ſunt
neceſſarie ille tres ꝟtutes theologicales.
ſcʒ fides/ſpes/charitas.De quib⁹ loquit̄
apoſtolus ꝑ eundo ad ꝑadiſum. Et pro/
batur hoc auctoritate ꝛ ratione. Auctori
tas de fide habet̄ Heb.xj.Sine fide im/
poſſibile eſt placere deo. Et ibi.Opoꝛtet
accedenteʒ ad deum credere quia eſt:et ꝙ
inquirentibus ſe remunerator ſit de ſpe.
Pſ.xxxvj.Spera in domino ꝛ fac bonita
tem.De charitate.j.Coꝛ.xiij. Si chari/
tem nō habuero/nihil ſum. Item.j.Ioā.
iij.Qui non diligit/ manet in morte. De
omnibꝫ ſimul habetur auctoritas Eccle/
ſiaſtici.ij.Qui timetis deū credite illi:ꝛ
non euacuabitur merces veſtra. Qui ti/
metis dominū:diligite illum et illumina
buntur corda veſtra. Secundo probatur
ratione que ſumitur a ſimilitudine.Cui/
libet enim viatori aſcenſiuo ad caſtrum al
tiſſimū/tria ſunt neceſſaria.

Primo viſibilitas ocularis
Scdo animoſitas cordialis
Tertio vigoroſitas corporalis.

¶ Primo dico ꝛc. Nam ſi quis vult ſecu
rus ire/opoꝛtet ꝙ viam videat:ꝛ terminū
ſeu finē agnoſcat.quia finis mouet agen/
tem.Modo clarum eſt ꝙ totum tempus
vite noſtre in hoc mundo non eſt niſi vna
via:per quā vadimus aſcendendo ad ca/
ſtrum altiſſimū celi empyrei. Non habe/
mus hic manentē ciuitatem/ſed futuram
inquirimus Heb.vlti. Ideo indiget his
tribus predictis que habent̄ per has tres
virtutes:fidem/ſpem/et charitateʒ.Et ex
hoc poſſum⁹ cognoſcere neceſſitatē haruʒ
trium virtutū. Primo quia ꝑ fidem vide
mus finē ſeu terminū vite noſtre.ſcʒ celū
beatoꝝ ꝛ etiā viam.Finis autē vel termi/
nus noſter eſt vita eterna.Ro.vj. Libera
ti a peccato:ſerui autē facti deo:habetis
fructū veſtrum in ſanctificatione.finē ve
ro vitam eternā:que cōſiſtit in tribus. Pri
mo quantū ad animaʒ:que beatificat̄ per
viſionē diuine eſſentie. Ioā.xvij. Hec eſt
vita eter.vt co.te.ſo.ꝛc.Scdo quantū ad
corpus:in corporis glorificatione. Phil.
iij.Saluatorē expectamus:q̄ refor.corp⁹
humilitatis noſtre confi.cor.cla.ſue. Ter
tio quantū ad locū in celo empyreo. Lu.
x.Gaudete ꝛ exultate:quoniā merces ve/
ſtra multa eſt in celo. Oīa autē iſta tria
ignorauerant phi naturales:nec poſſunt
ſciri niſi per fidē. Nam primū/ſcʒ viſio di
uine eſſentie ignorabat̄:quia ꝗuis philo
ſophi ponerēt aīaʒ imortalem ꝛ eius bea
titudinē:tamē ignorabāt hec fieri per vi/
ſioneʒ eſſentie diuine. Secundū etiā igno
rabant:quinimo penitus repudiabant re
mittentes ſe regule naturali:que habet ꝙ
a pura ꝓuatione ad habitū nō eſt regreſ/
ſus. Vn̄ nota ꝙ Paulo predicante Athe
nis:philoſophi audiētes ea que ꝑdicabat
deridebant eū dicētes. Quid vult ſemina
tor verboꝝ hic dicere? Alij vero dicebant.
Nouoꝝ dmonioꝝ videt̄ annūciator eē:qꝛ
ieſu reſurrectōʒ annūciabat eis Act.xvij.
Tertiū etiā locum celi empyrei ignoraue
rūt:ſcʒ deū ponētes loco beatitudinis/cā/
pos elyſios: ſicut ponit Virg.in.vj.enei.
Bene autē cognouerūt philoſophi noueʒ
celos ꝛc.vt ſupra dixi:ſed nō celum empy
reum. Patʒ ergo ꝙ neceſſaria eſt fides ad
cognitionē vie. Et quia modicū eſſet ſcire
locū beatitudinis niſi etiā ſciremus vias:
ideo nota tres vias/quas etiā ſcimus per
fidem. Et quidē prima via eſt de innocen
tia baptiſmali. Et iſtam ſcimus per fideʒ
ꝛ verbū chriſti dicētis. Amē amē dico vo
bis:niſi quis renatus fuerit denuo/nō po
teſt videre regnū dei. Ioā.iij. Affirmati
ua eſt ꝛ negatiua. Secunda via eſt digna
penitentia. Et per iſtam habuerunt ire il
li qui perdiderūt primā viam. Digna pe/
nitētia eſt dolere de peccatis:ꝛ ꝯfiteri cū
ꝓpoſito nō redeundi. Et hec via ſcitur ꝑ
fidē ꝛ verbum chriſti dicētis. Penitentiā
agite/appropinquabit eīn regnū celorum
Mat.iiij. Tertia via eſt firma obediētia
hoc eſt viuere ſm dei ordinationē/et non
ſm ꝓpriā inclinationē ꝛ volūtatē. Et hoc

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

etiā ſcitur ꝑ fidem ⁊ verbū chriſti dicētis. Si vis ad vitam ingredi: ſerua mādata. Mat. xix. Jō apl's. ij. Coꝝ. v. Per fidem em̄ ambulam⁹/ et nō per ſpeciē. Nota per fidem. ſcʒ viuendo ꝑ intellectū illa deo flumināte terminū ⁊ viā. Uel dic ꝙ via ſunt xij. articuli fidei habēs duodecim dietas. Uel dic ꝙ vie ꝑadiſi ſunt virtutes: de quibus dicit̄ Sap. x. Juſtū deduxit dn̄s per vias rectas, inter quas eſt abſtinentia/ de qua hodie p̄dicatū eſt. Et ꝙ hec ſit via vite ptʒ. Un̄ Greg. in homel'. xvj. di. A paradiſi gaudijs ꝑ cibū cecidimus: ad hec per abſtinentiā reſurgamus. ¶ Secūdo dico ꝙ neceſſariū eſt viatori animoſitas cordis: ſcʒ nō timere. Nec ꝓpter altitudinē loci debet quis dubitare ꝗn poſſit aſcēdere: nō tamē debet homo ꝯfidere de ſe nec de ſuo intellectu. nō de ſuis operibus/ ſed de deo dicendo. Deus ꝗ de nihilo me formauit/ ⁊ redemit: ⁊ in illū locū precio ſui ſanguinis emit: ⁊ me per baptiſmū mūdauit ⁊ ſacramentoꝝ remedia ordinauit. iō non dubito ꝗn illuc aſcendā: q̄ꝛ nō pro ſe/ q̄ꝛ incorporeus eſt. Deus em̄ ſpiritus eſt. Joā. iiij. ſed ꝓ me illum locū creauit tā pulchre ornatū ⁊ ordinatū. Nota ad ꝓpoſitū qḋ legitur de beato Bernardo. Cum ſemel extremū ſpm̄ iam trahere videret̄ in exceſſu mentis ſue/ ante tribunal dei viſus eſt preſentari. Affuit aūt ⁊ ſathanas ex aduerſo improbis eū accuſationib⁹ pulſans. Ubi vero ille oīa fuiſſet ꝑſecut⁹: ⁊ viro dei pro ſua fuit ꝑte dicendū. nihil territ⁹ aut turbatus ait. Fateor: nō ſum dign⁹ ego/ nec ꝓprijs poſſū meritꝫ regnū obtinere celoꝝ. Ceteꝝ duplici iure illḋ obtinēs dn̄s me⁹ hereditate. ſcʒ patris ⁊ merito paſſiōis: altero ipſe ꝯtentus alteꝝ mihi donat: ex cuius dono iure mihi vendicās nō ꝯfundor. Confuſus in hoc ꝟbo inimicus cōuentus ille ſolut⁹: ⁊ vir dei in ſe reuerſus eſt. Predicta habent̄ in legēda beati Bern̄. Ex h̄ ergo habet̄ ꝙ aniōſitas neceſſaria eſt virtuoſe oꝑando. Nota hic quō virtuoſi ſunt aniō ferreo fortes ad bene operādū ⁊ acquirendū regnū celoꝝ. Et ſunt patientes cōtra multas tentatiōes diaboli/ carnis/ ⁊ mūdi. Jō dicit̄ Prouer. xvj. Melior eſt patiēs viro forti. Et ꝗ dominat̄ aniō ſuo expugnatore vrbiū. quā animoſitatē ꝑ fortitudinē habēt in deo. Jdō Eſa. xiij. dicit̄. Qui ſperāt in domino mutabūt fortitudinem: aſſument pēnas vt aquile: currēt et nō laborabunt: ambulabūt et nō deficiēt. Nota mutabunt fortitudinē: quia ſi ante habuerūt in hoc mūdo fortitudinē corporalem ad ambulandū/ ſaltandū ⁊c̄. Mutabūt fortitudinē corporis in feruorē cordis. Si queratur. ⁊ quō fiet: Respondet aſſument pēnas ⁊c̄. Ubi ponit tres gradus beatarū ꝑſonarū. Primus gradus eſt cōtemplatiuoꝝ. Nam iſti aſſumēt alas vt aquile. Due ale ſunt due ſpes. Una ꝺ dei potētia: altera ꝺ dei miſericordia. Prima aſſumit̄ per confidētiam de dei potentia: ſcilʒ ꝙ pōt nos facere equales angelis in gloria. Secūda aſſumit̄ cōfitendo de dei miſericordia: que nō ſolum pōt/ imo vult nos ſaluos facere. j. Timo. ij. Hoc em̄ bonum et acceptū eſt coraʒ ſaluatore noſtro deo/ qui vult oīes hoīes ſaluos fieri ⁊c̄. His duabus alis ꝯtemplatiui volant ad paradiſum. Scḋus gradus eſt actiuoꝝ: qui currēdo ꝑ magna opera miſericordie ⁊ penitētie: feſtināter cum magno ardore ſpirit⁹ currūt ad paradiſum. De his ergo dicit: Current ⁊ nō laborabunt. Tertius gradus eſt obedientiū/ cū dicit. Ambulabunt ⁊ nō deficiēt/ ſcʒ faciēdo illa ad que tenētur diligēter. Jn omnib⁹ iſtis neceſſaria eſt virtus ſpei: que dat animoſitatē ſiue ardimētū cordis. ¶ Tertio dico ꝙ neceſſaria eſt viatori aſcendenti in altum curatio corporalis ſeu fortitudinis: ne deficiat in medio coſte. Hec autē duratio fortitudinis habet̄ per ꝟtutē charitatis. Nā charitas dat fortitudinē volūtati ne mutet ꝓpoſitum. ſed ꝙ perſeueret. Jtem dat etiā fortitudinē perſeuerandi cōtra tentationes diaboli: cōtra occaſiones mundi ⁊ inclinatiōes carnis. Un̄ Ro. viij. Quis nos ſeꝑabit a charitate chr̄i: tribulatio an anguſtia: ⁊c̄. Et Canti. vlti. Fortis eſt vt mors dilectio ⁊c̄. Et ideo dicebat apl'us Eph. iij. Det vobis deus vt in charitate radicati et fundati poſſitis cōprehendere cū omnib⁹ ſanctis: ſupple gloriā dei. Nota differentiā inter radicatū ⁊ fundatum. Radicatū pertinet ad arbores: quaꝝ eſſe ⁊ viuere eſt a radice. Fundatū eſt domus cuius eſſe ⁊ ꝑmanere eſt bono ſuppoſito ⁊

fundamēto. Radix eſt virtus charitatis
dans humiditatē deuotionis eſſendi ⁊ vi
uendi ſpiritualiter: ⁊ fundamentū eſſendi
⁊ ꝑmanendi in eadem. Multi tamē ſunt
radicati per deuotionē/ſed nō ſunt funda
ti: quia modico vento tentatōis ſtatim ca
dunt ⁊ eradicātur: ſed ſi ſunt fundati non
timent. Patet neceſſitas iſtarū triū virtu
tum in hoc mūdo. Jō dicit thema. Nunc
ſcz in hoc mūdo manēt fides/ſpes ⁊c̄. Di
cuntur autē virtutes theologicales ꝓpter
duo. Primo ꝓpter obiectū ſeu finem. Se-
cundo ꝓpter cauſam. De primo ⁊c̄. Nota
obiectū aliarū virtutū eſt res certa: q̄r ob-
iectū humilitatis eſt deſpectus honoris.
Obiectū caſtitatis eſt deſpectus luxurie
Obiectū miſericordie eſt diſpēſatio bono
rum tēporaliū in pijs cauſis: ⁊ ſic de alijs
Sed obiectū harū virtutū eſt deus: quia
deus eſt obiectū fidei. q̄r fides nihil aliud
eſt q̄ȝ credere q̄ deꝰ ſit. Spes eſt expecta-
tio q̄ deus ꝓmiſit. Charitas eſt diligere
deum ꝓpter ſe: ⁊ proximū ꝓpter deum. Et
ſecundo dicunꝰ theologicales proter cau-
ſam. Naȝ alias virtutes pōt homo acqui
rere per ſe viuendo moraliter: ſed he tres
virtutes nō poſſunt haberi/niſi a deo ſpe-
cialiter infundanꝰ. Tertia ratio eſt: q̄a ſo
la diuina reuelatiōe in ſacra ſcriptura hu-
iuſmodi virtutes tradunꝰ: vt dicit beatꝰ
Tho. j ij. q. lxij. ar. j. Et in. iij. ſentē. diſtin.
xxiij. q. j. ar. iiij. q. iij. Et idem dicit in que
ſtionibus diſputatis de virtutibus. q. j. c.
xij. Jdeo pro ipſis orat eccleſia. Omnipo
tens ſempiterne deus da nobis fidei/ſpei
⁊ charitatꝫ augmentum: et vt mereamur
aſſequi qđ ꝓmittis: fac nos amare quod
precipis. Et patet prima pars. Secundo
declarāda ſunt verba apoſtoli ſm̄ intelle-
ctum appropriatū ſeu ſpiritualē. Pro quo
ſciendū eſt q̄ in alio mūdo ſunt tria princi
palia loca ſiue receptacula animarum ex
hac vita decedentiū. vicȝ

Infernus damnatorum
Locus purgandorum
Sinus beatorū ſiue electorum

¶ Jn p̄mo eſt fides ſine charitate. Jn ſe
cundo eſt ſpes gl'ie. Jn tertio eſt charitas
excellētie. Uel dic ordinatius et meliꝰ/q̄
poſt hāc vitā. Tria ſunt loca decendentiū.
Primꝰ ergo locꝰ eſt dānatorū ⁊c̄. Et in in
ferno quidē eſt fides: q̄r vt dicit Tho. ij. ij.
q. viij. ar. ij. Demones ⁊ damnati hoīes in
inferno velint nolint habēt credere ex eui
dentia facti quādo ſentiūt penas ⁊ tormē
ta/⁊ vident gloriā beatorū fidē chriſtianā
eſſe veraȝ. Auctoritas. Tu credis quoniā
deus eſt vnus. Benefacꝫ ⁊ demones cre
dunt ⁊ cōtremiſcunt. Jac. ij. Nota contre
miſcunt: quoniā demones ⁊ anie damna-
te timēt diem iudicij. Ratio. Nā ſicut mi
les captus in lata captione ſi ſciret tali die
ſe eſſe mittendū in anguſto loco ⁊ ī obſcu
ro/fetido/⁊ horrendo: multū timeret illā
diē. Sic eſt de demonibꝫ: qui habent mō
latā captionē: ⁊ anie etiā damnate. ſed in
die iudicij recludenꝰ in anguſta captione
in qua erūt ⁊ recludētur cū corporibꝫ igni
tis ⁊ fetidis. Jſta ergo rōne cōtremiſcunt
Et tu luxurioſe ⁊c̄. non ꝯtremiſcis de iu-
dicio: ergo peior es diabolo. Patȝ ergo q̄
in iferno eſt fides. ſȝ nō eſt ibi ſpes. Mor
tuo hoīe impio nulla erit vltra ſpes. Pro
uerb. xj. Jmpenitēs dicitꝰ impius. i. incre-
dulus: q̄r noluit liberare filiā regis. ſ. ani-
mā ꝓpriā ab incendio cuȝ poſſet. ideo ipſo
mortuo nulla erit vltra ſpes ei. ſcz nec re-
demptionis nec liberatiōis. Hic extirpa
tur error aliquorū antiquorū theologoruȝ:
⁊ gloſarū antiquorū iuriſtarū: dicentiū q̄
licet in inferno nulla ſit redemptio: tamē
eſt ibi penarū reuelatio. Et dant exemplū
de illo q̄ portat magnū onꝰ ⁊c̄. Uide qđ
ſcripſi dominica prima poſt feſtum trini-
tatis. Unde illa gloſa iuris canonici. xiij.
q. ij. tempus. nō eſt tenēda. Nec obſtat de
Traiano imperatore: pro quo orauit Gre
gorius. quia illud eſt ſpeciale. Et ideo nō
eſt trahendū ad conſequentiā: q̄uis bene
fuerit de hoc punitus Gregorius. vt patȝ
in legenda ſua. Jtē in inferno nō eſt cha-
ritas: ſed cōtrarietas ⁊ malignitas: q̄r pa
ter odit filiū/pro quo fuit dānatus: ⁊ ecō
uerſo. vir cōtra vxorē. Et quanto hic fue-
runt maiores amores/tāto ibi erit maius
odiū dicendo. Jn malignitate noſtra con
ſumpti ſumus ⁊c̄. Sap. v. Sed hic eſt ar
gumentū in oppoſitū. Nā dicit textꝰ Lu.
xvj. De illo diuite: q̄ licet nullā ſpem ha-
beret liberatiōis nec releuationis: q̄r nec
guttā aque potuit obtinere: tn̄ orauit di-
cēs. Rogo te pr̄ vt mittas Lazarū i domū

patris mei. Habeo em̄ quinqꝫ fratres vt teſtet̃ illis: ne ⁊ ipſi veniāt in locum hunc tormentoꝝ. Videt̃ ergo ꝙ illa petitio fuerit ex charitate. Reſpondeo ꝙ in inferno nulla eſt charitas/ ſ; tota malignitas. Ad auctoritatē dico. ꝙ ſic̄ in h̄ mundo ſunt ſocij in peccatis: ſic etiā in alio mūdo erunt ſocij in penis. Et quia multi ſimul ſociari cū minori timore peccāt ꝙ̄ vnus ſolus: ſic pena maior eſt quādo ſunt plures. ⁊ quāto magis creſcit numerus ſocioꝝ: tāto magis augmentatur pena. Sicut de igne: in quo quanto magis ponit̃ de lignis: tanto magis augmētatur flamma: ⁊ vnū lignū incendit aliud. Jdeo diues ille orauit: nō ex charitate/ ſ; timore: ne pena augeretur in aduentu fratrū ſuoꝝ: qui ſocij fuerāt in peccatis. Hec tamē ratio videtur dubitabilis: q2 ſm hoc damnati nollent aliquez damnari/ ne pena coꝝ augeret̃. Quod eſt falſum. quia immo vellent oēs damnari/ ⁊ ſanctos ꝓpter inuidiā ⁊ prauas affectiones: que cū eis deſcendēt in infernuz. Vñ ſuper illud Eſa. xiiij. Surrexerūt de ſolijs ſuis dicit Glo. Solatium eſt damnatis ſocios habere ſue miſerie. Dic ergo ſ; Tho. quodli. viij. ar. xvij. ꝙ damnati inuidia ſtimulante vellent ꝓpinquos ſuos cū omnibus alijs eſſe damnatos: ⁊ dolebūt ſi ſciāt aliquos eſſe ſaluatos ⁊c̄. Secundus loc⁹ eſt purgandoꝝ: vbi habēt fidem/ ſpem/ et charitatē. Primo quidē habent fidē: quia nondū vident ꝑ ſpeciē. Jtem habēt ſpem firmiſſimā ⁊ certiſſimā de tribus. ¶ Primo de adiutorio amicoꝝ ꝙ ſuffragia ſibi fient: ⁊ de hoc ſperant. Vñ dicit Job. xix. Miſeremi mei miſeremini mei ſaltē vos amici mei: q2 ma. do. te. me. ¶ Scd̄o hñt ſpem exeūdi de purgatorio. ¶ Tertio ſpē habendi paradiſum/ ꝙ nō poſſunt peccare q2 anima ſeparata ſe firmat in gratia vel culpa mortali/ ſm ſtatū in quo egredit̃ de corpore. Vñ Grego. xxv. di. Qualis hinc quiſqꝫ egredit̃/ talis in iudicio preſentat̃. Et flagella dei patiēter ſuſtinēt in purgatorio ⁊c̄. Tertius locus eſt beatoꝝ. ſ. paradiſus: vbi nō eſt fides nec ſpes/ ſed ꝑfecta charitas ſoluz: ⁊ excellit. Fides em̄ habet defectū eſſendi annexū: ſed in celo omnia videntur clare. j. Coꝝ. xv. Videm⁹ nunc ſpeculū in enigmate: tunc aūt facie ad faciem. Spes habz etiā defectū eſſendi. pſ̄. xvj. Satiabor cuz apparuerit gloria tua. Charitas autē nō habet defectus eſſendi bonoꝝ: ſed perficiet̃. iuxta illō qō poſſunt dicere beati. j. Jo. iiij. Deus in nobis manet: ⁊ charitas eius in nobis ꝑfecta eſt ⁊c̄. Quartus locus pōt addi. ſ. locus pueroꝝ ⁊ ibi nō eſt neqꝫ fides/ neqꝫ ſpes/ neqꝫ charitas. Nā ꝺ ſpe ⁊ charitate ꝯſtat ꝙ ibi nō eſt: ſed etiā fides nō eſt. tum q2 aie puerorum ibi nō habēt cognitionē de deo. Ro. x. Fides ex auditu ⁊c̄. tum q̇a fides eſt de nō viſis. ſ. per rationē naturalem. Heb. x. Fides eſt argumentū non apparentiū ⁊c̄. Deo gratias. Amen.

¶ Finis ſermonū de aduētu dñi vſqꝫ ad. xl.

Ad Lectorem.

¶ Quiſquis es/ lecturus hos Petri Hieremie Siculi ſmones/ admonem⁹/ ne aliqua cōfuſione terreare: ſi q̇d ex autoris allegatiōe in hiſce partib⁹ incertitudis occurrerit. Nam ſermonū diuiſiones ⁊ ordinē abcdariū adeo ꝯfuſum accepim⁹: vt aut mutatiōe aut pari erroris inuolucro nobis opus eſſet: alteꝝ mediocriter ſpero ꝯfecim⁹/ vt nullus ex eo ſuperet̃ faſtidio. (nulla em̄ ꝑs citat̃ niſi etiā titulus/ quē frōte gerit in tabula/ apponet̃: vtputa de pctō/ de pnia/ de. x. ꝑceptis ⁊c̄.) alterū omni ſtudio conatimur effugere/ vt nr̄ conat⁹ nō vbiqꝫ incaſſuz cedat: nā in q̈driduo ducētos/ vel eo amplius errores ex archetypo int̃legēdū exemim⁹: cui⁹ rei occaſionē eē dijudico icuꝝ iā gallice pubis ſꝑ plus dedite nūmo ꝙ̄ ꝟtuti. Quare hic in nr̄a editiōe obſeruam⁹: cū numero folioꝝ/ tū ordine alphabetico: ſeriē eā/ q̄ videbat̃ aptior ⁊ ad tp̲a ⁊ ad ritum catholice eccl̃ie. Habet tñ queqꝫ ꝑs/ q̄ ad fieri potuit/ frontē ⁊ dorſum: vt eam faciliter tuo placito quo lubet ordinare poteris. Vale.

¶ Sequit̃ alia pars ſermonū de Peccato per. xl.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN